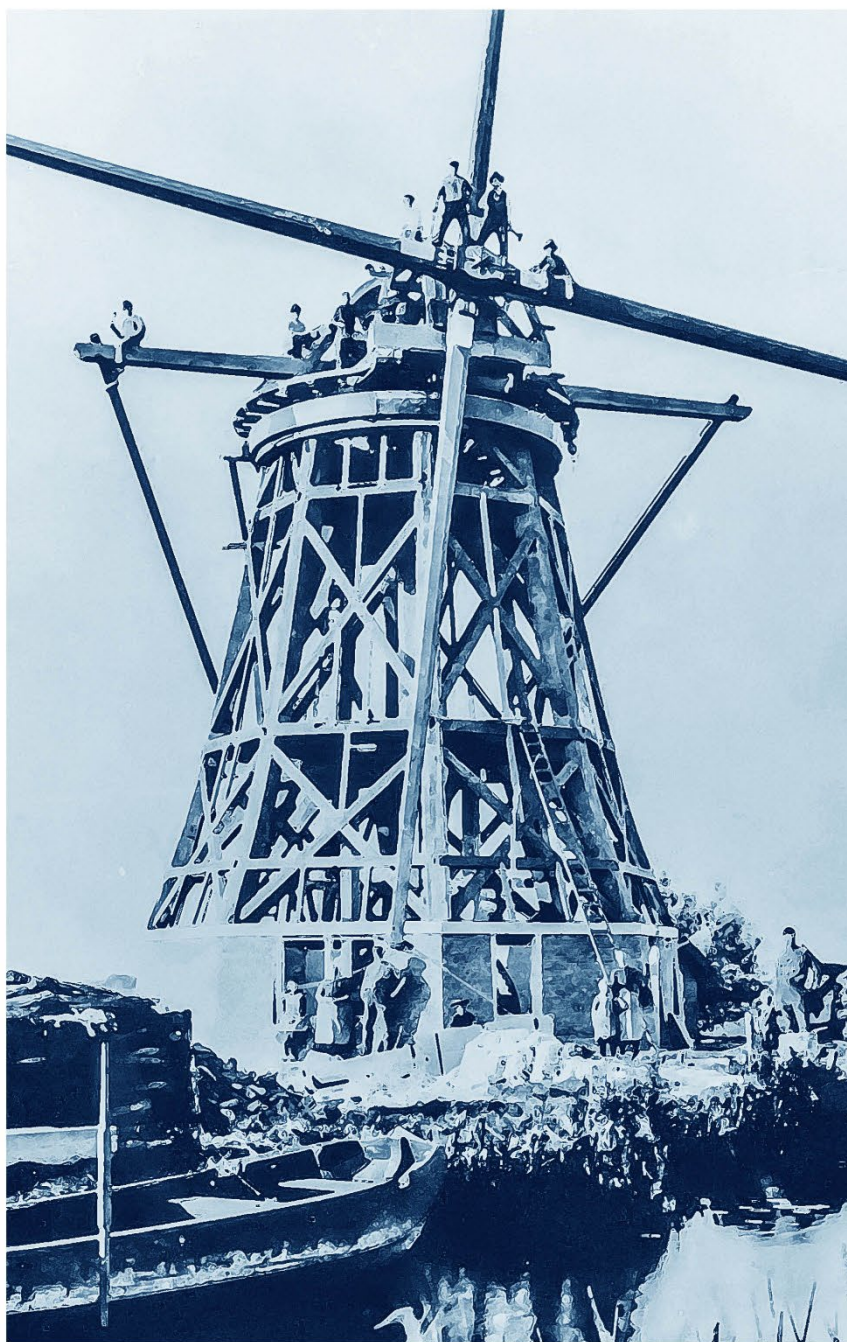

VAN DER POUW KRAAN

KRAAN
GENEALOGISCH
OVERZICHT

Oervader van de poldermolenaars Kraan en van der Pouw Kraan is **Bartholomeus Kraan 1825-1897**. Alle molenaars met de naam Van der Pouw Kraan en bijna alle molenaars Kaan stammen van hem af. Vier van zijn zonen namen de fijne kneepjes en vakmanschap over en zette deze traditie voort naar hun kinderen en achterkleinkinderen. Een explosie van poldermolenaars werd een feit.

Dit is de oudste foto uit de collectie van de Rijnlandse familie Kraan en Van der Pouw Kraan.

① Dit Genealogisch overzicht is een verzameldocument met informatie uit voornamelijk openbare bronnen om zo een historisch beeld te krijgen over de Rijnlandse familie Kraan en Van der Pouw Kraan.

① De inhoud van dit document kan wijzigen. Sommige secties zijn nog niet voltooid en andere kunnen indien nodig worden bijgewerkt. Bovenaan de pagina staat in de koptekst de meest recente versie van het document vermeld. In dit geval is dat v.20231208, wat overeenkomt met 08 december 2023.

Dirk-Jan Kraan
Grote Meent 6
3945GG Cothen
Nederland

email: dirkjankraan@outlook.com

tel: 06-13147825

web: <https://www.zoalstoen.nl>

web: <https://www.forever.com/app/users/dirk-jan-kraan>

Inhoud

Voorwoord	13
Wie zijn al die mensen?	13
Helpende hand	13
1 Inleiding	14
1.1 Bereik verzamelde informatie	14
1.2 Opbouw parenteel	14
1.3 Gebruikte bronnen	16
1.3.1 Burgerlijke Stand	17
1.3.2 Kerkarchief	17
1.3.3 Gaardersarchief	18
1.3.4 Gerecht (Schout en Schepenen)	18
1.3.5 Genealogische diagrammen	19
1.3.6 Familiedrukwerk en andere correspondentie	19
2 Afkomst	21
2.1 Nakomelingen van Jan Pietersz Craen	21
2.2 Geloof	21
2.3 Naamgebruik	22
2.4 Van der Pouw Kraan	22
3 Vakkundig nageslacht van poldermolenaars	24
3.1 Generaties in het vak	24
3.2 Kostbaar familiekapitaal	27
3.3 Zelfstandig en onafhankelijk	27
3.4 Extra inkomsten	28
3.5 Afbraak molens	28
3.6 Grote en lange mensen	29
4 Kranen uit Leimuiden en Rijsaterwoude (eind 19e eeuw)	30
4.1 De Geestmolen	30
4.2 Een sportieve familie	31
4.3 Kraan's Vischhandel en Palingrookerij	32
4.3.1 Palingvisserij en palingroken op de poldermolens	32
4.3.2 Bartholomeus de handel en Piet de visserij	33
4.3.3 Een nieuwe generatie zonen zorgen voor verdere groei	34
5 Parenteel	35

I. Jan Pietersz Craen	35
Aechie Claesse van der Hoeck	35
II. Adrianus "Ari" Jansz Craen 1695-1774	36
Aagje Cornelisse van Schagen 1702-1777	36
III. Cornelius Arisz Kraan 1741-1805	37
Marijtje Roos 1751-1806	37
IV. Bartholomeus Cornelisz Kraan 1773-1857	38
Johanna "Jannetje" Moerkerken 1778-1804	38
V. Cornelius "Cornelis" Kraan 1800-1827	39
Petronilla Ruigrok van der Werve 1797-1875	39
1. Bartholomeus Kraan 1825-1897 (<i>volgt VI blz 41</i>)	40
2. Antje Kraan 1826-1879	40
VI. Bartholomeus Kraan 1825-1897	41
Pieterella van der Pouw 1821-1852	41
1. Nicolaas "Klaas" van der Pouw Kraan 1851-1922 (<i>volg VIIa. p. 44</i>)	42
2. Bartholomeus Cornelis Kraan 1852-1852	42
Jacoba van der Holst 1825-1904	42
3. Petrus "Piet" Kraan 1856-1911 (<i>volg VIIb. p.48</i>)	42
4. Cornelia Kraan 1857-1857	43
5. Theodora Kraan 1859-1861	43
6. Theodorus "Dirk" Kraan 1862-1940 (<i>volg VIIc. p. 52</i>)	43
7. Cornelis "Kees" Kraan 1864-1912 (<i>volg VIId. p. 62</i>)	43
8. Johanna Kraan 1866-1870	43
9. Theodora Kraan 1868-1893	43
VIIa. Nicolaas "Klaas" van der Pouw Kraan 1851-1922	44
Aafje van Rijn 1847-1938	44
1. Petrus "Piet" van der Pouw Kraan 1873-1953	45
2. Gijsbertus "Gijs" van der Pouw Kraan 1874-1954	45
3. Anna Antje "Anna" van der Pouw Kraan 1876-1957	46
4. Marinus "Rinus" van der Pouw Kraan 1878-1963	46
5. Bartholomeus "Bart" van der Pouw Kraan 1880-1958	46
6. Jozefus Johannes "Jozef" van der Pouw Kraan 1883-1969	47
7. Johanna Klazina "Jans" van der Pouw Kraan 1885-1966	47
8. Adrianus "Arie" van der Pouw Kraan 1888-1966	47
VIIb. Petrus "Piet" Kraan 1856-1911	48
Cornelia "Kee" Schrama 1855-1932	48
1. Jacoba "Koosje" Kraan 1880-1927	48
2. Gerardus "Gerrit" Kraan 1883-1960	49

3. Huberta Johanna Kraan 1885-1886	49
4. Bartholomeus "Bart" Kraan 1885-1969	49
5. Geertruida Gijsberta "Zr. Barbara" Kraan 1888-1977	50
6. Francisca "Zr. Marie Victorie" Kraan 1889-1977.....	50
7. Maria Catharina "Trijn" Kraan 1890-1955	50
8. Hendrik Kraan 1892-1977	50
9. Maria "Marie" Kraan 1894-1924.....	51
10. Johannes Kraan 1895-1895	51
11. Cornelia Paulina "Cor" Kraan 1899-1979.....	51
12. Petronella Cornelia "Lina" Kraan 1900-1979.....	51
VIIc. Theodorus "Dirk" Kraan 1862-1940	52
Margaretha Menken 1863-1931.....	52
1. Bartholomeus Kraan 1890-1978 (<i>volg VIIIa. p.54</i>).....	52
2. Petrus "Piet" Kraan 1892-1969 (<i>volg VIIIb.p.59</i>).....	52
3. Jacobus Theodorus Kraan 1894-1903	53
4. Catharina Maria "Katrien" Kraan 1896-1973.....	53
VIIIa. Bartholomeus Kraan 1890-1978.....	54
Egnatia Theodora van Galen 1893-1977.....	54
1. Hendrika Johanna "Rieka" Kraan 1921-1965.....	55
2. Margaretha "Greet" Kraan 1922-2009	55
3. Bernardina "Dien" Kraan 1923-2014	55
4. Catharina Maria "Tiny" Kraan 1925-2002	55
5. Theodorus "Dirk" Kraan 1926-2021.....	56
6. Jacobus Kraan 1927-1927.....	56
7. Jacoba "Coba" Kraan 1929-1992	56
8. Jacobus "Jacques" Kraan 1930-2021	57
9. Hendrikus "Henk" Kraan 1931-1989	57
10. Petrus "Piet" Kraan 1932-2016	57
11. Ignatia Theodora "Zus" Kraan 1934-2011	58
12. Bartholomeus "Bart" Kraan 1936-1979.....	58
VIIIb. Petrus "Piet" Kraan 1892-1969	59
Anna Wiering 1896-1961	59
1. Theodorus "Dirk" Kraan 1926-2016.....	60
2. Maria Margaretha "Rie" Kraan	60
3. Thomas "Tom" Kraan 1930-2018.....	60
4. Margaretha "Gré" Kraan	61
5. Petrus "Piet" Kraan 1933-1948	61
6. Anna "Annie" Kraan.....	61

Vld. Cornelis "Kees" Kraan 1864-1912	62
Gerarda "Gerritje" van der Zon 1867-1960.....	62
1. Bartholomeus "Bart" Kraan 1893-1940.....	63
2. Johanna Wilhelmina "Jansje" Kraan 1895-1970	63
3. Jacoba "Co" Kraan 1897-1997.....	63
4. Wilhelmus Theodorus Kraan 1899-1900	64
5. Wilhelmus Theodorus "Willem" Kraan 1901-1998	64
6. Anna Maria "Anna" Kraan 1902-1990.....	64
7. Maria Gerarda Kraan 1904-1911	64
8. Cornelis Cornelus Jacobus "Cor" Kraan 1905-1995	65
9. Theodorus Georgius Kraan 1908-1908.....	65
10. Theodorus Gerardus Kraan 1909-1909	65
6 Bronnen	66
6.1 Burgerlijke Stand	66
1000 (10103): Huwelijksakte Bartholomeus Kraan en Egnatia Theodora van Galen.....	66
1001 (10104): Geboorteakte Bartholomeus Kraan 1890-1978.....	66
1002 (10105): Huwelijksakte Petrus "Piet" Kraan en Anna Wiering.....	66
1003 (10106): Geboorteakte Petrus "Piet" Kraan 1892-1969	67
1004 (10107): Geboorteakte Catharina Maria "Katrien" Kraan 1896-1973.....	67
1005 (10108): Huwelijksakte Bernardus Wilhelmus "Bart" Bartels en Catharina Maria "Katrien" Kraan	67
1006 (10109): Overlijdensakte Petrus "Piet" Kraan 1892-1969	68
1007 (10110): Geboorteakte Theodorus "Dirk" Kraan 1862-1940.....	68
1008 (10111): Overlijdensakte Theodorus "Dirk" Kraan 1862-1940.....	68
1009: (10079) Geboorteakte Bartholomeus Kraan 1825-1897.....	68
1010: Overlijdensakte Bartholomeus Kraan 1825-1897	69
1011 (10115): Huwelijksakte Bartholomeus Kraan en Pieterella van der Pouw	69
1012 (10112): Huwelijksakte Bartholomeus Kraan en Jacoba van der Holst	69
1013 (10113): Geboorteakte Egnatia Theodora van Galen 1893-1977.....	69
1014 (10114): Geboorteakte Cornelis "Kees" Kraan 1864-1912	70
1015: Overlijdensakte Cornelis "Kees" Kraan 1864-1912.....	70
1016: Huwelijksakte Cornelis "Cor" Kraan en Gerarda "Gerritje" van der Zon.....	70
1017 (10116): Geboorteakte Margaretha Menken 1863-1931.....	70
1018 (10117): Overlijdensakte Margaretha Menken 1863-1931	70
1019 (10118): Huwelijksakte Theodorus "Dirk" Kraan en Margaretha Menken	71
1020 (10119): Geboorteakte Jacoba van der Holst 1825-1904	71
1021: Overlijdensakte Jacoba van der Holst 1825-1904	71
1022 (10120): Geboorteakte Nicolaas "Klaas" van der Pouw Kraan 1851-1922	71

1023 (10121 + 10122): Overlijdensakte Nicolaas "Klaas" van der Pouw Kraan 1851-1922	72
1024 (10123): Huwelijksakte Nicolaas "Klaas" van der Pouw Kraan en Aagje van Rijn	72
1025: Geboorteakte Petrus "Piet" Kraan 1856-1911	72
1026 (10124): Overlijdensakte Petrus "Piet" Kraan 1856-1911	72
1027 (10125): Huwelijksakte Petrus "Piet" Kraan en Cornelia "Kee" Schrama	73
1028 (10126): Geboorteakte Antje Kraan 1826-1879	73
1029 (10127): Overlijdensakte Antje Kraan 1826-1879	73
1030 (10128): Overlijdensakte Cornelius "Cornelis" Kraan 1800-1827	73
1031 (10129): Huwelijksakte Cornelius "Cornelis" Kraan en Petronilla Ruigrok van der Werve	74
1032 (10130): Geboorteakte Bartholomeus Cornelis Kraan 1852-1852	74
1033 (10131): Overlijdensakte Bartholomeus Cornelis van der Pouw Kraan 1852-1852	74
1034 (10132): Overlijdensakte Bartholomeus Cornelisz Kraan 1773-1857	75
1035: Geboorteakte Pieterella van der Pouw 1821-1852	75
1036 (10133): Overlijdensakte Pieterella van der Pouw 1821-1852	75
1037: Geboorteakte Anna Wiering 1896-1961	75
1038: Geboorteakte Gerarda "Gerritje" van der Zon 1867-1960	75
1039: Geboorteakte Jacobus Theodorus Kraan 1894-1903	75
1040: Overlijdensakte Jacobus Theodorus Kraan 1894-1903	76
1041: Geboorteakte Petronella Cornelia "Lina" Kraan 1900-1979	76
1042: Geboorteakte Cornelia Paulina "Cor" Kraan 1899-1979	76
1043: Huwelijksakte Johannes Christianus Heemskerk en Cornelia Paulina "Cor" Kraan	76
1044: Geboorteakte Johannes Kraan 1895-1895	76
1045: Overlijdensakte Johannes Kraan 1895-1895	76
1046: Geboorteakte Maria "Marie" Kraan 1894-1924	76
1047: Overlijdensakte Maria "Marie" Kraan 1894-1924	76
1048: Geboorteakte Hendrik Kraan 1892-1977	77
1049: Huwelijksakte Hendrik Kraan en Catharina Johanna "Trijntje" Overdevest	77
1050: Geboorteakte Maria Catharina "Trijn" Kraan 1890-1955	77
1051: Huwelijksakte Pieter "Piet" van Boheemen en Maria Catharina "Trijn" Kraan	77
1052: Overlijdensakte Maria Catharina "Trijn" Kraan 1890-1955	77
1053: Geboorteakte Francisca "Zr. Marie Victorie" Kraan 1889-1977	77
1054: Geboorteakte Geertruida Gijsberta "Zr. Barbara" Kraan 1888-1977	77
1055: Geboorteakte Bartholomeus Kraan 1885-1969	77
1056: Huwelijksakte Bartholomeus Kraan en Catharina Maria "Kaatje" Ruiterman	77
1057: Geboorteakte Huberta Johanna Kraan 1885-1886	78
1058: Overlijdensakte Huberta Johanna Kraan 1885-1886	78
1059: Geboorteakte Gerardus "Gerrit" Kraan 1883-1960	78
1060: Huwelijksakte Gerardus "Gerrit" Kraan en Adriana "Jaantje" Romijn	78

1061: Geboorteakte Jacoba "Koosje" Kraan 1880-1927	78
1062: Geboorteakte Cornelia "Kee" Schrama 1855-1932	78
1063: Overlijdensakte Cornelia "Kee" Schrama 1855-1932	78
6.2 Kerkarchief	80
2000 (10095): Doop Cornelius "Cornelis" Kraan 1800-1827	80
2001 (10096): Doop Adrianus "Ari" Jansz Craen 1695-1774	80
2002 (10097): Huwelijk Jan Pietersz Craen en Aechie Claesse van der Hoeck	80
2003 (10098): Doop Aagje Cornelisse van Schagen 1702-1777	81
2004 (10099): Doop Cornelius Arisz Kraan 1741-1805	81
2005 (10100): Doop Bartholomeus Cornelisz Kraan 1773-1857	81
2006 (10101): Doop Petronilla Ruigrok van der Werve 1797-1875	81
2007 (10102): Huwelijk Bartholomeus Cornelisz Kraan en Johanna "Jannetje" Moerkerken	82
2008: Doop Johanna "Jannetje" Moerkerken 1778-1804	82
6.3 Gaardersarchief	84
3000: Begraven Adrianus "Ari" Jansz Craen 1695-1774	84
3001: Begraven Aagje Cornelisse van Schagen 1702-1777	84
3002: Trouwen Cornelius Arisz Kraan en Marijtje Roos	84
3003: Overlijden Marijtje Roos 1751-1806	84
3004: Overlijden Cornelius Arisz Kraan 1741-1805	84
3005:	84
6.4 Gerecht (Schout en Schepenen)	86
4000: Trouwinschrijving Bartholomeus Cornelisz Kraan en Helena van der Marel	86
4001: Trouwinschrijving Adrianus "Ari" Jansz Craen en Aagje Cornelisse van Schagen	86
6.5 Genealogische diagrammen	88
5000: Voorouders Bartholomeus Kraan 1825-1897	88
5001: Gezin Cornelius "Cornelis" Kraan en Petronilla Ruigrok van der Werve	89
5002: Gezin Bartholomeus Kraan 1825-1897	90
5003: Gezin Nicolaas "Klaas" van der Pouw Kraan 1851-1922	91
5004: Gezin Petrus "Piet" Kraan 1856-1911	92
5005: Gezin Theodorus "Dirk" Kraan 1862-1940	93
5006: Gezin Cornelis "Kees" Kraan 1864-1912	94
6.6 Voorwerpen	96
6000 (10053d, 10053e, 10053f en 10053g): Drie zilveren zwemmedailles voor Bartholomeus Kraan 1890-1978 (Leiden)...	96
6001 (10053b en 10053c): Zilveren zwemmedaille Bartholomeus Kraan 1890-1978 (Amsterdam)	96
6002 (10052): Zakhorloge Bartholomeus Kraan 1890-1978	97
6003 (10053a): Zwemmedaille Bartholomeus Kraan 1890-1978 (Rotterdam)	97

6004 (10054): De prijzenkast van de Kranen	97
6.7 Publicaties.....	98
Publicaties tak Theodorus "Dirk" Kraan 1862-1940	98
7000: Als de gebroeders Kraan een keer verliezen... dan is de boot aan	98
7001: Succesvol in Leiden, Bartholomeus Kraan 1890-1978 op drie zwemonderdelen 1 ^e	100
7002: Bartholomeus Kraan 1890-1978 pakt op Gouden feest Amsterdamsche Zwemclub 1 ^e prijs 100m.....	100
7003: De gebroeders Kraan in de trapese voor de Flying Dutchman	101
7004: In de "Geestmolen" bij het Braassemermeer woont een sportieve familie M.C. Reckman	103
7005: Een kranige visser vertelt	107
7006: Bij de "Kranen" van Oudewetering.....	116
7007: Gebroeders Kraan stapten over in Flying Dutchman	119
7008: De familie Kraan: Weten uit welke hoe de wind waait!	121
7009:	123
Publicaties tak Nicolaas "Klaas" van der Pouw Kraan 1851-1922	124
7200:	124
Publicaties tak Petrus "Piet" Kraan 1856-1911	126
7400: Uit het leven van het Rijpweteringse gezin Gerrit Kraan en Kee Schrama.....	126
7401: Uit het leven van het Warmondse gezin Bart Kraan en Kaatje Ruiterman	132
7402: Uit het leven van het Langerzaars gezin van Hendrik Kraan en Trijntje Overdevest.....	151
Publicaties tak Cornelis "Kees" Kraan 1864-1912	162
7600: Interview met Cor Kraan over Koudekerk in de twintiger jaren	162
7601: Henk Kraan (1936) verteld in "molenverhalen" over de Hondsdijkse molen	164
7602: Theo Kraan (1937) verteld in "molenverhalen" over de Groenendijkse molen	177
6.8 Fotoalbum	186
Fotoalbum tak Theodorus "Dirk" Kraan 1862-1940	186
8000 (10051): Bartholomeus Kraan 1890-1978.....	186
8001 (10001): Drie generaties in zondagse pak	186
8002 (10000): Gezinsfoto Bartholomeus Kraan en Egnatia Theodora van Galen	187
8003 (10002): Egnatia Theodora en Rieka op de salonboot nabij Scheveningen.....	187
8004 (10003): Muzikale zussen, Tiny en Greet	187
8005 (10066): Wedstrijdzwemmer Bartholomeus Kraan 1890-1978	188
8006: (10004) Wedstrijdzwemmer Petrus "Piet" Kraan 1892-1969	188
8007 (10005): Echtpaar Bartholomeus Kraan en Egnatia Theodora van Galen	188
8008 (10006): Catharina Maria "Katrien" Kraan 1896-1973 viel op door haar lengte	189
8009 (10007): Trouwfoto Catharina Maria Kraan 1896-1973 en Bernardus Wilhelmus "Bart" Bartels 1893-1970	189
8010: (10067) Carte de visite Theodorus "Dirk" Kraan 1862-1940.....	190
8011 (10068): Dove Dirk gebruikte een toeter tegen slechthorendheid.....	190

8012 (10008): Katrien fietste regelmatig naar Leiden om vis uit te leveren	191
8013 (10031): De gebroeders Bartholomeus en Piet in net pak met stropdas	191
8014 (10009): Pasfoto van Petrus "Piet" Kraan 1892-1969	191
8015 (10010): Kinderen leren zwemmen aan de oevers van het Braassemermeer onder toezicht oog van Piet Kraan	192
8016 (10011): Bartholomeus aan het werk, paling aan de speet	192
8017 (10012): Specialisten in het vak: hoe pak je een paling beet	193
8018 (10013): Het lossen van vis uit de viswagen de bunnin in. Bartholomeus houdt de werkzaamheden in de gaten	193
8019 (10014): Vis lossen en sorteren, zwaar werk.....	194
8020 (10015): Theodorus "Dirk" Kraan 1926-2021 met vier vet gerookte palingen	194
8021 (10016): Theodorus "Dirk" Kraan 1926-2021, leunend tegen de deur van bestelwagen van Kraan's Palingrokerij	195
8022 (10017): Hendrikus "Henk" Kraan 1931-1989 onderweg met de vis vrachtwagen	195
8023 (10018): Bartholomeus Kraan 1890-1978 zit bovenop de "Mustang" van Henk en Jacques.....	195
8024 (10069): Hallo Dirk, hier de feesttafel van Bart kun je alle gezichten herkennen?	196
8025 (10070): Dirk terug uit Nederlands-Indië, welkom thuis.....	197
8026 (10019): Dove Dirk samen met zijn zoon Piet laden/lossen vis bij het visbedrijf van Kraan aan de Wetering	198
8027 (10020): Catharina Maria "Katrien" Kraan 1896-1973.....	198
8028 (10021): Gezien vanaf de Wetering, de gebroeders Bartholomeus en Piet op klompen	199
8029 (10022): Trouwportret van Antonius Cornelis Spijkerman en Hendrika Johanna "Rieka" Kraan	199
8030 (10023): Trouwportret Leonardus Wilhelmus "Leo" van de Voorn en Catharina Maria "Tiny" Kraan	199
8031 (10024): Trouwportret Theodorus "Dirk" Kraan en Anna Johanna Maria Wiering.....	200
8032 (10025): Margaretha "Greet" Kraan en Jan Daniël Binnendijk.....	200
8033 (10026): Een fotomomentje met Zus, Bart, moeder Egnatia en de kippen	200
8034 (10027): De kieuwgriep, Dirk laat het even zien	201
8035 (10028): Het Heilige Hartfeest op de St Josephschool. Twee neefjes Kraan zitten klaar voor de klassenfoto	201
8036 (10029): Henk, Jacques en neef Tom op de klassenfoto.....	202
8037 (10030b): Witte en zwarte Dirk stoppen even onderweg onder het toezicht oog van Ir. Cornelis Lely.....	202
8038 (10030a): Vis wegen in Grouw, Friesland	203
8039 (10065): Zeilbroeders Henk en Jacques bereiden zich voor op de Olympische Spelen.....	203
8040: (10072) Heer en Meester in de Sharpie, zes achtereenvolgende jaren kampioen van Nederland	204
8041 (10071): Bart Kraan aan het roer van zijn Valk nummer 612 "Gladde Aal"	204
8042: Valk 612, een fotomoment in de winter met op de voorgrond de palingbunnen.....	205
8043 (10044): Europees Kampioen in de Flying Dutchman, de gebroeders Henk en Bart Kraan	205
8044 (10073+10074): Jacques, Henk en Bart poseren voor de Waterkampioen.....	206
8045 (10042+10043): Bartholomeus, de grondlegger van Kraan's Vischhandel en Palingrookerij.....	207
8046 (10040+10041a): Jonge molenaarszoon Piet komt door passerende wiek van de Geestmolen om het leven	208
8047 (10077): Kraan's Palingrookerij en Vischhandel aan de Westerdijk in Leimuiden	208
Fotoalbum tak Nicolaas "Klaas" van der Pouw Kraan 1851-1922	210
8200: (10034) Nicolaas "Klaas" van der Pouw Kraan en Aafje van Rijn.....	210

8201 (10037+10038): Carte de visite Marinus "Rinus" van der Pouw Kraan 1878-1963	210
8202 (10036): Carte de visite Bartholomeus "Bart" van der Pouw Kraan 1880-1958	210
8203 (10035): Jozefus Johannes "Jozef" van der Pouw Kraan 1883-1969	211
8204 (10039): Anna Antje "Anna" van der Pouw Kraan 1876-1957	211
Fotoalbum tak Petrus "Piet" Kraan 1856-1911	212
8400 (10032): Petrus "Piet" Kraan 1856-1911	212
8401 (10033): Cornelia "Kee" Schrama 1855-1932	212
8402 (10061): Bartholomeus "Bart" Kraan 1885-1969	212
8403 (10060): Poldermolenaar Bart Kraan en zijn zoon Piet op de foto met de varkens	213
8404 (10057): Bart Kraan met zijn vrouw en hun drie oudste kinderen	213
8405 (10059): Groepsportret van het gezin Hendrik Kraan en Trijntje Overdevest	214
8406 (10063): Hendrik Kraan 1892-1977 en het onderhoud van een palingfuik	214
8407 (10058): Bart Kraan 1885-1969 op de foto met een onbekende groep en burgermeester	215
Fotoalbum tak Cornelis "Kees" Kraan 1864-1912	216
8600 (10055): Cornelis "Kees" Kraan 1864-1912	216
8601 (10056): Cornelis Cornelus Jacobus "Cor" Kraan 1905-1995	216
8602 (10062): Bartholomeus "Bart" Kraan 1893-1940	216
8603 (10064): Drie dochters van Cornelis "Kees" Kraan 1864-1912	217
Fotoalbum Poldermolens	218
8800 (10047a): De Hondsdijkse molen in Koudekerk a/d Rijn	218
8801 (10046a+10046b+10046c): De Geestmolen in Rijnsaterwoude	218
8802 (10048): De Doesmolen in Hoogmade	219
8803: (10045a+10045b) De Blauwe molen in Rijpwetering	219
8804 (10049): De Groot Hemmeermolen in Warmond	220
8805: (10050) Molen nr. 3 aan de noordzijde v.d. Voorweg in de Hazerswoudsche Droogmakerij	220
6.9 Familiedrukwerk en correspondentie	222
Familiedrukwerk en correspondentie tak Theodorus "Dirk" Kraan 1862-1940	222
9000 (10080): Overlijdenskaart Bartholomeus Kraan 1890-1978	222
9001 (10081): Overlijdenskaart Egnatia Theodora van Galen 1893-1977	222
9002 (10082): Bidprentje of nagedachtenis Petrus "Piet" Kraan 1892-1969	222
9003 (10083): Briefkaart van Bartholomeus Kraan 1890-1978 aan het polderhuis	223
9004 (10084): Overlijdenskaart Bartholomeus "Bart" Kraan 1936-1979	223
9005 (10085): Bidprentje of nagedachtenis Bartholomeus "Bart" Kraan 1936-1979	223
9006 (10086): Overlijdenskaart Hendrikus "Henk" Kraan 1931-1989	223
9007 (10087): Bidprentje of nagedachtenis Margaretha "Greet" Kraan 1922-2009	224
9008:	224
Familiedrukwerk en correspondentie tak Nicolaas "Klaas" van der Pouw Kraan 1851-1922	226
9200 (10088): Bidprentje of nagedachtenis Nicolaas "Klaas" van der Pouw Kraan 1851-1922	226

9201 (10089): Bidprentje of nagedachtenis Marinus "Rinus" van der Pouw Kraan 1878-1963	226
9202: (10090) Bidprentje of nagedachtenis Adrianus "Arie" van der Pouw Kraan 1888-1966	226
9203 (10091): Bidprentje of nagedachtenis Anna Antje "Anna" van der Pouw Kraan 1876-1957	227
9204 (10092): Bidprentje of nagedachtenis Anna Antje "Anna" van der Pouw Kraan 1876-1957	227
9205 (10093): Bidprentje of nagedachtenis Bartholomeus "Bart" van der Pouw Kraan 1880-1958	227
9206 (10094): Bidprentje of nagedachtenis Bartholomeus "Bart" van der Pouw Kraan 1880-1958	227
9207	228
Dankwoord	229

Voorwoord

Wie zijn al die mensen?

Waar kom ik vandaan? Dat is waar ik me vroeger totaal niet mee bezig was. Op verjaardagen en andere gebeurtenissen in de familie zag ik steeds dezelfde mensen, maar wie het zijn? Natuurlijk, ooms, tantes neefjes en nichtjes en een enkele andere was bekend, maar de rest van al die mensen? Rond 2020 gebeurde het, ondertussen was ik vader van een zoon en dochter we bezochten overgroot opa, een man op leeftijd en zoals men zegt, een man de dag. Mijn vader was er ook, kortom een uniek moment voor een fotomomentje. Daar stonden we, vier generaties. Langzaam drong het tot mij door hoe belangrijk het is om deze zaken vast te leggen voor je kinderen. Zelf ben ik groot liefhebber van fotografie en raakte al snel gedreven om het familiearchief van opa te digitaliseren, zodat ook na zijn dood alle familieleden erin konden kijken. Gewend aan het digitale tijdperk, was ik aangenaam verrast hoe sommige foto's van 100 jaar geleden onder mijn scannertje vandaan kwamen. Ja in dit document hebben de foto's een belangrijke rol, er is hier extra tijd in gaan zitten om originele te zoeken en te vinden.

Helpende hand

Eigenlijk had ik al snel een eerste stamboom staan. In dit proces kreeg ik veel waardering voor de amateur genealogen van voor het digitale tijdperk. Wim Rosema heeft 20 jaar geleden al de Rijnlandse familie Kraan en van der Pouw Kraan beschreven en moest hiervoor 60 keer naar een archief! In dit document heb ik veel informatie gebruikt van zijn hand. Ondertussen is veel gedigitaliseerd en via genealogische websites als myheritage.com of familysearch.org had ik al snel een Kranen stamboom. Helaas was ik er nog niet, om het ook echt van waarde te laten zijn, moesten ook alle bronnen erbij en dat kostte me wat meer tijd. Gelukkig zijn veel originele aktes van de Burgerlijke Stand digitaal gemaakt door vrijwilligers en dankzij deze mensen is het werk van deze stamboommaker een stuk makkelijker geworden. Nu ik alle gegevens had, was het de taak om wat "jus" toe te voegen, het moest gaan leven met verhalen en foto's.

(nog niet af)

1 Inleiding

1.1 Bereik verzamelde informatie

Sinds de 19e eeuw heeft de familie Kraan een binding met een groot meer in het noorden van Zuid-Holland, het Braassemermeer. Verder terug in de tijd zijn in dit gebied ook Kranen te vinden, maar dit document is beperkt tot de Rijnlandse familie Kraan en van der Pouw Kraan met als gezamenlijke voorvader, de uit Reeuwijk afkomstige **Jan Pietersz Craen**. Zijn nakomelingen zijn opgetekend in de vorm van een parenteel, hierin zijn ook de echtgenotes meegenomen en volgen hierbij de directe lijn naar vier molenaars (half) broers: **Nicolaas "Klaas" van der Pouw Kraan 1851-1922**, **Petrus "Piet" Kraan 1856-1911**, **Theodorus "Dirk" Kraan 1862-1940** en **Cornelis "Kees" Kraan 1864-1912**.

Vanaf Generatie 5 zijn alle kinderen vermeld uit betreffende huwelijk. Bij de generaties hiervoor zijn alleen de zonen vermeld in een directe lijn naar **Cornelius "Cornelis" Kraan 1800-1827**. In dit document ligt het "zwaartepunt" met getoonde informatie in generatie 6 t/m 8 en in het bijzonder de poldermolenaars.

Hoofdstuk 4 gaat over de Kranen uit Leimuiden en Rijnsaterwoude (eind 19e eeuw), daarom zijn ook de gegevens opgenomen van de kinderen van **Theodorus "Dirk" Kraan 1862-1940** en zijn echtgenote **Margaretha Menken 1863-1931**.

1.2 Opbouw parenteel

In hoofdstuk 5 zijn de persoonsgegevens in tekstvorm vermeld met daarin vermeld de beschikbare personalia en vormen de basis om te navigeren in dit document. De generaties zijn genummerd met Romeinse cijfers. De takken van een familie worden genummerd a, b, c enz. De opbouw in deze parenteel is volgens een vaste structuur:

Eerste niveau:

1	Generatie nummer met naam persoon
2	Eventueel opmerkingen
3	Referenties naar gebruikte bronnen
4	Datum geboorte en/of doop
5	Namen van de ouders
6	Datum van overlijden
7	Datum huwelijk(en) en naam echtgenoot of echtgenote
8	Beroep
9	Vaardigheid
10	Kinderen

Tabel 1: Opbouw persoonsgegevens niveau 1

Tweede niveau (kinderen):

1	Volgnummer kind
2	Eventueel opmerkingen
3	Referenties naar gebruikte bronnen
4	Datum geboorte en/of doop
5	Namen van de ouders
6	Datum van overlijden
7	Datum huwelijk(en) en naam echtgenoot of echtgenote
8	Beroep
9	Vaardigheid

Tabel 2: Opbouw persoonsgegevens niveau 2

De volgende iconen zijn in gebruik:

- Opmerkingen
- Referentie naar foto
- Referentie naar document

Binnen de familie Kraan en van der Pouw Kraan komen voornamen als Bart, Piet, Dirk en Cor veelvuldig voor en daarom heb ik gekozen zoveel mogelijk het jaartal van geboorte en jaartal van overlijden achter de persoon te plaatsen om zo overzicht te kunnen bewaren. Bij namen van echtparen zijn de jaartallen niet vermeld, omdat deze combinaties uniek zijn. Kopteksten in het fotoalbum hebben niet altijd het jaartal vermeld, maar dan is dit wel uit de foto omschrijving te halen.

1.3 Gebruikte bronnen

Om deze stamboom zo betrouwbaar mogelijk te maken is het gebruik van bronnen noodzakelijk. Tegenwoordig is er veel informatie te vinden op het internet, maar na controle met officiële bronnen en familie komt dan naar voren dat data foutief is. In dit document verwijzen gebeurtenissen zo veel mogelijk naar een bron van de burgerlijke stand, kerkarchief, gaardersarchief, eigen foto's, familiedrukwerk, publicaties en gesprekken met betrokkenen. Kortom zo dicht mogelijk bij de bron. Dit wil nog niet zeggen dat alles precies klopt, maar komt het dichtste bij de echte feiten. Menselijke fouten, zoals bijvoorbeeld bij de Burgerlijke stand zijn niet uit te sluiten. Vaak zie je dit terug dat een naam na verloop anders is geschreven, bijvoorbeeld Craen, Kraen en Kraan of Pouw en Pauw. Zeker in de 18 en 19^e eeuw kon nog niet iedereen lezen om een akte te controleren.

In hoofdstuk 6 zijn bronnen te raadplegen of is er een verwijzing waar deze te vinden is. Bronnen zijn in dit document te herkennen aan een 4 cijferig nummer.

Burgerlijke Stand	1000
Kerkarchief	2000
Gaardersarchief	3000
Gerecht (Schout en Schepenen)	4000
Genealogische diagrammen	5000
Voorwerpen	6000
Publicaties tak Theodorus "Dirk" Kraan 1862-1940	7000 – 7100
Publicaties tak Nicolaas "Klaas" van der Pouw Kraan 1851-1922	7200 – 7300
Publicaties tak Petrus "Piet" Kraan 1856-1911	7400 – 7500
Publicaties tak Cornelis "Kees" Kraan 1864-1912	7600 – 7700
Fotoalbum tak Theodorus "Dirk" Kraan 1862-1940	8000 - 8100
Fotoalbum tak Nicolaas "Klaas" van der Pouw Kraan 1851-1922	8200 - 8300
Fotoalbum tak Petrus "Piet" Kraan 1856-1911	8400 - 8500
Fotoalbum tak Cornelis "Kees" Kraan 1864-1912	8600 - 8700
Fotoalbum molens	8800
Familiedrukwerk en correspondentie tak Theodorus "Dirk" Kraan 1862-1940	9000 - 9100

Tabel 3: Verwijzing bronnen 4-cijferig nummer

Naast het vier-cijferig bronnummer kan ook een vijf-cijferig nummer zijn vermeld, welke verwijst naar een digitaal fotobestand op forever.com. Het internet adres naar dit fotografisch materiaal is:

<https://www.forever.com/app/users/dirk-jan-kraan>

1.3.1 Burgerlijke Stand

Sinds de invoering van de burgerlijke stand in 1811 heeft elke Nederlandse gemeente ambtenaren van de burgerlijke stand in dienst. Zij maken een akte op van de belangrijkste gebeurtenissen in het leven: een geboorteakte, een huwelijksakte (soms ook een echtscheidingsakte) en een overlijdensakte. In de akten staan gegevens over de personen (zoals namen) en de gebeurtenis (bijvoorbeeld de datum). De akten worden opgenomen in de registers van de burgerlijke stand. Om privacy redenen worden de akten van de burgerlijke stand pas na een bepaalde periode openbaar gemaakt. Zo komen overlijdensakten na 50 jaar, huwelijksakten na 75 jaar en geboorteakten pas na 100 jaar vrij en kunnen dan via de website wiewaswie.nl geraadpleegd worden.

1.3.2 Kerkarchief

In de periode vóór 1811 werden zaken als geboorte, huwelijk en overlijden niet geregistreerd door de overheid, maar door de kerken, die doop- trouw- en begraafboeken (DTB) aanlegden. De officiële naam hiervoor was "Retroacta van de Burgerlijke Stand". Niet alle DTB-registers zijn compleet, omdat kerken dit niet altijd overhandigden aan de burgerlijke stand wat verplicht was. In de doopboeken worden enkel de doopdata, de dopeling zelf én de namen van de beide ouders vermeld. Het moment van geboorte wordt vaak niet genoemd.

Er bestaan trouwboeken van gerechten en kerkgenootschappen. Voor de wet was een huwelijk alleen rechtsgeldig als het was gesloten voor een Gereformeerde kerk. De familie Kraan in dit document is op een enkele uitzondering na Katholiek met als gevolg dat ze dus ook moesten trouwen voor de wet bij Schout en Schepenen. Voorafgaand aan een huwelijk werden de trouwplannen in de kerk aangekondigd zodat mensen nog bezwaar konden maken. Deze huwelijksaankondigingen werden opgeschreven in een ondertrouwregister en wijkt dus af van de daadwerkelijke trouwdatum.

Begraafboeken werden gebruikt om begraafrechten vast te leggen. Het kon gaan om inkomsten uit het verhuren van de lijkklaken, de baar en het baarkleed en voor het zogenaamde overluiden van de klokken

bij de begrafenis. Ook zijn er begraafboeken waarin de eigenaren van graven werden vermeld. Een begraafregister bevat meestal alleen de datum van de begraving en dus niet de datum van overlijden.

Niet iedereen had een vaste achternaam, en de meesten waren analfabeet door gebrek aan opleiding en armoede. Maar de pastoor kon redelijk schrijven. Helaas werden er veel fouten in het DTB-register gemaakt, omdat er geen vaste spelling bestond en daarbij, verliep alles op gehoor. Niets werd gecontroleerd, dus wat er staat moet aangenomen worden. Rooms-Katholieke registers zijn meestal in het Latijn geschreven. Ook het oud-Nederlands schrift kan problemen opleveren. Er was geen uniforme spelling en soms zijn letters anders geschreven dan we nu gewend zijn. Zo wordt de 'lange s' vaak gelezen als een 'f'.

1.3.3 Gaardersarchief

De naam gaardersarchieven is een verzamelnaam voor de archieven die gevormd zijn door de secretarissen van dorpen en steden in Holland in hun functie van gaarder van bepaalde gewestelijke belastingen. Het gaat om belastingen op verkoop van onroerende goederen, collaterale succes, op openbare verkoop van roerende goederen, de impost op trouwen en begraven en de belasting op familieadvertenties in de krant. Daardoor zijn deze archieven van groot belang bij genealogisch onderzoek én bij onderzoek naar de historie van gebouwen. In de inleidingen van de inventarissen is een uitgebreide uiteenzetting over de inhoud van de gaardersarchieven opgenomen. De Gaardersarchieven zijn online te vinden op de websites van het Nationaal Archief en FamilySearch, een non-profit organisatie voor genealogische gegevens.

1.3.4 Gerecht (Schout en Schepenen)

De schout was een lokaal ambtenaar, belast met bestuurlijke en gerechtelijke taken en handhaving van de openbare orde. Hij was hoofd van het dorpsbestuur of de voornaamste bestuurder binnen een heerlijkheid die werd aangesteld door zijn heer om in diens naam te handelen. In de 18e eeuw veranderde de naam

schout in drossaard. Onder Napoleon werd de naam maire ingevoerd, in 1814 gewijzigd in burgemeester, in 1817 weer in schout en in 1825 per Koninklijk Besluit naar burgemeester.

Een schepen was openbaar bestuurder op plaatselijk niveau. De schepen maakte deel uit van het college van burgemeester en schepenen. Plaatselijk bestuur werd gezamenlijk aangeduid als schout en schepenen. In Nederland wordt een schepen wethouder genoemd. De term schepen was in Nederland vóór 1795 gebruikelijk als dorps- of stadsbestuurder. De Schepenbank is het oude woord voor het lokale bestuur, met inbegrip van de plaatselijke rechtspraak.

Omdat kerkelijke katholieke huwelijken niet rechtsgeldig waren, moesten katholieken ook burgerlijk trouwen. De huwelijken werden daarom voltrokken voor schout en schepenen.

1.3.5 Genealogische diagrammen

Een genealogisch diagram is een schematische en grafische weergave van relaties naar gemeenschappelijke voorouders, nakomelingen en andere relaties binnen de familie en het gezin. Het diagram is visueel te vergelijken met een organigram en kan worden weergegeven in een boomstructuur met als uitgangspunt een één persoon. Er is geen vaste regel hoe een genealogisch diagram er uit moet zien of wat deze moet bevatten.

1.3.6 Familiedrukwerk en andere correspondentie

Het gebruik om anderen met een gedrukte aankondiging op de hoogte te brengen van huwelijk of overlijden stamt uit de achttiende eeuw. Eerst alleen in de maatschappelijke bovenlaag, maar vanaf 1850 werd het door de rest van de bevolking overgenomen. Geboortekaartjes werden pas vanaf de twintigste eeuw op grote schaal verspreid.

Familiedrukwerk bevat aankondigingen van verloving, huwelijk, geboorte en overlijden. Hierin worden doorgaans de namen van de hoofdpersonen en de datum en plaats van de gebeurtenis vermeld. Het familiedrukwerk bevat voor een groot deel dezelfde informatie als de familieadvertenties.

Bij verlovings- of huwelijksaankondigingen worden meestal ook de namen van de ouders van beide partners vermeld. Geboortekaartjes geven vaak ook de namen van broertjes en zusjes.

2 Afkomst

2.1 Nakomelingen van Jan Pietersz Craen

	5000	5001	5002	5003	5004	5005	5006
---	------	------	------	------	------	------	------

De gezinnen Kraan (vóór de 19e eeuw geschreven als Craen, Kraen en Craan) die tot de afstammingslijn behoren, woonden in elk geval al in de 17e eeuw in Midden-Holland, in dorpen als Reeuwijk, Hazerswoude, Waddinxveen, Koudekerk en Hoogmade. Uit de doopboeken valt af te leiden, dat er in deze streek in de tweede helft van de 17e eeuw minstens zeven katholieke mannen Kraan bestonden die een gezin stichten. Het is niet onmogelijk dat deze zeven mannen familie van elkaar waren. In een van de zeven takken wordt omstreeks 1660 **Jan Pietersz Craen** geboren, waarmee in dit verslag generatie 1 start.

Waarschijnlijk zijn er met het voortschrijden der industrialisatie in de 19e eeuw en daarna, ook steeds meer mensen uit de gezinnen die tot de afstammingslijn behoren, verhuisd naar steden. Vooral de steden, welke zo'n beetje om het 'Groene Hart' van Holland heen liggen: Den Haag, Delft, Rotterdam, Gouda, Alphen aan de Rijn en Leiden.

2.2 Geloof

	H6.2	4001
---	------	------

De kerk registreerde voor de invoering Burgerlijke Stand in 1811 chronologisch dopen, trouwen en wie er begraven werd. Met behulp van het kerkarchief kunnen we het oudste stuk van de familie Kraan in kaart brengen ^{H6.2}.

Het geloof van de familiegroep Kraan waar we hier mee te maken hebben, is voornamelijk Rooms-Katholiek. Generaties lang koos men altijd een partner van hetzelfde geloof. Pas na de tweede wereldoorlog raakte de religie bij de partnerkeuze geleidelijk meer op de achtergrond. Dat wil niet zeggen, dat er in het verleden helemaal geen huwelijken tussen katholieken en protestanten voorkwamen. De rooms-katholieke **Adrianus "Ari" Jansz Craen 1695-1774** trouwde op 26 juli 1728 met **Aagje Cornelisse van Schagen 1702-1777**, die van remonstrantse huize was ⁴⁰⁰¹. Het betekende wel, dat

ze niet in de kerk trouwden, maar voor het Gerecht van Middelburg (nu Reeuwijk), waar het huwelijk door de Schout voltrokken werd, met twee Schepenen als getuigen. De kinderen werden weer katholiek gedoopt.

2.3 Naamgebruik

Veel voorkomende voornamen in de opeenvolgende generaties van de familietak die afstamt van **Cornelius Arisz Kraan 1741-1805** waren (en zijn): Cor(nelis), Bart, Piet en Dirk en Agaat. In de directe afstammingslijn komen we al een **Bartholomeus Cornelisz Kraan 1773-1857** tegen, die in 1773 geboren werd en door zijn vader klaarblijkelijk niet naar zijn grootvader is vernoemd, want die heette **Adrianus "Ari" Jansz Craen 1695-1774**. Het is niet direct duidelijk naar wie Bartholomeus Cornelisz vernoemd is. De broer van Cornelius Arisz, noemde zijn zoon wél Adrianus, naar zijn vader en men kan zich afvragen waarom Cornelius Arisz dat niet ook deed.

2.4 Van der Pouw Kraan

	1022	1032	1033	1036
---	------	------	------	------

Door samenloop van omstandigheden ontstond er in de 19e eeuw een aftakking van de familie Kraan met als toevoeging van der Pouw voor de achternaam Kraan¹⁰²². Dat ging als volgt. Nicolaas was de eerste zoon van poldermolenaar **Bartholomeus Kraan 1825-1897** en **Pieterella van der Pouw 1821-1852**. Op zijn geboorteakte van 13 Augustus 1851 staan als voornamen ingevuld: Nicolaas van der Pouw. Dit zal waarschijnlijk op verzoek van grootvader **Nicolaas van der Pouw** gebeurd zijn, die na het overlijden van zijn pasgeboren zoon Cornelis in 1817 geen zoon meer had gekregen om zijn naam (en geslacht) voort te zetten. De volledige naam van de zoon van Bart en Pieterella luidde nu dus: Nicolaas van der Pouw Kraan.

Molenaar van de "De Heerlijkheid" in Hoogmade, **Pieter Marinus "Piet" van der Pouw Kraan 1925-1992** liet later in een interview opschrijven dat de toevoeging "Pouw" erbij is gekocht, omdat het gemeentehuis niet zo precies nam met noteren van naamgeving. Eigenlijk mogen achternamen niet als voornamen gegeven worden, en is de ambtenaar van de burgerlijke stand zelfs strafbaar. Pieterella overleed in 1852

een week na de geboorte van haar tweede zoon **Bartholomeus Cornelis Kraan 1852-1852**, die kort daarna ook is gestorven ^{1032, 1033, 1036}. Bart hertrouwde twee jaar later met **Jacoba van der Holst 1825-1904** en hun kinderen heten weer gewoon Kraan. De halfbroer van deze kinderen heette echter **Nicolaas "Klaas" van der Pouw Kraan 1851-1922**, roepnaam Klaas .

3 Vakkundig nageslacht van poldermolenaars

3.1 Generaties in het vak

Het valt op, dat er al enkele eeuwen veel poldermolenaars in de katholieke familie Kraan te vinden zijn. Hetzelfde geldt voor een protestante familiegroep Kraan die in de buurt van Koudekerk woont (niet direct verwant). Na 1766 vinden we in het archief van Hoogheemraadschap van Rijnland de eerste vermeldingen van een poldermolenaar uit deze Rijnlandse familie, zijn naam **Cornelius Arisz Kraan 1741-1805**. Hij was één van de vele poldermolenaars van de Hazerswoudse Droogmakerij, welke werd bemalen door 15 molens in afzonderlijke molengangen. Men kan vermoeden dat er ook in de periode daarvóór, zowel bij de protestante als katholieke Kranen, poldermolenaars voorkwamen, meer onderzoek is hiervoor nodig. Binnen de familie gaat rond dat de traditie is ontstaan bij **Adrianus "Ari" Jansz Craen 1695-1774**, molenaar te Hillegersberg, maar ook hier is onderzoek nodig.

De oudere broer van **Cornelius Arisz Kraan 1741-1805** was ook poldermolenaar. Zijn naam is **Jan Arisz Kraan 1728-1814** en had een zoon werkzaam in het hetzelfde beroep. Deze tak is niet opgenomen in dit document.

Generatie	Naam	Molen	Bronnen
Gen. 2	Adrianus "Ari" Jansz Craen 1695-1774	Molen te Hillegersberg (geen bron)	
Gen. 3	Cornelius Arisz Kraan 1741-1805	Molen nr. 6 aan de zuidzijde van de Voorweg in de Butterpolder, Hazerswoude, Molen nr. 3 aan de noordzijde van de Voorweg in de Butterpolder, Hazerswoude.	8805
Gen. 4	Bartholomeus Cornelisz Kraan 1773-1857	Hondsdijkse molen, Koudekerk aan den Rijn.	7600,7601,8800
Gen. 5	Cornelius "Cornelis" Kraan 1800-1827	Hondsdijkse molen, Koudekerk aan den Rijn.	7600,7601,8800

Tabel 4: De eerste generaties poldermolenaars Craen / Kraan.

Oervader van de poldermolenaars Kraan en van der Pouw Kraan is **Bartholomeus Kraan 1825-1897**. Alle molenaars met de naam Van der Pouw Kraan en bijna alle molenaars Kaan stammen van hem af. Vier van zijn zonen namen de fijne kneepjes en vakmanschap over en zette deze traditie voort naar hun kinderen en achterkleinkinderen. Een explosie van poldermolenaars werd een feit.

Generatie	Naam	Molen	Bronnen
Gen. 6	Bartholomeus Kraan 1825-1897	Hondsdijkse molen, Koudekerk aan den Rijn.	7600,7601,8800,blz 2
Gen. 7	Nicolaas "Klaas" van der Pouw Kraan 1851-1922	Doesmolen, Hoogmade.	8200,8802
Gen. 7	Petrus "Piet" Kraan 1856-1911	Blauwe molen, Rijpwetering.	7400,8400,8803
Gen. 7	Theodorus "Dirk" Kraan 1862-1940	Geestmolen, Rijnsaterwoude	7004,7005,8010,8801
Gen. 7	Cornelis "Kees" Kraan 1864-1912	Hondsdijkse molen, Koudekerk aan den Rijn.	7600,7601,8600,8800

Tabel 5: Generatie 6 en 7 molenaarsfamilie Kraan en Pouw Kraan.

Generatie	Naam	Molen	Bronnen
Gen. 8	Petrus "Piet" van der Pouw Kraan 1873-1952	Stadsmolen, Leiden. Grietmolen, Leimuiden. Driehuizermolen, Wilnis.	
Gen. 8	Gijsbertus "Gijs" van der Pouw Kraan 1874-1954	Vlietboezemmolen, Haastrecht. Molen nr. 1 v.d. Griet en Vriesekoopsepolder, Leimuiden.	
Gen. 8	Marinus "Rinus" van der Pouw Kraan 1878-1963	Molen Hoornse polder, Hazerswoude.	8201
Gen. 8	Bartholomeus "Bart" van der Pouw Kraan 1880-1958	Piestmolen, Hoogmade.	8202
Gen. 8	Jozefus Johannes "Jozef" van der Pouw Kraan 1883-1969	Riekermolen, Amsterdam (Sloten).	8203
Gen. 8	Adrianus "Arie" van der Pouw Kraan 1888-1966	Grosmolen en Doesmolen, Hoogmade.	
Gen. 8	Gerardus "Gerrit" Kraan 1883-1960	Blauwe molen, Rijpwetering.	7400,8803
Gen. 8	Bartholomeus "Bart" Kraan 1885-1969	Groot Hemmeermolen, Warmond.	7401,8402, 8804
Gen. 8	Hendrik Kraan 1892-1977	Molen Langerarse polder, Langeraar.	8406
Gen. 8	Petrus "Piet" Kraan 1892-1969	Geestmolen, Rijnsaterwoude.	7004,7005 8014,8801
Gen. 8	Bartholomeus "Bart" Kraan 1893-1940	Hondsdijkse molen, Koudekerk aan den Rijn. Groenendijkse molen, Hazerswoude.	7601,7602 8602
Gen. 8	Wilhelmus Theodorus "Willem" Kraan 1901-1998	Veendermolen, Roelofarendsveen.	
Gen. 8	Cornelis Cornelus Jacobus "Cor" Kraan 1905-1995	Hondsdijkse molen, Koudekerk a/d Rijn.	7600,7601, 8601,8800
Gen. 9	Wilhelmus Bernardus "Willem" van der Pouw Kraan 1915-2014	Lijkermolen nr. 1, Rijpwetering.	
Gen. 9	Johannes Cornelis "Jan" van der Pouw Kraan 1919-2008	Stadsmolen en molen De Valk, Leiden.	8804
Gen. 9	Cornelis Bartholomeus "Cor" van der Pouw Kraan 1924-2008	Riekermolen, Amsterdam (Sloten).	
Gen. 9	Petrus Marinus "Piet" van der Pouw Kraan 1925-1992	Hoogmadense molen, Hoogmade.	
Gen. 9	Nicolaas Petrus "Nic" van der Pouw Kraan 1913-1985	Doesmolen, Hoogmade.	8802
Gen. 9	Cornelis Gijsbertus "Cor" van der Pouw Kraan 1917-1995	Doesmolen, Hoogmade.	8802
Gen. 9	Leonardus Johannes "Leen" van der Pouw Kraan 1924-2010	Bosmolen, Hoogmade.	
Gen. 9	Joannes Henricus "Jan" Kraan 1928-2011	Doesmolen, Hoogmade.	8802
Gen. 9	Bartholomeus Adrianus "Bart" Kraan (1934)	Groenendijkse molen, Hazerswoude.	7602
Gen. 9	Martinus "Maarten" Kraan 1920-1977	Gemaal Groot Hemmeerpolder, Warmond.	7401,

Tabel 6: Laatste twee generaties van beroepspoldermolenaars uit de familie Kraan en van der Pouw Kraan.

3.2 Kostbaar familiekapitaal

Molenaar was een vak dat van vader op zoon overgedragen werd. In tijden dat er vrijwel geen onderwijs bestond, moesten kennis en vaardigheden in de praktijk geleerd worden. De vakkennis van een poldermolenaar was toen een kostbaar familiekapitaal. Daarmee kon je een baan krijgen die je voor de rest van je leven van een inkomen verzekerde, al was dat dan ook een minimaal inkomen. (De molenaar van de Groot Hemmeerpolder in Warmond bij voorbeeld kreeg gedurende de 19e eeuw 80 gulden maalloon per jaar). Posities met een officiële, vaste wedde waren eeuwenlang zeldzaam. Dit zal het beroep van molenaar een zekere status verleend hebben. Er vonden dan ook huwelijken plaats tussen molenaars families en boerenfamilies, terwijl boeren toch tot een klasse behoorden die meer kapitaal bezat. Het kapitaal van de molenaar bestond zoals gezegd uit zijn kennis van de techniek van de molen. Verder wist hij meestal ook alles van het boerenbedrijf en de visserij. En hij had een grote kennis van de weersverschijnselen, dat nodig was om te voorkomen dat de molen bij plotseling opkomend zwaar weer kapot zou draaien, wanneer hij niet op tijd stilgezet werd.

3.3 Zelfstandig en onafhankelijk

Over het geheel genomen waren poldermolenaar een apart soort mensen, in die zin, dat ze zeer zelfstandig en vrij onafhankelijk woonden en werkten. Kalmte en punctualiteit zijn belangrijke eigenschappen voor een molenaar. Hij moet altijd op het juiste moment de juiste handelingen zorgvuldig en met precisie verrichten. Het aanzien van een molenaar had ook te maken met het feit, dat de molen in afmeting eeuwenlang het toppunt van het technisch vermogen van de mens is geweest. Grotere en krachtiger machines dan de molen werden pas gebouwd, toen men stoom en aardolie als krachtbronnen ging gebruiken en er constructies van ijzer en staal vervaardigd konden worden. Men kan stellen dat de wedde van de molenaar minder hoog was als zijn status. De molenaar ontving zijn wedde meestal van een polderbestuur dat uit boeren bestond. Sommige boeren lieten graag merken dat de molenaar van hen afhankelijk was. Dat gaf wel eens onaangename toestanden. Zo is te verklaren dat op de bovenzetel in de kop van de Groenendijkse molen te Hazerswoude geschilderd staat: "Wat God doet met de zondaren, doen de boeren met de molenaren" Het opschrift is later met grijze verf weggewerkt, maar het is nog wel te lezen.

3.4 Extra inkomsten

	H4	7005	7400	7401	7402
---	----	------	------	------	------

Een molenaar probeerde vrijwel altijd aan wat extra inkomsten te komen, bijvoorbeeld door te vissen en wat (klein) vee te houden. Soms werden die bijverdiensten hoofdinkomsten. **Theodorus "Dirk" Kraan 1862-1940** van de Heilige Geestmolen was een groot visser en daaruit is het visbedrijf en palingrokerij van Kraan in Leimuiden voortgekomen ^{H4,7005}. Gerardus **"Gerrit" Kraan 1883-1960** van de Blauwe molen was een voortvarend en tamelijk welgesteld veehandelaar, die in feite een eigen boerenbedrijf wist op te bouwen ⁷⁴⁰⁰. **Hendrik Kraan 1892-1977** van de molen Noordeind- en Geerpolder in Ter Aar had een groot stuk water in pacht om met fuiken paling te vangen ⁷⁴⁰². **Adrianus "Arie" van der Pouw Kraan 1888-1966** van de Doesmolen begon een slopersbedrijf en **Bartholomeus "Bart" Kraan 1885-1969** van de Groot Hemmeermolen had bijvoorbeeld neveninkomsten uit het fokken van varkens ⁷⁴⁰¹. De huidige generatie afstammelingen van de in deze molenaars familie is andere beroepen gaan beoefenen.

3.5 Afbraak molens

Nadat met het droogleggen van de Haarlemmermeer in 1852 de bruikbaarheid van stoommachines voor polders definitief bewezen had, werden bij verschillende grote polders de windmolens vervangen door een stoommachine. De molens hadden altijd prima gefunctioneerd, maar als er na langdurige regenval een periode van windstilte volgde, dan konden ze de polders niet op peil houden. In zulke jaren ontstond er bij de boeren veel animo om de molens door machinegemalen te vervangen. Bij kleinere polders werd het werk van de molens vooral begin 20e eeuw overgenomen door elektrische en motorgemalen. De molens werden vaak gesloopt om verder geen onderhoudskosten te hebben. De vereniging De Hollandse Molen werd opgericht in 1923 met het doel molens in stand te houden, maar eerst in 1942 kwam er een verbod op afbraak van molens, dat overigens later weer ingetrokken werd. Pas jaren daarna kwamen er subsidies voor het onderhoud van molens als historische monumenten. De Groot Hemmeermolen van bijvoorbeeld **Bartholomeus "Bart" Kraan 1885-1969** werd geheel afgebroken, en die van **Gijsbertus "Gijs" van der Pouw Kraan 1874-1954** en van **Hendrik Kraan 1892-1977** gedeeltelijk. Zo werd Bart in 1924 machinist van het gemaal van de Verenigde Hof-, Groot-en Klein-Hemmeerpolder in Warmond. Zijn zoon Maarten Kraan heeft die functie ook nog een paar jaar vervuld, toen zijn vader met pensioen ging.

3.6 Grote en lange mensen

8008

Waarom zijn er (eigenlijk tot op de dag van vandaag) zoveel lange, forse mannen en vrouwen in de molenaarsfamilie Kraan? Waarschijnlijk is er enkele generaties lang getrouwd met vrouwen uit families met veel grote, lange mensen. Het is niet duidelijk of dat opzet of toeval was. Voor een molenaar is het niet echt nodig om groot en sterk te zijn. Een molen kan door personen van normale lengte en met normale spierkracht bediend worden. In ander molenaarsfamilies waren molenaars niet bijzonder groot. Een voordeel van een forse lichaamsbouw zou geweest kunnen zijn, dat er altijd met een zeker ontzag over grote mensen gesproken werd. En wie groot was, was vanzelf ook sterk, zo meende men. Er wordt verteld dat vooral **Jacoba van der Holst 1825-1904** een grote forse vrouw was, en dat de latere generaties hun lichaamsbouw van haar overgeërfd hebben. Haar zonen **Petrus "Piet" Kraan 1856-1911**, **Theodorus "Dirk" Kraan 1862-1940** en **Cornelis "Kees" Kraan 1864-1912** waren grote mannen, die ook weer forse kinderen kregen. **Cornelia "Kee" Schrama 1855-1932**, de vrouw van Piet, zou ook uit een familie van grote sterke mensen afkomstig zijn geweest. Van de zonen van Piet was **Gerardus "Gerrit" Kraan 1883-1960** de grootste: een boom van een kerel, meer dan twee meter lang en reusachtig sterk. Ieder die hem meegemaakt heeft, kan daar verhalen over vertellen. Ook de oudste dochter Koosje was een bijzonder forse vrouw. De dochter van Dirk, **Catharina Maria "Katrien" Kraan 1896-1973** kon gewichten optillen met haar pink en had een schoenmaat van een reus⁸⁰⁰⁸. Zoals gezegd, komen vandaag de dag nog vrij veel grote mensen in de familie Kraan voor.

4 Kranen uit Leimuiden en Rijnsaterwoude (eind 19e eeuw)

4.1 De Geestmolen

	7004	7005				
	8000	8010	8014	8027	8046	8801

De Rijnsaterwoudse Geestmolen staat op de geboortegrond van de Kranen in Leimuiden ⁸⁸⁰¹.

Poldermolenaar **Theodorus "Dirk" Kraan 1862-1940**, bijnaam "de dove" vestigde zich hier rond 1877, nadat hij het molenaars vak had geleerd van zijn vader, de voortbrenger van een vakkundig nageslacht van molenaars in het Rijnland, **Bartholomeus Kraan 1825-1897** ⁸⁰¹⁰. Eerst kwam hij als vrijgezel op de molen werken bij mevrouw van Aar, ze was weduwe. Nadat ze verhuisde, pachtte Dirk de molen van de polder en trouwde met boerendochter **Margaretha Menken 1863-1931** en kregen vier kinderen. Hiervan zorgden **Bartholomeus Kraan 1890-1978** ⁸⁰⁰⁰, **Petrus "Piet" Kraan 1892-1969** ⁸⁰¹⁴ en **Catharina Maria Kraan 1896-1973** ⁸⁰²⁷ voor nakomelingen.

Het leven op de Geestmolen was niet romantisch. **Theodorus "Dirk" Kraan 1926-2016** vertelde later dat het er koud en winderig kon zijn met weinig comfort. Vanwege tekort aan fondsen kreeg de molen te maken met achterstallig onderhoud en verwaarlozing. Gelukkig maakte "de Hollandse Molen" zich sterk voor behoud van deze grote vijzelmolen en na subsidies van o.a. het Ministerie van Landbouw werd de gerestaureerde molen in 1952 feestelijk in gebruik genomen. Naast alle technische verbeteringen werd ook het interieur aangepakt en gemoderniseerd. **Anna Wiering 1896-1961** de vrouw van molenaar **Petrus "Piet" Kraan 1892-1969** kon haar geluk niet op. Eerst pessimistisch, ze zag de molen liever in vlammen opgaan, kon nu de molen betrekken, voorzien van frisse kleuren en niet onbelangrijk eindelijk waterspoeling op het toilet.

Een tragisch voorval wat het hele dorp bij bleef was het overlijden van molenaarszoon **Petrus "Piet" Kraan 1933-1948**. In 1948 kwam de nog 14-jarige jongen om het leven toen hij door een draaiende molenwiek werd gegrepen. Zijn oudere broer **Theodorus "Dirk" Kraan 1926-2016**, zat op het moment van de uitvaart in Nederlands-Indië, waardoor er is gekozen om zijn uitvaart vast te leggen op foto ⁸⁰⁴⁶.

De laatste poldermolenaar Kraan op de Geestmolen is **Petrus "Piet" Kraan 1892-1969** en na hem vinden

we geen molenaars meer in deze tak van de familie. Helemaal verdween de molen niet uit de harten, gezien de afgedrukte Geestmolen op de overlijdenskaarten van sommige familieleden.

4.2 Een sportieve familie

	7000	7001	7002	7003	7004	7006	7007	7008		
	6000	6001	6003	6004	8005	8006	8015	8039	8040	8041
	8042	8043	8044							

In het begin van de 20^e eeuw groeide het jonge gezin van **Theodorus "Dirk" Kraan 1862-1940** op in en rond de Geestmolen aan de oevers van het Braassemermeer. De jonge kinderen van Dirk en Margaretha moesten al snel leren zwemmen en zo ontwikkelden de twee broers **Bartholomeus Kraan 1890-1978** en **Petrus "Piet" Kraan 1892-1969** zich als echte waterratten ^{8005,8006,8015}. Competitief en sportief ingesteld, zwommen zij kasten vol aan eremetaal bij elkaar ^{6000,6001,6003,6004}. De oudste, Bartholomeus kon goed duiken en Piet kon snel zwemmen ^{7001,7002}. De broers legde de basis voor een sportieve familie.

De kinderen van Bartholomeus zouden de Nederlandse en Europese top vormen van het zeilen in de Sharpie, Flying Dutchman en Valkenklasse ^{7000,7003,7006,7007,7008}. **Jacobus "Jacques" Kraan 1930-2021**, **Hendrikus "Henk" Kraan 1931-1989** en **Bartholomeus "Bart" Kraan 1936-1979** waren de zeilhelden van toen ^{8039,8040,8041,8042,8043,8044}. Wellicht hebben de mannen hierboven hun vaardigheid te danken aan hun voorouders, de poldermolenaars, want zij waren meester in het begrijpen van de weersomstandigheden en vanuit het vak wat zij uitvoerden ook nog eens technisch onderlegd, wat ten goede kwam voor het zeilsport.

De sportiviteit van Piet is overgegaan op zijn zoon **Thomas "Tom" Kraan 1930-2018** en dochter **Margaretha "Gré" Kraan**. In een tijdschrift is later opgetekend dat Tom een "verwoed" zeiler is en Gré meerdere trofeeën en bekens binnen sleepte als schaatsrijder ⁷⁰⁰⁴.

4.3 Kraan's Vischhandel en Palingrookerij

	7006									
	8010	8011	8016	8017	8018	8019	8022	8026	8037	8047
	8801									

Aan de wieg van visbedrijf en palingrookerij van Kraan staat een poldermolenaar. Hij woonde op de Geestmolen in Rijsaterwoude, zijn naam **Theodorus "Dirk" Kraan 1862-1940** ^{8010,8801}. Als afstammeling van een lange reeks Rijnlandse poldermolenaars, kreeg hij het ambacht van molenaar en visser met de paplepel ingegoten. Bekend was hij als "dove Dirk", omdat hij als slechthorende met een toeter over straat liep, maar ook bekend als begaafd visserman ⁸⁰¹¹. In het donker ging hij nog wel eens op pad in de polder om paling te stropen. Zijn neefje **Hendrik Hendrikus Kraan 1892-1977** liet later optekenen: "Dirk Kraan was 's nachts nooit thuis en ging hij erop uit. Heel Holland was van hem! Hij plaatste stekken, legde dobbers, en zette overal z'n fuiken uit. De politie was hij steeds te slim af. Ze kregen hem niet te pakken. Hij sprong met een stok over de sloot. En dat deed de politie natuurlijk niet". **Theodorus "Dirk" Kraan 1862-1940** kon toen nog niet vermoeden dat hij, later samen met zijn twee zonen de basis legden voor een onderneming, wereldwijd handelend in levende paling en leverancier van gerookte paling producten.

4.3.1 Palingvisserij en palingroken op de poldermolen

Als poldermolenaar op de Geestmolen van Rijsaterwoude, was **Theodorus "Dirk" Kraan 1862-1940** niet zelfstandig ondernemer, maar in dienst van een polderbestuur. Het werk op de molen betaalde slecht, waardoor hij net als vele andere poldermolenaars bijverdiende als visser en palingroker. Zijn vader, **Bartholomeus Kraan 1825-1897** had al een eigen rookkast net naast de Hondsdijkse molen en het is goed mogelijk dat op deze plek de traditie van het paling roken in de familie is ontstaan en tot op de dag van vandaag wordt uitgeoefend.

Het is niet vreemd dat in het gebied nabij Koudekerk aan den Rijn en Hazerswoude het vissen op paling populair was onder de poldermolenaars. Het zorgde voor een mooie bijverdienste! De kwaliteit van het viswater was goed met als gevolg voldoende visvangst tijdens het malen. De molens waar de meeste palingen werden gevangen noemden men ook "palingmolens". **Gerardus "Gerrit" Kraan 1883-1960** van de Blauwe molen in Rijpwetering heeft eens in één nacht zestienhonderd pond dikke paling gevangen!

Poldermolenaars kennen de leefwijze van de paling en houden hiermee rekening. Paling zwemt met de stroom mee, zodat bij het malen polderwater naar de molen toe stroomt en dit gebeurt alleen in bijzondere omstandigen, tijdens donkere (maanloze) avonden/nachten, onstuimig weer en er kort ervoor veel regen is gevallen. Als de poldermolenaar tegen het invallen van de duisternis nog wat zeilbespanning aanbracht, wisten de ingewijden, dat de molenaar op palingvangst belust was. De gevangen palingen zitten vast in een "raamnet" in de vóór-waterloop van de molen en deze is toegankelijk via een luik in de houten overdekking van de waterloop.

Het roken van paling is ontstaan om deze vis langer te bewaren als er plotseling veel werd gevangen. De levende opslag van vis, gebeurde in visbunnen gelegen in het water nabij de molen.

4.3.2 Bartholomeus de handel en Piet de visserij

Na verloop van tijd ontstond er rondom de molen ruimtegebrek om het vissersbedrijf en palingrokerij uit te breiden. Er was niet genoeg plek voor visnetten, karren en andere visbenodigheden. Na het vissen moesten de netten worden schoongemaakt en gedroogd. De zegen werd vanwege de grote afmeting zo'n 40 tot 50 meter nogal eens aan de molenwieken te drogen gehangen, een karakteristiek gezicht, maar door de groei van de activiteiten is er besloten het bedrijf naar de Westerdijk te verplaatsen⁸⁰⁴⁷. De nieuwe locatie was makkelijker te bereiken en visbunnen lagen gunstig in het water van de Wetering, de doorstroming van "vers" water kwam de paling ten goede.

Het werk werd nu verdeeld onder de zonen van **Theodorus "Dirk" Kraan 1862-1940** en het bedrijf ging verder onder de nieuwe naam Kraan's Vischhandel en Palingrookerij. **Bartholomeus Kraan 1890-1978** kreeg de verantwoording over de vishandel en palingrokerij^{7006,8016,8017,8018,8019}.

Petrus "Piet" Kraan 1892-1969 betrok de Geestmolen na het vertrek van zijn vader was verantwoordelijk voor het drooghouden van de Groote Heilige-Geestpolder, maar vooral was hij visser. De visgronden van Piet reikten van Leiden tot in de provincie Noord-Holland. Op het Braassemeer viste hij zelf en op andere wateren zoals bijvoorbeeld de Langeraaarse plas, werden de werkzaamheden uitgeoefend door "zetvissers", die verplicht waren de vangst aan Kraan te verkopen tegen een lagere prijs.

Al snel beschikte het bedrijf over een viswagen om handel te kunnen drijven met vissers uit het waterrijke Friesland, maar ritten naar Denemarken en Duitsland waren geen uitzondering ^{8022,8026,8037}.

4.3.3 Een nieuwe generatie zonen zorgen voor verdere groei

(nog niet af)

5 Parenteel

I. Jan Pietersz Craen

① De achternaam Kraan is in deze periode ook geschreven als Craen, Kraen en Craan.

	2002	5000
---	------	------

Jan Pietersz Craen is geboren rond 1667. Jan Pietersz is overleden op 25-11-1721 in Reeuwijk, NL. Hij trouwde op 17-02-1692 in Reeuwijk, NL met **Aechie Claesse van der Hoeck** ²⁰⁰².

Aechie Claesse van der Hoeck

① Geen data bekend van doop en overlijden.

Kind van Jan Pietersz en Aechie:

Adrianus "Ari" Jansz Craen 1695-1774 (*volgt II. p.36*)

II. Adrianus "Ari" Jansz Craen 1695-1774

① De achternaam Kraan is in deze periode ook geschreven als Craen, Kraen en Craan.

2001

3000

4001

Adrianus "Ari" Jansz Craen 1695-1774 is geboren in 1695 en gedoopt op 20-02-1695 in Reeuwijk, NL, zoon van **Jan Pietersz Craen** en **Aechie Claesse van der Hoeck** ²⁰⁰¹. Ari is overleden in 1774 in Hazerswoude, NL ³⁰⁰⁰. Hij trouwde op 26-07-1728 in Reeuwijk, NL met **Aagje Cornelisse van Schagen 1702-1777** ⁴⁰⁰¹.

Beroep: Molenaar Hillegersberg (geen bron wel algemeen aangenomen).

Aagje Cornelisse van Schagen 1702-1777

① In tegenstelling tot de andere leden uit de stamboom Kraan is Aagje niet Katholiek maar Remonstrants gedoopt.

2003

3001

4001

Aagje Cornelisse van Schagen 1702-1777 is geboren in 1702 en gedoopt op 24-10-1702 in Nieuwkoop, NL, dochter van **Cornelis Pietersz van Schagen** en **Jannetje Jacobs Houwelingh 1677-1749** ²⁰⁰³. Aagje is overleden in 1777 in Hazerswoude, NL ³⁰⁰¹. Zij trouwde op 26-07-1728 in Reeuwijk, NL met **Adrianus "Ari" Jansz Craen 1695-1774** ⁴⁰⁰¹.

Kind van Ari en Aagje:

Cornelius Arisz Kraan 1741-1805 (volgt III. p. 37)

III. Cornelius Arisz Kraan 1741-1805

	2004	3002	3004
	8805		

Cornelius Arisz Kraan 1741-1805 is geboren in 1741 en gedoopt op 27-04-1741 in Hazerswoude, NL, zoon van **Adrianus "Ari" Jansz Craen 1695-1774** en **Aagje Cornelisse van Schagen 1702-1777**²⁰⁰⁴. Cornelius Arisz is overleden op 14-09-1805 in Hazerswoude, NL³⁰⁰⁴. Hij trouwde op 06-06-1772 in Hazerswoude, NL met **Marijtje Roos 1751-1806**³⁰⁰².

Beroep: Poldermolenaar molen nr. 6 aan de zuidzijde van de Voorweg in de Butterpolder en molen nr. 3 aan de noordzijde van de Voorweg in de Butterpolder (Hazerswoude)⁸⁸⁰⁵.

Marijtje Roos 1751-1806

	3002	3003
---	------	------

Marijtje Roos 1751-1806 is geboren in 1751 en gedoopt op 12-09-1751 in Stolwijk, NL, dochter van **Pieter Claasz Roos 1715-1768** en en **Weijntje "Krijntje" Dirksdr Buurman 1714-1807**. Marijtje is overleden op 27-06-1806 in Hazerswoude, NL³⁰⁰³. Zij trouwde, op 06-06-1772 in Hazerswoude, NL met **Cornelius Arisz Kraan 1741-1805**³⁰⁰².

Kind van Cornelius Arisz en Marijtje:

Bartholomeus Cornelisz Kraan 1773-1857 (*volgt IV. p. 38*)

IV. Bartholomeus Cornelisz Kraan 1773-1857

	1034	2005	2007	4000
	8800			

Bartholomeus Cornelisz Kraan 1773-1857 is geboren in 1773 en gedoopt op 03-03-1773 in Hazerswoude, NL, zoon van **Cornelius Arisz Kraan 1741-1805** en **Marijtje Roos 1751-1806** ²⁰⁰⁵. Hij is overleden op 25-08-1857 in Koudekerk, NL, 85 jaar oud ¹⁰³⁴.

Beroep: Poldermolenaar Hondsdijkse molen (Koudekerk a/d Rijn) ⁸⁸⁰⁰.

Bartholomeus Cornelisz:

- (1) trouwde, op 06-05-1799 in Woubrugge, NL met **Johanna "Jannetje" Moerkerken 1778-1804** ²⁰⁰⁷.
- (2) trouwde, op 17-10-1806 in Koudekerk a/d Rijn, NL met **Helena "Lena" van der Marel** ⁴⁰⁰⁰.

Johanna "Jannetje" Moerkerken 1778-1804

	2007	2008
---	------	------

Johanna "Jannetje" Moerkerken 1778-1804 is geboren in 1778 en gedoopt op 29-08-1778 in Leiden, NL, dochter van **Cornelius Bartholomeusz Moerkerken** en **Catrina Witteman 1737-1815** ²⁰⁰⁸. Jannetje is overleden op 25-09-1804 in Koudekerk, NL. Zij trouwde, op 06-05-1799 in Woubrugge, NL met **Bartholomeus Cornelisz Kraan 1773-1857** ²⁰⁰⁷.

Kind van Bartholomeus Cornelisz en Jannetje:

Cornelius "Cornelis" Kraan 1800-1827 (volgt V. blz 39)

V. Cornelius "Cornelis" Kraan 1800-1827

① De achternaam Kraan is in deze periode ook geschreven als Craan.

	1030	1031	2000
	8800		

Cornelius "Cornelis" Kraan 1800-1827 is geboren in 1800 in Koudekerk, NL en gedoopt op 24-02-1824 in Hazerswoude, NL, zoon van **Bartholomeus Cornelisz Kraan 1773-1857** en **Johanna "Jannetje" Moerkerken 1778-1804**²⁰⁰⁰. Cornelis is overleden op 29-09-1827 in Koudekerk, NL, 27 jaar oud¹⁰³⁰. Hij trouwde, 24 jaar oud, op 02-05-1824 in Koudekerk, NL, met **Petronilla Ruigrok van der Werve 1797-1875**, 26 jaar oud¹⁰³¹.

Beroep: Poldermolenaar Hondsdijkse molen (Koudekerk a/d Rijn)⁸⁸⁰⁰.

Petronilla Ruigrok van der Werve 1797-1875

① De voornaam Petronilla is aangegeven bij het dopen. Later wordt deze geschreven als Petronella.

	1031	2006
---	------	------

Petronilla Ruigrok van der Werve 1797-1875 is geboren in 1797 en gedoopt op 02-08-1797 in Sassenheim, NL, dochter van **Willem Ruigrok van der Werve** en **Antje Dirkze Raaphorst**²⁰⁰⁶. Petronilla is overleden op 09-01-1875 in Koudekerk, NL, 77 jaar oud.

Petronilla:

- (1) trouwde, 26 jaar oud, op 02-05-1824 in Koudekerk met **Cornelius "Cornelis" Kraan 1800-1827**, 24 jaar oud¹⁰³¹.
- (2) trouwde, 31 jaar oud, op 16-11-1828 in Koudekerk met **Martinus van Leeuwen**. Martinus is overleden.

Kinderen van Cornelis en Petronilla:

1. Bartholomeus Kraan 1825-1897 (*volgt VI blz 41*)

2. Antje Kraan 1826-1879

1028

1029

Antje is geboren op 12-07-1826 in Koudekerk, NL en overleden op 13-04-1879 in Zoeterwoude, NL, 52 jaar oud ^{1028,1029}. Zij trouwde, 26 jaar oud, op 06-05-1853 in Zoeterwoude met **Gijsbertus van Bemmelen**, 28 jaar oud.

VI. Bartholomeus Kraan 1825-1897

	1009	1010	1011	1012
	8800			

Bartholomeus Kraan 1825-1897 is geboren op 23-02-1825 in Koudekerk a/d Rijn, NL, zoon van **Cornelius "Cornelis" Kraan 1800-1827** en **Petronilla Ruigrok van der Werve 1797-1875**¹⁰⁰⁹. Bartholomeus is overleden op 21-02-1897 in Koudekerk a/d Rijn, NL, 71 jaar oud¹⁰¹⁰.

Bartholomeus:

- (1) trouwde op 01-11-1850 in Oudshoorn, NL met **Pieterella van der Pouw 1821-1852**¹⁰¹¹.
- (2) trouwde, 29 jaar oud, op 25-08-1854 in Hazerswoude-Rijndijk, NL met **Jacoba van der Holst 1825-1904**, 28 jaar oud¹⁰¹².

Beroep: Poldermolenaar Hondsdijkse molen (Koudekerk a/d Rijn)⁸⁸⁰⁰.

Pieterella van der Pouw 1821-1852

	1011	1035	1036
	-		

Pieterella van der Pouw 1821-1852 is geboren op 12 maart 1821 in Oudshoorn, NL, dochter van **Nicolaas "Klaas" Clase van der Pouw** en **Joanna "Anna" de Vos**¹⁰³⁵. Pieterella is overleden op 11 oktober 1852 in Koudekerk a/d Rijn, NL, 31 jaar oud¹⁰³⁶. Zij trouwde op 1-11-1850 in Oudshoorn en Gnephoek met **Bartholomeus Kraan 1825-1897**¹⁰¹¹.

Kinderen van Bartholomeus uit eerste huwelijk met Pieterella:

1. Nicolaas "Klaas" van der Pouw Kraan 1851-1922 (*volg VIIa. p. 44*)

2. Bartholomeus Cornelis Kraan 1852-1852

	1032	1033
	-	

Bartholomeus Cornelis is geboren op 03-10-1852 in Koudekerk a/d Rijn, NL en overleden op 31-10-1852 in Koudekerk a/d Rijn, NL, 28 dagen oud ^{1032,1033}.

Jacoba van der Holst 1825-1904

	1012	1020	1021	5002
---	------	------	------	------

Jacoba van der Holst 1825-1904 is geboren op 20-08-1825 in Alphen en Rietveld, NL, dochter van **Jacobus Hubertusz van der Holst 1793-1864** en **Dirkje Groen in 't Wout 1793-1859** ¹⁰²⁰. Jacoba is overleden op 08-04-1904 in Koudekerk a/d Rijn, NL, 78 jaar oud ¹⁰²¹. Zij trouwde, 28 jaar oud, op 25-08-1854 in Hazerswoude-Rijndijk, NL, met **Bartholomeus Kraan 1825-1897**, 29 jaar oud ¹⁰¹².

Kinderen van Bartholomeus uit tweede huwelijk met Jacoba:

3. Petrus "Piet" Kraan 1856-1911 (*volg VIIb. p.48*)

4. Cornelia Kraan 1857-1857

-

-

Cornelia is geboren op 09-02-1857 in Koudekerk a/d Rijn, NL en overleden op 10-05-1857 in Koudekerk, 3 maanden oud.

5. Theodora Kraan 1859-1861

-

-

Theodora is geboren op 13-04-1859 in Koudekerk a/d Rijn, NL en overleden op 14-06-1861 in Koudekerk, 2 jaar oud.

6. Theodorus "Dirk" Kraan 1862-1940 (*volg VIIc. p. 52*)

7. Cornelis "Kees" Kraan 1864-1912 (*volg VIId. p. 62*)

8. Johanna Kraan 1866-1870

-

-

Johanna is geboren op 18-05-1866 in Koudekerk a/d Rijn, NL en overleden op 08-10-1870 in Koudekerk, NL, 4 jaar oud.

9. Theodora Kraan 1868-1893

-

-

Theodora is geboren op 05-07-1868 in Koudekerk a/d Rijn, NL en overleden op 11-08-1893 in Koudekerk, NL, 25 jaar oud.

VIIa. Nicolaas "Klaas" van der Pouw Kraan 1851-1922

① Zie ook hoofdstuk: 2.4 Van der Pouw Kraan

	1022	1023	1024	9200	9200
	8200	8802			

Nicolaas "Klaas" van der Pouw Kraan 1851-1922 is geboren op 13-08-1851 in Koudekerk a/d Rijn, NL, zoon van **Bartholomeus Kraan 1825-1897** en **Pieterella van der Pouw 1821-1852**¹⁰²². Klaas is overleden op 13-12-1922 in Leiden, NL, 71 jaar oud^{1023,9200}. Hij trouwde, 20 jaar oud, op 30-05-1872 in Koudekerk a/d Rijn, NL met **Aafje van Rijn**, 24 jaar oud¹⁰²⁴.

Beroep: Poldermolenaar Doesmolen, Hoogmade⁸⁸⁰².

Aafje van Rijn 1847-1938

	1024
	8200

Aafje van Rijn 1847-1938 is geboren op 07 december 1847 in Alphen, NL, dochter van **Gijsbert van Rijn** en **Aaltje van der Werf**. Aafje trouwde, 24 jaar oud, op 30 mei 1872 in Koudekerk a/d Rijn met **Nicolaas "Klaas" van der Pouw Kraan 1851-1922**, 20 jaar oud¹⁰²⁴.

Kinderen van Klaas en Aagje:

1. Petrus "Piet" van der Pouw Kraan 1873-1953

-

-

Piet is geboren op 14-06-1873 in Woubrugge, NL en overleden op 19-05-1953 in Wilnis, NL, 78 jaar oud. Hij trouwde, 25 jaar oud, op 12-05-1899 in Woubrugge, NL met **Johanna Theodora "Janna" Borst**, 25 jaar oud.

Beroep: Poldermolenaar Stadsmolen (Leiden), Grietmolen (Leimuiden) en Driehuizermolen (Wilnis).

2. Gijsbertus "Gijs" van der Pouw Kraan 1874-1954

-

-

Gijs is geboren op 15-06-1874 in Woubrugge, NL en overleden op 10-01-1954 in Leiden, NL, 79 jaar oud. Hij trouwde, 23 jaar oud, op 28-05-1898 in Woubrugge, NL met **Anna Cornelia "Naatje" Hoogeboom**, 20 jaar oud.

Beroep: Poldermolenaar Vlietboezem molen (Haastrecht) en molen nr. 1 v.d. Griet en Vriesekoopse polder (Leimuiden).

3. Anna Antje "Anna" van der Pouw Kraan 1876-1957

	9203	9204
	8204	

Anna is geboren op 24-04-1876 in Woubrugge, NL en overleden op 21-01-1957 in Kapellen, BE, 80 jaar oud ^{9203,9204}. Zij trouwde, 22 jaar oud, op 01-02-1899 in Leiden, NL met **Pancras van der Akker**, 27 jaar oud.

4. Marinus "Rinus" van der Pouw Kraan 1878-1963

	9201	
	8201	

Rinus is geboren op 03-01-1878 in Woubrugge, NL en overleden op 22-02-1963 in Noordwijkerhout, NL, 85 jaar oud ⁹²⁰¹. Hij trouwde, 27 jaar oud, op 04-05-1905 in Leiden, NL met **Apolonia "Plonia" van Vliet**, 23 jaar oud.

Beroep: Poldermolenaar molen Hoornse polder (Hazerswoude).

5. Bartholomeus "Bart" van der Pouw Kraan 1880-1958

	9205	9206
	8202	

Bart is geboren op 01-09-1880 in Woubrugge, NL en overleden op 10-03-1958 in Hoogmade, NL, 77 jaar oud ^{9205,9206}. Hij trouwde, 31 jaar oud, op 09-11-1911 in Woubrugge, NL met **Henderika Wilhelmina Geertruida "Riek" van der Post 1884-1966**, 27 jaar oud.

Beroep: Poldermolenaar Piestmolen (Hoogmade).

6. Jozefus Johannes "Jozef" van der Pouw Kraan 1883-1969

-

8203

Jozef is geboren op 15-04-1883 in Woubrugge, NL en overleden op 07-07-1969 in Nieuwkoop, NL, 86 jaar oud. Hij trouwde, 27 jaar oud, op 30-09-1910 met **Wilhelmina "Mina" van der Willik**, 36 jaar oud.

Beroep: Poldermolenaar Riekermolen (Amsterdam – Sloten).

7. Johanna Klazina "Jans" van der Pouw Kraan 1885-1966

-

-

Jans is geboren op 04-10-1885 in Woubrugge, NL en overleden op 23-02-1966 in Roelofarendsveen, NL, 80 jaar oud. Zij trouwde, 22 jaar oud, op 27-08-1908 in Woubrugge, NL met **Johannes "Jan" van der Willik**, 31 jaar oud.

8. Adrianus "Arie" van der Pouw Kraan 1888-1966

9202

8802

Arie is geboren op 09-01-1888 in Hoogmade, NL en overleden op 14-07-1966 in Hoogmade, NL, 78 jaar oud ⁹²⁰².

(1) Trouwde, 25 jaar oud, op 23-01-1913 in Noordwijk, NL met **Geertruida "Geert" Hendrika Schrama 1889-1944**, 23 jaar oud.

(2) Trouwde op 22-08-1945 in Leiden, NL met **Cornelia Maria Eijmer 1895-1978**.

Beroep: Poldermolenaar Doesmolen (Hoogmade) ⁸⁸⁰².

VIIb. Petrus "Piet" Kraan 1856-1911

	7400	1025	1026	1027
	8400	8803		

Petrus "Piet" Kraan 1856-1911 is geboren op 31-01-1856 in Koudekerk a/d Rijn, NL, zoon van **Bartholomeus Kraan 1825-1897** en **Jacoba van der Holst 1825-1904**¹⁰²⁵. Piet is overleden op 02-05-1911 in Rijpwetering, NL, 55 jaar oud¹⁰²⁶. Hij trouwde, 22 jaar oud, op 07-02-1878 in Koudekerk a/d Rijn, NL met **Cornelia "Kee" Schrama 1855-1932**, 22 jaar oud¹⁰²⁷.

Beroep: Poldermolenaar Blauwe molen (Rijpwetering)⁸⁸⁰³.

Cornelia "Kee" Schrama 1855-1932

	7400	1027	1062	1063
	8401			

Cornelia "Kee" Schrama 1855-1932 is geboren op 05-06-1855 in Hoogmade, NL, dochter van **Gerrit Schrama 1814-1866** en **Gijsje van der Meij 1822-1882**¹⁰⁶². Kee is overleden op 16-11-1932 in Alkemade, NL¹⁰⁶³. Zij trouwde, 22 jaar oud, op 07-02-1878 in Koudekerk a/d Rijn, NL met **Petrus "Piet" Kraan 1856-1911**, 22 jaar oud¹⁰²⁷.

Kinderen van Piet en Kee:

1. Jacoba "Koosje" Kraan 1880-1927

	1061
	-

Koosje is geboren op 24-02-1880 in Alkemade, NL en overleden op 01-02-1927 in Nootdorp, NL, 46 jaar oud¹⁰⁶¹. Zij trouwde op 03-05-1911 in Nootdorp, NL met **Arnoldus van Winden 1865-1945**.

2. Gerardus "Gerrit" Kraan 1883-1960

	7400	1059	1060
	8803		

Gerrit is geboren op 17-04-1883 in Alkemade, NL en overleden op 16-02-1960 in Rijpwetering, NL, 76 jaar oud ¹⁰⁵⁹. Hij trouwde, 33 jaar oud, op 23-05-1916 in Lisse, NL met **Adriana "Jaantje" Romijn 1893-1979**, 23 jaar oud ¹⁰⁶⁰.

Beroep: Poldermolenaar Blauwe molen (Rijpwetering) ⁸⁸⁰³.

3. Huberta Johanna Kraan 1885-1886

	1057	1058
	-	

Huberta Johanna is geboren op 15-03-1885 in Alkemade, NL en overleden op 07-08-1886 in Alkemade, NL, 1 jaar oud ^{1057, 1058}.

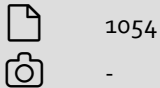
4. Bartholomeus "Bart" Kraan 1885-1969

	1055	1056		
	8402	8403	8407	8804

Bart is geboren op 15-03-1885 in Alkemade, NL en overleden op 06-06-1969 in Warmond, NL, 84 jaar oud ¹⁰⁵⁵. Hij trouwde, 27 jaar oud, op 26-06-1912 in Schipluiden, NL met **Catharina Maria "Kaatje" Ruiterman 1885-1973**, 27 jaar oud ¹⁰⁵⁶.

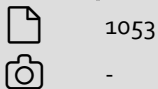
Beroep: Poldermolenaar Groot Hemmeermolen (Warmond) ⁸⁸⁰⁴.

5. Geertruida Gijsberta "Zr. Barbara" Kraan 1888-1977

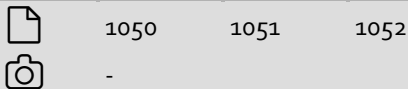
Zr. Barbara is geboren op 19-05-1888 in Alkemade, NL en overleden op 28-11-1977 in Sittard, NL, 89 jaar oud ¹⁰⁵⁴.

6. Francisca "Zr. Marie Victorie" Kraan 1889-1977

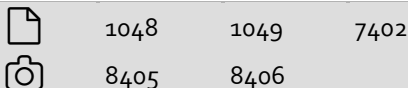
Zr. Marie Victorie is geboren op 06-08-1889 in Alkemade, NL en overleden op 30-05-1977 in Roosendaal, NL, 87 jaar oud ¹⁰⁵³.

7. Maria Catharina "Trijn" Kraan 1890-1955

Trijn is geboren op 09-10-1890 in Alkemade, NL en overleden op 25-08-1955 in Leiden, NL, 64 jaar oud ^{1050, 1052}. Zij trouwde, 25 jaar oud, op 23-09-1915 in Rijpwetering, NL met **Pieter "Piet" van Boheemen 1877-1952**, 39 jaar oud ¹⁰⁵¹.

8. Hendrik Kraan 1892-1977

Henk is geboren op 14-07-1892 in Alkemade, NL en overleden op 05-07-1977 in Ter Aar, NL, 84 jaar oud ¹⁰⁴⁸. Hij trouwde, 27 jaar oud, op 05-01-1920 in Stompwijk, NL met **Catharina Johanna "Trijntje" Overdevest 1897-1984**, 22 jaar oud ¹⁰⁴⁹.

Beroep: Poldermolenaar molen Langerarse polder (Langeraar).

9. Maria "Marie" Kraan 1894-1924

	1046	1047
	-	

Marie is geboren op 28-03-1894 in Alkemade, NL en overleden op 05-05-1924 in Delft, NL, 30 jaar oud ^{1046, 1047}. Zij trouwde met **Arnoldus Cornelis "Arend" van Winden 1891-1929**.

10. Johannes Kraan 1895-1895

	1044	1045
	-	

Johannes is geboren op 14-10-1895 in Alkemade, NL en overleden op 15-10-1895 in Alkemade, NL, 1 dag oud ^{1044, 1045}.

11. Cornelia Paulina "Cor" Kraan 1899-1979

	1042	
	-	

Cor is geboren op 25-01-1899 in Alkemade, NL en overleden op 26-01-1979 in Warmond, NL, 80 jaar oud ¹⁰⁴². Zij trouwde, 28 jaar oud, op 19-05-1927 in Warmond, NL met **Johannes Christianus "Jan" Heemskerk 1895-1978**, 31 jaar oud.

12. Petronella Cornelia "Lina" Kraan 1900-1979

	1041	1043
	-	

Lina is geboren op 05-07-1900 in Alkemade, NL en overleden op 17-11-1979 in Roelofarendsveen, NL, 79 jaar oud ¹⁰⁴¹. Zij trouwde, 29 jaar oud, op 10-07-1929 in Alkemade, NL met **Gerardus Johannes Jacobus "Gerard" van Zaal 1902-1969**, 27 jaar oud ¹⁰⁴³.

VIIc. Theodorus "Dirk" Kraan 1862-1940

	1007	1008	1019		
	8009	8010	8011	8026	8801

Theodorus "Dirk" Kraan 1862-1940 is geboren op 08-03-1862 in Koudekerk, NL, zoon van **Bartholomeus Kraan 1825-1897** en **Jacoba van der Holst 1825-1904**¹⁰⁰⁷. Dirk is overleden op 13-10-1940 in Rijnsaterwoude, NL, 78 jaar oud¹⁰⁰⁸. Hij trouwde, 27 jaar oud, op 24-05-1889 in Hazerswoude, NL met **Margaretha Menken 1863-1931**¹⁰¹⁹.

Beroep: Poldermolenaar Geestmolen (Rijnsaterwoude) en Zoetwatervisser⁸⁸⁰¹.

Bijnaam: Dove Dirk⁸⁰¹¹.

Margaretha Menken 1863-1931

	1017	1018	1019	5005	
	8009				

Margaretha Menken 1863-1931 is geboren op 08-03-1863 in Hazerswoude, NL, dochter van **Pieter "Petrus" Menken 1826-1887** en **Catharina Koot 1930-1927**¹⁰¹⁷. Margaretha is overleden op 02-12-1931 in Rijnsaterwoude, NL, 68 jaar oud¹⁰¹⁸. Zij trouwde, 26 jaar oud, op 24-05-1889 in Hazerswoude, NL met **Theodorus "Dirk" Kraan 1862-1940**, 27 jaar oud¹⁰¹⁹.

Kinderen van Dirk en Margaretha:

1. Bartholomeus Kraan 1890-1978 (volg *VIIIa. p.54*)
2. Petrus "Piet" Kraan 1892-1969 (volg *VIIIb.p.59*)

3. Jacobus Theodorus Kraan 1894-1903

	1039	1040
---	------	------

Jacobus Theodorus is geboren op 26-02-1894 in Rijnsaterwoude, NL en overleden op 28-10-1903 in Rijnsaterwoude, NL ^{1039,1040}.

4. Catharina Maria "Katrien" Kraan 1896-1973

	1004	1005		
	8008	8009	8012	8027

Catharina Maria "Katrien" Kraan 1896-1973 is geboren op 12-07-1896 in Rijnsaterwoude, NL, dochter van **Theodorus "Dirk" Kraan 1862-1940** en **Margaretha Menken 1863-1931** ¹⁰⁰⁴. Katrien is overleden op 20-04-1973 in Langeraar, NL, 76 jaar oud. Zij trouwde, 26 jaar oud, op 13-04-1923 in Rijnsaterwoude, NL met **Bernardus Wilhelmus "Bart" Bartels 1893-1970**, 30 jaar oud ^{1005,8009} en kregen zes kinderen.

VIIIa. Bartholomeus Kraan 1890-1978

	1000	1001	7001	7002	9000	9003				
	6000	6001	6002	6003	8000	8001	8002	8005	8007	8009
	8013	8016	8017	8018	8019	8023	8028	8045		

Bartholomeus Kraan 1890-1978 is geboren op 07-09-1890 in Rijnsaterwoude, NL, zoon van **Theodorus "Dirk" Kraan 1862-1940** en **Margaretha Menken 1863-1931**¹⁰⁰¹. Bartholomeus is overleden op 16-05-1978 in Leimuiden, NL, 87 jaar oud⁹⁰⁰⁰. Hij trouwde, 29 jaar oud, op 15-04-1920 in Leimuiden, NL met **Egnatia Theodora van Galen 1893-1977**, 26 jaar oud¹⁰⁰⁰.

Beroep: Palingboer zoetwatervisser en vishandelaar^{8016, 8017, 8018, 8019, 8045, 9003}.

Vaardigheid: Wedstrijdzwemmer^{6000, 6001, 6003, 7001, 7002, 8005}.

Egnatia Theodora van Galen 1893-1977

① Egnatia Theodora van Galen is bij de Burgerlijke Stand aangegeven met als eerste naam Egnatia

	1000	1013	9001							
	8002	8003	8007	8033						

Egnatia Theodora van Galen 1893-1977 is geboren op 11-12-1893 in Leimuiden, NL, dochter van **Jacobus van Galen 1861-1952** en **Henderica Johanna Hogenboom 1858-1929**¹⁰¹³. Egnatia is overleden op 16-01-1977 in Leimuiden, NL, 83 jaar oud⁹⁰⁰¹. Zij trouwde, 26 jaar oud, op 15-04-1920 in Leimuiden, NL met **Bartholomeus Kraan 1890-1978**, 29 jaar oud¹⁰⁰⁰.

Kinderen van Bartholomeus en Egnatia:

1. Hendrika Johanna "Rieka" Kraan 1921-1965

	-				
	8002	8003	8024	8028	8029

Rieka is geboren op 30-03-1921 in Alkemade, NL en overleden op 10-10-1965 in Deventer, NL, 44 jaar oud. Zij trouwde, 35 jaar oud, op 31-05-1956 in Leimuiden, NL met **Antonius Cornelis Spijkerman 1922-1988**, 33 jaar oud.

2. Margaretha "Greet" Kraan 1922-2009

	9007			
	8002	8004	8032	

Greet is geboren op 22-06-1922 in Alkemade, NL en overleden op 08-06-2009 in Lelystad, NL, 86 jaar oud. Zij trouwde met **Jan Daniël Binnendijk 1918-1967**.

3. Bernardina "Dien" Kraan 1923-2014

	-			
	8002			

Bernardina is geboren op 07-11-1923 in Alkemade, NL en overleden op 09-10-2014 in Aalsmeer, NL, 90 jaar oud. Zij trouwde, 20 jaar oud, op 13-09-1944 met **Johannes Theodorus Jacobus de Bruijn 1916-1997**, 28 jaar oud.

4. Catharina Maria "Tiny" Kraan 1925-2002

	-				
	8002	8004	8024	8030	

Tiny is geboren op 03-02-1925 in Alkemade, NL en overleden op 19-10-2002 in Oss, NL, 77 jaar oud. Zij trouwde, 24 jaar oud, op 15-11-1949 in Leimuiden, NL met **Leonardus Wilhelmus "Leo" van de Voorn**, 28 jaar oud.

5. Theodorus "Dirk" Kraan 1926-2021

	7008									
	8001	8002	8017	8019	8020	8021	8025	8031	8034	8035
	8037	8038								

Dirk is geboren op 25-07-1926 in Leimuiden, NL en overleden op 05-09-2021 in Woubrugge, NL, 95 jaar oud. Hij trouwde, 25 jaar oud, op 23-02-1952 in Sassenheim, NL met **Anna Johanna Maria "Annie" Wiering 1927-2015**, 24 jaar oud.

Beroep: Palingboer, zoetwatervisser en vishandelaar ^{8017, 8019, 8020, 8034, 8037, 8038}.

6. Jacobus Kraan 1927-1927

	-
---	---

Jacobus is geboren op 26-10-1927 in Leimuiden, NL en overleden op 05-12-1927 in Leimuiden, NL, 1 maand oud.

7. Jacoba "Coba" Kraan 1929-1992

	-	
	8002	8024

Coba is geboren op 04-02-1929 in Leimuiden, NL en overleden op 15-01-1992 in Aalsmeer, NL, 62 jaar oud. Zij trouwde met (AVG).

8. Jacobus "Jacques" Kraan 1930-2021

	7000	7006	7007	7008
	8002	8036	8039	8044

Jacques is geboren op 07-05-1930 in Leimuiden, NL en overleden op 25-03-2021 in Leimuiden, NL, 90 jaar oud. Hij trouwde met (AVG).

Beroep: Palingboer vishandelaar en botenbouwer

Vaardigheid: Wedstrijdzeiler ^{7000, 7006, 7007, 8039, 8044}.

9. Hendrikus "Henk" Kraan 1931-1989

	7000	7003	7006	7007	7008	9006	
	8002	8022	8036	8039	8040	8043	8044

Henk is geboren op 03-08-1931 in Leimuiden, NL en overleden op 02-12-1989 in Scheveningen, NL ⁹⁰⁰⁶. Hij trouwde met (AVG).

Beroep: Palingboer, vishandelaar en eigenaar viszaak ⁸⁰²².

Vaardigheid: Wedstrijdzeiler ^{7000, 7006, 7007, 8039, 8040, 8043, 8044}.

10. Petrus "Piet" Kraan 1932-2016

	7008
	8002

Piet is geboren op 28-11-1932 in Leimuiden, NL en overleden op 13-09-2016 in Leiden, NL, 83 jaar oud. Hij trouwde, in 1965 met (AVG).

Beroep: Palingboer, vishandelaar en eigenaar viszaak

11. Ignatia Theodora "Zus" Kraan 1934-2011

	-			
	8002	8024	8033	

Zus is geboren op 25-06-1934 in Leimuiden, NL en overleden op 14-01-2011 in Utrecht, NL, 76 jaar oud. Zij trouwde, 27 jaar oud op 28-12-1961 met **Bernardus Gerardus "Bernard" van der Weijden 1933-2017**, 28 jaar oud.

12. Bartholomeus "Bart" Kraan 1936-1979

	7003	7006	7008	9004				
	8002	8019	8024	8033	8041	8042	8043	8044

Bart is geboren op 02-01-1936 in Leimuiden, NL en overleden op 22-12-1979 in Leimuiden, NL, 43 jaar oud ⁹⁰⁰⁴. Hij trouwde met (AVG).

Beroep: Palingboer en vishandelaar ⁸⁰¹⁹.

Vaardigheid: Wedstrijdzeiler ^{7003, 7006, 8041, 8042, 8043, 8044}.

VIIIb. Petrus "Piet" Kraan 1892-1969

	1002	1003	1006	7004	7005	9002	9003		
	8006	8008	8009	8013	8014	8015	8026	8028	8801

Petrus "Piet" Kraan 1892-1969 is geboren op 30-10-1892 in Rijnsaterwoude, NL, zoon van **Theodorus "Dirk" Kraan 1862-1940** en **Margaretha Menken 1863-1931**¹⁰⁰³. Piet is overleden op 30-07-1969 in Leiden, NL, 76 jaar oud^{1006, 9002}. Hij trouwde, 32 jaar oud, op 06-08-1925 met **Anna Wiering 1896-1961**, 28 jaar oud¹⁰⁰².

Beroep: Poldermolenaar Geestmolen (Rijnsaterwoude) en zoetwatervisser^{8037, 8038}.

Vaardigheid: Wedstrijdzwemmer⁸⁰⁰⁶.

Anna Wiering 1896-1961

	1002	1037							
	-								

Anna Wiering 1896-1961 is geboren op 02-12-1896 in Haarlemmermeer, NL, dochter van **Tamis Wiering** en **Maria de Groot**¹⁰³⁷. Anna is overleden op 29-05-1961 in Oude-Wetering, NL, 64 jaar oud. Zij trouwde, 28 jaar oud, op 06-08-1925 met **Petrus "Piet" Kraan 1892-1969**, 32 jaar oud¹⁰⁰².

Kinderen van Piet en Anna:

1. Theodorus "Dirk" Kraan 1926-2016

	7005	7008			
	8017	8018	8035	8037	8038

Dirk is geboren op 20-09-1926 in Rijnsaterwoude, NL en overleden op 15-10-2016, 90 jaar oud. Hij trouwde, 25 jaar oud, op 16-04-1952 in Leimuiden, NL met **Elisabeth Maria "Bep" van Berkel**.

Beroep: Beroepsvisser zoetwatervis en Vishandelaar ^{7005, 8017, 8018, 8037, 8038}.

2. Maria Margaretha "Rie" Kraan

	7005	7008			
	8017	8018	8035	8037	8038

Rie is geboren op 23-08-1928 in Rijnsaterwoude, NL. Zij trouwde, 34 jaar oud op 02-05-1963 in Leimuiden, NL met **Denis Louis Fromentin**.

3. Thomas "Tom" Kraan 1930-2018

	7008				
	8036				

Tom is geboren op 15-04-1930 in Rijnsaterwoude, NL en overleden op 08-02-2018 in Roelofarendsveen, NL, 87 jaar oud. Hij trouwde, 32 jaar oud, op 26-04-1962 in Leiden, NL met **Petronella Johanna "Nel" Slegers**, 30 jaar oud.

4. Margaretha "Gré" Kraan

-

-

Gré is geboren op 02-01-1932 in Rijnsaterwoude, NL. Zij trouwde, 28 jaar oud op 18-10-1960 met **Cornelis Johannes "Cor" van der Voort 1925-1986**, 34 jaar oud.

5. Petrus "Piet" Kraan 1933-1948

-

8046

Piet is geboren op 05-09-1933 in Rijnsaterwoude, NL en overleden op 17-01-1948 in Rijnsaterwoude, NL, 14 jaar oud.

6. Anna "Annie" Kraan

-

-

Annie is geboren op 23-02-1938 in Rijnsaterwoude, NL. Zij trouwde, 22 jaar oud op 19-07-1960 met **Cornelis Jacobus "Cees" van der Meer**.

VIIId. Cornelis "Kees" Kraan 1864-1912

	1014	1015	1016	5006
	8600	8800		

Cornelis "Kees" Kraan 1864-1912 is geboren op 06-04-1864 in Koudekerk a/d Rijn, NL, zoon van **Bartholomeus Kraan 1825-1897** en **Jacoba van der Holst 1825-1904**¹⁰¹⁴. Kees is overleden op 01-08-1912 in Koudekerk a/d Rijn, NL 48 jaar oud¹⁰¹⁵. Hij trouwde, 27 jaar oud op 11-06-1891 in Koudekerk a/d Rijn, NL met **Gerarda "Gerritje" van der Zon 1867-1960**, 24 jaar oud¹⁰¹⁶.

Beroep: Poldermolenaar Hondsdijkse molen (Koudekerk a/d Rijn).

Gerarda "Gerritje" van der Zon 1867-1960

	1016	1038	5006
	-		

Gerarda "Gerritje" van der Zon 1867-1960 is geboren op 17-02-1867 in Koudekerk a/d Rijn, NL, dochter van **Willem van der Zon 1833-1888** en **Johanna Turnhout 1842-1924**¹⁰³⁸. Gerritje is overleden op 28-08-1960 in Zoeterwoude - Hoge Rijndijk, NL, 93 jaar oud. Zij trouwde, 24 jaar oud op 11-06-1891 in Koudekerk a/d Rijn met **Cornelis "Cor" Kraan 1864-1912**, 27 jaar oud¹⁰¹⁶.

Kinderen van Cor en Gerritje:

1. Bartholomeus "Bart" Kraan 1893-1940

7602

8602

8800

Bart is geboren op 12-07-1893 in Koudekerk a/d Rijn, NL en overleden op 20-09-1940 in Hazerswoude, NL, 47 jaar oud. Hij trouwde, 28 jaar oud, op 04-05-1922 in Leiderdorp, NL met **Jacoba Hendrika Borst 1900-1986**, 21 jaar oud.

Beroep: Poldermolenaar Hondsdijkse molen (Koudekerk a/d Rijn), Groenendijkse molen (Hazerswoude-Rijndijk), visser en arbeider bij de Spoorwegen.

2. Johanna Wilhelmina "Jansje" Kraan 1895-1970

-

8603

Jansje is geboren op 15-04-1895 in Koudekerk a/d Rijn, NL en overleden op 07-07-1970 in Zoeterwoude, Hoge Rijndijk, NL, 75 jaar oud. Zij trouwde met **Adriaan Zandbergen 1893-1943**.

3. Jacoba "Co" Kraan 1897-1997

-

8603

Co is geboren op 28-05-1897 in Koudekerk a/d Rijn, NL en overleden op 12-10-1997 in Lisse, NL, 100 jaar oud. Zij trouwde, 43 jaar oud, op 21-05-1941 in Leiden, NL met **Jacob van Duijnhoven 1900-1995**, 40 jaar oud.

4. Wilhelmus Theodorus Kraan 1899-1900

-

-

Wilhelmus Theodorus is geboren op 09-07-1899 in Koudekerk a/d Rijn, NL en overleden op 22-07-1900 in Koudekerk a/d Rijn, NL, 1 jaar oud.

5. Wilhelmus Theodorus "Willem" Kraan 1901-1998

-

-

Willem is geboren op 11-01-1901 in Koudekerk a/d Rijn, NL en overleden op 06-08-1998 in Oude-Wetering, NL, 97 jaar oud. Hij trouwde, 29 jaar oud, op 20-02-1930 in Leiderdorp, NL met **Maria Petronella Schouten 1904-1995**.

Beroep: Poldermolenaar Veendermolen (Roelofarendsveen).

6. Anna Maria "Anna" Kraan 1902-1990

-

8603

Anna Maria is geboren op 28-08-1902 in Koudekerk a/d Rijn, NL en overleden op 04-09-1990 in Oegstgeest, NL, 88 jaar oud.

7. Maria Gerarda Kraan 1904-1911

-

-

Maria Gerarda is geboren in 02-1904 in Koudekerk a/d Rijn, NL en overleden op 19-01-1911 in Koudekerk a/d Rijn, NL, 6 jaar oud.

8. Cornelis Cornelus Jacobus "Cor" Kraan 1905-1995

7601

8601

8800

Cor is geboren op 13-11-1905 in Koudekerk a/d Rijn, NL. Cor is overleden op 09-01-1995 in Koudekerk a/d Rijn, NL, 89 jaar oud. Hij trouwde, 30 jaar oud, in 07-1936 in Alphen aan den Rijn, NL met **Maria Johanna Wilhelmina Marie de Heij 1910-1982**, 25 jaar oud.

Beroep: Poldermolenaar Hondsdijkse molen (Koudekerk a/d Rijn).

9. Theodorus Georgius Kraan 1908-1908

-

-

Theodorus Georgius is geboren in 04-1908 in Koudekerk a/d Rijn, NL en overleden op 08-12-1908 in Koudekerk a/d Rijn, NL, 8 maanden oud.

10. Theodorus Gerardus Kraan 1909-1909

-

-

Theodorus Gerardus is geboren in 06-1909 in Koudekerk a/d Rijn, NL en is overleden op 28-07-1909 in Koudekerk a/d Rijn, NL, 1 maand oud.

6 Bronnen

6.1 Burgerlijke Stand

1000 (10103): Huwelijksakte Bartholomeus Kraan en Egnatia Theodora van Galen

Huwelijksakten 1911-1920, archiefnummer 123.1.16, Archief van de ambtenaar van de Burgerlijke Stand van Leimuiden, 1811-1960 (1988), inventarisnummer 22, aktenummer 3.

1001 (10104): Geboorteakte Bartholomeus Kraan 1890-1978

Geboorteakten 1873-1892, archiefnummer 124.1.15, Archief van de ambtenaar van de Burgerlijke Stand van Rijnsaterwoude, 1812-1950 (1960), inventarisnummer 3, aktenummer 11.

1002 (10105): Huwelijksakte Petrus "Piet" Kraan en Anna Wiering

Huwelijksakten 1923-1932, archiefnummer 124.1.15, Archief van de ambtenaar van de Burgerlijke Stand van Rijnsaterwoude, 1812-1950 (1960), inventarisnummer 13, aktenummer 4.

1003 (10106): Geboorteakte Petrus "Piet" Kraan 1892-1969

Geboorteakten 1873-1892, archiefnummer 124.1.15, Archief van de ambtenaar van de Burgerlijke Stand van Rijnsaterwoude, 1812-1950 (1960), inventarisnummer 3, aktenummer 15.

1004 (10107): Geboorteakte Catharina Maria "Katrien" Kraan 1896-1973

Geboorteakten 1893-1902, archiefnummer 124.1.15, Archief van de ambtenaar van de Burgerlijke Stand van Rijnsaterwoude, 1812-1950 (1960), inventarisnummer 4, aktenummer 11.

1005 (10108): Huwelijksakte Bernardus Wilhelmus "Bart" Bartels en Catharina Maria "Katrien" Kraan

Huwelijksakten 1923-1932, archiefnummer 124.1.15, Archief van de ambtenaar van de Burgerlijke Stand van Rijnsaterwoude, 1812-1950 (1960), inventarisnummer 13, aktenummer 5.

1006 (10109): Overlijdensakte Petrus "Piet" Kraan 1892-1969

Overlijdensakten 1969, archiefnummer 1005, Archief van de ambtenaar van de Burgerlijke Stand van Leiden, 1929-1993, inventarisnummer 157, aktenummer

1007 (10110): Geboorteakte Theodorus "Dirk" Kraan 1862-1940

145.1.05 Archief van de ambtenaar van de Burgerlijke Stand van Koudekerk aan den Rijn, 1811-1990, inventarisnummer 7, aktenummer 11.

1008 (10111): Overlijdensakte Theodorus "Dirk" Kraan 1862-1940

Overlijdensakten 1933-1940, archiefnummer 124.1.15, Archief van de ambtenaar van de Burgerlijke Stand van Rijnsaterwoude, 1812-1950 (1960), inventarisnummer 54, aktenummer 3.

1009: (10079) Geboorteakte Bartholomeus Kraan 1825-1897

145.1.05 Archief van de ambtenaar van de Burgerlijke Stand van Koudekerk aan den Rijn, 1811-1990, inventarisnummer 4, fol. 3.

1010: Overlijdensakte Bartholomeus Kraan 1825-1897

145.1.05 Archief van de ambtenaar van de Burgerlijke Stand van Koudekerk aan den Rijn, 1811-1990, inventarisnummer 66, aktenummer 8.

1011 (10115): Huwelijksakte Bartholomeus Kraan en Pieterella van der Pouw

113.1.06 Archief van de ambtenaar van de Burgerlijke Stand van Oudshoorn, 1811- 1917, inventarisnummer 17, aktenummer 13.

1012 (10112): Huwelijksakte Bartholomeus Kraan en Jacoba van der Holst

143.1.05 Archief van de ambtenaar van de Burgerlijke Stand van Hazerswoude, 1811-1990, inventarisnummer 15, aktenummer, 20.

1013 (10113): Geboorteakte Egnatia Theodora van Galen 1893-1977

Geboorteakten 1891-1900, archiefnummer 123.1.16, Archief van de ambtenaar van de Burgerlijke Stand van Leimuiden, 1811-1960 (1988), inventarisnummer 9, aktenummer 55.

1014 (10114): Geboorteakte Cornelis "Kees" Kraan 1864-1912

145.1.05 Archief van de ambtenaar van de Burgerlijke Stand van Koudekerk aan den Rijn, 1811-1990, inventarisnummer 8, aktenummer 16.

1015: Overlijdensakte Cornelis "Kees" Kraan 1864-1912

145.1.05 Archief van de ambtenaar van de Burgerlijke Stand van Koudekerk aan den Rijn, 1811-1990, inventarisnummer 67, aktenummer 16.

1016: Huwelijksakte Cornelis "Cor" Kraan en Gerarda "Gerritje" van der Zon

145.1.05 Archief van de ambtenaar van de Burgerlijke Stand van Koudekerk aan den Rijn, 1811-1990, inventarisnummer 21, aktenummer 3.

1017 (10116): Geboorteakte Margaretha Menken 1863-1931

143.1.05 Archief van de ambtenaar van de Burgerlijke Stand van Hazerswoude, 1811-1990, inventarisnummer, aktenummer 24.

1018 (10117): Overlijdensakte Margaretha Menken 1863-1931

Overlijdensakten 1923-1932, archiefnummer 124.1.15, Archief van de ambtenaar van de Burgerlijke Stand van Rijnsaterwoude, 1812-1950 (1960), inventarisnummer 53, aktenummer 8.

1019 (10118): Huwelijksakte Theodorus "Dirk" Kraan en Margaretha Menken

143.1.05 Archief van de ambtenaar van de Burgerlijke Stand van Hazerswoude, 1811-1990, inventarisnummer 18, aktenummer 10.

1020 (10119): Geboorteakte Jacoba van der Holst 1825-1904

112.1.07 Archief van de ambtenaar van de Burgerlijke Stand van Alphen, 1811-1917, inventarisnummer 2, aktenummer 57.

1021: Overlijdensakte Jacoba van der Holst 1825-1904

145.1.05 Archief van de ambtenaar van de Burgerlijke Stand van Koudekerk aan den Rijn, 1811-1990, inventarisnummer 67, aktenummer 8.

1022 (10120): Geboorteakte Nicolaas "Klaas" van der Pouw Kraan 1851-1922

145.1.05 Archief van de ambtenaar van de Burgerlijke Stand van Koudekerk aan den Rijn, 1811-1990, inventarisnummer 6, aktenummer 24.

1023 (10121 + 10122): Overlijdensakte Nicolaas "Klaas" van der Pouw Kraan 1851-1922

Overlijdensakten 1921-1930, archiefnummer 125.1.13, Archief van de ambtenaar van de Burgerlijke Stand van Woubrugge, 1811-1950 (1989), inventarisnummer 69, aktenummer 33.

Overlijdensakten 1922, archiefnummer 0516, Stadsarchief van Leiden (Stadsbestuur (SA III)) (1816-1929), inventarisnummer 5043, aktenummer 893.

1024 (10123): Huwelijksakte Nicolaas "Klaas" van der Pouw Kraan en Aagje van Rijn

145.1.05 Archief van de ambtenaar van de Burgerlijke Stand van Koudekerk aan den Rijn, 1811-1990, inventarisnummer 19, aktenummer 7.

1025: Geboorteakte Petrus "Piet" Kraan 1856-1911

145.1.05 Archief van de ambtenaar van de Burgerlijke Stand van Koudekerk aan den Rijn, 1811-1990, inventarisnummer 7, aktenummer 2.

1026 (10124): Overlijdensakte Petrus "Piet" Kraan 1856-1911

Overlijdensakten 1903-1912, archiefnummer 170.1.18, Archief van de ambtenaar van de Burgerlijke Stand van Alkemade, 1811-1950 (1991), inventarisnummer 66, aktenummer 33.

1027 (10125): Huwelijksakte Petrus "Piet" Kraan en Cornelia "Kee" Schrama

145.1.05 Archief van de ambtenaar van de Burgerlijke Stand van Koudekerk aan den Rijn, 1811-1990, inventarisatienummer 20, aktenummer 2.

1028 (10126): Geboorteakte Antje Kraan 1826-1879

145.1.05 Archief van de ambtenaar van de Burgerlijke Stand van Koudekerk aan den Rijn, 1811-1990, inventarisatienummer 4, fol. 7.

1029 (10127): Overlijdensakte Antje Kraan 1826-1879

Overlijdensakten 1874-1883, archiefnummer 0500B, Gemeentebestuur van Zoeterwoude, inventarisnummer 1064, aktenummer 25.

1030 (10128): Overlijdensakte Cornelius "Cornelis" Kraan 1800-1827

145.1.05 Archief van de ambtenaar van de Burgerlijke Stand van Koudekerk aan den Rijn, 1811-1990, inventarisnummer 59, aktenummer 19.

1031 (10129): Huwelijksakte Cornelius "Cornelis" Kraan en Petronilla Ruigrok van der Werve

145.1.05 Archief van de ambtenaar van de Burgerlijke Stand van Koudekerk aan den Rijn, 1811-1990, inventarisnummer, aktenummer 15, fol. 2v.

1032 (10130): Geboorteakte Bartholomeus Cornelis Kraan 1852-1852

145.1.05 Archief van de ambtenaar van de Burgerlijke Stand van Koudekerk aan den Rijn, 1811-1990, inventarisnummer 6, aktenummer 49.

1033 (10131): Overlijdensakte Bartholomeus Cornelis van der Pouw Kraan 1852-1852

145.1.05 Archief van de ambtenaar van de Burgerlijke Stand van Koudekerk aan den Rijn, 1811-1990, inventarisnummer 61, aktenummer 34.

1034 (10132): Overlijdensakte Bartholomeus Cornelisz Kraan 1773-1857

145.1.05 Archief van de ambtenaar van de Burgerlijke Stand van Koudekerk aan den Rijn, 1811-1990, inventarisnummer 62, aktenummer 26.

1035: Geboorteakte Pieterella van der Pouw 1821-1852

113.1.06 Archief van de ambtenaar van de Burgerlijke Stand van Oudshoorn, 1811- 1917, inventarisnummer 3, aktenummer 9.

1036 (10133): Overlijdensakte Pieterella van der Pouw 1821-1852

145.1.05 Archief van de ambtenaar van de Burgerlijke Stand van Koudekerk aan den Rijn, 1811-1990, inventarisnummer 61, aktenummer 30.

1037: Geboorteakte Anna Wiering 1896-1961

358.48 Burgerlijke stand van de gemeente Haarlemmermeer. Geboorteakten van de gemeente Haarlemmermeer 1896, registratienummer 11896, aktenummer 586.

1038: Geboorteakte Gerarda "Gerritje" van der Zon 1867-1960

145.1.05 Archief van de ambtenaar van de Burgerlijke Stand van Koudekerk aan den Rijn, 1811-1990, inventarisnummer 8, aktenummer 7.

1039: Geboorteakte Jacobus Theodorus Kraan 1894-1903

Geboorteakten 1893-1902, archiefnummer 124.1.15, Archief van de ambtenaar van de Burgerlijke Stand van Rijnsaterwoude, 1812-1950 (1960), inventarisnummer 4, aktenummer 6.

1040: Overlijdensakte Jacobus Theodorus Kraan 1894-1903

Overlijdensakten 1903-1912, archiefnummer 124.1.15, Archief van de ambtenaar van de Burgerlijke Stand van Rijnsaterwoude, 1812-1950 (1960), inventarisnummer 51, aktenummer 13.

1041: Geboorteakte Petronella Cornelia "Lina" Kraan 1900-1979

Geboorteakten 1893-1902, archiefnummer 170.1.18, Archief van de ambtenaar van de Burgerlijke Stand van Alkemade, 1811-1950 (1991), inventarisnummer 10, aktenummer 74.

1042: Geboorteakte Cornelia Paulina "Cor" Kraan 1899-1979

Geboorteakten 1893-1902, archiefnummer 170.1.18, Archief van de ambtenaar van de Burgerlijke Stand van Alkemade, 1811-1950 (1991), inventarisnummer 10, aktenummer 6.

1043: Huwelijksakte Johannes Christianus Heemskerk en Cornelia Paulina "Cor" Kraan

Huwelijksakten 1920-1929, archiefnummer 0601, Inventaris van het archief van de gemeente Warmond, 1930-1985, inventarisnummer 438, aktenummer 7.

1044: Geboorteakte Johannes Kraan 1895-1895

Geboorteakten 1893-1902, archiefnummer 170.1.18, Archief van de ambtenaar van de Burgerlijke Stand van Alkemade, 1811-1950 (1991), inventarisnummer 10, aktenummer 133.

1045: Overlijdensakte Johannes Kraan 1895-1895

Overlijdensakten 1893-1902, archiefnummer 170.1.18, Archief van de ambtenaar van de Burgerlijke Stand van Alkemade, 1811-1950 (1991), inventarisnummer 65, aktenummer 93.

1046: Geboorteakte Maria "Marie" Kraan 1894-1924

Geboorteakten 1893-1902, archiefnummer 170.1.18, Archief van de ambtenaar van de Burgerlijke Stand van Alkemade, 1811-1950 (1991), inventarisnummer 10, aktenummer 35.

1047: Overlijdensakte Maria "Marie" Kraan 1894-1924

15 Burgerlijke Stand Delft, 1811-2019. 528-714 Registers van overlijdensakten, 1812-1990, 187 delen, inventarisnummer 15.642, aktenummer 238.

1048: Geboorteakte Hendrik Kraan 1892-1977

Geboorteakten 1883-1892, archiefnummer 170.1.18, Archief van de ambtenaar van de Burgerlijke Stand van Alkemade, 1811-1950 (1991), inventarisnummer 9, aktenummer 87.

1049: Huwelijksakte Hendrik Kraan en Catharina Johanna "Trijntje" Overdevest

5270-01 Gemeenten Leidschendam (1812-1817), Stompwijk en Veur. Inventarisnummer 901, aktenummer 1920-1.

1050: Geboorteakte Maria Catharina "Trijn" Kraan 1890-1955

Geboorteakten 1883-1892, archiefnummer 170.1.18, Archief van de ambtenaar van de Burgerlijke Stand van Alkemade, 1811-1950 (1991), inventarisnummer 9, aktenummer 121.

1051: Huwelijksakte Pieter "Piet" van Boheemen en Maria Catharina "Trijn" Kraan

Huwelijksakten 1913-1922, archiefnummer 170.1.18, Archief van de ambtenaar van de Burgerlijke Stand van Alkemade, 1811-1950 (1991), inventarisnummer 22, aktenummer 25.

1052: Overlijdensakte Maria Catharina "Trijn" Kraan 1890-1955

Overlijdensakten 1955, archiefnummer 1005, Plaatsingslijst van het archief van de ambtenaar van de burgerlijke stand Leiden, 1929-1993, inventarisnummer 143, aktenummer 767.

1053: Geboorteakte Francisca "Zr. Marie Victorie" Kraan 1889-1977

Geboorteakten 1883-1892, archiefnummer 170.1.18, Archief van de ambtenaar van de Burgerlijke Stand van Alkemade, 1811-1950 (1991), inventarisnummer 9, aktenummer 96.

1054: Geboorteakte Geertruida Gijsberta "Zr. Barbara" Kraan 1888-1977

Geboorteakten 1883-1892, archiefnummer 170.1.18, Archief van de ambtenaar van de Burgerlijke Stand van Alkemade, 1811-1950 (1991), inventarisnummer 9, aktenummer 76.

1055: Geboorteakte Bartholomeus Kraan 1885-1969

Geboorteakten 1883-1892, archiefnummer 170.1.18, Archief van de ambtenaar van de Burgerlijke Stand van Alkemade, 1811-1950 (1991), inventarisnummer 9, aktenummer 31.

1056: Huwelijksakte Bartholomeus Kraan en Catharina Maria "Kaatje" Ruiterman

Historisch Archief Westland, Schipluiden, BS Huwelijk, Aktenummer 5.

1057: Geboorteakte Huberta Johanna Kraan 1885-1886

Geboorteakten 1883-1892, archiefnummer 170.1.18, Archief van de ambtenaar van de Burgerlijke Stand van Alkemade, 1811-1950 (1991), inventarisnummer 9, aktenummer 32.

1058: Overlijdensakte Huberta Johanna Kraan 1885-1886

Overlijdensakten 1883-1892, archiefnummer 170.1.18, Archief van de ambtenaar van de Burgerlijke Stand van Alkemade, 1811-1950 (1991), inventarisnummer 64, aktenummer 80.

1059: Geboorteakte Gerardus "Gerrit" Kraan 1883-1960

Geboorteakten 1883-1892, archiefnummer 170.1.18, Archief van de ambtenaar van de Burgerlijke Stand van Alkemade, 1811-1950 (1991), inventarisnummer 9, aktenummer 65.

1060: Huwelijksakte Gerardus "Gerrit" Kraan en Adriana "Jaantje" Romijn

Huwelijksakten 1916-1920, archiefnummer 0762, Secretariearchief van de Gemeente Lisse, 1942-1990, inventarisnummer 1669, aktenummer 16.

1061: Geboorteakte Jacoba "Koosje" Kraan 1880-1927

Geboorteakten 1872-1882, archiefnummer 170.1.18, Archief van de ambtenaar van de Burgerlijke Stand van Alkemade, 1811-1950 (1991), inventarisnummer 8, aktenummer 29.

1062: Geboorteakte Cornelia "Kee" Schrama 1855-1932

Geboorteakten 1811, 1818-1855, archiefnummer 121.1.06, Archief van de ambtenaar van de Burgerlijke Stand van Hoogmade, 1811, 1818-1855, inventarisnummer 2, aktenummer 4.

1063: Overlijdensakte Cornelia "Kee" Schrama 1855-1932

Overlijdensakten 1923-1932, archiefnummer 170.1.18, Archief van de ambtenaar van de Burgerlijke Stand van Alkemade, 1811-1950 (1991), inventarisnummer 68, aktenummer 49

6.2 Kerkarchief

2000 (10095): Doop Cornelius "Cornelis" Kraan 1800-1827

Archief Rooms-Katholieke Gemeente Hazerswoude, dopen en trouwen 1738-1812, Vol 9.

2001 (10096): Doop Adrianus "Ari" Jansz Craen 1695-1774

Fonds doop-, trouw- en begraafboeken van Reeuwijk. Dopen Reeuwijk, 1695 - 1695, inventarisnummer 8, fol 61.

2002 (10097): Huwelijk Jan Pietersz Craen en Aechie Claesse van der Hoeck

3.04.16.118 Inventaris van de kopieën der Doop-, Trouw- en Begraafboeken (DTB) van Reeuwijk. 9A Index en uittreksel van het trouwboek R.K. Kerk te Randenburg 1680-1811.

2003 (10098): Doop Aagje Cornelisse van Schagen 1702-1777

3.04.16.095 Inventaris van de kopieën der Doop-, Trouw- en Begraafboeken (DTB) van Nieuwkoop. Remonstrants 4.II 1699-1738.

2004 (10099): Doop Cornelius Arisz Kraan 1741-1805

3.04.16.047 Inventaris van de kopieën der Doop-, Trouw- en Begraafboeken (DTB) van Hazerswoude. Inventarisnummer 9.I 1738-1754.

2005 (10100): Doop Bartholomeus Cornelisz Kraan 1773-1857

3.04.16.047 Inventaris van de kopieën der Doop-, Trouw- en Begraafboeken (DTB) van Hazerswoude. Inventarisnummer 9.II 1755-1774.

2006 (10101): Doop Petronilla Ruigrok van der Werve 1797-1875

3.04.16.127 Inventaris van de kopieën der Doop-, Trouw- en Begraafboeken (DTB) van Sassenheim. 3.II 1780-1812; trouwinschrijvingen, 1715-1812.doopinschrijvingen.

2003

2004

2005

2006

2007 (10102): Huwelijk Bartholomeus Cornelisz Kraan en Johanna "Jannetje"

Moerkerken

3.04.16.159 Inventaris van de kopieën der Doop-, Trouw- en Begraafboeken (DTB) van Woubrugge. 12.III huwelijken 1714-1811; overlijden 1714-1811.

2008: Doop Johanna "Jannetje" Moerkerken 1778-1804

Dopen en Trouwen RK gemeente – (Leiden) Kerk aan de Appelmarkt 1710 - 1798, inventarisnummer 288, archiefnummer 1004.

6.3 Gaardersarchief

3000: Begraven Adrianus "Ari" Jansz Craen 1695-1774

3.04.17.035 Inventaris van de kopieën der archieven van de Gaarders van de impost op het trouwen en begraven in Hazerswoude. 3.IV begraven, 1758-1780.

3001: Begraven Aagje Cornelisse van Schagen 1702-1777

3.04.17.035 Inventaris van de kopieën der archieven van de Gaarders van de impost op het trouwen en begraven in Hazerswoude. 3.IV begraven, 1758-1780.

3002: Trouwen Cornelius Arisz Kraan en Marijtje Roos

3.04.17.035 Inventaris van de kopieën der archieven van de Gaarders van de impost op het trouwen en begraven in Hazerswoude. 3.II trouwen, 1760-1779.

3003: Overlijden Marijtje Roos 1751-1806

3.04.16.047 Inventaris van de kopieën der Doop-, Trouw- en Begraafboeken (DTB) van Hazerswoude. Inventarisnummer 19 Register van aangegeven lijken en Inventarisnummer 18 Overlijdensregister.

3004: Overlijden Cornelius Arisz Kraan 1741-1805

3.04.17.035 Inventaris van de kopieën der archieven van de Gaarders van de impost op het trouwen en begraven in Hazerswoude. 5.III 1800-1805.begraven (toegevoegd: alfabetische index).

3005:

6.4 Gerecht (Schout en Schepenen)

4000: Trouwinschrijving Bartholomeus Cornelisz Kraan en Helena van der Marel

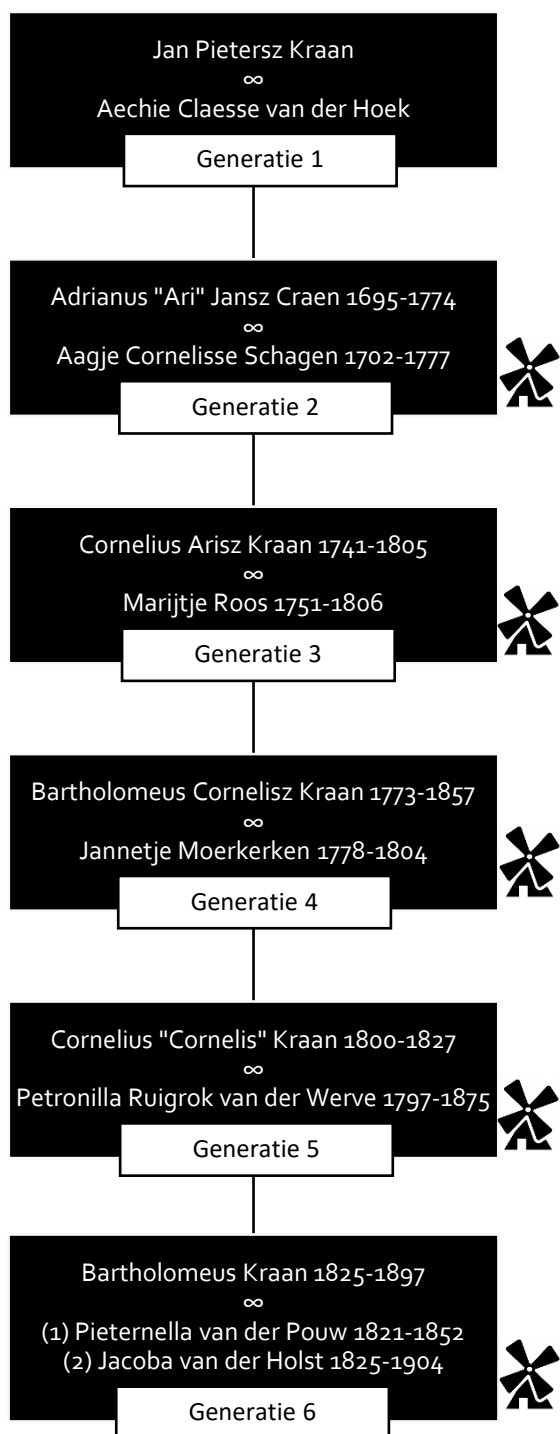
145.1.11 Collectie doop-, trouw- en begraafregisters van Koudekerk, 1624-1820, inventarisnummer 8, bladzijde 50.

4001: Trouwinschrijving Adrianus "Ari" Jansz Craen en Aagje Cornelisse van Schagen

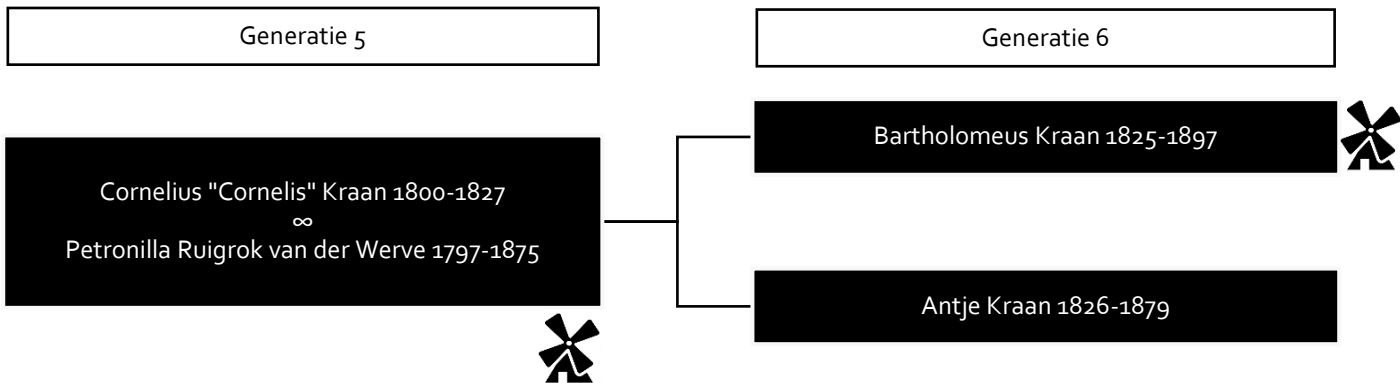
3.04.16.118 Inventaris van de kopieën der Doop-, Trouw- en Begraafboeken (DTB) van Reeuwijk. Trouwinschrijvingen van het Gerecht van Middelburg onder Reeuwijk 1670-1730. Inventarisnummer 2, 6A trouwakten.

6.5 Genealogische diagrammen

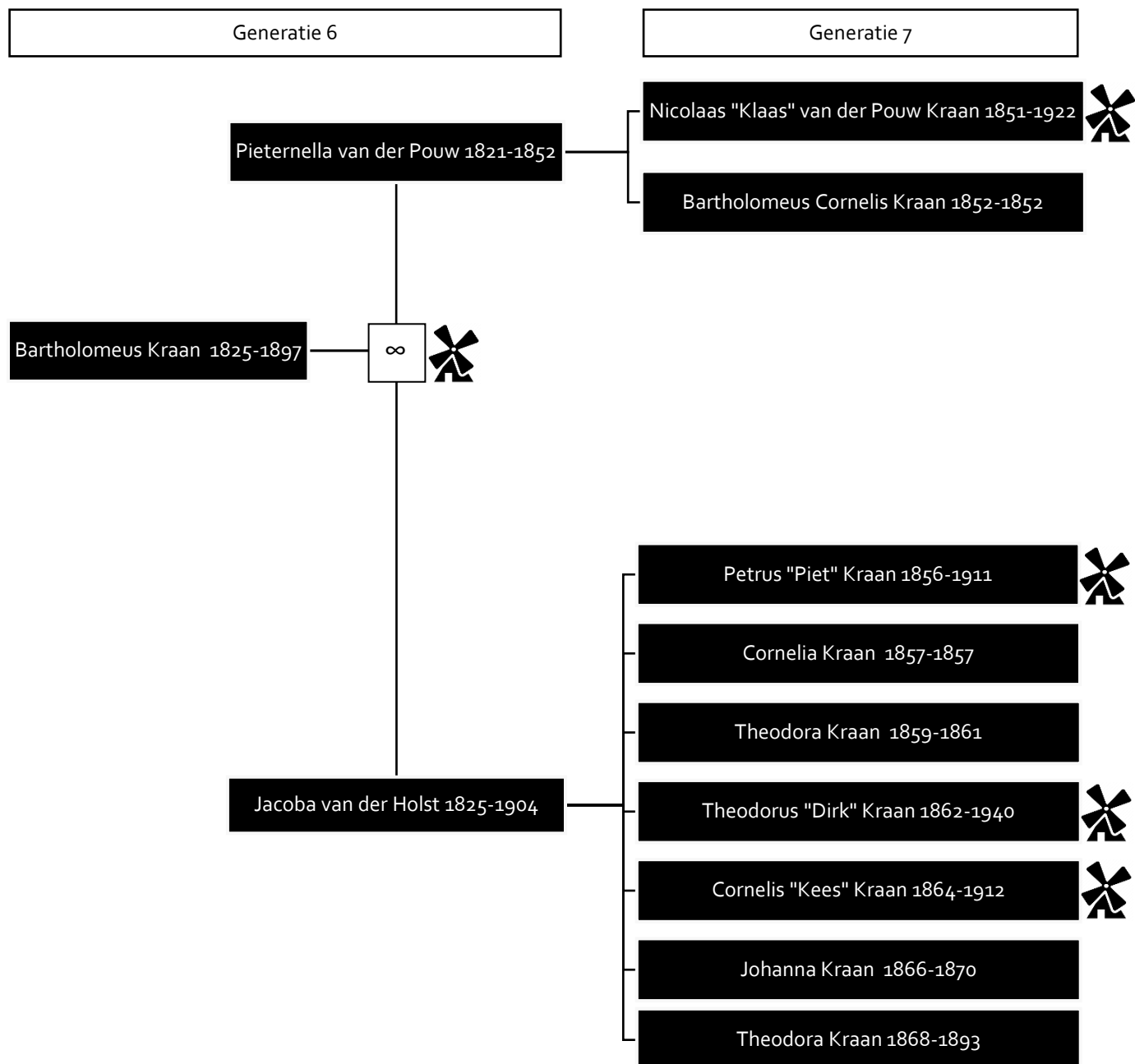
5000: Voorouders Bartholomeus Kraan 1825-1897

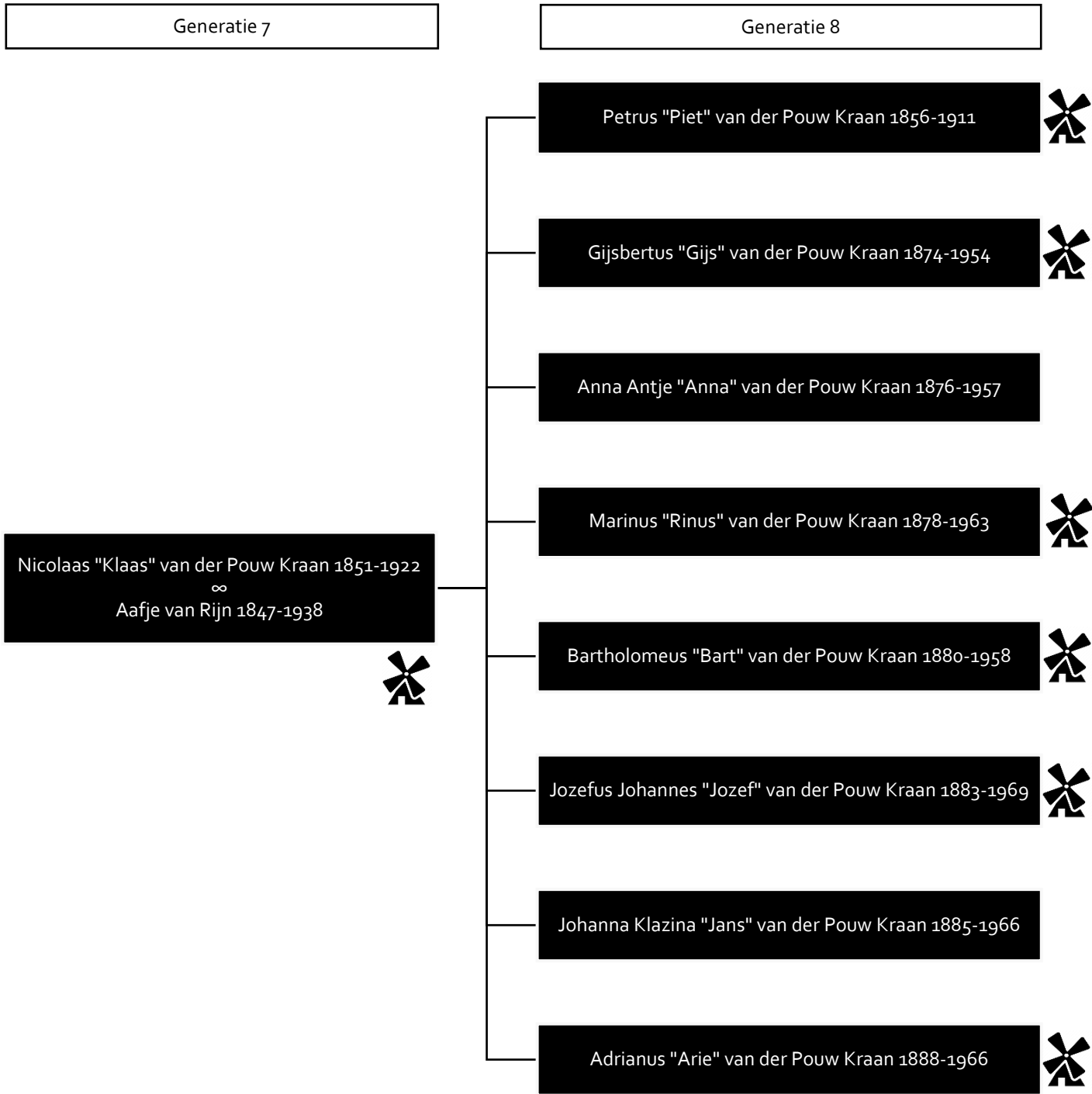
5001: Gezin Cornelius "Cornelis" Kraan en Petronilla Ruigrok van der Werve

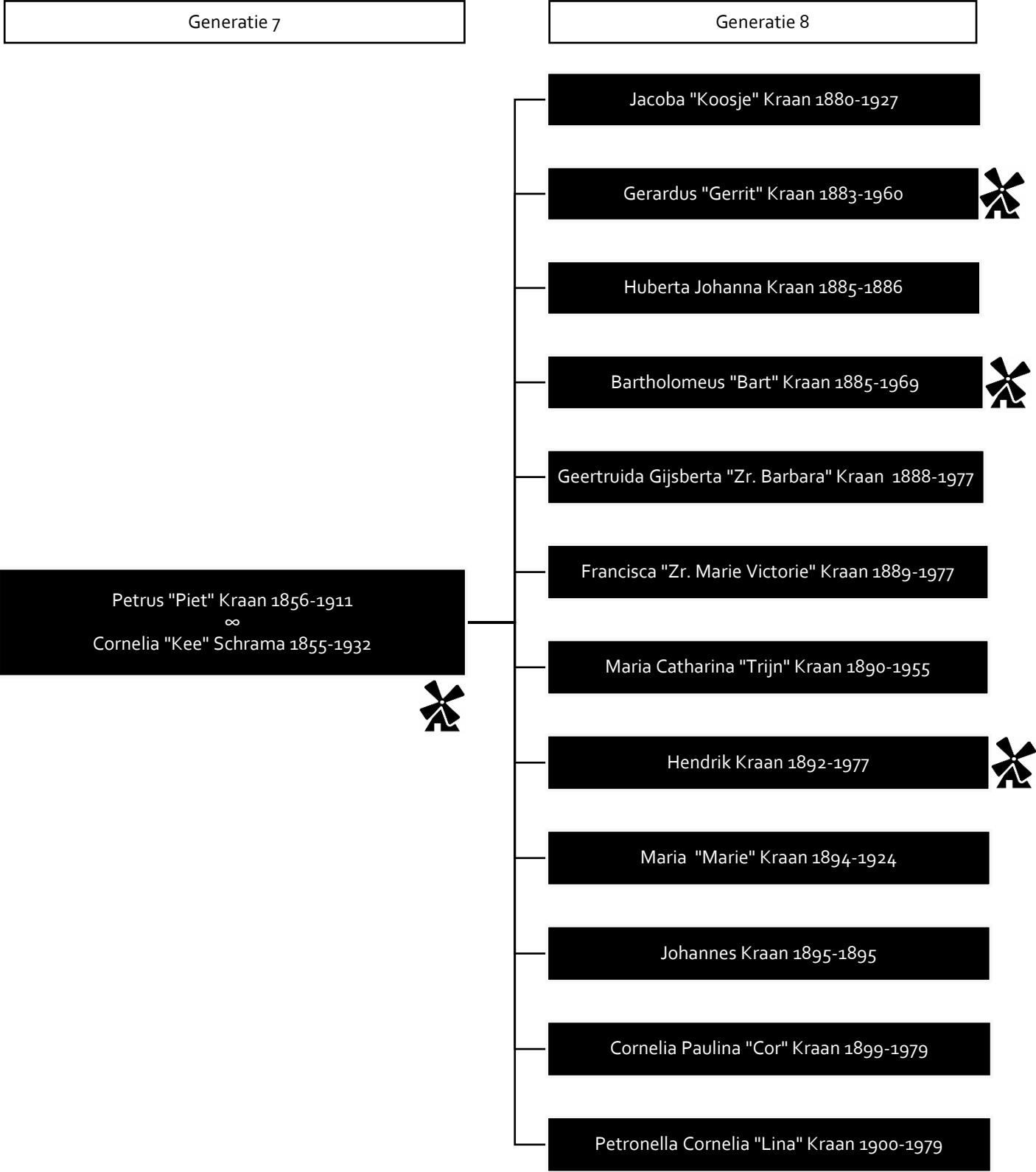
5002: Gezin Bartholomeus Kraan 1825-1897

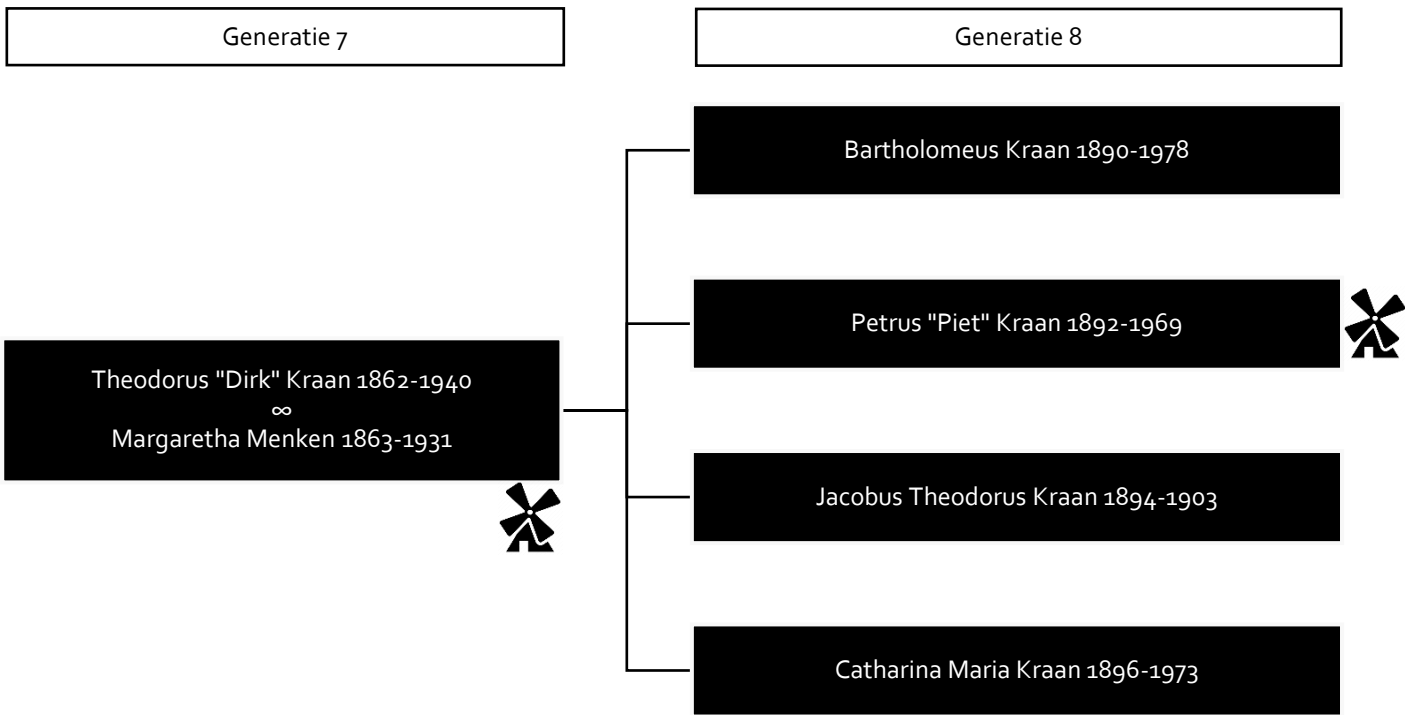
5003: Gezin Nicolaas "Klaas" van der Pouw Kraan 1851-1922

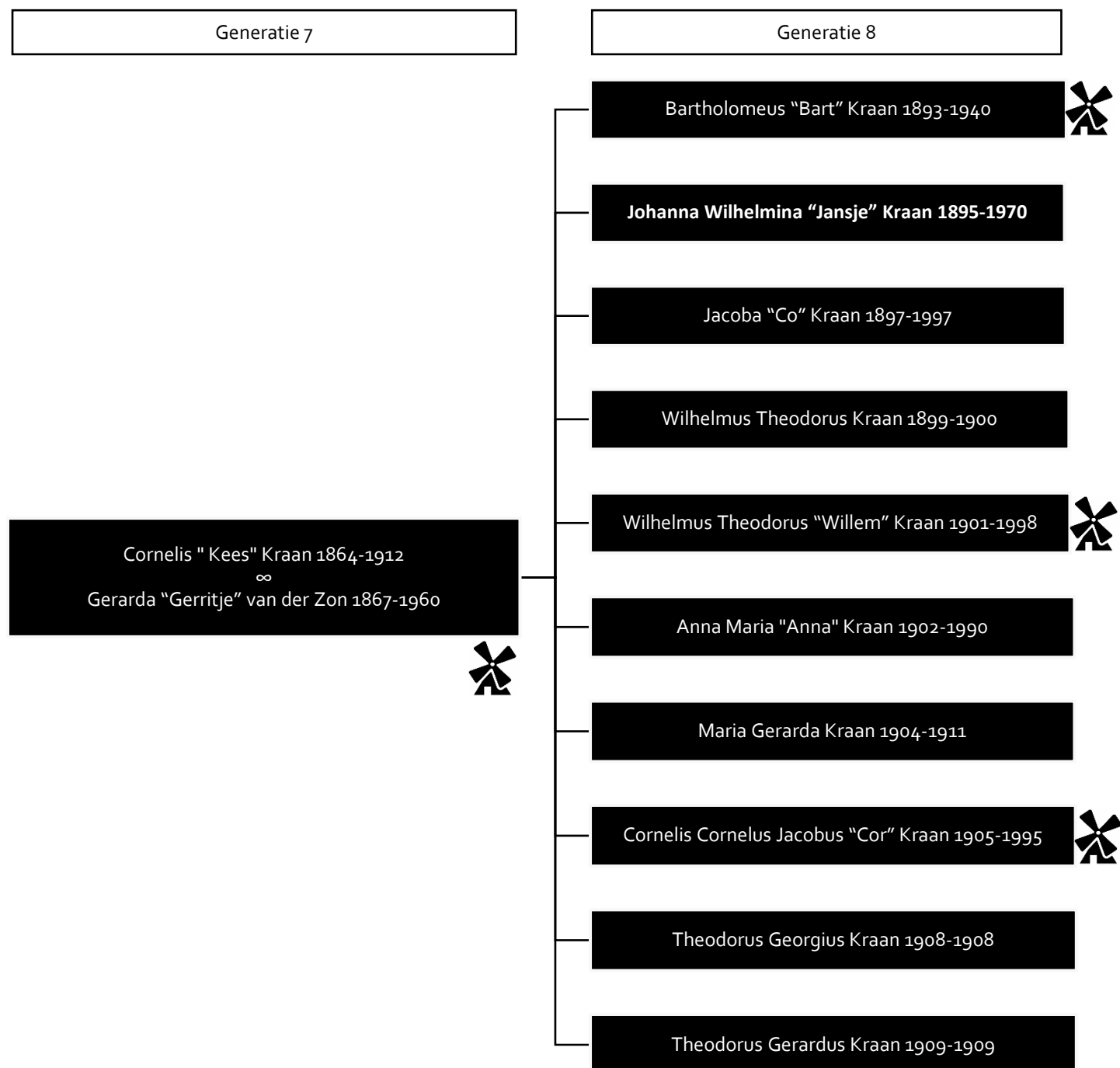
5004: Gezin Petrus "Piet" Kraan 1856-1911

5005: Gezin Theodorus "Dirk" Kraan 1862-1940

5006: Gezin Cornelis "Kees" Kraan 1864-1912

6.6 Voorwerpen

Naast het vier-cijferig bronnummer kan ook een vijf-cijferig nummer zijn vermeld, welke verwijst naar een digitaal fotobestand op forever.com. Het internet adres naar dit fotografisch materiaal is:

<https://www.forever.com/app/users/dirk-jan-kraan>

6000 (10053d, 10053e, 10053f en 10053g):

Drie zilveren zwemmedailles voor Bartholomeus Kraan 1890-1978 (Leiden)

Collectie Dirk-Jan Kraan

7001

1. Verguld zilveren medaille, 1^e prijs duiken.
2. Verguld zilveren medaille, 1^e prijs snelzwemmen 100m.
3. Zilveren medaille, 1^e prijs rugzwemmen 100m.

DOWNLOAD

DOWNLOAD

DOWNLOAD

DOWNLOAD

6001 (10053b en 10053c):

Zilveren zwemmedaille Bartholomeus Kraan 1890-1978 (Amsterdam)

Collectie Dirk-Jan Kraan

7002

DOWNLOAD

DOWNLOAD

Medaille van H.M. de Koningin, 1^e prijs snelzwemmen 100 meter.
Amsterdam 27-06-1920.

6002 (10052): Zakhorloge Bartholomeus Kraan 1890-1978

Collectie Dirk-Jan Kraan

Bartholomeus was ongetwijfeld trots op het gouden Victoriaans zakhorloge. Tegen zijn oudste zoon **Theodorus "Dirk" Kraan 1926-2021**, vroeg hij om dit zakhorloge in de familie te houden en dan specifiek bij de mannelijke voortzetter van de familielijn, de oudste zoon. Na het overlijden van Bartholomeus en Dirk zijn dat, **Bartholomeus Johannes Pancratius Maria "Bart" Kraan (1977)**, **Theodorus Johannes Maria "Dirk-Jan" Kraan (1977)** en **"Tom" Everhardus Johannes Maria Kraan (2011)**. Er heeft nog een gouden ketting aan dit horloge gezeten en volgens een bron is deze meegenomen door de dochter van Bartholomeus, **Ignatia Theodora "Zus" Kraan 1934-2011**. Er zou van de ketting een armband zijn gemaakt.

6003 (10053a): Zwemmedaille Bartholomeus Kraan 1890-1978 (Rotterdam)

Collectie: Dirk-Jan Kraan

Voorkant medaille van Hendrik Prins der Nederlanden Hertog van Mecklenburg-Schwerin. Eereprijs Reddingszwemmen R.Z.C. Rotterdam 11-07-1920.

6004 (10054): De prijzenkast van de Kranen

Collectie Dirk-Jan Kraan

De prijzenkast in de woonkamer van de sportieve familie Kraan uit Leimuiden. De zeil gebroeders Henk, Jacques en Bart, waren erg succesvol in het zeilen en vader Bartholomeus zwom in zijn jonge jaren als wedstrijdzwemmer veel medailles bij elkaar.

6.7 Publicaties

Publicaties tak Theodorus "Dirk" Kraan 1862-1940

7000: Als de gebroeders Kraan een keer verliezen... dan is de boot aan

Het Vrije Volk. Zaterdag 9 april 1955

8023

8039

8040

8044

Als de gebroeders Kraan een keer verliezen... dan is de boot aan

Het was moeilijk, de gebroeders Kraan over de Olympische Spelen aan het spreken te krijgen. Geen belangstelling? Integendeel. "Als het nodig is, willen we er nu al heen." Maar eerst moesten we horen, dat vader kraan en oom Piet zulke puike zwemmers zijn geweest en dat zus Igna zo'n prima schaatsrijdster is – kampioene van Oude-Wetering en omgeving. En dan, de palingrokerij en de vis- im- en export! "Een pracht werk, man. Honderden kilo's naar Frankrijk, Engeland en Duitsland. En meestal zelf wegbrengen. Ja, met de auto."

"Kijk hier de eremedaille van koningin Wilhelmina en hier die van prins Hendrik. Door vader in één week gewonnen, "was het plotseling weer. "Zwemmen doen ze ook als ratten," mengde vader zich in het gesprek. "Toen ze nog geen vijf jaar oud waren, verdienden ze al een nieuwe fiets door de Wetering, minstens vijftig meter breed, over te zwemmen. En zeilden deden ze toen ook al, in een wastobbe."

"Wat denk je Jacques, over de Olympische Spelen," probeerden we weer.

"Nou, daar gaan we heen. Daar moet Nederland toch bij zijn?"

"Wie is die we?" vroegen we.

"We hopen, dat wij dat zijn, maar als er een beter stel te vinden is gaan die natuurlijk. Reken er echter maar op, dat we zullen proberen, dat wij die wij zijn."

"Jullie hebben nogal wat wedstrijden gewonnen hè?"

"Nou en of. In 1947 brachten we onze eerste prijs mee en daarna, nou Henk, hoeveel zullen het er zijn?"

"Van 1951 af steeds kampioen van Nederland, tweemaal achter elkaar de Duke of Connaught Trophy in Engeland gewonnen. We gaan weer!"

En dan nog zo'n goede tweehonderd andere prijzen. Maar we winnen niet altijd."

"Nee, en dan is de boot aan," merkte vader Kraan op. "Dan gaat alles van tafel, dan komen de wedstrijdboeien en scheepjes tevoorschijn en dan wordt de hele wedstrijd helemaal overgevaren". "Kijk, zie je wel, hier waren we fout," is het dan. "Zo leren mijn jongens zichzelf steeds beter zeilen. Trouwens, het hele zeilen hebben zij zichzelf geleerd."

"Doen jullie nu nog wat aan de voorbereidingen voor de Olympische Spelen?"

"Ja, man. Zeilen en nog eens zeilen. In ons eentje of tegen anderen, die toevallig ook op het water

zijn. Als het kon zeilden we de hele winter door. Oefenen en nog eens oefenen, dat is het hem. En straks alle wedstrijden af. Ze moeten van goeden huize komen om ons voorbij te gaan. We hebben er echt zin in, in de Olympische Spelen."

Jacques haastte zich alweer weg. De auto stond geladen. "Zaken gaan voor het meisje, jong," was zijn afscheid. Henk bracht ons nog even naar de Mustang, de sharpie waarmee al die prijzen gewonnen zijn.

"Ja, die Olympische Spelen, Als we daar eens heen mochten, jongen," sprak hij tot zijn boot. Voor zeilers, zoals de Kraanen leeft zo'n schip. "t is een goeierd," zei Henk. "Tot ziens op de Goudse zeilweek."

7001: Succesvol in Leiden, Bartholomeus Kraan 1890-1978 op drie zwemonderdelen 1^e

Leidsche Courant 07-07-1919, de Wedstrijden der Leidsche Zwemclub.

6000

De Wedstrijden der Leidsche Zwemclub

Nadat aanvankelijk in de eerste helft der week, besloten was de zwemwedstrijden wegens het ongunstige weer uit te stellen, vonden zij gisteren dank zij de verbeterde weer gesteld, onder enorme belangstelling plaats. Hoewel de toeschouwers in de schaduw nu en dan rilden van de kou, konden er bij de zwemmers en zwemsters niets van bespeuren. Te ruim 1 uur vingen de wedstrijden aan.

No. 3. Snelzwemmen, vrije deelname. Afstand 100 meter. Winnaar: 1e prijs B. Kraan in 1.25 $\frac{3}{5}$ sec. No. 5.

Rugzwemmen, vrije deelname. Afstand 100 meter. Winnaar: 1e prijs B. Kraan in 1.45 $\frac{2}{5}$ sec. No. 12.

Duiken (gekleed), vrije deelname. Winnaar B. Kraan.

7002: Bartholomeus Kraan 1890-1978 pakt op Gouden feest Amsterdamsche Zwemclub 1e prijs 100m

Amsterdam De Courant, 28-06-1920, Gouden feest Amsterdamsche Zwemclub

6001

Gouden feest Amsterdamsche Zwemclub

De jubileum-wedstrijden van de Amsterdamsche Zwemclub werden Zondagmiddag om één uur voortgezet in de Amsterdamsche Badinrichting voorheen Obelt. De inrichting was goed bezet, hoewel de propaganda voor dit publiek lang niet zoo intens is, als die van de Amstelwedstrijden van Zaterdag. Immers langs den Amstel duizenden, onbekend met het natte element, bij Obelt echter honderden, waarvan de meesten reeds zelf de zwemkunst inachtig zijn. Voor de Nederlandsche kampioenschappen echter was het een zeer belangrijke dag.

Snelzwemmen, vrije deelneming. Afstand 100 meter. Winnaar 1e prijs B. Kraan (Het IJ) in 1 min. 19 sec.

7003: De gebroeders Kraan in de trapese voor de Flying Dutchman

De katholieke illustratie, 12-04-1958, no 15. "Gewoon doorgaan"

8039

8040

8043

De gebroeders Kraan in de trapese voor de Flying Dutchman

In augustus 1951 zetten een assuradeur en een volmaakt onbekende scheepsbouwkundige in Amsterdam een zeiljacht op papier. Ruim zes jaar later, nu enkele maanden geleden, erkende het internationaal olympisch comité deze klasse voor de spelen in 1960. De Flying Dutchman, de eerste Nederlandse zeilboot, die het ooit zover heeft gebracht, was niet ontworpen door mensen met klinkende namen en het gevecht, dat onze twee landgenoten tegen allerlei nationale vooroordelen en heilige huisjes moesten voeren, is een roman op zich.

Nieuwe klasse gevraagd

De boten, die tot nog toe voor de kampioenschapswedstrijden gebruikt worden, houden de ontwikkeling van het zeilen op de meren tegen. Ze zijn te oud en te duur. Als Coen Gülcher en van Essen de koppen bij elkaar steken, hebben ze maar één doel: ze gaande nieuwe olympische klasse ontwerpen, geen racemachine, maar een "Jan-Piet-en Klaasboot", goedkoop en toch mooi, eenvoudig te bouwen, maar toch snel en stabiel, een boot, die de gehele internationale zeilerij zal moeten beïnvloeden. Een stoutmoedige onderneming, die door iedereen, die niet op de hoogte is van de fenomenale kennis van het tweetal, als waanzinnig wordt beschouwd. Van der Brink in Stompwijk maakt de romp, Bob Boesschoten, een ronde

Loosdrechtenaar, timmert hem, nacht en dag doorwerkend, verder af.

Kranen krijgen klop in Mustang

Bob Boesschoten en Gülcher gaan het schip met kloppend hart proberen. Als ze terug zijn, rennen ze meteen naar de telefoon: voor de volgende dag worden behalve ingenieur Loeff zes persfotografen en alle vrienden en bekenden uitgenodigd. Ook de gebroeders Kraan, de palingrokers uit Oude Wetering, de snelste zeilers, die Nederland in de oude olympische klasse heeft, krijgen een verzoek om een wedstrijdje tegen de nieuwe boot te komen varen. Het feest kan beginnen. Die zondag brengt een mooi, matig windje, zonnig weer, veel publiek en de gebroeders Kraan met hun Mustang naar Loosdrecht. Bob en Coen zetten

de tanden op elkaar en maken een afspraak: „Als we winnen gaan we door; verliezen we, dan schuiven we ergens het riet in om voorgoed te verdwijnen.” Er volgt een felle strijd. Maar de Kraans houden het niet, ze krijgen klop zoals ze in jaren niet gehad hebben. Langzaam ontdooit het wantrouwen; het slaat over in een vaag enthousiasme voor de nieuwe boot. Niemand wil het nog echt geloven, maar de afstanden, waarmee de Kraans worden verslagen, liegen er niet om.

Beste tweemansboot

In juni 1952 komen er zeventien verschillende boten naar Nederland, waarvan een groot aantal, meest Engelse, speciaal voor deze wedstrijd ontworpen zijn om het tegen de Flying Dutchman, zoals de nieuwe Nederlandse boot plotseling heet, op te nemen. De spoeling wordt dun. De Flying Dutchman wordt gezeild door de gebroeders Kraan, maar ook het buitenland stuurt zijn beste stuurlieden. De tweede ronde kan beginnen. En weer bewijst de Flying Dutchman, nu voor een veel groter en veel internationaler gezelschap, de beste te zijn. De jury verklaart onomwonden dat de „Flying Dutchman voor het Europese binnenwater de beste tweemansboot is. En wat meer zegt, ook op het woelige IJsselmeer, waarop een gedeelte van de wedstrijd verzeild wordt, kan niemand deze Vliegende Hollander, die meer over het water glijdt dan erdoor vaart, bijhouden.

In ongelijke strijd overtuigende winnaar

In november 1952 wordt de Flying Dutchman als de nieuwe internationale klasse voor de Europese meren erkend. Hoewel dit een groot succes is, weet Gülcher, dat hij slechts de tweede ronde heeft gewonnen. De grote strijd, de strijd tegen de tradities in Engeland en Frankrijk, moet nog worden uitgevochten. Alleen overtuigende bewijzen kunnen als wapens worden gebruikt. Er zijn veel wapens nodig en ze moeten overal vergaard worden. Zo vertrekken nog datzelfde jaar de gebroeders Kraan en Gülcher naar Hannover om daar buiten mededinging in de Duitse kampioenschappen tegen veel grotere schepen mee te varen. Maar de voorwaarden zijn zonderling: de Nederlanders moeten beloven, dat zij beslist in iedere wedstrijd als laatsten zullen starten en dat zij geen enkele Duitse deelnemer zullen hinderen. De gebroeders Kraan, 's morgens vroeg uit Nederland vertrokken, moeten na een doorwaakte nacht in tulpenrallytempo rijden om op tijd aan te komen en Gülcher, bang dat zij rust te kort komen, vertelt niet, dat er al om drie uur die middag gestart moet worden. Maar de Kraans krijgen er een uur vóór de start lucht van, pakken de lichte Flying Dutchman beet, dragen hem plompverloren naar het water, smijten hem erin en starten op tijd. De F.D. gaat als derde boot door de finish. De zondag daarop wordt hij achtereenvolgens vierde en eerste, terwijl het eindklassement de Nederlandse boot als

overwinnaar zou hebben aangewezen. Dit resultaat, bereikt in de ongelijke strijd tegen de allerbeste Duitse zeilers, overtuigt geheel

Midden-Europa in één klap van de kwaliteiten van de nieuwe boot.

7004: In de "Geestmolen" bij het Braassemermeer woont een sportieve familie

M.C. Reckman

8801

"Er is in heel de wereld niet zo'n molen als deze"

Als ge het gehele jaar door gewerkt hebt als een molenpaard en werkelijk genoeg hebt van de dagelijkse tredmolen, zodat ge molentjes ziet, dan zal de naderende vakantietijd u niet als een molensteen op het hart vallen. Als ge vakantieplannen gaat smeden, zal dat koren op molen van uw huisgenoten zijn. Hoewel zovele Nederlandser hun vakantie buitenlands willen doorbrengen, hebt ge heus geen klap van de molen te pakken, als ge besluit een dag of viertien aandacht te besteden aan de schoonheid van eigen vaderland.

De molen – ja, dat is een zo uitgesproken Nederlands bouwwerk, dat ge die op uw tochten gegarandeerd zult zien. De molen schonk onze taal dan ook tal van uitdrukkingen. Ze horen bij elkaar, ons land en de molen. En bij een molen behoort een molenaar, een aloud vak, dat op geen enkele technische school wordt geleerd, maar daarom niet minder een ambacht is, dat men niet aangewaaid krijgt.

Twee vechters

Ondanks alle pogingen van overheid en particulieren om de molens in stand te houden, mindert het aantal "polderreuzen" toch steeds en

ook de molenaars worden steeds schaarser. Tussen de dorpen Oude Wetering en Rijnsaterwoude, aan de oever van het Braassemermeer, staat een watermolen, die een reus onder zijn soortgenoten is.... Evenals zijn molenaar. Deze twee vrienden hebben enkele dingen gemeen. Beide vechten hun leven lang tegen het water; beiden hebben een stevige kop, die verweerd is door de wind, die over de polders waait; beide weerstaan met hun brede corpus de stormen, die over de onafzienbare vlakten kunnen vegen; beiden ook hebben krachtige armen, waarmee ze machtig kunnen zwaaien.

De overeenkomst tussen mens en molen is gevat in vaktermen van de molenaar. Een molen heeft een baard, dat is het houten bord onder de kap.

Op de baard van de molen bij het

Braassemermeer staat: Anno 1833. Een molen heeft ook een staart, waarmee maar bewezen wil zijn, dat een molen de verpersoonlijking is van mens en dier.

Piet Kraan

De "Geestmolen" is de naam van de reus aan de Braassem en zijn baas heet Piet Kraan. De molenaar werd in de Geestmolen geboren en is thans bijna 65 jaar. De strijd tegen het water is hem dus ingeschapen, maar Kraan is van jongs af tevens een vriend van het water. In zijn kamer hangen twee kastjes met enige tientallen medailles, die hij geheel Nederland door won. Piet is namelijk niet alleen molenaar, maar was vroeger een der groten uit de zwemwereld. Vertellen kan hij daarover als de beste en men is nog niet weg als hij begint.

"Laatst", vertelt Piet Kraan, "vraagt daar een jongen uit het dorp aan mij: Kraan, kom je vanavond ook kijken? D'r is voetballen voor de ouden van dagen. Toen zei ik: Ben je gek, ik doe méé!"

Ja, rond 1920 deed ik veel aan zwemmen. Toen was ik zo'n jaar of drie, vier kampioen van Nederland. Tegenwoordig is dat zwemmen niks meer. Ze zwemmen één nummertje en zijn klaar. In onze tijd was dat anders. We zwommen op een

wedstrijd zo'n acht nummers en wieren nooit moe. Da's gemakkelijk als je nooit moe wordt!

De tegenstanders uit die jaren waren Frits Schutte, Piet Ooms, Cor Zegger. Verdraaid, daar herinner ik me de wedstrijd die ik in Zandvoort zwom! We moesten twee kilometer tegen en vóór de stroom zwemmen.

Er waren lui bij, die in die dagen het plan hadden het Kanaal over te zwemmen. Alleen Cor Zegger en ik bleven in het water, de anderen gaven het op. Cor eindigde als eerste, ik dus op de tweede plaats.

"Ze vroegen zo dikwijls aan me: hoeveel keer ben je de Braassem overgezwommen?" vervolgt Piet Kraan, "en altijd kijken ze vreemd op als ik zeg: Nooit! Jong, dat is toch veel te gevaarlijk. Stel je voor, dat je kramp krijgt. Ik trainde hier vlak bij de molen op een 50-meterbaantje. Dat zwom ik de hele dag..."

Als men de handen van vriend Kraan ziet, zal men niet in twijfel trekken, dat die bij iedere slag een aardig litertje water kunnen wegslaan: enige jaren achtereen kampioen van Nederland 100 meter rugslag, 400 meter rugslag en 200 meter schoolslag... De armen van zijn molen zijn ook machtig. "D'r is in heel de wereld niet zo'n molen als deze", zegt Piet Kraan. "Op de wieken zitten 116 plankjes: ze zijn gemaakt volgens het

Dekkersysteem. Als het te hard waait, gaan ze automatisch open. Ik maal ongeveer 1000 uur per jaar. De vijzel moet het water vijf meter omhoog werken uit de polder, die tweehonderd bunder groot is. Als-ie hardloopt, gooit hij er vijftig kubieke meter per minuut uit”.

Erfelijke sportiviteit

De sportiviteit van vader is overgegaan op zoon Tom (27 jaar) en dochter Greet (25 jaar). In een kamer staan twee bekers, trofeeën van Greet. Ze heeft ze gewonnen met schaatsrijden. Tom – blauwe ogen, ruige zwarte krullekop – blijkt een verwoed zeiler te zijn. Ook hij heeft al heel wat prijzen weggesleept.

Het gezin Kraan is vertrouwd met het water, of het bevroren is of niet: of de molen het rustig aan kan doen of alle zeilen bijgezet moeten worden, omdat de boeren in de polder last van het water hebben. De watermolen bracht de familie vreugde en verdriet: een zoon van 14 jaar kwam om het leven, toen hij een klap van de wiek kreeg.

Het leven van het gezin Kraan is nauw verbonden aan hun molen. Ook de jonge generatie, waartoe Tom en Greet behoren, voelt zich gelukkig in het gevaarte van hout en riet, dat zo eenzaam aan de oever van de Braassem ligt. “Voor geen geld van de wereld wil ik hier vandaan”, zegt Greet. “De stad? Al die huizen op elkaar...”.

Tom hoopt de opvolger van zijn vader te worden. Thans is hij visser op het meer, dat zijn vader gepacht heeft. Het klinkt dan ook vreemd in de oren als ge hoort, dat een zuster “het niet op de molen kon uithouden” en thans als hulp in de huishouding in Engeland werkt.

De woonkamer van de familie Kraan geeft uitzicht op de wijde polders en hierom alleen al zou menig stadsmens hen benijden. De molen ligt evenmin aan een drukke verkeersweg, al is de verbinding met Rijnsaterwoude, Leimuiden en Oude Wetering prima. Een ongerief zou men het kunnen noemen, dat de molen geen elektriciteit heeft. ‘s Avonds schaart het gezin zich rond de butagaslamp en de diverse huishoudelijke bezigheden zoals koken en strijken geschieden ook met gas, waarvan de Kranen een paar cilindertjes in voorraad hebben.

De slaapkamertjes van het gezin, die men op de “eerste zolder” vindt, zijn niet zoals een stadsmens ze zou verlangen. Er kan niet meer staan dan het noodzakelijke bed en dwars door het “portaaltes” loopt de grote staande “spil” van de molen, de as, die een verbinding vormt tussen de wieken en de vijzel, die het water omhoogslaat. Men zou eraan moeten wennen te slapen bij het knarsende geluid, dat al het radarwerk veroorzaakt. Wij voor ons zouden het er graag voor over hebben als we in een molen

konden wonen en altijd temidden van de polders, de koeien en de vogels zouden zijn!

We klimmen weer een trapje op en komen op de "tweede zolder". Wat men daar ziet tart iedere veiligheidsmaatregel van de brandweer. Daar, midden in de houten vloer, steken ijzeren pijpjes omhoog: Dat zijn de schoorstenen, zegt de molenaar ...

Ge vraagt stomverbaasd, of de brandweer hier weet van heeft en het antwoord luidt: "Jazeker, het kan toch in een molen niet anders. De schoorstenen kunnen niet door de kap naar buiten, omdat de kap naar de wind gedraaid moet worden. Een schoorsteen door de muur kan óók niet, omdat de "muur" bestaat uit riet. Het veiligste is dus de rook te laten ontsnappen op de zolder! Daar is genoeg trek om de kachels brandende te houden".

Natuurlijk is die zolder beslist ongeschikt geworden om er de was te drogen, want het bruine vette roet ligt overal duimendik op. Maar waarom zou een molenaarsvrouw zich behelpen met een zoldertje als zij een groot erf tot haar beschikking heeft? Toch is het al geen rozengeur en maneschijn in de romantische molen. Dit oer-Hollandse beroep wordt slechter betaald dan enig ander.

"Toen mijn vader op de molen kwam", vertelt Piet Kraan, "dat was omstreeks 1877 – verdiende hij 125 gulden per ... jaar. Zie je die tuin dáár? Dat was vroeger riet en bos. Mijn vader stookte het hout op en verkocht het riet. Ja, hij moest toch wel. De verdiensten zijn er wel wat op vooruitgegaan, maar je kan er toch niet van leven. Ik heb er de visserij bij. En denk je nou, dat er jongens zijn, die nog op een molen zitten?" Met een beweging van z'n elleboog geeft Kraan zelf antwoord. Je denkt even aan de toekomst en schrikt. Zullen de molens eens een verdwenen zijn? Nederland zonder molens, de sieraden van het vlakke land?

Dan schiet de altijd vrolijke Kraan weer een verhaal binnen. "Als je molenaar bent, moet je aan de lucht kunnen zien, wat er zal komen. Jôh, ik zei eens tegen m'n vrouw: Dat loopt straks mis. Er kwam toen een onweersbui over de plas aanzetten! Ik naar boven om m'n kisse geld te halen. Ik had het nog niet op tafel gezet of er kwam een slag! Ineens begon de molen de draaien als een zot. Ik rende naar boven om 'm af te remmen. Toen ging ik buiten kijken wat er loos was. Het bleek, dat de bliksem in een ketting was geslagen. Het ding was finaal doorgesmolten en de wieken konden toen vrij draaien. Wat later volgde weer een slag. Toen sloeg de bliksem in een schuur en doodde een boer. Even tevoren had hij nog dorpsgenoten geroepen "Ga je nou naar huis voor zo'n luchie...?".

Och, een molen staat zo eenzaam in het land,
maar is toch ook zo nauw betrokken bij het
dorpsleven. Zijn wieken kunnen vreugde en

droefheid verkondigen: kunnen levens redden en
levens nemen. Maar altijd blijve de molen het
levende sieraad in een levend polderland.

7005: Een kranige visser vertelt

Tijdinghen jaargang 10 nummer 4, december 2007. Interview: Dikky van Velzen en Hellen van Tol

8046

8801

Een kranige visser vertelt

Molens en vis: het lijkt op het eerste gezicht niet zo'n gewone combinatie. Maar vanaf de poldermolen aan de Heilige Geestweg, die zo mooi aan de Braassemermeer ligt, waren alle voorwaarden aanwezig om uit te varen naar de vele viswateren die "onze" omgeving rijk is. De 81-jarige Theodorus "Dirk" Kraan 1926- 2016 haalt met veel enthousiasme zijn herinneringen op aan lang vervlogen tijden.

Mijn ouders hadden zes kinderen. Ik ben als oudste geboren op 20 september 1926 op de grote Heilige Geestmolen in Rijnsaterwoude. Vervolgens kreeg je Riet, Tom, Greet, en Piet. Als jongste van het stel werd Annie geboren. Mijn vader **Petrus "Piet" Kraan 1892-1969** werd op diezelfde molen geboren. Hij was molenaar en visser en getrouwd met Anna Wiering. Visser was zijn eigenlijke beroep en molenaar deed hij erbij. Dat was van oudsher zo gekomen.

Mijn grootvader **Theodorus "Dirk" Kraan 1862-1940** kwam als vrijgezel op de molen werken bij

mevrouw Van Aar. Zij was weduwe en hij deed voor haar het molenaarswerk. Nadat zij verhuisd was, ging hij op de molen wonen. Hij pachtte toen de molen van de polder. Mijn grootvader was getrouwd met een boerendochter, **Margaretha Menken 1863-1931**. Zij kregen drie kinderen; **Bartholomeus Kraan 1890-1978** was de oudste zoon, daarna kwamen mijn vader en zijn zus **Catharina Maria "Katrien" Kraan 1896-1973**.

Mijn opa startte lang geleden op de molen een rokerij. Ook de visserij-opslag van bunnen

(visnetten), karren en andere visbenodigdheden was daar. Later is het opgesplitst. De rokerij werd in de dertiger jaren verplaatst naar de Westerdijk, waar nu **Annemarie Knelange (1954-2013)** en **Bart Kraan (1954)** wonen. In de rokerij verwerkten we de vis, dat was makkelijk zo dicht aan het water. Bovendien had je daar lekker de ruimte. Neven van mijn vader waren eigenaar van de rokerij. Die neven, **Hendrikus "Henk" Kraan 1931-1989** en **Petrus "Piet" Kraan 1932-2016**, zijn naderhand vertrokken naar Scheveningen. Een andere neef van mijn vader, **Jacobus "Jacques" Kraan 1930-2021**, begon een jachthaven.

Toen mijn vader vanwege zijn leeftijd stopte met de molen, is de molen en het vele land eromheen, gekocht door de heer Aziria. Mijn vader verhuisde. Sinds 1950 was hij eigenaar van een huisje op de Westerdijk. Hier woonde de heer van Oosten in. Toen deze overleed, ging mijn vader in dat huisje wonen.

School, of toch maar vissen?

Ik heb op de lagere school gezeten in Leimuiden, maar kon niet erg goed met de nonnen opschieten. Toen ben ik in Oude Wetering naar de lagere school gegaan, bij meester de Jong. Ik zie hem nog zo staan achter zijn lessenaar. Hij vouwde altijd appeltjes van papier om ons de breuken uit te leggen en te leren delen. Maar ook daar op school ging het niet allemaal naar wens

en daarom moest ik als elfjarige naar een kostschool in Moordrecht. Ik heb daar twee jaar gezeten. Het beviel mij daar ook niet, maar ik had geen keus. Die school moest ik dus wél afmaken. Mijn moeder was hier erg op gebrand en had eigenlijk gehoopt dat ik verder zou gaan leren. Ze wilde graag dat ik keurmeester werd voor de visserij, maar dat zag ik niet zitten.

Nadat ik van school kwam ging ik thuis aan het werk. Dat hield in: paling schoonmaken en allerhande klusjes. Dat was toen zo. Alle jongens moesten meewerken. De eerste keer, dat ik echt meeding om te vissen was ik veertien jaar. Daarvoor ben ik ook wel mee geweest, maar dat was dan meer om te kijken. Mijn zoon **Piet Kraan (1953)** ging vroeger ook wel eens mee met zijn opa Piet en die herinnert zich die tochtjes nog heel goed. Vooral omdat opa altijd zei: ' 't Is niks Piet'. Mijn zoon zag dan tóch allerlei vissen in het net, maar waarschijnlijk was het voor mijn vader dan te weinig vis om mee te nemen.

In den vreemde

Tot mijn twintigste heb ik dus meegewerkt op het bedrijf van mijn vader. Toen werd ik opgeroepen voor militaire dienst, want dat was verplicht. Ik ben toen drie jaar naar Nederlands-Indië geweest. We gingen met de boot, genaamd de Zuiderkruis. Dat was een mooie tijd, zeker omdat ik zelf niet hoefde te vechten. In tegenstelling tot vele anderen, bijvoorbeeld de

soldaten van de Prinses Irene Brigade. Mijn onderdeel was het stafpeloton compagnie fouragerie (bevoorrading), 31 AAT, Aan- en Afvoer Troepen. We zijn verschillende keren op konvooi geweest en dan gebeurde er nog wel eens wat, maar nooit in die mate dat ik hem kneep. We hebben een keer meegemaakt dat voor en achter ons de bruggen kapot waren gemaakt. We zaten toen opgesloten en werden 's nachts bewaakt door jagers, die kwamen hoofdzakelijk uit Limburg. Er viel die nacht maar één schot, maar er was toen wél een jager weg. Dat maakte veel indruk en gaf je toch wel te denken, want scherpschutters hadden aan één schot genoeg.

Een leuk detail om nog te vertellen is dat ik een wasplaatje (de voorloper van het 45-toeren plaatje) toegestuurd kreeg vanuit Nederland. Daarop stond een boodschap ingesproken door mijn ouders en een zus. Dat was wel bijzonder om hun stemmen weer eens te horen.

Een minder leuk moment was dat tijdens mijn tijd in Indië, thuis een vreselijk tragisch ongeval op de molen gebeurde. Mijn jongste broertje **Petrus "Piet" Kraan 1933-1948** werd op veertienjarige leeftijd door de wieken gegrepen en was op slag dood. Dit was een enorme schok voor mijn ouders. Ons gezin en ook heel Leimuiden was van slag! Als herinnering aan Piet stond op zijn grafsteen MOLEN: Maar Onze

Liefde Eindigt Nimmer.

Ondertussen kreeg ik in Indië zwemtraining van een Marva-officier. De Marva was de vrouwenafdeling van de marine. Op het eind was het zover dat ik de snelste militair in Indië was. In het wedstrijdzwemmen dan wel! Later heb ik daar ook nog waterpolo gespeeld. Ieder jaar ga ik nog naar de reünie van de oud Indiëgangers. Ik ben ook nog een keer met mijn vrouw terug geweest naar Indonesië. Maar zoals het toen was, is het nu niet meer. Alleen in Semarang vond ik nog iets dat mij bekend voorkwam. Daar stond nog steeds de school waar we destijds gelegerd waren. De mensen daar waren zo vriendelijk om ons een rondleiding te geven. Daardoor zag ik het weer een beetje voor me zoals het geweest was. Maar in Salatiga waar we toen met zo veel plezier in al die meertjes zwommen, was niets meer terug te vinden. Alles was vol gebouwd met huizen. Toch heeft de reis me goed gedaan en was het al met al een indrukwekkende vakantie.

Terug in Nederland

Bij mijn terugkomst stonden ze al klaar om mij lid te maken van Sleutelstad Leiden, een zwem- en waterpolovereniging. In die tijd heb ik inderdaad veel gezwommen. Bijvoorbeeld een wedstrijd van één kilometer in de Wetering. De prijzen hadden ze bij wijze van spreken al verdeeld, want

ze kenden mij helemaal niet. Maar ik werd wel tweede. In de eindsprint kon ik het net niet halen! Ik trainde drie keer in de week en dan nog wedstrijden. En dat ging niet goed. Op een bepaald moment viel ik gewoon van mijn graatje. Volgens mij lag het aan de acclimatisering van Indië naar Nederland. Dus ben ik toen maar gestopt met al dat zwemmen. Later ben ik volleybal gaan spelen, eerst in Roelofarendsveen en later in Leimuiden in 't Spant. Daar speel ik nu nog. Recreatief met een gemengde ploeg. De jongste is nog geen veertig en de oudste dat ben ik met mijn 81 jaar. Vorig jaar ben ik gehuldigd door de volleybalvereniging SetumUp, omdat ik tachtig werd: Het "Allemachtig al Tachtig-toernooi". Al mijn familie was erbij en ook de plaatselijke pers heeft een artikel voor Het Witte Weekblad gemaakt. Competitie heb ik nooit gespeeld. Dat gaf verplichtingen en dat wilde ik niet meer, dat had ik bij het zwemmen wel gezien. Het volleybal was alleen voor mijn plezier.

Alles over vis

Vóór de oorlog hadden wij alle boezemwateren van Rijnland in pacht. Wij visten op de Braassemermeer, de Langeraarze plassen, in Amsterdam en op de Kagerplassen. In die tijd ging de visvergunning naar de hoogsteieder. Ieder jaar moest je de vergunning weer opnieuw aanvragen. Het is wel eens gebeurd dat je dacht de vergunning te hebben, maar dan waren er een

paar amateur-vissers, die net een paar gulden hoger boden. Dan liep je de vergunning mis en dat was dus elk jaar een onzekere situatie, want je moest er wel je brood mee verdienen! Later is de wet gelukkig veranderd. Je kreeg toen een vergunning voor zes jaar.

Voor elke soort vis bestaat er een ander net. Zo zijn er fuiken voor paling, schakelnetten voor baars en snoekbaars (die worden nog veel op het IJsselmeer gebruikt) en de zegen voor schubvis. Vroeger was er een hoop onderhoud aan de netten, maar dat is tegenwoordig stukken minder vanwege het gebruik van nylonnetten.

'Gezegende' vis

De zegenvisserij is een methode die erop gericht is om schubvis te vangen. De zegen is een vistuig dat bestaat uit de volgende onderdelen: een bovenlijn met drijvers. Een onderlijn verzwaard met stenen. Hiertussen is een netwerk gespannen. In het midden van dit netwerk bevindt zich een soort zak, de kuil, waaruit de vis niet meer kan ontsnappen.

Wij visten met de zegen op allerlei soorten vis: voorn, brasem, baars, snoek, snoekbaars. We trokken dat net helemaal met de hand. We werkten toen met zijn drieën. Het net was tweehonderd meter lang en dat was voor die dagen heel wat. Je gooide het uit en trok het dan weer terug. Het was loodzwaar werk. Soms zat

het net vol en soms trok je voor niets. Bert en Hein van Velzen gingen in die tijd altijd mee. Ook Nier Turk ging wel eens mee. Ik bedoel "Zwarte Nier". Je had in Leimuiden ook nog een "Ruige Nier" Turk, die van het oud ijzer. Dan weet je over welke Nier ik het heb. Die mensen waren bij ons in vaste dienst.

Vis in 't ijs

Als de vis gevangen was, werd die óf levend vervoerd óf ingepakt in manden met ijs. Ijs werd in de winter in voorraad genomen en in een hele grote kast met een houten bak bewaard. Deze bak had houten wanden en daar ging dan turfmolm voor de isolatie tussen. Dat was hier op de Westerdijk. Als we te kort ijs hadden moesten we naar de ijsfabriek in Leiden. Grote staven ijs werden dan achterop de auto gelegd en dan snel naar huis!

De levende vis ging thuis in bunnen, waarin ze konden blijven leven. Als we genoeg hadden dan werd de vis verpakt en vervoerd naar markten. De vis ging ook helemaal naar markten in Frankrijk of Zwitserland. De vis werd bij ons opgehaald, we vervoerden gewoonlijk niet zelf. Het werd niet schoongemaakt en werd vers aangeleverd via een commissionair (tussenhandelaar) van bijvoorbeeld Les Halles (De Hallen, een groot aanvoerpunt van vers voedsel) in Parijs. Daar vandaan werd het verder gedistribueerd. Tegenwoordig kan je de vissen

niet meer levend houden. Vroeger kon je de paling zelfs een winter levend houden. Maar nu niet meer en ik weet niet waarom dat is.

Vis bescherming

Eén soort vis vervoerden wij wel zelf, dat was de pootvis. Pootvis is de verzamelnaam voor de vele soorten vis die uitgezet worden. Er moet gedacht worden aan karper, brasem, voorn, zeelt, snoek en snoekbaars. In het land is, om verschillende redenen, nogal wat vraag om vis uit te zetten. Bijvoorbeeld omdat een water te maken kan hebben met vissterfte of een nieuw gegraven water heeft nog geen vis. Of hengelsport-organisaties hechten er veel belang aan dat hun leden goede vangsten hebben en kiezen daarom voor het uitzetten van vis.

Ook heb ik mee gedaan aan verschillende projecten in samenwerking met de OVB, de Organisatie voor Verbetering van de Binnenvisserij. Om de waterkwaliteit te verbeteren wordt ervoor gekozen om bijna alle bodem woelende vis, zoals brasem en karper, te verwijderen. Daardoor neemt de zichtdiepte van het water aanzienlijk toe, want het zonlicht kan dieper in het water doordringen. Vervolgens kunnen de waterplanten zich beter ontwikkelen. Dit heeft dan een andere opbouw van de visstand tot gevolg, te weten meer voorn en snoek. Zo hebben we bijvoorbeeld de hofvijver in Den Haag totaal leeggevist, zodat het water weer helder

werd. Het lukte ons in drie dagen tijd. Dat weet ik nog zo goed omdat dat mijn laatste grote klus was!

Valse concurrentie?

Op een keer viste ik met een combinatie van vissers op de Rotte Meren, op verzoek van de plaatselijke hengelsportvereniging, om de visstand op peil te houden. Daar viste je dan, met vergunning uiteraard, op brasem want die was er veel te veel. Er was een groep hengelaars die in een café had gezeten. Die vissers waren een beetje opgefokt, want ze vonden dat wij al hun vissen voor hun neus wegvisten. Ze snapten dus niet dat we het in opdracht deden, juist om de visstand goed op peil te houden. We hebben toen een paar uur op het water gelegen, want ze wilden onze netten in brand steken. Er is politie aan te pas gekomen om ze tegen te houden en om de reden van onze aanwezigheid uit te leggen. De politie zei tegen de hengelaars: "Als ze werkelijk geen goede papieren hebben, nemen we al hun vis in beslag, en geven het niet meer terug". Maar natuurlijk klopte bij ons alles en dropen de hengelaars af. Het was toch moeilijk voor ze om te begrijpen dat onze aanwezigheid in hun eigen belang was.

Bijten hakken

Als het stormde kon je niet vissen en met ijs ook niet. Maar in de oorlog ja, toen hadden we nog echt ijsskoude winters, gingen we de

Braassemermeer op en visten onder het ijs. Er was toen vreselijk gebrek aan eten en dus ook aan vis. Dus alles wat je ving was meegenomen. Veel Leimuidenaren weten dit nog wel, want die hielpen met het hakken van gaten in het ijs. Een hele klus, want het ijs was minstens veertig centimeter dik! We maakten een groot bijt en meerdere kleine bijtjes in een groot rond vlak. We konden met de slee het ijs op. We deden de zegen vanaf de slee op het ijs en in de bijt en trokken dan met enden, de oren genoemd, met een touwtje en een stok van bijt naar bijt. Aan het eind van het rondje trokken we het dicht en in eenzelfde groot gat trokken we het dan op de kant. Die vis was heel gewild. Alles werd toen gerookt.

Visvervoer

Vlak na de oorlog hadden we een klein vrachtwagentje van Karel Wesselius, een klein Fordje met een bakje erop. Daarna kregen we een jeep, die hadden ze in tweeën gezaagd en verlengd. Dat ging niet goed, want we wisten niet veel van techniek. Klaas Breedijk zei: "We zetten er een stuk tussen, dan is hij een beetje langer en kan er een bakje op, zodat we meer mee kunnen nemen". We hadden de as ook verlengd en een achterwielaandrijving gemaakt. Tijdens het proefrijden ging het gevaarte aan het slingeren en lag bijna alles in de poel. Toen hebben we de as er weer uit gehaald en zijn we maar op voorwielaandrijving blijven rijden. En

daar heeft hij het nog een hele tijd op gedaan.

Later, na de oorlog, kregen we de eerste echte auto en dat was een Austin. Die kostte 1600 gulden, dat was een vermogen voor die tijd. Als we in Friesland paling ophaalden, moest die met de hand in de tank worden geladen. Ketels optillen en leegkiepen en dan als de sodemieter naar huis toe rijden om ze levend thuis te brengen. Tegenwoordig hebben ze een heftruck en wordt de paling opgezogen met een speciale pomp in een grote bak. Daar gaat ongeveer vierhonderd kilo in, dan zet je hem op de schaal, heftruck eronder en dan zo met de heftruck de tank in. Er komt nu geen handwerk meer aan te pas. De technieken van vervoer zijn ook een heel stuk beter geworden.

Visserboot

Als we gingen vissen gingen we 's morgens heel vroeg weg, maar waren iedere avond weer thuis. Niet iedere dag hadden we volle netten, maar vaak toch wel. Bepaalde periodes hadden we het heel goed en moesten we per dag verschillende keren op en neer varen om de vis thuis te brengen. We hadden toen maar één boot. Voorheen kon je maar vijftienhonderd tot zeventienhonderd pond vis in je boot hebben, want anders gingen de vissen dood. Maar ik heb een grote aluminium bak laten bouwen en daar kon vijfduizend pond levend in rond zwemmen. Die vulde ik en sleepte het naar huis. Eerst

werkte ik nog met een man, maar later heb ik een machine ontworpen om de zegen te trekken. Die zegen kon ik verlengen tot vierhonderd meter en die machine trok alles zo naar elkaar. Dat ging niet zo gemakkelijk. Want dat was heel precies werk met al die netten. Alles werkte via geleiders. In het begin heb ik daar best veel moeite mee gehad. Maar naderhand ging het prima en scheelde het een hoop handwerk.

Vishandelaars

Ook handelde ik in vis. Die kocht ik dan van vissers uit bijvoorbeeld Friesland. Zij brachten de vis hierheen en dan verkocht ik het later weer door. Nadat mijn broer in 1972 stopte, ging ik alleen verder met het bedrijf. Mijn vrouw zorgde voor de kinderen. Het vissersbedrijf was ook geen vrouwenwerk. Veel te zwaar. Op een gegeven moment heb ik wel hulp gekregen van een man die al met pensioen was maar die het heerlijk vond om nog wat te doen. Hij hielp dan in de tuin en deed allerlei klusjes waar ik niet aan toe kwam, zoals netten boeten en steigers repareren. Dat heeft hij nog heel lang gedaan en er veel plezier aan beleefd, ik trouwens ook! Op de Westerdijk is, buiten wat opslag van levende paling, tegenwoordig geen activiteit meer. Maar de familie Kraan zit nog wel in de rokerij. Een achterneef van mij heeft zijn bedrijf in Urk, dat is de **Bart Kraan (1954)**. En hij heet ook weer Bart. In de familie Kraan komen de namen Bart, Dirk en Piet veelvuldig voor.

Gezinsleven

Mijn vrouw **Elizabeth Maria "Bep" van Berkel** kende ik al van vroeger, want onze families kwamen bij elkaar op bezoek. Toen ik in Nederlands-Indië zat, schreef ze mij brieven en vroeg ik haar om op mij te wachten tot ik terugkwam. Na mijn thuiskomst zijn we getrouwd in 1952. We gingen wonen op Westerdijk 10 en naderhand verhuisden we naar nummer 38, waar we nu al 44 jaar met veel plezier wonen. We kregen drie kinderen: in 1953 Piet, vernoemd naar zijn opa, in 1954 Marian en in 1957 Angela, de jongste.

We hebben zeven kleinkinderen; zes klein-zoons en een kleindochter. Piet heeft een zoon, Marian heeft vier zonen waaronder een tweeling en Angela heeft een zoon en een dochter.

Ondanks het harde werken, maakten we wel tijd voor vakanties met de kinderen. We gingen graag naar het Gardameer. Ook onze kinderen hebben daar nog steeds leuke herinneringen aan. Op mijn 48e ging ik voor het eerst skiën in Saalbach-Hinterglemm. Dat had ik nog nooit gedaan. Toch meteen van een berg af. Jaren later kwam ik eens terug op de plek van die eerste skivakantie en toen was die berg eigenlijk maar een klein heuveltje. Mijn vrouw en ik gaan nog steeds ieder jaar naar Oostenrijk. Bep om te wandelen en ik. ... om te skiën.

Molentijd

Nog even terugkomend op de tijd in de molen. Ik herinner me het leven daar vooral als erg koud, winderig en weinig comfort. Om een voorstelling te maken hoe we daar woonden; in de kelder onder de molen, de ondermolen genoemd, bewaarden we aardappelen en ook kolen en turf om te stoken. Toen mijn opa er nog woonde was er een groot gemetseld hok om het ijs in op te slaan, zodat de vis bewaard kon worden.

Op de begane grond was alles om de spil (de as van de molen) heen gebouwd. Onderaan de spil was een houten tandrad, dat was afgezet met een beveiliging van losse uitschuifbare kisten, eigenlijk heel gevaarlijk. Gelukkig is het altijd goed gegaan. Op de begane grond bevond zich ook de keuken en de woonkamer en de voormalige bedsteden. Daarboven waren slaapkamertjes gemaakt en daar was om de spil wél een hekwerk gemaakt. De bovenste verdieping was een kale zolder waar de schoorstenen samen kwamen.

Het piepte en kraakte er altijd. In de winter waaide de wind van onder naar boven door de molen. Ik weet niet hoeveel kilo kolen mijn vader daar verstookt heeft, maar dat zijn er vast heel veel geweest. En zelfs dan was het niet echt warm te krijgen. We hadden geen elektriciteit voor verlichting; eerst hadden we

petroleumlampen, nader-hand gaslampen met een kousje. Dat gaf veel meer licht.

Molenaar zijn, dat was en is een vak apart. Zowel mijn opa Dirk als mijn vader Piet verstonden hun vak als geen ander. Een molen mag maar tachtig enden lopen, dat is niet het maximum maar wel een goed toerental voor deze molen. Tachtig enden is twintig toeren per minuut, dat wil zeggen dat er per minuut 80 wieken voorbijgaan. Iedere wiek die de grond raakt is één end. Als er te veel wind was, konden de wieken soms veel te snel gaan draaien en dat was levensgevaarlijk. Om de wieken af te remmen gebruikte je hout op hout. Daar kon dan door de wrijving heel makkelijk brand ontstaan.

In het najaar van 1933 kwam er een aanzienlijke verbetering in de veiligheid van de molen door het aanbrengen van Dekker-wieken. Dit systeem bestond uit plankjes die via veren open en dicht gingen, zodat de draaiende wieken zich aanpasten aan de wind. Bij te veel wind gingen de plankjes open en remden ze de wieken af. Een nadeel was dat het systeem zoveel woog dat de wieken op een dag de krachten niet aankonden en toen zijn afgebroken.

De molen werd gebruikt voor afwatering van de polder. Ver na de oorlog is er in de molen een elektrische motor gekomen van dertig pk. Mijn vader zei: "Als dat die polder leeg moet halen,

dat wordt niks!". Want hij was gewend dat de molen draaide op kracht van de wind en dat het water er met scheppen tegelijk uitgegooid werd. De motor was echter minder krachtig dan de wind, waardoor de molen langzamer draaide, dus er werd minder water verplaatst. Maar het grote voordeel van de motor was, dat deze 24 uur per dag doorging. Het uiteindelijke resultaat was dus prima!

Kattenkwaad

Om de molen heen was veel ruimte waar we als kind heerlijk konden spelen. Alleen was het er erg drassig. We hadden gewichten thuis, vijftigponders genoemd, die we zo ver mogelijk weggooiden. Maar omdat het zo moerassig was, konden die gewichten als ze een paar keer op dezelfde plek neer kwamen wel eens heel diep zakken en voordat je ze er dan weer uit had getrokken!

Ik weet ook nog dat de chauffeurs van Maarse en Kroon bij ons kwamen zwemmen, onder andere Ad Beuk en ene Van Tol en de jongens van Hoogenboom. Als ze aan het zwemmen waren, haalden we vaak kattenkwaad uit, zoals de onderbroeken verwisselen, die de zwimmers op de kant gelegd hadden. Als er groffies (grote augurken) doordraaiden op de veiling in Roelofarendsveen, werden die gestort in de Braassemermeer. Als de wind dan onze kant op was, dreven al die groffies bij ons naar de dijk

toe. Hele gevechten hielden we dan, we bestookten elkaar met de groffies. In de winter lag er ijs op het meer en kon je vaak heerlijk schaatsen. Hele tochten heb ik gereden.

Roet

Omdat je alleen via de dijk naar het huis van de familie Timmers kon om naar de weg te komen, was het wel heel eenzaam wonen. Later is er een soort plankenbrug in overleg met de heer Timmers (de vader van Joost) gekomen naar de Heilige Geestlaan. Als mijn moeder met de kinderwagen naar het dorp wilde, moest iemand helpen om haar naar de weg te brengen.

Wat ik me nog heel duidelijk kan herinneren is de geur die altijd in de molen hing. Een roetlucht, een soort rooklucht die afkomstig was van de

kachel en helemaal in de balken was doorgedrongen. In het najaar en in de winter gingen die balken druipen van het vocht en werden alles wat eronder stond zwart van het roet.

Toch blijven molens mij aantrekken en als ik op vakantie ben en er staat een molen in de buurt, dan ga ik altijd even kijken. Het eerste wat me dan opvalt is de geur. Dan ben ik in gedachten meteen weer bij de molen thuis. Toen mijn ouders uit de molen vertrokken, heeft mijn moeder nog aan me gevraagd of ik op de molen wilde komen wonen. Maar ik zei: "Ik prakkiseer d'r niet over!"

7006: Bij de "Kranen" van Oudewetering

Waterkampioen, Juli 1961. A. d. B.

8039

8040

8043

8044

Bij de "Kranen van Oudewetering

Wij kunnen het zonder enige overdrijving zeggen: de naam van de gebroeders Kraan uit Oudewetering heeft in de Nederlandse watersport een bijzonder bekende klank. Een gevolg van het enthousiasme voor de zeilsport, dat deze broers naar vele wedstrijdbanen bracht en brengt, en vooral van de prestaties, die zij nu al jaren achtereen in onze wedstrijdsport leveren. Drie van de vijf broers

mogen wij tot onze beste zeilers rekenen, zo vaak immers hebben Jacques, Bart en Henk gezegevierd. Twee feiten, zeggen wat dit betreft, eigenlijk al genoeg: Jacques en Henk zouden in 1956 naar de Olympische Spelen in Melbourne zijn gegaan als een besluit van het N.O.C naar aanleiding van de gebeurtenissen in Hongarije dat niet had verhinderd. Een Olympische medaille leek er toen dik in te zitten, zoals dat in sportjargon heet, want in die tijd waren de beide "Kranen" heer en meester in de Sharpie-klasse. Nu, vijf later doen Bart en Henk weer van zich spreken: in de Flying Dutchman-selectie-wedstrijden behaalden zij de meeste punten op grond daarvan zijn zij aangewezen om de Nederlandse kleuren in de Europese kampioenschappen, die te Bendor in de FD-klasse verzeild zullen worden te verdedigen.

Brood uit het water

Behalve de zeilers zijn er ook vele anderen langs de Nederlandse waterkant, waarvoor de gebroeders Kraan goede bekenden zijn. Dat zijn voornamelijk de beroepsvissers van ons land, die niet zozeer sportieve, maar meer zakelijke relaties met deze watersport-familie uit Oudewetering onderhouden. Zoals de meesten van ons wel weten houden vader Kraan en zijn zoons Jacques, Bart, Henk, Piet en Dirk er in dit dorpje aan de Brasem een palingrokerij en een groothandel in vis en paling op na. Het water verschaft deze familie dus niet uitsluitend sportief genoeg, het geeft haar bovendien het dagelijks brood, dankzij de duizenden en duizenden palingen, die jaarlijks in het bedrijf te Oudewetering worden gerookt of levend worden verhandeld en geëxporteerd.

Vader Kraan en zijn zoons vertellen graag over hun werk: hoe zij met grote tankwagens naar Noorwegen en Denemarken en ook naar

Frankrijk rijden om de palingen op te halen of weg te brengen, hoe de paling gerookt moet worden en hoe het verder allemaal in hun bedrijf marcheert. Voor het transport van de vis en paling heeft de firma vijf auto's, twee grote tankwagens en drie kleinere auto's, die voornamelijk op binnenlandse trajecten worden gebruikt. In zo'n grote tankwagen neemt men vijf en een halve ton aan palingen mee, die het met slechts 2000 liter water moeten doen. Normaal zou dat nooit gaan natuurlijk, zoveel palingen in zo weinig water, maar er is iets op gevonden, waardoor het allemaal prima gaat en de palinkjes zo fris en levendig, als deze dieren maar kunnen zijn, op hun bestemming, vaak honderden kilometers van Oudewetering, arriveren. Tijdens de rit staan achter de auto namelijk dieselmotortjes constant te draaien, met behulp waarvan het water door de tanks circuleert en tegelijkertijd lucht in de tanks wordt gespoten. Op die manier wordt er voldoende zuurstof toegevoerd en kan een veel grotere hoeveelheid

paling worden vervoerd dan het geval zou zijn wanneer men niet over dit technische hulpmiddel beschikte.

Secuur werkje

Ongeveer de helft van het aantal in Oudewetering aangevoerde palingen laat daar het leven. Daar worden ze ontslijmd, schoongemaakt, verschillende keren gewassen, gepekeld en ten slotte gerookt. Broer Piet is de man, die dat werk voornamelijk voor zijn rekening neemt. Hij heeft daarmee veel ervaring en weet precies hoe lang de paling gerookt moet worden, van een half uur tot een uur ongeveer, naar gelang de dikte. Daarbij moet er op gelet worden, dat de palinkjes de goede kleur krijgen en goed gaar zijn. Normaal wordt in de ovens met de lange aan staken gestoken rijen paling, eikenhout gebruikt. De Duitsers prefereren evenwel palingen, die in de rook van beukenhout zijn gerookt. Welnu, zo kunnen zij het krijgen en de voor Duitsland bestemde partijen worden onder een beukenhouten "vuurtje" gaar gestoofd. Hoewel het bedrijf over koelruimten beschikt, gaan de gerookte palingen elke dag de deur uit, voor verreweg het grootste deel naar afnemers in Nederland.

Alle palingen, die in Oudewetering voorlopig de dans ontspringen, worden doorverkocht en voornamelijk geëxporteerd. Zo kan men de gebroeders Kraan veel op internationale routes

vinden op hun zware diesels, die jaarlijks duizenden kilometers afleggen om de palingen uit Nederlandse vaarten en meren naar Noorse, Deense, Duitse of Franse lekkerbekken te brengen. Ze trekken er trouwens ook af en toe in hun personenauto op uit, de grenzen over om het contact met hun afnemers te onderhouden. En als het lukt combineren ze zo'n zakenreisje graag met een vakantiereisje: dan gaat de FD mee op de trailer en wordt hier of daar aan wedstrijden deelgenomen.

Oudewetering zeer geschikt

De broers zijn er trouwens niet voortdurend op uit, daarvoor is er thuis te veel werk aan de winkel. Voor het transport moeten de palingen gesorteerd worden en dan is er nog het werk aan de vele buns, waarin 's winters soms wel 100000 kilo paling ligt opgeslagen. Die buns en vooral hun inhoud hebben daar in de Wetering een geschikt plekje: het water is er prima namelijk en het "trekt" er altijd, gunstig als Oudewetering ligt, tussen de Westeinder en Kaag en Braassemermeerr zelf.

Vader Kraan is bijzonder ingenomen met dat heldere water en hij heeft daar in het verleden ook veel sportief plezier aan beleefd. Kraan Sr. Was namelijk een enthousiast zwemliefhebber en hij bracht het in de zwemsport tot bijzondere prestaties. Hij is twee keer nationaal kampioen

geweest in de periode 1910 tot 1916 en hij zou samen met broer Piet naar de Olympische Spelen zijn gegaan, als die in verband met wereldoorlog I niet waren afgelast. Het was toen in de zwemsport heel anders dan nu, vertelt

Bartholomeus Kraan Sr.: nu moet je een specialiteit hebben, maar wij zwommen alles, rug-, school- en crawlslag en wij zaten altijd in de prijzen.

7007: Gebroeders Kraan stapten over in Flying Dutchman

Het Parool, 20-08-1957.

8039

8040

8043

Onoverwinnelijke Mustang werd te koop aangeboden

AMSTERDAM, augustus. – In een onopvallende advertentie in de Waterkampioen werd enige tijd geleden een beroemd zeiljacht te koop aangeboden: de Mustang, nummer H138 van de internationale 12 m2 sharpieklasse. Het is de boot van de gebroeders Jacques en Henk Kraan, respectievelijk 27 en 25 jaar oud, palinghandelaren te Oudewetering.

Zes achtereenvolgende jaren werden zij kampioen van Nederland met de Mustang, in 1956 lag het schip in Melbourne gereed voor de Olympische Spelen en nu hebben de twee broers van het wedstrijdzeilen in de sharpieklasse genoeg. "Er is geen aardigheid meer aan als je altijd één wordt. En nu zijn we overgestapt naar de Flying Dutchmanklasse. We gaan het opnieuw proberen".

Jacques en Henk Kraan schrijven hun succes voor een zeer groot deel aan de oude Mustang toe. "Hij komt uit Duitsland, is van 1931 en hoort tot de beste sharpies die ooit gemaakt zijn. We hebben met onze eigen zeilen in een andere sharpie gevaren. Die bak wou niet erg, we maakten niets en zijn weer gauw in de Mustang gaan zitten".

De twee broers hebben in de loop van acht jaar,

die zij samen in de Mustang voeren, zo veel prijzen gewonnen, dat zij er eigenlijk geen raad mee weten. Een klein deel staat in een kast bij Henk thuis, de meeste echter zijn bij Jacques. Daar staat een grote kast stampvol prijzen. De huiskamer, de gang en de hal zijn behangen met Delfts blauwe bordjes: allemaal prijzen. De bonbonschalen, asbakken, potjes, kannetjes, vaasjes en zijn huis: prijzen. "Er gaat binnenkort

wat naar zolder, “zei Jacques.

Achter het huis van Henk, op enkele meters van de oude Mustang, staat de nieuwe Mustang, op een karretje. Het is de F.D. 44, op aanwijzing van de twee zeilkampioenen door Bob Boeschoten in Oud-Loosdrecht gebouwd.

Er zijn twee grootzeilen en drie fokken van dacron bij, een ballon van nylon, drie masten en twee gieken. Met hun autootje (dat dateert uit 1934) gaan ze er, net als met de oude Mustang, alle Nederlandse en enkele buitenlandse wedstrijden mee af. De eerste keer dat zij er een wedstrijd mee voeren wonnen zij de eerste prijs.

Naar Rimini

“Tegen de Olympische Spelen, als we op wereldpeil moeten varen, zal er aan die boor wel weer heel wat gedokters zijn. Dan zijn onze twee grootzeilen en drie fokken ook niet voldoende”.

De grootste zorg van Jacques en Henk Kraan met hun nieuwe F.D. is het gewicht. De boot mag 125 kilo wegen, geen gram minder. De laatste keer wees de schaal 126 kilo aan. “Die tien ons ben ik eraf aan het pulken. Ik weet nauwelijks meer waar gewicht af moet, maar het zàl er af.

Niemand hoeft te weten hoe ik dat doe, ze zien het straks wel aan de start”, aldus Henk Kraan.

“Dat is nou het geheim van de smid”.

Werkverdeling

De werkverdeling tussen de twee broers is steeds dezelfde gebleven: Jacques stuurt, Henk hangt in de trapeze, dat wil zeggen aan een stuk staaldraad dat boven in de mast is bevestigd buiten boord, om het schip zo veel mogelijk rechtop te houden. “Zolang je daarin hangt, is de F.D. een goed schip. Maar kom je binnen boord dan is het een dweil”, aldus Henk.

Uiteraard heeft te harde wind voor de twee Kraans nooit bestaan. “We varen altijd, zolang de mast nog heel is en het schip niet vol water staat. Ook al start niemand, dan starten wij. Dat is voor de punten. Zes masten hebben we versleten in die zes jaar, èèn maal zijn we omgegaan en èèn maal hebben we een grootzeil aan flarden gevaren”.

Kleinigheden

Het succes in de oude Mustang zit volgens Henk Kraan in kleinigheden. “Het zit in de trimmen, bijvoorbeeld. Het zit in de zeilen.

Lichtweerdoekjes hebben we altijd van Zeilinga gehad, de rest van Molenaar in Grouw. In Engeland, waar we eens met de oude Mustang voeren, hebben ze op een gegeven moment gezegd: die 138 deugt niet. Hij moet herkeurd worden. Toen hebben ze alle Hollandse sharpies herkeurd. Alleen de 138 was goed”.

Op een vraag of zij het gehele jaar door trainen antwoordde Henk Kraan: “Geen sprake van. Het

moet plezierig blijven. En we hebben geen tijd.
We varen een wedstrijd en als het afgelopen is
gaat de boot op de kar en snellen we naar

Oudewetering. Er moet altijd naar de paling
gekeken worden, veel vrije tijd hebben we dus
niet. De prijzen sturen ze ons wel na".

7008: De familie Kraan: Weten uit welke hoe de wind waait!

75 Jaar Valkenklasse 2014, Hugo Maarleveld.

	8023	8039	8040	8041	8042	8043	8044
---	------	------	------	------	------	------	------

Weten uit welke hoe de wind waait!

Misschien heeft dat zeilgevoel van De Kranen toch wel iets te maken met het beroep van hun voorvader. Theodorus Dirk Kraan 1862-1940 was van 1885-1924 molenaar op de Geestmolen te Rijnsaterwoude, gelegen aan de noordzijde van het Braassemmermeer. Zijn zonen Bartholomeus Kraan 1890-1978 en Petrus "Piet" Kraan 1892-1969 groeiden daarop. In 1925 nam Piet de functie van zijn vader over en bleef molenaar tot 1960.

Dirk's zonen Bartholomeus en Piet kregen kinderrijke gezinnen, waarbij alle zonen in de zeilsport belanden. In het begin kwamen de Kranen uit in de Sharpyklasse.

De zonen van Piet:

Theodorus "Dirk" Kraan 1926-2016,
Thomas "Tom" Kraan 1930-2018.

De zonen van Bartholomeus:

Theodorus "Dirk" Kraan 1926-2021,
Jacobus "Jacques" Kraan 1930-2021,
Hendrikus "Henk" Kraan 1931-1989,
Petrus "Piet" Kraan 1932-2016,
Bartholomeus "Bart" Kraan 1936-1979.

Vandaag de dag geldt volgens ingewijden bij de Kranen nog steeds dat het Sharpyzeilen het meest in aanzien staat. Pas daarna volgen Valk, FD en andere boottypen. Voor de goede orde, we zijn nu pas beland bij de eerste generatie Valkzeilers en moeten de neven ook uit elkaar zien te houden: Piet's zoon **Dirk Kraan (1926-2016)** werd ter onderscheiding van zijn neef al gauw "zwarte Dirk" genoemd en Bartholomeus

zoon "witte Dirk". Beide neven met precies dezelfde namen zijn ook nog in hetzelfde jaar geboren, namelijk 1926.

Dirk Kraan (1926-2021) was de eerste die overstapte naar de Valk. Zijn eerste Valk was de 103, daarna kwamen nog de 301 en de 412. De laatste twee boten zijn gebouwd door van Dam; de 103 was een Beekman boot. De 412 wordt nog steeds met succes door Dirk's zoon **Piet Kraan (1953)** gevaren. Deze stapte na een paar succesvolle Sternjaren rond 1975 in zijn vaders boot. De jongere broer van "zwarte Dirk", **Tom Kraan (1930-2018)**, zeilde wel bemanning in de Valk, maar was en bleef toch vooral een Sharpyzeiler. Hij zeilde zowel met zijn broer als met zijn neef **Bart Kraan (1936-1979)** in de FD.

De tak van molenaarszoon Bartholomeus bracht maar liefst vijf wedstrijd zeilende zonen voort. We noemden ze al eerder. Van deze gebroeders is de jongste ook de beroemdste. In de familie staat hij nog steeds bekend als "ome Bart". Hij overleed aan de gevolgen van kanker in 1979, slechts 41 jaar oud. Hij was Nederlands Kampioen Valk in 1967, 1968, 1969, 1970, 1973, 1974, 1975 en 1976 en daarvoor onder meer ook Nederlands en Europees kampioen in de FD in respectievelijk 1961 en 1962. Alle NK's werden gevaren in de 612, gebouwd door Bart's oudere broer **Jacques Kraan (1930-2021)**. Deze zou in 1956 met zijn broer **Henk Kraan (1931-1989)** in de Sharpy

deelnemen aan de Olympische Spelen in Melbourne, ware het niet dat deze spelen door Nederland werden geboycot, vanwege de inval in Hongarije door de toenmalige Sovjetunie.

Jacques Kraan (1930-2021) bouwde een hele rits Valken (waarschijnlijk 12 stuks), waaronder de 529, waar **Bart Kraan (1954)**, in de familie bekend als Barto in voer, zoon van "witte Dirk".

Deze zeilde ook in een door **Jacques Kraan (1930-2021)**, gebouwde boot; de 587. Jacques zoon **Bart Kraan (1957)**, in de familie Bartje genoemd en in zeilerskringen "krullen Bart", stapt eind zeventiger jaren in de Valk. Eerst in de 183, enkele jaren later in de 356, waar hij nog steeds in zeilt; tegenwoordig regelmatig met zijn dochter **Liza Kraan**. In 1983, 1994, 1996 en 2001 werd hij Nederlands Kampioen. Behalve "ome Bart", overleed **Henk Kraan (1931-1989)** op een relatief jonge leeftijd van 57 jaar oud. Hij zeilde in de 80-er en 90-er jaren veel met Gert van der Bijl en in de Valk 641. De nog jonge kinderen van "ome Bart's" dochter **Anne-Claire Kraan** zijn nu de vierde generatie Valkzeilers. Nog te jong voor de wedstrijden, maar al wel gewend als bemanning bij toeristische tochtjes over de Westeinder, waar Valk 267 z'n thuishaven heeft. Van de tweede generatie moet zeker ook genoemd worden Paula Kraan (1953), dochter van "witte Dirk", die in 1974, 1975 en 1976 fungeerde als "derde man" in het Kampioensteam van haar "ome Bart". Ook "zwarte Dirk's" dochter **Angela Kraan (1958)**

mag niet onvermeld blijven. Zij zeilde met haar
broer **Piet Kraan (1953)** in de Stern en in de Valk

412; met haar neef **Bart Kraan (1954)** in de Valk
529 en in de 16 kwadraat.

7009:

Publicaties tak Nicolaas "Klaas" van der Pouw Kraan 1851-1922

7200:

Publicaties tak Petrus "Piet" Kraan 1856-1911**7400: Uit het leven van het Rijpweteringse gezin Gerrit Kraan en Kee Schrama**

Over het leven van vier watermolenaars uit de familie Kraan. Door Wim Rosema.

Je kan niet malen met de wind van gisteren

Gerardus "Gerrit" Kraan 1883-1960 stamt af van de Rijnlandse molenaarsfamilie Kraan. Zijn vader **Petrus "Piet" Kraan 1856-1911** was molenaar op de Blauwe molen in Rijpwetering en trouwde met de moeder van Gerrit, genaamd **Cornelia "Kee" Schrama 1855-1932**. Op de plek van de huidige molen stond oorspronkelijk een wipmolen. De behuizing voor een gezin met 10 kinderen was natuurlijk te klein en de oude molen was in slechte staat. In 1904 herrees op deze plek een vervangende achtkantige rietmolen met de naam: de Blauwe molen.

Jaantje

In 1911 kreeg de vader van Gerrit een longontsteking en kwam te overlijden. Gerrit volgde hem op als molenaar en trouwde op 23-05-1916 met **Adriana "Jaantje" Romijn 1893-1979**. In tegenstelling tot Gerrit was Jaantje maar klein van postuur. Ze had een "aardig bekkie" en daar zal Gerrit destijds voor gevallen zijn, denkt men in de familie. Ze was echter een beetje simpel en begreep het vaak allemaal niet zo goed. Er is een verhaal bewaard gebleven over Gerrit en Jaantje en dit gaat over een snoek. Voordat het stel trouwde heeft Gerrit beloofd, dat hij nooit kwaad op haar zou worden. Op een dag gingen ze samen vissen in een bootje en Jaantje kreeg het voor elkaar om een mooie snoek te vangen. Was het niet, dat ze de vis liet ontsnappen, waarop Gerrit toch wat lelijks tegen haar vertelde. Dit voorval werd niet vergeten en op bruiloft feesten van dit echtpaar kwam dit onderwerp meestal terug op rijm.

Zussen

Moeder Kee en haar dochter **Petronella Cornelia "Lina" Kraan 1900-1979** woonden nog in de molen na het huwelijk van Gerrit en Jaantje en daarom werd een huisje voor ze gekocht in Rijpwetering. De andere kinderen waren al het huis uit en woonden / werkten bij boeren. Twee dochters van Piet en Kee kozen voor een leven in het klooster, voortaan gingen zij door het leven als **Geertruida Gijsberta "Zr. Barbara" Kraan 1888-1977** en **Francisca "Zr. Marie Victorie" Kraan 1889-1977**. Toen Lina in 1929 met **Gerardus**

Johannes Jacobus "Gerard" van Zaal 1902-1969 trouwde en verhuisde, ging haar moeder Kee met haar mee en bleef bij haar wonen tot ze in 1932 is gestorven.

Een legendarisch figuur

Gerrit was een legendarisch figuur. Hij was heel groot: meer dan twee meter lang en ontzettend sterk. Volgens de verhalen kon hij de wieken van de molen tegenhouden als er storm kwam. Op foto's van de Leidse (vee)markt van vóór 1960 is altijd een reus te zien die boven iedereen uitsteekt. Dat is dan Gerrit, zijn lichaamskracht ongekend. In de oorlog stonden er eens bij Gerrit een paar "zwarte koeien" die snel weg moesten, omdat er controle kwam. Zwarte koeien waren toen koeien, die niet officieel geregistreerd stonden. Het waren twee pinken, en ze wilden niet erg. Hij ging toen onder een pink staan en lichtte 'm even op om 'm in gang te zetten. Ook was hij onverstoorbaar, liet zichzelf nooit van z'n stuk brengen, werd nooit kwaad. Zo zat hij een keer een koe te melken. Een andere koe stootte hem in z'n rug, en duwde hem van z'n kruk. Hij kwam rustig overeind, keek even achter zich welke koe het was geweest en ging gewoon door met melken. Toen iemand hem kwam vertellen dat er twee stropers bij zijn molen zaten te vissen, liep hij rustig naar de twee mannen toe die naast elkaar zaten, tilde ze bij hun kraag op en tikte ze met de koppen een paar keer tegen elkaar. Die kerels wisten niet hoe gauw ze weg moesten komen!

Grote witte klompen

Speciaal voor Gerrit maakte de klompenmaker ontzettend grote witgeschuurde klompen. Deze zijn na zijn dood in 1960 bewaard door molendeskundige Anton Bicker Caarten. Deze klompen zijn sinds 2000 bezit van **Johannes Cornelis "Hans" van der Pouw Kraan (1959)**. Begin 2001 ging het tv-programma Omega over Hoogmade, onder meer over Gerrit en zijn grote klompen en het palingvrouwtje aan de Spijkersloot kwam ter sprake. Als het palingvrouwtje in de sloot ging staan, dan kon ze een paling naar zich toe laten zwemmen door te fluiten. Als ze floot, dan kwam de paling en voerde ze stukjes brood. Ze heeft het ook een keer voor Gerrit gedaan.

Zootje paling voor die boer

Later vertelde **Petrus Gerardus "Piet" Kraan 1923-2003** dat hij eens een mooie partij paling voor oom Gerrit schoongemaakt had, die Gerrit op de veemarkt in Leiden als een verrassing aan een boer wilde geven. Tante Jaantje zou hem de paling in Leiden gaan brengen. Ze trof Gerrit net toen hij met de boer

stond te praten. "Kijk Gerrit, hier hebbie dat zootje paling voor die boer", had ze gezegd, terwijl ze hem de zak voorhield. Gerrit had haar toen wel wat kunnen doen...

Stoel als broodplank

Het woongedeelte van de molen was niet erg netjes en niet erg schoon. Toen er familie op bezoek was, moest er een keer brood worden gesneden. Jaantje stond op, pakte de broodplank en legde die, omdat er nergens anders plaats was op de stoel waar ze net zelf op gezeten had. Die stoel was dus nog warm van haar zitvlak en tot afschuw van het bezoek sneed ze daar brood op. Bij het braden van een kip gebruikte Jaantje dezelfde pan als waar het beest in was geslacht zonder eerst schoon te maken.

Grond

Behalve dat hij molenaar was van de Blauwe Polder, was Gerrit ook Poldermeester van de Vlietpolder. Hij had land in eigendom, waar nu het voetbalveld van Hoogmade ligt. Aan de andere kant van de Does, tegen Hoogmade. Ook bezat hij land bij de molen, een hooiberg, een koestal voor zo'n 25 koeien, een varkensstal en een schuur voor mestkalveren. Je kwam op dat stuk via een bruggetje. Achterin de Blauwe Polder had Gerrit ook een stuk bollengrond. Daarop werden narcissen geteeld van de soort King Alfred. Daarbij kwam Dirk Kortekaas dan helpen. **Wilhelmus Bernardus "Willem" van der Pouw Kraan 1915-2014**, rooide dan samen met Dirk Kortekaas de bollen. Ze werden op een schuit vervoerd. Piet Kraan van Hendrik hielp daarbij. Verder had Gerrit land bij de draai bij Van Rijn in de Vlietpolder en in de Achthovense polder. In de Vlietpolder had hij iets van 50 vetweiders lopen. Zijn vee liep op het land van Theo Ruygrok met het vee van laatgenoemde veekoopman. Beide mannen werkten veel samen.

Varekoeien

Als een boer falliet ging was Gerrit regelmatig bij de verkoop van het vee en land. Wat hij óók deed, Gerrit, kocht in het najaar "varekoeien", wanneer deze dieren het goedkoopst zijn. Het waren koeien, die na een aantal keren kalveren bestemd waren voor de vetmesterij. De dieren gingen in de winter op stal en na het vetmesten in het voorjaar volgde een verkoop voor slacht. Hij stalde deze koeien op een aantal adressen met de deal om de dieren te voeden en de melk mochten ze houden. Zijn broer **Bartholomeus "Bart" Kraan 1885-1969** van de Hemmeermolen kreeg 's winters ook twee koeien te leen. In het voorjaar haalde Gerrit ze dan weer op om te verkopen. Ze waren dan mooi vet.

Het liefst een krentenboterham

Poldermolenaars waren nooit rijk, maar Gerrit was als veehandelaar waarschijnlijk wel tamelijk welgesteld. **Johannes Cornelis "Jan" van der Pouw Kraan 1919-2008** schat, dat hij vóór de oorlog zo'n 20.000 gulden bezat, en dat was toen een heel bedrag. Gerrit zei altijd, dat hij met de veehandel een boterham probeerde te verdienen, het liefst een krentenboterham. Jan leende hem eens 1000 gulden. Gerrit had twee koeien van hem gekocht en zei, dat hij het geld nu even niet had en of hij het later mocht brengen. Jan vond dat goed, maar z'n broer zei: "Joh, als ie nou dood gaat, ben je je geld kwijt". Het geld heeft hij toch netjes gekregen.

Een Ford met slinger

De auto van Gerrit was een Ford met slinger en als hij op bezoek kwam, mochten de kinderen hieraan draaien en een keer mee met z'n auto. Hij reed toen naar Lisse en liet de autodeur op een kier. Dan kon hij zó uitstappen, als er iets mis zou gaan. Later had hij een grote zes- of achtcilinder Amerikaan. Bij een bruggetje met weinig uitzicht, zette hij die een keer bovenop de auto van de bankdirecteur of iemand van gelijke importantie met als gevolg veel schade, een total-loss.

Suikerziekte

Gerrit had een keer gevraagd, of ze een bak water voor hem wilden halen. Ze dachten dat het voor zijn auto was, maar dat bleek niet zo te zijn: hij dronk het zelf op, want hij had enorme dorst. Zijn suikerziekte was de oorzaak van de grote dorst. Op vrijdag, de dag van de Veemarkt in Leiden, dronk hij altijd een potje bier. Hoewel dat slecht voor hem was, gebeurde het toch.

Hoort u ook bij de bruiloftsgasten?

Gerrit en Jaantje waren peetouders van **Petrus "Piet" Kraan 1916-1985** en van **Petrus Gerardus "Piet" Kraan 1923-2003**. Piet de zoon van Bart, trouwde in 1949 met Annie van Bohemen en vierde het huwelijk in café De Beurs in Noordwijk. De familie ging er met een bus naar toe. Gerrit en Jaantje kwamen als peetouders op de bruiloft. Jaantje zat tevoren al aan de eieren die ze in haar tas had meegenomen, want ze was bang dat ze niets te eten zouden krijgen. Bij aankomst in het café werd Gerrit gevraagd "Hoort u ook bij de bruiloftsgasten?". Gerrit verontwaardigd "Ik ben z'n peetoom!" Hij zag er blijkbaar niet uit als een bruiloftsgast. Na de bruiloft gingen ze dan met de bus een beetje toeren. Wat moest je anders de hele dag doen. Ze waren met de bruiloft van Piet en Annie naar Zandvoort gereden, waar toen na de orkaan

van 1 maart 1949 het Zweedse schip de S.S. C.A. BANCK bij Bloemendaal op het strand zat, wat veel bekijks trok.

Mislukte overname

Omdat Gerrit als veehandelaar vaak van huis was, had hij een knecht en deze sliep daar ook. De eerste knecht was Piet Noordermeer en leerde voor biggesnijder. Van 1935 tot 1950 was **Wilhelmus Bernardus "Willem" van der Pouw Kraan 1915-2014** knecht gevolgd door **Gerardus "Gerrit" Kraan (1931)** de zoon van **Hendrik Kraan 1892-1977**. Gerrit van Hendrik verdiende niet veel, maar vond dat niet zo'n bezwaar, want het lag in de lijn dat hij het veebedrijf van oom Gerrit zou overnemen en ging op een bepaald moment ook wat varkens houden en daarover kwam onenigheid. Oom Gerrit wilde geen varkens en zei "Als de varkens weg moeten, dan ga ik ook!" Hierna is hij naar Canada geëmigreerd. Gerrit vroeg later aan z'n broer Hendrik of hij zijn zoon wilde vragen terug te komen om toch weer te praten over het overnemen van zijn bedrijf. Bij hem was toen al een been afgezet vanwege suikerziekte en ze hadden Gerrit gevonden achter de koeien in de greppel en kon toen niet meer opstaan. **Gerrit Kraan (1931)** kwam op eigen kosten over uit Canada en wilde van oom Gerrit zwart op wit, dat hij zijn bedrijf zou overnemen. Zo'n verklaring wilde oom Gerrit hem echter niet op papier geven. **Gerrit Kraan (1931)** vertrok toen opnieuw in 1958, samen met broer **Johannes John "Jan" Kraan (1932)**, twee dagen na de bruiloft van hun broer Piet Kraan (1923-2003). Hun zuster **Jacoba Cornelia "Coby" 1928-2004** en broer **Franciscus "Frans" Kraan (1936)** zaten er toen al.

Wijze uitspraak

Gerrit is op 17-02-1960 overleden en drie dagen later begraven op het parochiekerkhof te Rijpwetering. Tot aan zijn dood was hij poldermolenaar op de Blauwe molen. Gerrit, die "nimmer onnodig de wind door de hekken liet gaan", deed eens de wijze uitspraak:

"Je kan niet malen met de wind van gisteren".

(Jaarboek Rijnlandse Molenstichting 1976).

De tekst van het bidprentje is gemaakt door pastoor Thomas Kwakman. Dat was een bijzonder mens en zou dingen kunnen voorspellen. Bij de rouwdienst voor Gerrit moesten tijdens de dienst ook stukken tekst

door de familie worden gezongen. Leden van de familie Kraan kunnen echter niet best zingen en hielden hun mond. waarop de pastoor de dienst onderbrak: "U moet meezingen, ik sta erop, dat u meezingt!"

Afhandeling nalatenschap Gerrit roept vragen op

Over het bezit van Gerrit na zijn overlijden nog het volgende. (Hij had overigens in 1918 al een testament gemaakt, zo blijkt uit het testamentenregister, toen 2½ jaar getrouwd). Buurman Cors Hoogeveen hielp de familie Romijn bij het afhandelen van de bezittingen en nam het meeste daarvan over. Zijn land verdween voor een zacht prijsje naar de omliggende boeren. De familie Romijn zou, nadat Gerrit op 17 februari 1960 gestorven was, Tante Jaantje ontoerekeningsvatbaar hebben laten verklaren en zo de beschikking hebben gekregen over het bezit van haar man. Jaantje werd hierna al vrij snel opgenomen in bejaardenhuis Huize Pius te Lisse wat verdacht was gezien de enorme wachtlijsten in die jaren. Op 15-04-1979 is zij in Vogelenzang overleden en daarna begraven in Lisse, op het kerkhof van St. Agatha.

7401: Uit het leven van het Warmondse gezin Bart Kraan en Kaatje Ruiterman

Over het leven van vier watermolenaars uit de familie Kraan. Door Wim Rosema.

8402

8403

Bart Kraan, een grote man die de jonge soldaten ontzag inboezemde

Bartholomeus "Bart" Kraan 1885-1969 is in 1885 geboren op de Blauwe Molen in Rijpwetering en zijn vader **Petrus "Piet" Kraan 1856-1911** was toen al ongeveer 7 jaar poldermolenaar. Op de plek van de huidige molen stond oorspronkelijk een wipmolen en deze is vanwege de slechte staat vervangen door een achtkanten rieten molen. De behuizing in de wipmolen moet voor het gezin met tien kinderen nogal krap geweest zijn. Zijn tweelingzuster **Huberta Johanna Kraan 1885-1886**, die volgens de geboorteakte zes en een half uur na hem geboren werd, stierf met 11 maanden. Daarna werd een meisje **Geertruida Gijsberta "Zr. Barbara" Kraan (1888)** geboren, dat als een soort vervangster van de gestorven tweelingzus door het leven is gegaan. Als non kreeg ze de naam Zuster Barbara.

Wachten op een poldermolen

Bart Kraan 1885-1969 werkte bij boeren in Schipluiden, Maasland, en Kwintsheul. Hij hield ervan om rond te trekken. Hij werkte ook op Duindigt met paarden. Sinds 1905 stond hij ingeschreven in Voorburg en op 13 maart 1906 solliciteerde hij bij de Nes polder voor de functie van poldermolenaar. Dat briefje is bewaard gebleven. Hij moest een tijd wachten tot er een molen vrijkwam om net als zijn vader poldermolenaar te kunnen worden. Er kwamen al eerder molens vrij rondom Utrecht, maar dat waren polders van protestante boeren en die wilden liever protestante molenaars. Op 28 januari 1911 kreeg **Bart Kraan 1885-1969** een aanbevelingsbrief van het bestuur van de Blauwe Polder. Ruim een jaar later, op 1 juli 1912 werd hij aangesteld op de Hemmeermolen in Warmond. Ondertussen had hij met zijn vriendin **Catharina Maria "Kaatje" Ruiterman 1885-1973** zeven jaar verkering. Na de ondertrouw bezocht het stel per tilburie (rijtuig) boeren om bruidsuikers af te geven om zo deze gelegenheid te vieren. Het huwelijk werd voltrokken op 26 juni 1912 in Schipluiden.

Kaatje Ruiterman

Kaatje Ruiterman 1885-1973 was vóór haar huwelijk nog niet op de molen geweest en woonde als laatste van de acht kinderen thuis waar ze haar vader Martinus verzorgde. Na het huwelijk nam ze de huisraad uit haar ouderlijk huis mee naar de molen in de Groot Hemmeerpolder en haar vader verhuisde ook mee. Martinus heeft nog ongeveer drie maanden geleefd en is toen van eenzaamheid of heimwee gestorven.

Er was geen of weinig contact met de ooms en tantes Ruiterman, omdat deze mensen zich van een betere stand voelden als tuinder of eigenaar van een eigen zaak. **Kaatje Ruiterman 1885-1973** hoefde daar niet langs te gaan, vertelde ze wel eens. Ze zou dus eigenlijk een beetje beneden haar stand zijn getrouwd, maar voor haar was het leven als molenaarsvrouw luxer dan dat ze thuis gewend was. Ze bezat hier bij voorbeeld veel mooiere kleren.

De Molen en het Gemaal

De molen stond op de dijk van de diepe Groot Hemmeerpolder. De kinderen Kraan konden zich langs de dijk lekker omlaag laten rollen in het gras. Voordat de molen in 1924 werd afgebroken, woonde het gezin 's zomers in het zomerhuis, omdat het te benauwd was om in de molen te slapen. Vader en moeder sliepen in een ledikant en de kinderen sliepen op een laag stro waar een deken overheen werd gelegd. 's Winters werd het zomerhuis als stal gebruikt en er was een klompenhok tegenaan gebouwd. Aan het zomerhuis hing de duiventil van **Petrus "Piet" Kraan 1916-1985** en **Martinus "Maarten" Kraan 1920-1977** hield konijnen in hokken. Verderop stond een hooischoor.

Uit brieven en documenten in het polderarchief is na te lezen hoe de molen werd vervangen door een gemaal. Dit gebeurde vanwege noodzakelijke kostbare reparaties aan de vijzelkap en de staande spil. Daarbij kwam de langdurige regenperiode van 1923 en de daarop volgende langdurige windstilte. Het polderbestuur besloot op 31 december 1923 na te gaan of de molen door een machine kon worden vervangen. Wat ook meetelde, was dat de molenaarswoning in 1920 door de gezondheidscommissie was afgekeurd. Op 1 januari 1924 werd een brief naar prof. M.E. Visser van het Landbouwkundig Technisch bureau te Wageningen gestuurd, een deskundige die polders adviseerde over gemalen. Aan twee molenmakers werd een prijsopgaaf gevraagd voor het repareren van de molen. Uiteindelijk adviseerde Professor Visser een elektrisch gemaal. De kabel van de Leidsche Lichtfabriek liep toen echter nog niet verder dan tot het hek van het huis en doortrekken bleek te duur. Op 8 mei 1924 besloten de eigenaars

van de poldergrond voor een motorgemaal. Het werd een Crossley ruwoliemotor met een Stork centrifugaalpomp.

De vereniging De Hollandse Molen, opgericht in 1923, stuurde nog een brief of men de molen niet wilde laten staan. Dit kon alleen als de vereniging het onderhoud op zich nam, antwoordde het polderbestuur. Helaas had de vereniging daar de middelen toen niet voor. Aannemer Vrijburg begon op 11 juli 1924 met de afbraak van de molen. De stalen roeden gingen naar de molen van de Broek en Simontjespolder en de andere onderdelen werden doorverkocht. Er werd een stenenbikker aangeworven, alle bouwmaterialen werden weer verhandeld.

Op de oude plek van de molen werd het nieuwe gemaal gebouwd met ernaast een tank voor 20 vaten met brandstof. De firma Troost uit Leiden kwam om de paar maanden per boot olie en petroleum voor het oliestel en de lampen brengen. Elektrische stroom was er immers niet.

Behalve een machinegebouw werd er ook een nieuw woonhuis gebouwd. Het werk werd voor 9345 gulden aangenomen door de firma Zwanenburg & van der Bent uit Katwijk. Om alles te kunnen financieren, werd door het polderbestuur een lening afgesloten. Op een vergadering van de ingelanden in juli 1924 informeerde G. de Wit nog of het machinegebouw en woonhuis niet onder één dak konden komen, maar dat was technisch niet haalbaar. Het voorstel van G. de Wit om de familie Kraan dan maar in Sassenheim te laten wonen, pakte negatief uit, omdat ze dan meer salaris zouden moeten gaan betalen. Op 11 december 1924 werd tijdens een officiële bijeenkomst de motor van het gemaal door machinedrijver **Bart Kraan 1885-1969** aangezet. De motor was eigenlijk al sinds 23 oktober van dat jaar in bedrijf. Het Leidsch Dagblad schreef op 13 december over de huisvesting van het gezin:

“Deze woning wijkt van de gewoonlijk uiterst sobere behuizing van watermolenaars enorm af, doordien ze zonder eenige bijzondere luxe keurig en ruim mag genoemd worden. Een zeer groote woonkamer, slaapkamer, keuken en kelder, alles van zeer groote afmetingen en van alle gerief voorzien, twee afgeschoten kamers met slaappleats en ruime zolder met slaappleats en kasten, geven het beeld dat werkelijk is getracht te verkrijgen, zooals de heer v.d. Zon zeide, dat menschen die zoover en afgelegen hun woning moesten hebben, wel een degelijke ruime woning mochten hebben, die ruimte en comfort geeft, terwijl het uitzicht op de Kagermeren onbetaalbaar is.”

De machine van het gemaal zag er altijd piekfijn uit. Eens in de drie maanden werden alle koperen kranen gepoetst en alles werd geschrobd. De kinderen kwamen dan emmers water brengen naar de machinekamer. De muren waren netjes gewit.

Boer Gijs Vergeer, die vanaf 1953 machinist was, legde in 2003 uit hoe de Crossley-motor opgestart moest worden. De compressietank met samengeperste lucht, zorgde ervoor dat de zuiger in beweging kwam. Lukte het een keer niet om de motor op die manier te starten, dan moest een grote sterke monteur uit Delft komen. De cilinder moest van tevoren met een gloeinaald worden voorverwarmd. De gloeinaald werd met een gasbrander heet gemaakt. De Crossley-motor was volgens Vergeer eigenlijk een omgebouwde houtgas- (of zuiggas-) motor. In 1975 werd de motor vervangen door een elektromotor.

Bart Kraan 1885-1969 stelde in 1930 aan het polderbestuur voor om elektriciteit in het motorgebouw en het huis aan te leggen, opgewekt door een dynamo op de motor. Hij bood aan de helft van de kosten zelf voor zijn rekening te nemen. Het bestuur wilde daar echter niet op ingaan.

In de jaren dertig kwamen er steeds meer machines voor allerlei werkzaamheden, herinnerde dochter **Agaath Kraan 1917-2000** zich. Grootvader **Piet Kraan 1856-1911** had destijds al tegen zijn zoon **Bart Kraan 1885-1969** gezegd, dat er een tijd zou komen dat de paarden door machines zouden worden vervangen.

Inkomsten

Naast een vrije woning ontving **Bart Kraan 1885-1969** van de ingelanden van de polder een jaarwedde, maar dat was te weinig om met een gezin te leven. Hij heeft vaak om een verhoging van het jaarlijkse maalloon moeten vragen, zo blijkt uit de notulen van de vergaderingen van het polderbestuur. In 1931 wordt weer een verhoging toegekend, maar tevens zal hem dan aangezegd worden, dat hij niet telkens weer erop terug moet komen. Neemt hij er geen genoegen mee, dan staat het hem vrij zijn ontslag te nemen. Het is voor een bestuur zeer onaangenaam, iemand in dienst te hebben die chronisch ontevreden is, aldus de notulen.

In drukke periodes werkte **Bart Kraan 1885-1969** bij boeren en het polderbestuur. Bij laatstgenoemde deed hij allerlei onderhoudswerk aan bruggen en ontving hierbij een paar tientjes per jaar. In 1944 rekende hij voor dit werk een arbeidsloon van 50 cent per uur. Hij ving aanvankelijk tegen een jaarvergoeding van

55 gulden de mollen weg uit de polder en 10 gulden voor het uitstrooien en slechten der molshopen. Het mollen vangen ging met klemmen, die op de juiste plekken in de ritten moesten worden gezet. Na het slachten van de mol, werd het vel op een plank gespijkerd en bij de kachel te drogen gezet. **Bart Kraan 1885-1969** nam de velletjes mee naar de markt en kreeg er dan een klein bedrag voor. Hij vroeg enkele malen vergunning bij het Hoogheemraadschap om riet te mogen snijden. Dat verkocht hij aan de bollenboeren.

Bart Kraan 1885-1969 had een aantal varkens voor de handel en er waren 40 à 50 kippen, de eieren waren voor eigen consumptie en verkoop. Ook werd er wel eens een kip geslacht voor de verkoop aan watersporters. Ze hadden ook een keer een haan, maar die moest na een maand weg, omdat hij **Alberdina Maria "Dien" Kraan (1923)** aanvloog. Ze verkochten wel eens melk en eieren als er een tjalk in de Zandsloot lag, welke mest bracht voor de bollenboeren. De mest werd daar overgeladen in kleinere schuiten.

Als de economische toestand in Nederland in 1933 moeilijk is, informeert D.A. van Rijn tijdens een bestuursvergadering of het salaris van Kraan niet verlaagd moet worden. De rest van het bestuur voelt daar echter niet voor, want de jaarwedde is immers ook nooit verhoogd toen de tijdsomstandigheden daar aanleiding toe gaven. Op de vergadering van ingelanden van maart 1934 meent J. Warmerdam, dat de het loon van Kraan, gezien de grootte van de polder, te hoog is en dat verlaging gewenst is. Met algemene stemmen wordt de jaarwedde met 30 gulden verlaagd. **Bart Kraan 1885-1969** schakelt dan de Bond van Ambtenaren, Waterschappen Zuid-Holland in. De voorzitter van de Bond, J. van Hemmen, zal in april 1934 de zaak bepleiten. Hij wijst erop, dat Kraan door deze verlaging nu buiten de pensioenwet valt en derhalve geen aanspraak kan maken op pensioen. Het polderbestuur besluit dan om voor te stellen de korting ongedaan te maken en het pensioen beter te regelen.

Ook de kinderen van **Bart Kraan 1885-1969** werkten mee op de molen en het gemaal. Als oudste kind bediende **Cornelia Petronella Jacoba "Cor" Kraan (1915)** wel eens de molen als haar vader ziek was. Haar vader had haar geleerd hoe dat moest. **"Piet" Kraan 1916-1985** wist blijkbaar ook hoe hij de motor van het gemaal moest bedienen. Op een vergadering van de ingelanden in april 1932 werd geïnformeerd of de zoon van Kraan hem bij ziekte zou kunnen vervangen. Dat achtte het polderbestuur heel goed mogelijk.

Cor Kraan (1915) ging op 11-jarige leeftijd van school af. Ze moest meehelpen bij boeren om stekels te gaan pikken: met een grote houten tang stekels uit het weiland trekken of ze moest koeienvlaaien verspreiden, omdat de koeien op die plekken niet wilden grazen. Schapen hadden daar trouwens geen last van. Ook moest zij de schapen van de boer tellen. Als een schaap in de sloot zat, dan kwam haar vader het beest met touwen eruit trekken. Als er een kindje bij de boer geboren was, ging **Cor Kraan (1915)** in het huishouden helpen. De eerste bij wie zij werkte, was Van Rijn. Zij, of liever gezegd haar vader, verdiende dan iets van twee kwartjes per week. **Cor Kraan (1915)** maakte dan ook boter en kaas op de boerderij. Als de knechten op zondag vrij hadden, hielp ze ook bij het melken. De boer vond dat ze het goed kon en hoefde bij haar niet na te melken.

Rond augustus werden er twee koeien op stal gezet. Uit een registratieformulier blijkt, dat niet alle koeien te leen waren van oom **Gerardus "Gerrit" Kraan 1883-1960**, maar dat **Bart Kraan 1885-1969** ook zelf vee bezat. De geleende koeien werden gemolken tot het voorjaar en dan gingen ze weer weg, want ze hadden natuurlijk te weinig land om koeien te laten grazen. Om de dieren 's winters te voeren werd er hooi ingekocht. Hun koe stond het ene jaar bij de ene boer in de wei, een volgend jaar bij een ander. Ze hielden wel het hele jaar twee geiten, die gemolken werden door **Cor Kraan (1915)**.

Je kon bij de molen niet goed vis vangen. Wel zette **Bart Kraan 1885-1969** soms een visbun met gesneden riet bij de inlaat van het gemaal. Daar kwam dan paling in en die verkocht hij aan de watersporters voor een liter jenever. De watersporters zorgde ook voor inkomsten. 's Zomers lag in de sloot bij de molen een aantal boten van watersporters. **Bart Kraan 1885-1969** mocht bij elke boer niet meer dan één boot hebben liggen.

Varkens

Bart Kraan 1885-1969 zorgde op allerlei manieren voor extra inkomsten. Hij hield een stuk of zes varkens en handelde hierin. Varkensmeel, waarvan slobber voor de varkens, werd per boot gebracht en gelost in de Zandsloot. Het kwam van De Leerhoeve in Alphen aan de Rijn en ze brachten dan ook rijst, bonen, kapucijners en havermout, alles met 25 pakken tegelijk. Van de zeugen had **Bart Kraan 1885-1969** soms wel zo'n 40 biggen. Hij hield er dan twee om vet te mesten voor eigen gebruik en de rest ging in de verkoop. Er kwam later een wet dat je maar een maximum aantal varkens mocht houden. De varkens waren gehuisvest in een houten schuur bij het zomerhuis en in een aantal schuren aan de andere kant van

de sloot. Voor het timmeren van deze schuren ging **Bart Kraan 1885-1969** wel eens kromme spijkers rapen, die te vinden waren op plekken waar gebouwd werd. Thuis sloeg hij die spijkers weer recht.

De familie Kraan had eerst bonte varkens, maar op een gegeven moment moesten het witte varkens worden. Kleinzoon **Bert Kraan (1943)** moest toen van z'n opa tegen oma gaan zeggen, dat hij de witte varkens mooier vond. "Ik moet van opa zeggen dat...".

Het maximale gewicht van een varken stond vast, namelijk 200 pond. Vóór die tijd verkocht **Bart Kraan 1885-1969** varkens van wel 400 pond en liet ze dan eerst zo'n drie keer biggen. De slachtvarkens verkocht hij aan de Warmondse slagerij Uittenbogaard. De dieren voor de handel, werden door hem zelf per roeiboot naar de (vee)markt in Leiden gebracht. Hij legde meestal aan bij de Mare, toen nog niet gedempt. Bij De Koekop aan de Mare kocht hij wel eens vaatjes smeerolie voor de motor van het gemaal en tonnetjes groene of gele zeep. Gele zachte zeep werd gebruikt voor de witte was. Verder werden er voor de was stukken harde Sunlight zeep geraspt om sop te maken. Even verderop was het adres waar pakken koffie werden gekocht: bij Eigenman, op de hoek bij de Hartebrugkerk. Bij twee pakken koffie kreeg je een kilo suiker gratis. Na de markt ging **Bart Kraan 1885-1969** altijd koffie drinken bij cafés Van Duren en hier had hij zijn vaste plek.

Blijkbaar liepen de varkens van hem wel eens op het land van een boer, want soms wordt daar tijdens vergaderingen van polderbestuur of van ingelanden over geklaagd. In maart 1925 klaagt D.A. van Rijn erover, dat de varkens in de Klein Hemmeerpolder lopen. In 1932 zijn er opnieuw klachten van Van Rijn dat varkens van Kraan bij hem in het land komen en het bestuur besluit hem aan te schrijven, zodat hij onverwijld maatregelen moet nemen.

Het gezin

Het eerste kind van **Bart Kraan 1885-1969** en zijn vrouw **Kaatje Ruiterman 1885-1973** kreeg dezelfde naam als zijn opa, namelijk Piet. Het kindje stierf aan stuipen op een jonge leeftijd van slechts 10 maanden. **Bart Kraan 1885-1969** liet een foto maken van het kindje, dat met open oogjes was opgebaard in een kleedje met veel kant en een kransje om het hoofd. De dood van het kindje was natuurlijk een vreselijke ervaring en nog maar drie weken later herhaalde het noodlot opnieuw toen **Kaatje Ruiterman 1885-1973** haar tweede kindje levenloos ter wereld bracht. Door deze gebeurtenissen mocht van de

dokter het overleden jongetje door zijn vader begraven worden bij de molen.

In 1915 werd dochter **Cor Kraan (1915)** geboren en als laatste **Hendricus "Harrie" Kraan 1928-1931**. **Agaath Kraan 1917-2000** werd lange tijd "Zus" genoemd. Zij zorgde een tijdlang voor haar broertje **Maarten Kraan 1920-1977**, die na haar gekomen was. Het jongste meisje **Dien Kraan (1923)** overheerste haar oudere broers en zusters nogal, ze was hen eigenlijk vaak de baas. Waarschijnlijk hadden die een wat meer meegaand karakter.

Als er een broertje of zusje bij kwam, dan bleef moeder een tijdje in bed "omdat ze haar been bezeerd had". Toen ze niet meer in de ooievaar of de rode kool geloofden, gingen de kinderen zich afvragen, waar de kindertjes vandaan kwamen. Bij de dieren kwamen de jongen er van achter uit. Was dat bij mensen dan ook niet zo iets? Maar moeder Kraan zei dan dat de dokter het kindje meebracht in z'n koffertje. "Maar in dat dichte koffertje krijgt het kindje toch geen lucht?" vroeg een kind zich af. Als er een kindje geboren was bij de burens, dan mochten ze van vader Kraan niet gaan kijken. Dat was nergens voor nodig, vond hij.

Het jongste kind **Harrie Kraan 1928-1931** verdronk op 1 juli 1931. Gijs Vergeer vertelde in 2003 dat zijn vader net langs was komen varen met een schuit met mest. "Dag buurman!" had het kindje nog gezegd. Toen Vergeer even later achterom keek, zag hij dat ze het jongetje uit het water haalden. Ze hadden z'n klompjes zien drijven. Hij was over de plank gelopen die over de sloot lag en eraf gevallen net toen zijn vader eraan kwam met de boot en aan de overkant van de sloot aanlegde. **Bart Kraan 1885-1969** was aan het helpen met hooien bij Boer Oostdam. Politie van Van der Krogt was er net, omdat hij **Bart Kraan 1885-1969** ergens over wilde spreken. De dokter was er snel en hebben nog beademing met een zuurstofapparaat geprobeerd, maar het kindje was al overleden. De kinderen hoorden het toen ze uit school kwamen. Van **Harrie Kraan 1928-1931** is nooit een foto gemaakt, maar er hing een ingelijste foto van de poes van hem aan de muur. Toen **Agaath Kraan 1917-2000** het ouderlijk huis verliet, nam ze die mee en bewaarde ze zijn klompjes, mooi versierd met kleurige servies-scherfjes. **Petrus "Piet" Kraan 1923-2003**, zoon van **Hendrik Kraan 1892-1977**, herinnert zich na al die jaren nog precies hoe oom **Bart Kraan 1885-1969** bij hun thuis langs kwam. Hij stapte van zijn fiets en je kon al aan z'n gezicht zien, dat er iets heel ergs gebeurd was: Harrie was verdronken. Hij is dat nooit meer vergeten.

Kaatje Ruiterman 1885-1973 breide graag. Ze breide onder andere sjet (sajet) met dunne naalden voor heel fijn breiwerk. **Agaath Kraan 1917-2000** heeft een set dunne naalden bewaard. Later mocht haar

moeder van de dokter niet meer breien, omdat haar hand ging vergroeien van het vele breien. Ze ging toen maar kleedjes borduren. **Kaatje Ruiterman 1885-1973** had ook een bril. Volgens een briefje bij de bril was deze oorspronkelijk van Agatha Ruiterman-van der Lelij, de moeder van **Kaatje Ruiterman 1885-1973** geweest. De bril is ooit aan de deur gekocht van een marskramer. Waarschijnlijk was het een gewiekst koopman die haar met veel overtuigingskracht wijs had gemaakt, dat ze er beter mee kon zien, want er zit gewoon glas in.

Als medicijnen gebruikte het gezin Kraan eigenlijk alleen kloosterbalsem voor zere spieren en purol (trekzalf) tegen ontstekingen. Ze hadden ook Haarlemmerolie, maar dan gemaakt door paters. De kinderen slikten levertraan en kregen na de vieze smaak een snoepje. Bij **Kaatje Ruiterman 1885-1973** thuis hadden ze destijds als medicijnen alleen gedroogde kruiden die je langs de weg kon vinden, zoals vlierbessen en kamille. De marskramers, venters en zigeuners kwamen altijd op dinsdag bij de molen langs, want ze wisten dat vader Kraan dan naar de markt was. **Kaatje Ruiterman 1885-1973** was bang voor deze mensen en kocht dan maar wat van ze, dan gingen ze tenminste weg. Ze gaf altijd wat aan bedelende zigeuners, want die pikten of stalen regelmatig.

Kaatje Ruiterman 1885-1973 ergerde zich wel eens aan de pastoor als die op huisbezoek kwam, als ze niet zwanger was, want hij vroeg of ze haar plicht wel deed.

Bart Kraan 1885-1969 had altijd een zakmes en een stukje touw in zijn zak. Dat kwam altijd van pas. Toen hij een kunstgebit kreeg, kon hij niet meer goed pijp roken, omdat hij de pijp niet met z'n tanden kon vasthouden. Hij kon mondorgel / mondharmonica spelen. Zijn zoon **Maarten Kraan 1920-1977** kon er ook wel geluid uit krijgen, maar niet op spelen. De kinderen van Tante Aagie, de zus van **Kaatje Ruiterman 1885-1973**, konden het wel goed. Als ze erop speelden, terwijl ze in een bootje zaten, klonk dat prachtig mooi over het water. Er waren toentertijd ook speciale jeugdclubs om mondharmonica te spelen.

Bart Kraan 1885-1969 gold als tamelijk welgesteld. Zijn vrouw **Kaatje Ruiterman 1885-1973** had altijd mooie jurken en jassen, zo herinnerde men zich dat in de familie. **Bart Kraan 1885-1969** kon het zich veroorloven om een radio te kopen. Die kreeg stroom van een accu. Ze hadden drie accu's en zo kon er steeds een volle klaar staan. Bij buurman Vergeer stond een gelijkrichter, waaraan elke week een accu opgeladen werd. Tijdens de vergadering van ingelanden van oktober 1933 vroeg J. Warmerdam of het bestuur wel wist, dat Kraan de antennedraad van zijn radio-installatie aan het motorgebouw bevestigd

had. Omdat Kraan hiervoor geen vergunning had gevraagd bij het bestuur werd besloten hem schriftelijk aan te zeggen, dat het bedoelde draad met houtwerk over acht dagen moest zijn verwijderd.

Kaatje Ruiterman 1885-1973 zag hoog tegen haar man op. Ze zei altijd "U" tegen hem. Dat was destijds in die kringen niet ongebruikelijk. Als er in huis iets kapot ging zonder dat iemand daar schuld aan had, hield zij dat toch zo lang mogelijk voor haar man verborgen, uit angst dat hij anders heel kwaad zou worden. Als er bij voorbeeld een sport onder aan een stoel los gegaan was, mocht hij dat niet weten en moest die stoel snel weggezet worden in de schuur.

De post moest eerst door **Bart Kraan 1885-1969** bekeken worden, pas daarna mochten de anderen het zien. Er was een keer een kaart gestuurd aan Jans van der Meij, maar **Kaatje Ruiterman 1885-1973** maakte aan Jans duidelijk, dat daar niet over gepraat mocht worden, want daar wist haar man niets van.

Als er op 1 januari verkoop was van snoeihout uit het bos van Krantz, dan kocht **Bart Kraan 1885-1969** daar takkenbossen om het fornuis te stoken. Die werden dan gebundeld en met de roeiboot naar de molen gebracht. Het dikkere hout werd apart gehouden voor de kachel. Kolen en turf haalde hij met de roeiboot bij kolenboer Schouten. Hij maakte waarschijnlijk zelf ook turf door bagger van plantenresten te laten indrogen, al was dat eigenlijk verboden.

Ze gebruikten regenwater dat in een grote ronde put werd opgevangen en daaruit werd opgepompt. Als het 's zomers lang droog was, werd de put schoongemaakt en water in een melkbus bij een boer opgehaald. Het linnengoed werd gespoeld nabij een stoep die een eindje het water in stak. De afwas/vaat werd ook op deze plek gespoeld als er geen regenwater was. Het water van de Kaag was toen nog heel schoon. De kookwas werd gestampt. Ze gebruikten geen wasbord. Ze moesten bij het stampen tot honderd tellen en dan de was omkeren.

School en kerk

Cor Kraan (1915) heeft als enige op de bewaarschool gezeten. Haar jongere broertje **Piet Kraan 1916-1985** zat er een half jaar op. De kinderen gingen naar school met hun boterhammen in een stikkezak en deze was om hun middel vastgemaakt. De boerenkinderen hadden trommeltjes. **Agaath Kraan 1917-2000** zat bij Jans van der Meij in de klas en konden beide goed leren. Dora Schakenbosch en Marietje

Homans waren nummer 1 en 2, **Agaath Kraan 1917-2000** en Jans waren meestal 3 en 4, een beetje beurtelings.

De familie ging in Sassenheim naar de kerk. Als de kinderen Kraan 's zondags naar de kerk gingen, dan liepen ze met schoenen in de hand en laarzen of klompen aan, over het pad naar het dorp en deden bij Boer Oostdam (later Van Egmond) hun schoenen aan en terug omgekeerd. Ze zetten hun klompen of laarzen onder de hooiberg en mochten ze niet in de schuur zetten. Als je terugkwam moest je altijd maar afwachten of ze nog droog stonden of natgeregend waren. Aan Van Egmond hebben de kinderen dus niet zo'n beste herinneringen.

In 1940 maakt **Bart Kraan 1885-1969** de afspraak met het polderbestuur, dat hij planken wil leggen op het drassige gedeelte van het overpad naar het gemaal en dat het bestuur hem daarvoor voortaan jaarlijks 3 gulden huur zal betalen. Het pad door de polder liep over het stuk grond van landeigenaar Jonkheer Loudon, die in 1936 bezwaren maakte tegen het overpad over zijn land. Er werd toen door het polderbestuur onder andere afgesproken, dat er geen onbevoegden overpad zouden krijgen en dat het pad niet met rijwielen bereden zou worden. **Bart Kraan 1885-1969** vond echter, dat hij zich als motordrijver niet aan dat verbod behoefde te houden. Tijdens de vergadering van het polderbestuur in februari 1937 vraagt men zich af of men Kraan hiervoor kan ontslaan. Besloten werd, dat J.C. van der Voet namens het bestuur in een brief advies hierover zou vragen aan de Redactie van het maandblad van de Zuid-Hollandse Waterschapsbond.

Uitstapjes

Bart Kraan 1885-1969 ging elk jaar naar een bijeenkomst van molenaars in Delft. Af en toe ging hij op bedevaart naar Wittem in Zuid-Limburg, waar Gerardus Majella vereerd werd, maar ook bezocht hij Kevelaer in Duitsland. Hij heeft een keer een stenen pijp als souvenir meegenomen en die is bewaard door zijn dochter **Agaath Kraan 1917-2000**.

Er waren mensen die het niet juist vonden, dat hij dergelijke uitstapjes maakte. De knecht wel uitgaan en de baas, dat wil zeggen: de boer niet, dat kon toch niet. Zijn zoon **Bartholomeus "Bart" Kraan 1921-2002** ging wel eens met de Jozefsgezellen op bedevaart naar Heiloo. Een tijdlang ging **Bart Kraan 1885-1969** elk weekend, door weer en wind naar zijn jongste zuster **Petronella Cornelia "Lina" Kraan 1900-1979** in Rijpwetering. Zijn vrouw mocht dan niet mee, want hij vond het maar een oude troep bij Lina.

Lina Kraan 1900-1979 kwam bakeren als er kinderen geboren waren. Toen ze in 1929 zou gaan trouwen, zat ze dan tussendoor spreien te haken. **Cor Kraan (1915)** ging wel eens mee met haar vader op bezoek bij oma **Cornelia "Kee" Schrama 1855-1932** die in Roelofarendsveen was gaan wonen in het huis van dochter **Lina Kraan 1900-1979**. Vader en dochter gingen dan met een roeiboot met één of twee fietsen aan boord. Ze vertrokken na werktijd, om een uur of zeven en waren dan 's nachts om een uur of twaalf terug. **Cor Kraan (1915)** roeide, want haar vader was moe na een dag werken. Ze staken de Kaag over en gingen dan verder met de fiets naar Roelofarendsveen. Op de terugweg zat haar vader dan in de boot te slapen. **Cor Kraan (1915)** herinnert zich dat het een keer was gaan dampen (misten) en dat je niets meer kon zien. Zij was niet bang te verdwalen, want ze kon goed in een rechte lijn roeien. Er was een vaargeul door de Kaag en je hoorde de boten toeteren door de mist, levensgevaarlijk dus. Zij maakte toen haar vader wakker. Hij keek waar de maan stond en waar de wind vandaan kwam, zoals een molenaar gewend is. Ze zijn dus uiteindelijk heelhuids thuisgekomen.

Eens per jaar gingen ze op bezoek bij **Gerrit Kraan 1883-1960** en zijn vrouw **Adriana "Jaantje" Romijn 1893-1979**, wonend op de Blauwe Molen in Rijpwetering en deze reis verliep per roeiboot. Van **Bart Kraan 1885-1969** mochten ze de roeiboot altijd pas na vijven gebruiken, want dan pas was het zeker, dat er geen huurders meer kwamen. Ze roeiden dan naar Hoogmade en als het kon, liepen ze langs de kant en trokken de boot met een touw.

Ze bezochten ook wel eens **Geertruida Gijsberta "Zr. Barbara" Kraan 1888-1977**, een zuster van **Bart Kraan 1885-1969**. Haar meisjesnaam was Geertruida en ze was in 1917 bij de Karmelietessen gegaan en woonde en werkte lange tijd in Amsterdam in een tehuis voor schipperskinderen. Ze was een "buitenvrouw" en verantwoordelijk voor de groentetuin, ze was gewoon gebleven. **Zr. Barbara Kraan 1888-1977**, maakte in haar vrije tijd blikjes met erom heen gelijmd wasknijpers en kregen dat toen een keer mee.

Zuster **Francisca "Zr. Marie Victorie" Kraan 1889-1977** was de andere zuster van **Bart Kraan 1885-1969** en ook non. Haar meisjesnaam was Francisca, roepnaam Sien en ze was in 1918 Franciscanes geworden. Ze woonde in een weeshuis in Den Haag en werkte in Ziekenhuis Westeinde. Ze zou in de operatiekamer hebben gewerkt. Later woonde ze in Roosendaal. Alleen haar broer **Bart Kraan 1885-1969** en zijn vrouw

bezochte haar, want ze wilde niet dat er kinderen mee kwamen. De familie Kraan vond haar een beetje hoogmoedig. Je hoorde het al aan de naam, zei men. Zij maakte in haar vrije tijd rozenkransen.

Watersporters

Aan de andere kant van de sloot stond een botenhuis, waar de boten 's winters opgeborgen lagen. Op de zolder van de stal die dwars op het zomerhuis stond, was stro en spullen van watersporters, die daar 's zomers konden slapen.

Er werd ook wel eens op zondag aan een boot gewerkt, tot ergernis van boer van Rijn, die daar op de bestuursvergadering van april 1934 bezwaar tegen maakte. De rest van het bestuur deelde zijn bezwaren, maar zei, dat men daar weinig tegen kon doen, hoogstens **Bart Kraan 1885-1969** eens een wenk geven.

Als vaste gast kwam in de zomer het echtpaar Stien en Frans de Krom van de Hoefkade in Den Haag. Dat waren persoonlijke vrienden van de familie geworden. De kleinkinderen kwamen daar ook wel eens op bezoek. Op de Hoefkade woonde het echtpaar in een huis met een trapportiek en dat was voor de kinderen uit Warmond voor het eerst in hun leven dat ze zulke woningen zagen.

Toen Stien de Krom weduwe was geworden, heeft **Agaath Kraan 1917-2000** samen met haar een aantal reizen naar het buitenland gemaakt. Ze gingen bij voorbeeld naar het Zwarte Woud, naar Hamburg, naar de watervallen van Coö, naar Salzburg en naar Lourdes. Vanuit Lourdes maakten deze twee dames per ezel een tochtje naar de Pyreneeën. Ondanks de sneeuw kon je daar met gewone kleren staan, want het was helemaal niet koud. **Agaath Kraan 1917-2000** had ervaring met paard rijden, want als de boeren met paarden aan het werk waren, dan klom zij wel eens op een paard. Toen de gezondheid van **Bart Kraan 1885-1969** achteruit ging, wilde **Kaatje Ruiterman 1885-1973** liever dat dochter **Agaath Kraan 1917-2000** dichterbij huis bleef.

Andere kennissen waren Nelis en Marie Staal uit Den Haag. Zij hadden een eigen boot bij de familie Kraan liggen, evenals Frits en Trudie de Graaff. Frits had een deftige sigarenzaak in Den Haag en leverde in die tijd onder andere aan ministeries en aan de directeur van de Starlift fabriek. Ze kwamen al in 1931 in de polder om te zeilen. Hun zoon Robbert de Graaff herinnert zich nog hoe hij met z'n vader en moeder naar "Boer Kraan" in Warmond ging. Ze hadden bij daar een schouw liggen, waar je ook in kon slapen. In de keuken van de familie Kraan was een koperen kraan, er waren olielampen en alles was glimmend ge-

poetst. Het water had een apart smaakje, wat hij niet lekker vond. Naast het huis stond een rij populieren en een hek waar je de wind in hoorde. Er was een schuur met binnen en buiten zwaluwen. Je kon de lekkere lucht van varkensvoer goed ruiken, maar ook de geur van Stockholmse teer. **Agaath Kraan 1917-2000** was lange tijd goed bevriend met de familie De Graaff. Ze noemden haar Ada. Ze ging met Prinsjesdag in Den Haag bij hen naar de gouden koets kijken. Er werd dan een tribune in de etalage gebouwd en er werd voor soep gezorgd, waarbij zij hen hielp. De familie De Graaff ging elk jaar met vakantie naar een hotel in Zoutelande en **Agaath Kraan 1917-2000** mocht dan mee. Ze brachten haar 's zondags naar een katholieke kerk in Middelburg, want zelf waren ze Luthers. De eerste vakantie na de oorlog gingen ze de grens over naar België en keken daar hun ogen uit: daar was van alles te koop, zoals bijvoorbeeld speelgoed, terwijl in Nederland de winkels zo kort na de oorlog bijna leeg waren.

In de oorlog heeft Frits de Graaff ondergedoken gezeten bij de familie Kraan. Hij kwam dan soms via achterafstraatjes 's avonds naar het huis in Den Haag. Ze hadden een Siamese kat en herkende dan dat het vader De Graaff was die voor de deur stond. De familie had geoefend dat ze altijd eerst het kopje en lepeltje van vader moesten omwassen als er gebeld werd, terwijl hij snel onderdook. **Agaath Kraan 1917-2000** kwam in de oorlog een half jaar bij de familie in Den Haag wonen om te voorkomen dat ze Duitse militairen ingekwartierd kregen. Ze werkte daar als kinderjuffrouw en hielp ook mee in de huishouding. Zij bracht Robbert wel eens naar school en liep dan expres de verkeerde kant op. Na een half uur waren ze weer terug bij het huis. **Agaath Kraan 1917-2000** ging in Den Haag samen met Ellie van Poorter, een bevriend buurmeisje naar de kerk in de Parkstraat. Het viel haar op dat de dames met hun tasje in de hand te communie gingen. Toen ze terugkwam van de communie begreep ze waarom dat was, want haar mooie kerkboek dat ze bij haar aannemen had gekregen, was gepikt.

Bij de familie Kraan kwam leraar Holtkamp van het Kleinseminarie in Heemstede ook wel eens langs. Hij was een priester die in Schipluiden buurjongen van **Kaatje Ruiterman 1885-1973** was geweest. Bij het huwelijk was hij misdienaar en in 1962 droeg hij bij de gouden bruiloft de mis op in Warmond. Na het kleinseminarie werd hij pastoor in Goes en in 1962 benoemd tot Kanunnik van het bisdom Breda. In Warmond vonden katholieken zoals Aagje van der Meij het zeer ongepast, dat deze priester naar de familie Kraan ging om te roeien en daar dan mensen in badkleding zag lopen.

Als er ijs lag, dan verkocht de familie Kraan warme chocolademelk aan schaatser. **Piet Kraan 1916-1985** en **Maarten Kraan 1920-1977** verkochten er ook ijsmoppen bij. Als er weer wat geld was binnengekomen, haalde het tweetal nieuwe voorraad en zo konden ze steeds wat meer kopen.

De oorlog

De oorlog maakte grote indruk op de familie Kraan. Voorbeelden van gebeurtenissen uit deze periode zijn bijvoorbeeld dat Graf Zeppelin een keer 's middags om 12 uur over het machinegebouw vloog en dat piloot Parmentier met zijn vliegtuig terug kwam van de eerste vlucht naar Indië. Zo herinnerde **Agaath Kraan 1917-2000** het zich.

Toen de oorlog op 10 mei 1940 uitbrak, zagen ze vanaf de molen Duitse vliegtuigen. Ze dachten dat er ter hoogte van het Bos van Krantz zakjes zand naar buiten gegooid werden, maar dat waren de parachutisten die boven vliegveld Valkenburg werden gedropt. Ze hadden nog nooit parachutisten gezien. **Piet Kraan 1916-1985** zat bij het uitbreken van de oorlog bij de artillerie in Leiden, want hij was augustus 1939 in dienst gegaan met als rang korporaal. Hij heeft op Valkenburg gevochten, maar wilde daar nooit over vertellen en ging nooit naar een reünie. Zijn kinderen kennen het verhaal wel. Mea Wiesmeijer-Kraan vertelde het volgende. "Met drie kameraden zat Piet in Maaldrift met een mitrailleur in een schuur. Er stonden kisten waarvan ze dachten dat er munitie in zat, maar er bleek stro in te zitten. Op een gegeven moment kwamen er zes Duitse soldaten op de schuur af. Ze hebben ze neergemaaid met de munitie die ze nog hadden en waren toen behoorlijk overstuur. De mannen zijn eerst naar Wassenaar gelopen naar een adres, waar een zus van één van de jongens als dienstmeid werkte. Vervolgens verliep de voettocht naar Warmond en hebben toen zo'n beetje twee dagen lang zitten huilen bij de familie Kraan. **Kaatje Ruiterman 1885-1973** waste hun kleren en haar man stuurde hen daarna terug naar de kazerne. De gevechten waren op dat moment gelukkig al afgelopen. Ze konden vanuit Warmond de gloed aan de hemel zien van Rotterdam, dat na het Duits bombardement in brand stond".

Maarten Kraan 1920-1977 was voor de dienstplicht opgeroepen in Amsterdam bij de "Rode Kruis-troepen", maar door het verloop van de oorlog is dat niet doorgegaan. Bij razzia's in Warmond kwam hij en andere mannen zich wel eens verstoppen op de zolder, of onder de botenloods.

Piet van Dijk zat een tijd ondergedoken in de Noordoostpolder. Tijdens een razzia stalden de Warmondse heren in de kippenschuur vier paarden, wachtend tot deze plundertocht weer voor bij was. **Maarten Kraan**

1920-1977 had een nieuwe Fongers fiets en toen in de oorlog de fietsen ingeleverd moesten worden, was deze verstoppt in de stroschuur. Er is een kwitantie bewaard uit 1940 van Walenkamp te Leiden, voor de somma van 70 gulden. Dat zal voor de fiets van Maarten geweest zijn.

In de oorlog lag er in de Zandsloot een boot met Duitse soldaten. Als die wat nodig hadden, dan haalden ze dat zomaar weg en betaalden pas later. De familie Kraan kreeg zuur Duits brood aangeboden van deze militairen, maar dat hoefden ze niet. Ze hadden zelf eten genoeg op de molen. Er bestond een bepaalde verstandhouding tussen **Bart Kraan 1885-1969** en de Duitse soldaten. Zijn vrouw heeft wel eens een gewonde soldaat verbonden. Het waren ook maar jonge jongens die tegen eigen wil ver van huis waren. Ze kregen wel eens iets lekkers, een kip of zo. Als er af en toe een boot kwam met iets illegaals, dan mochten de Duitsers daar van **Bart Kraan 1885-1969** niet mee bemoeien, anders kregen ze de volgende keer geen kip meer! Hij was een grote man die de jonge soldaten ontzag inboezemde.

Als de Kranen in de hongerwinter van 1944-1945 in Sassenheim naar de kerk gingen, dan stonden daar hongerige Leidenaars bij de kerk om eten te bedelen. Ze gaven ze een keer een papieren zakje met brood en dat aten die mensen zó met papier en al op.

Lagere school, werk en huwelijk

De twee oudste en de twee jongste kinderen van het gezin gingen na de lagere school het huis uit om bij boeren te werken. De dienstdag bij een boer liep normaal van 1 mei tot 1 mei en één keer in de maand gingen ze naar huis en gaven ze het verdiende geld af.

Toen **Cor Kraan (1915)** in 1930 van school kwam, kregen alle kinderen Kraan difterie. Ze hebben toen ongeveer zes weken in het ziekenhuis gelegen. Er lagen van de St Nicolaasschool 23 kinderen in het ziekenhuis. **Piet Kraan 1916-1985** is als enige na de lagere school nog een jaar één keer in de week naar de ambachtsschool in Leiden aan het Noordeinde gegaan.

Als de kinderen in het weekend thuis kwamen, waren ze vaak niet erg enthousiast om thuis te helpen. Ze vonden dat ze de hele week al hard hadden gewerkt en lieten liever **Agaath Kraan 1917-2000** het meeste werk doen. Maar moeder zei dan, dat ze moesten helpen, want iedereen had de week hard gewerkt.

Vader Kraan kocht voor zijn dochter **Agaath Kraan 1917-2000**, toen 16 jaar oud een nieuwe fiets. Alleen **Dien Kraan (1923)** had op jongere leeftijd een fiets, een oude die door haar oudere broers in elkaar was gezet.

Piet Kraan 1916-1985 ging werken bij boer Jaap Hoogeveen in Noordwijkerhout, waar hij 32 jaar zou blijven. Zijn zoon **Piet Kraan (1959)** zou later in het zomerhuis van Hoogeveen gaan wonen. **Piet Kraan 1916-1985** teelde zelf bollen en wist daarmee een aardig kapitaal te verdienen. Hij had aanvankelijk verkering met To van de Berg en gingen dan samen naar de bruiloft van **Theodorus Petrus "Dirk" Kortekaas (1911)** en **Cor Kraan (1915)**. To was een vlotte meid, maar haar vader (boer), vond **Piet Kraan 1916-1985** niet goed genoeg voor zijn dochter. Uiteindelijk in 1949, trouwde **Piet Kraan 1916-1985** met **Johanna "Annie" van Bohemen 1921-1987**.

Cor Kraan (1915) ging eerst in het Westland werken en in 1938 verhuisde ze officieel naar Hillegom. Zij trouwde in 1941 met **Dirk Kortekaas (1911)** en ging in Lisse wonen. Ze heeft ook in een café gewerkt aan de weg naar Sassenheim.

Maarten Kraan 1920-1977 trouwde in mei 1942 met **Johanna Clasina "Jans" van der Mey 1918-2022**.

Bart Kraan 1921-2002 kwam in 1935 van school. Toen hij thuis kwam, stond zijn koffertje al ingepakt om meteen naar een boer in Noordwijkerhout te vertrekken. Hij moest z'n oudere broer **Piet Kraan 1916-1985** aflossen voor militaire dienst. Daarna werkte **Bart Kraan 1921-2002** nog drie jaar in Noordwijk-Binnen. In 1939 ging hij een paar jaar werken in de Binnen-Kaag. Nadat **Maarten Kraan 1920-1977** getrouwd was, woonde **Piet Kraan 1916-1985** nog een paar jaar thuis. In 1948 verhuisde hij officieel naar Voorburg om drie jaar te werken bij Boer Van der Marel. Zulke banen vond je via advertenties in de krant of in het blad De Boerderij. **Bart Kraan 1921-2002** kreeg verkering met **Johanna Cornelia "Jo" van der Meij 1922-2014** en trouwde in 1951. Toen Bart in Voorburg werkte, kende hij **Jo van der Meij 1922-2014** al en ging dan als hij vrij had, op de fiets van Voorburg naar Warmond om haar op te zoeken. Als ze bij de molen gingen wandelen, dan bleef de vader Kraan op de uitkijk staan om ze in de gaten te houden. Ze mochten zich niet achter hooioppers verschuilen. Na het huwelijk ging **Bart Kraan 1921-2002** en **Jo van der Meij 1922-2014** in Voorschoten wonen en werkte hij negen jaar bij boer Droogh aan de Leidseweg en ook een tijdje bij meelboer Schrama, welke ook wethouder was. Dankzij Schrama kreeg hij een baan als gemeentearbeider en een functie bij de reservepolitie.

Agaath Kraan 1917-2000 liet zich in een bepaalde periode niet aan anderen zien. Ze bleef thuis vanwege een ontsteking (wolfs zweer, of: lupus vulgaris) aan haar neus, waar ze een litteken aan zou overhouden. Dergelijke zweren kwamen indertijd vrij veel voor in gebieden waar vee gehouden werd.

Toen **Dien Kraan (1923)** nog op school zat zei ze, dat ze niet bij een boer wilde gaan werken en vertrok naar Oegstgeest om te werken als dienstmeisje, zowel in de dag als in de nacht. In 1939 verhuisde ze officieel naar Voorburg. In de oorlog werkte ze bij Boer Veelenturf in Voorburg. **Dien Kraan (1923)** had wel met **Johannes Cornelis "Jan" van der Pouw Kraan 1919-2008** willen trouwen, maar dat mocht niet van haar vader, het was tenslotte familie en daar zouden gebrekkige kinderen van komen. Later toen zij haar nieuwe vriend **Piet van Dijk (1921)** meenam om aan haar ouders voor te stellen, zei moeder Kraan dat ze hem maar een "klein oud mannetje" vond.... Het stel trouwde in 1949 te Sassenheim en gingen daar wonen. In Sassenheim zat **Dien Kraan (1923)** in de Vrouwenbond. Als de Vrouwenbond een uitstapje maakte en er waren nog plaatsen vrij in de bus, dan gingen **Agaath Kraan 1917-2000** en **Jans van der Mey 1918-2022** soms mee.

Maarten Kraan 1920-1977 trok vooral op met drie jongens uit zijn klas: Jaap van der Meij, Rinus van Tongeren en Gerard van Dam. Ze speelden samen kaart en hun favoriete café was Juffermans bij de Warmonderdam. Het kan zijn dat de consumpties daar net iets goedkoper waren. Via Jaap leerde **Maarten Kraan 1920-1977** en **Jans van der Mey 1918-2022** elkaar kennen. In de oorlog nam **Maarten Kraan 1920-1977** werk aan van bollenboeren. Bijvoorbeeld het rooien van bollen op een afgesproken stuk land. Hij werkte bij bloembollenbedrijf Van der Heide, vlakbij de molen. Als er Duitsers zouden komen, dan zou hij snel "in de molen" kunnen onderduiken. **Jans van der Mey 1918-2022** kwam regelmatig op bezoek, ze noemde dat een bezoekje "op de molen". Zo bleef ze spreken, ook toen de molen al was afgebroken. **Jans van der Mey 1918-2022** was daar een tijdlang "kind aan huis", zoals ze zelf zei. Toen **Bart Kraan 1885-1969** en **Kaatje Ruiterman 1885-1973** kwamen kennismaken met Frans en Aagje van der Meij op de Waagdam, zag moeder Kraan voor het eerst van haar leven een gaslamp. "Wat een leuk lampje", zei ze en raakte het gaskousje met haar nagel aan. Gaskousjes bestonden uit een soort verkoold katoen, dus het was meteen kapot.

Het was de bedoeling dat **Maarten Kraan 1920-1977** zijn vader zou opvolgen als machinist of "machinedrijver" van het gemaal. Zijn twee broers **Piet Kraan 1916-1985** en **Bart Kraan 1921-2002** waren immers al het huis uit. Zijn vader vond hem blijkbaar geschikt als opvolger. Tijdens de ziekte van zijn vader

in 1942 heeft **Maarten Kraan 1920-1977** hem veertien weken lang vervangen als machinist. Hij kreeg daarvoor een vergoeding van 7 gulden per week. In 1943 betaalde het polderbestuur hem 25 gulden voor het overwerk.

Op 8 maart 1927 had **Bart Kraan 1885-1969** een operatie ondergaan in het Elisabeth ziekenhuis. De rekening van het ziekenhuis en de chirurg was toen bijna 200 gulden. Boer Oostdam heeft toen een paar keer de motor van het gemaal bediend. **Bart Kraan 1885-1969** was ook ziek eind jaren 30. Later in december 1941 heeft hij in het Elisabeth gelegen. In het Parochie Bulletin St. Pancratius staat vermeld, dat hij bediend werd. Dat gebeurde net voor de operatie, omdat zo'n operatie blijkbaar niet zonder levensgevaar was. Hij zou toen drie maanden ziek zijn geweest. Volgens zijn dochter **Agaath Kraan 1917-2000** onderging hij drie maagoperaties. Omdat **Bart Kraan 1885-1969** niet thuis kon zijn tijdens zijn ziekenhuis opnames, kwam er een zoon van molenaar Verschoor bij het gezin in huis slapen. Zodoende was er 's nachts een man in huis en zou **Kaatje Ruiterman 1885-1973** niet alleen zijn met al die kinderen.

Op 1 april 1950 ging **Bart Kraan 1885-1969** met pensioen en werd zijn zoon **Maarten Kraan 1920-1977** officieel de tijdelijke machinist. Hij deed de toezegging de woning bij het gemaal te betrekken, maar dat is niet doorgegaan, omdat zijn vrouw uiteindelijk toch niet in de polder wilde gaan wonen. Het gevolg was wel dat per 1 januari 1953 ontslag volgde .

Naar de Scheepmakersdam

In 1948 vertrok **Bart Kraan 1921-2002** uit het ouderlijk huis en vanaf dat moment woonde **Agaath Kraan 1917-2000** er alleen met haar ouders. Op 1 december 1955 is de familie officieel verhuisd naar de Scheepmakersdam.

Bart Kraan 1885-1969 heeft een aardig bedrag overgehouden aan de verkoop van eigen bezittingen bij het verlaten van het oude huis. Bij een bezoek aan zijn kinderen, gaf hij af en toe een briefje van 100 gulden.

Vanuit het nieuwe huis aan de Scheepmakersdam konden ze zwaaien naar het gezin van **Maarten Kraan 1920-1977** en **Jans van der Mey 1918-2022** op de Waagdam. De kleinkinderen Kraan kwamen met kerstmis altijd op bezoek bij opa en oma om naar het kerststalletje te kijken.

Agaath Kraan 1917-2000 ging in het Jongenshuis werken van de Paters bij de Tol en in het Liduina. Op zijn oude dag zou **Bart Kraan 1885-1969** een paar keer weggelopen of weggefietsd zijn. Hij werd later, tegen zijn zin, in de Bavo-inrichting in Noordwijkerhout opgenomen. Hij is daar een dag later op 6 juni 1969 gestorven, nadat hij volgens zijn bidprentje op 31 mei bediend was. **Bart Kraan 1885-1969** werd begraven in een nieuw familiegraf op het parochiële kerkhof. **Agaath Kraan 1917-2000** heeft hierna de zorg voor haar moeder op zich genomen. **Kaatje Ruiterman 1885-1973** is op 13 juni 1973 gestorven en bijgezet in het graf van haar man.

7402: Uit het leven van het Langersaars gezin van Hendrik Kraan en Trijntje Overdevest

Over het leven van vier watermolenaars uit de familie Kraan. Door Wim Rosema

8405

8406

Voor poldermolenaar Hendrik was de palingvisserij de belangrijkste bezigheid, maar zijn hoofdkomen haalde hij als bedienaar van het gemaal

Hendrik is geboren in 1892 en groeide op in Rijpwetering als poldermolenaarskind van **Petrus "Piet" Kraan 1856-1911** en **Cornelia "Kee" Schrama 1855-1932**. Zijn vader was verantwoordelijk voor het drooghouden van de Blauwe Polder en woonde met een groot gezin op de Blauwe molen.

Net als vele andere familieleden van de Rijnlandse familie Kraan en Van der Pouw Kraan, stapte **Hendrik Kraan 1892-1977** in het poldermolenaarsvak en werd molenaar op de in 1792 gebouwde molen van de Noordeind- en Geerpolder aan de Leidsche Vaart in Langeraar. In 1920 trouwde hij met de uit Stompwijk afkomstige **Catharina Johanna "Trijntje" Overdevest 1897-1984**. Zij was de oudste dochter van veehouder Gerardus Overdevest en had vóór haar huwelijk als huishoudster in Hoogmade gewerkt.

Werkzaamheden

Voor **Hendrik Kraan 1892-1977** bestonden zijn dagelijkse werkzaamheden op de de Noordeind- en Geerpolder molen uit het op peil houden van de waterstand en om de molen soepel te laten draaien, het regelmatig smeren van de assen. Dit laatste gebeurde met reuzel, maar voordat het gebruikt kon worden, moest dat eerst een hele tijd staan rotten. Hij werkte ook als bode voor het polderbestuur en zorgde dan voor het ophalen van de bijdrage en toezicht houden op de duikers. Bij boeren was hij werkzaam in de spitstijd voor de hooibouw, maar het liefst was hij bezig met de palingvisserij.

Er is ook nog een tijd een zwembad bij de molen (of molenhuis) geweest. Het idee voor een zwembad kwam volgens zijn zoon **Petrus Gerardus "Piet" Kraan 1923-2003** van een bakker, een schilder en een metselaar uit Langeraar, die een keer samen kwamen zwemmen en een plek nodig hadden om zich om te kleden. **Hendrik Kraan 1892-1977** was ook een tijdje badmeester, in een wit pak. Schoolmeester Rovers kwam toen bezwaren maken, dat er gemengd gezwommen werd. De pastoor sloot zich daar bij aan. Er is hierna een katholiek zwembad gekomen bij het Kerkepad met schot en gaas tussen de mannen en de vrouwen. Het zwembad van **Hendrik Kraan 1892-1977** werd toen het protestante zwembad.

Boerenbedrijf

Er was een schuur waarvan een helft bestemd was voor de koeien en de andere helft voor de varkens. **Hendrik Kraan 1892-1977** werkte graag met beesten en had twee of drie zeugen en ook een beer. Zijn zoon **Piet Kraan 1923-2003**, bracht de beer wel eens weg als deze een zeug moest dekken. Andere beesten rondom de molen (er was hier 4 à 5 ha land), waren de geiten ook wel "zomerkoeien". De kippen kon je vinden op een eilandje, waar je met een bootje naar toe moest varen. Een ander eilandje was voor de turf, hier werd elk jaar opgebaggerd veen op gegoooid. Eerst in een cirkel, zodat er een soort dijkje ontstond. Het proces verliep verder met het opvullen van het midden, laten indrogen, in repen snijden en met speciale "plankjes" klompen aantrappen.

Er heersten onder de koeien zo nu en dan veeziektes, zoals mond-en-klauwzeer of "Tongblaar" genoemd en deze dieren konden dan niet eten. De boeren maakten dan ballen van geweekte lijnkoeken, stopten deze in de bek en gaven ze te drinken. **Piet Kraan 1923-2003**, verzorgde wel eens zo'n koe bij zijn oom **Gerardus Gerrit Kraan 1883-1960** van de Blauwe molen in Rijpwetering. In 2001 heerste er een mond-en-klauwzeer epidemie met als gevolg dat er zieke dieren geruimd werden. "Miltvuur" kwam ook voor. Een dood beest met deze ziekte, werd ter plaatse begraven, een dragline groef het gat en de plek met besmet

land afgezet. In dit verband nog het verhaal van een slager in Langeraar, die zijn afval loosde op een sloot van de polder. Hij was niet zo'n beste en had besmet vlees verwerkt, waardoor de polder de duikers van de sloot moesten dichthouden.

Vervanging van de molen door een een elektrisch gemaal en de aanpassing tot woonhuis Toen er eind jaren twintig iets in de kap van de molen gerepareerd moest worden, besloot het polderbestuur om de molen door een elektrisch gemaal te vervangen. Het elektrisch gemaal werd een stuk verderop gebouwd, dicht bij de plek waar de stroomkabel liep, aan de andere kant van de Langeraar plas, bij het dorp Langeraar. Het gebouwtje heeft een schoorsteen en binnen hangt een plaquette van de bouw in 1928 met de namen van het polderbestuur en de naam van de fabriek waar de machine is gebouwd.

Sinds 1930 bediende **Hendrik Kraan 1892-1977** het elektrische gemaal Smidskade en dat bleef zo, totdat zijn dochter **Anna Kraan 1926-2015** het overnam. Hij ontving voor zijn werkzaamheden op het gemaal in 1959 de bronzen medaille in de Orde van Oranje-Nassau.

Om de machine aan te zetten moest je over een koolaspad lopen, die de Leidse Vaart van de Langeraar plas scheidt. Dat was zo'n 700 meter. De machine mocht alleen draaien tijdens goedkope stroom-uren, na 11 uur 's avonds. Na de bouw van elektrische gemaal in 1928, kon **Hendrik Kraan 1892-1977** de molen met 1½ bunder kadeland (met recht van overpad) en 6 bunder water (Langeraar plas) voor 1700 gulden kopen van het polderbestuur. Het geld kon hij voor deze grote aankoop lenen van zijn broer, **Gerrit Kraan 1883-1960**.

De Veender polder had een machinegemaal, maar wilde weer terug naar een windmolen. Via **Gerrit Kraan 1883-1960** van de Blauwe molen hadden de boeren van het polderbestuur gehoord over de molen in Ter Aar die buiten gebruik gesteld was. Het polderbestuur van de Veender polder kwam kijken. **Hendrik Kraan 1892-1977** maakte de afspraak, dat zij de onderdelen mochten hebben voor de Veendermolen, als zij de kosten op zich namen van de gedeeltelijke afbraak en de verbouwing van zijn molen tot woonhuis. De molen werd ontweekt in 1930 en vervolgens tot de baksteen muur afgebroken door het bedrijf van **Adrianus "Arie" van der Pouw Kraan 1888-1966**. Er was ook een bedrijf uit Gouda bij betrokken. Dat afbreken en verbouwen moet in 1931-1932 hebben plaatsgevonden, want het gezin woonde intussen in het zomerhuis dat tevens als schuur gebruikt werd, **Gerardus "Gerrit" Kraan (1931)** zou toen een keer uit een luik omlaag zijn gevallen. Tijdens de verbouwing is op het overgebleven bakstenen muurtje

vervolgens een “borstwering” gemetseld van circa anderhalve meter, zodat er een achthoekig huis ontstond met een bovenverdieping. Er werd een puntdak op gezet met de schoorsteen in het midden. De kinderen waren tijdens de verbouwing uitbesteed, de oudsten bij het gezin van **Gerrit Kraan 1883-1960** in Rijpwetering en de jongsten bij tante Lina en bij vrouw Valentijn-de Winter uit Stompwijk, een goede vriendin van **Trijntje Overdevest 1897-1984**. Het gezin woonde voortaan in een afgeknotte molen.

De as, het waterrad en andere draaiende delen werden door molenmaker Gijs Verbeij uit Hoogmade in de Veendermolen geplaatst. **Hendrik Kraan 1892-1977** had later nooit zin om naar de Veendermolen te gaan kijken, als zijn zoon **Piet Kraan 1923-2003** hem dat voorstelde, ondanks het feit dat er familie op deze molen woonde. In de jaren 50 kreeg de de Noordeind- en Geerpolder molen een eigen telefoonaansluiting, daarop volgde elektriciteit. Het gezin van **Hendrik Kraan 1892-1977**, dronk altijd water uit de regenput en deze werd elk jaar met chloor schoongemaakt, geen beste klus.

Visserij

Oorspronkelijk waren de visrechten van de Langeraaarse plas, over stukken verdeeld. Het polderbestuur heeft dat op een bepaald moment gecentraliseerd. De polder nam de rechten over van de eigenaren van de percelen die aan het water lagen. Dat werd in mindering gebracht op de polderlasten. De visrechten zijn in deze periode aan het visbedrijf Kraan uit Leimuiden en Rijnsaterwoude verpacht. **Hendrik Kraan 1892-1977** deed daar niet aan mee, omdat hij zelf wilde blijven vissen. Om de pachtkosten terug te verdienen liet het visbedrijf Kraan de visserij op de Langeraaarse plas uitoefenen door “zetvissers” en deze waren verplicht hun vangst aan het visbedrijf van Kraan te verkopen. Ze betaalden de zetvissers minder dan de normale prijs. Als de prijs 16 cent pond was, dan kregen zetvissers soms maar 8 cent.

Voor **Hendrik Kraan 1892-1977** was de palingvisserij met fuiken de belangrijkste bezigheid. Sinds 1928 bezat hij zes bunder viswater op de Langeraaarse plassen. Rond half februari begon hij met het uitzetten van de fuiken. Het strak zetten van de fuiken is een kunst en bij stormachtig weer en het is aan te bevelen om een tweede persoon aan de riemen vast te zetten. Regelmatig kwam tuinder Toon van Zanten meehelpen en kreeg dan als beloning een maaltje vis. Zonen **Piet Kraan 1923-2003** en **Johannes “John” Kraan (1932)** konden dat ook: een fuik zetten, maar **Gerrit Kraan (1931)** niet, want hij ging staan in de boot en dat moest dus niet. In het vaarwater moesten de fuiken 's avonds worden uitgezet, waarna ze in de ochtend weer werden opgehaald. Het keurnet kon je in vaarwater overdag laten zakken voor de scheepvaart. Na zo'n vier weken gebruik zat er veel aangroei aan de fuiken en moesten ze uit het water

om schoon te maken en te repareren. Repareren ging met een speciale boetnaald. Die kostte wel 15 gulden. **Piet Kraan 1923-2003** maakte deze zelf in de werkplaats van de NZH, van koperdraad en soldeer. Voor het repareren van de fuiken wordt "zijde" gebruikt of liever gezegd een kunstvezel. Dat is sterk, je kunt het niet kapot trekken. Er stond een grote loods bij het huis, waar de fuiken in de winter opgehangen konden worden. Voor het tanen werden netten in een speciaal fornuis gekookt met "cachou", (kasjoe), een bruin spul, dat in ruwhouten kistjes uit Indonesië kwam. Carbolineum werkt ook goed. Maar daar houdt de paling niet van, je vangt dan minder. Dochter **Anna Kraan 1926-2015** hielp bij het legen van de fuiken. Als het stormde en er een goede vangst te verwachten was, belde **Hendrik Kraan 1892-1977** met zijn zoon **Piet Kraan 1923-2003** om bij hem te informeren, wat voor dienst hij had als buschauffeur. De paling werd o.a. verkocht aan het visbedrijf van Kraan. Ze kwamen het wel eens halen, maar **Hendrik Kraan 1892-1977** ging het meestal met de fiets brengen, want dat was voor hem een uitje. Ze konden het een keer niet eens worden over een cent meer of minder per pond. De prijs was toen iets van 16 cent per pond. Het visbedrijf van Kraan dacht: hij komt wel terug, maar dat deed hij niet. Andere Leidse klanten van **Hendrik Kraan 1892-1977** waren: vishandel Rose in de Haarlemmerstraat, vishandel Kruif in de Kraaierstraat, vishandel Janus Kuil in de Kraaierstraat en kraam van Pijnaaker op de Hoogstraat.

Hendrik Kraan 1892-1977 had zijn hoofdkomen uit zijn baan als bedienaar van het gemaal, want de palingvisserij bracht voor hem te weinig op om van te leven. **Piet Kraan 1923-2003** heeft zich altijd afgevraagd, hoe de vissers in het IJsselmeer van de visserij konden leven. Er is daar natuurlijk wel meer trek. De onkosten van de palingvisserij waren vrij hoog. Voor de oorlog koste een fuik ongeveer 2,50 gulden. Een grote met 100 opzet (mazen op de laatste hoepel bij de sluiting) kostte 5,00 gulden. Na de oorlog kostte een grote fuik 100,00 gulden en dat was dus een fors bedrag, je verdiend dat niet zomaar terug.

Hendrik Kraan 1892-1977 rookte zijn eigen paling, maar dan alleen voor zichzelf. Hij liet dit liever over aan zijn zoon **Piet Kraan 1923-2003**, want hij had hier meer ervaring mee. Voor het roken moet paling eerst met zout dood gemaakt worden. Dit gaat vrij snel, maar is niet leuk om te zien. Het gebeurde wel eens dat een vers gevlde paling uitgeleverd moest worden. Deze vis werd dus levend gevild.

Poldermolenaars gebruiken een raamnet of anders gezegd een dichtgeknopen fuik in het bovenwater van de molen om paling te vangen. De gewone vis werd kapot geslagen door het schoepenrad van de molen, maar de paling kwam er wel goed doorheen. Toen **Anna Kraan 1926-2015** het gemaal beheerde, belde ze

met slecht weer wel eens haar oudere broer **Piet Kraan 1923-2003** om te helpen het raamnet leeg te maken en opnieuw te zetten. In het najaar en vroeg in het voorjaar, was het tijd voor het "schakelen". Er werden dan lange netten uitgezet met grote mazen en daarna aan elkaar geschakeld. Je kon de netten o.a. vinden langs een stuk riet, op de plek waar vis zat. Het net heeft om de halve meter een draad van boven naar beneden, om ruimte in het want te krijgen. Als de vis tegen het net zwom, dan probeerde die om te keren, en zwom zich vast. Er werd snoek, snoekbaars en baars gevangen met dit systeem. De netten werden ook "op 't wijje" gezet, d.w.z. midden op de plas, dus 's avonds zetten, en 's morgens weer ophalen, net voordat de schepen erdoor komen.

Na een nierversgiftiging moest **Hendrik Kraan 1892-1977** worden opgenomen in het ziekenhuis. Toen hij uit het ziekenhuis kwam, moest zijn dochter **Anna Kraan 1926-2015** hem naar de fuiken roeien. Het lukte hem niet meer om deze te zetten en een week later, op 05-07-1977 kwam hij te overlijden.

Anna Kraan 1926-2015 is in het huis, de afgeknotte molen blijven wonen en werkte op het gemaal, totdat het werd geautomatiseerd. Het beheer werd overgenomen door de machinist van de Wassenaarse polder.

Gebeurtenissen in de familie

Wanneer de drie broers **Hendrik Kraan 1892-1977**, **Bart Kraan 1885-1969** en **Gerrit Kraan 1883-1960** bij elkaar waren op verjaardagen, dan werd het verhaal opgedist over de handherk, gekocht op een boedelveiling om resten hooi mee van het land te harken. De mannen vonden het volgende altijd weer een goeie grap.

Hendrik kocht 'm

Gerrit betaalde 'm

en Bart nam 'm mee

Na de grap, maakten ze dan zogenaamd ruzie.

De banden met de familie Kraan uit Warmond werden zorgvuldig in stand gehouden, zeker na het overlijden van petekind **Hendricus "Harrie" Kraan 1928-1931**, het zoontje van **Bart Kraan 1885-1969**.

Deze gebeurtenis, maakte veel indruk. **Piet Kraan 1923-2003** kon later vertellen dat zijn oom thuis langs kwam, je kon al aan zijn gezicht zien, dat er iets heel ergs gebeurd was: Harrie was verdronken. Als ze in Warmond op bezoek gingen bij het gezin van **Bart Kraan 1885-1969** en **Kaatje Ruiterman 1885-1973**, dan verliep de reis meestal via de Kooipolder, waar **Bart Kraan 1885-1969** ze met een bootje kwam ophalen. Dit was makkelijker voor moeder **Trijntje Overdevest 1897-1984**, want ze was niet zo goed ter been. Je hoefde dan niet dat hele eind door de Hemmeerpolder te lopen.

Elk jaar bezochten **Hendrik Kraan 1892-1977** en zijn broer **Bart Kraan 1885-1969** de bijeenkomst van poldermolenaars in Delft. Waarschijnlijk was dat op een zaterdag in september of oktober. Het was een uitje, waar ze elkaar weer eens zagen. **Gerrit Kraan 1883-1960** ging daar niet naar toe, waarschijnlijk omdat hij ook poldermeester was.

Kinderen van Hendrik en Trijntje

De eerste 10 kinderen werden op de molen geboren, het laatste elfde kind **Franciscus "Frans" Kraan (1936)**, zag het levenslicht in het ziekenhuis van Leiden. Van de eerste zeven kinderen, waren er maar liefst zes meisjes, later volgde meer jongens.

De peetouders van **Piet Kraan 1923-2003** waren zijn oom en tante, namelijk **Gerrit Kraan 1883-1960** en **Adriana "Jaantje" Romijn 1893-1979**, poldermolenaars op de Blauwe molen en dochter **Maria "Rie" Kraan (1924)** kreeg als peetouders haar oom en tante, **Bart Kraan 1885-1969** en **Kaatje Ruiterman 1885-1973**, poldermolenaars op de Groot Hemmeerpolder.

Zelf waren **Hendrik Kraan 1892-1977** en zijn vrouw peetouders van **Harrie Kraan 1928-1931**, het zoontje van Bart en Kaatje dat in Warmond verdronk.

Hendrik Kraan 1892-1977 en Trijntje Overdevest 1897-1984 kregen 11 kinderen::

1. Cornelia Jacoba Margaretha "Cor" Kraan 1920-2015,
2. Margaretha Catharina "Gré" Kraan 1922-2004,
3. Petrus Gerardus "Piet" Kraan 1923-2003,
4. Maria "Rie" Kraan (1924),
5. Anna Kraan 1926-2015,
6. Jacoba Cornelia "Coby" Kraan 1928-2004,
7. Catharina Maria "Tiny" Kraan 1929-1997,
8. Gerardus Gerrit Kraan (1931),
9. Johannes "John" Kraan (1932),
10. Johanna "Jo" Kraan 1934-1986,
11. Franciscus "Frans" Kraan (1936).

Rie Kraan (1924) was petekind van **Bart Kraan 1885-1969** en **Kaatje Ruiterman 1885-1973**, ze was in 1952 naar Leiden verhuisd, had een tijdlang kraamverpleging gedaan en wilde in die tijd iets anders gaan doen. Ze is huishoudster geworden bij **Nard Pieters**, een weduwnaar met twee kinderen. Later is ze met hem getrouwd en waren woonachtig in Stekene, BE.

Anna Kraan 1926-2015 volgde in 1976 haar vader op als bedienaar van het gemaal, bleef ongehuwd en verzorgde samen met haar zus Jo hun vader en moeder. Ze woonden tot circa 1985 in de afgeknotte molen.

Coby Kraan 1928-2004 behaalde haar MULO diploma en wilde in Alkmaar de opleiding verpleging gaan volgen, maar na enige tijd besloot ze in Breda toch gezinsverzorging te gaan doen. Ze werkte in Rotterdam en in Katendrecht. Ze nam wel eens een kind voor een tijdje mee naar het huis met goedkeuring van haar ouders. Eerst dacht ze eraan om in te treden in een klooster, omdat ze haar leven in dienst van anderen wilde stellen. Haar broer **Piet Kraan 1923-2003** vond dat geen goed idee en raadde dat af, als ze zich voor anderen wilde inzetten, dan hoefde ze zichzelf toch niet af te sluiten van de wereld, was de gedachte. **Coby Kraan 1928-2004** raakte hierna bevriend met een broer van een vriendin, maar dat raakte later weer uit. Deze jongen vertrok naar Canada en begon haar toen te schrijven. Zo emigreerde **Coby Kraan 1928-2004** in 1951 (per boot) naar Canada en haar vriendin volgde kort daarna. Ze is

getrouwd met **Adrianus Schrama**. Hij kwam in 1955 tragisch om het leven bij een mijnongeluk. Na het overlijden, kwam **Coby Kraan 1928-2004** met haar drie kinderen terug naar Nederland en wilde een huis kopen om daar samen **Piet Kraan 1923-2003** (die dat niet zag zitten) te gaan wonen. Een vriend van haar overleden man, genaamd **Huig "Harry" Kapteyn**, schreef haar een brief dat hij wel met haar wilde trouwen. Hij was van beroep vertegenwoordiger van een groenteveiling en had een eigen tomatenkas in in St. Catherines. **Coby Kraan 1928-2004** trouwde in 1956, terug in Canada met **Huig "Harry" Kapteyn**.

Tiny Kraan 1929-1997 trouwde in 1959 in Leiden met weduwnaar **Leo Witteman** en gingen in Rijpwetering wonen. **Gerrit Kraan (1931)** werkte als knecht bij zijn oom **Gerrit Kraan 1883-1960**. Er ontstond onenigheid over het houden van varkens, waardoor hij stopte en naar Canada emigreerde. **Gerrit Kraan 1883-1960** liet hem daarna een keer terugkomen om zijn veebedrijf over te nemen, maar ze kwamen niet tot overeenstemming, zodoende hij nu vergezeld met zijn broer **John Kraan (1932)** weer terug naar Canada vertrok. **Gerrit Kraan (1931)** werkte in de bloemenkwekerij van weduwe **Leonie Oorsprong-de Jonge**, met wie hij in 1963 huwde.

John Kraan (1932) volgde de ambachtsschool in Amsterdam en werkte bij scheepswerf Valentijn aan de Kaag. Hij emigreerde samen met **Gerrit Kraan (1931)** en **Jo Kraan 1934-1986** in 1958 naar Canada. Hij werkte bij GMC (General Motors Company), kweekte druiven en perziken (op koude grond) en verkocht die op de markt in Toronto. In 1969 trouwde Jan met **Anna Stremlaw (1940-2009)** uit Schotland.

Jo Kraan 1934-1986 emigreerde in 1958 met haar broer **Gerrit Kraan (1931)** naar Canada en keerde op verzoek van haar vader **Hendrik Kraan 1892-1977** terug om haar ouders te verzorgen. Ze bleef ongehuwd en woonde bij haar zuster **Anna Kraan 1926-2015** in de afgeknotte molen.

Frans Kraan (1936) emigreerde in 1957 ook naar Canada, trouwde daar (na een eerdere scheiding) met zijn tweede echtgenote Corry van der Sande. Hij kwam terug naar Kloosterzande in Nederland om de leiding van het transportbedrijf van zijn schoonvader over te nemen.

Piet Kraan 1923-2003 is na de MULO, in de periode van de tweede wereld oorlog gaan werken bij een instantie, dat met vlees te maken had. Zijn vader **Hendrik Kraan 1892-1977** was het hier niet mee eens. Zo'n twee jaar lang heeft Piet Kraan 1923-2003 de melkwijk van overleden oom Koos Overdevest in Leiden voor zijn rekening genomen, maar hij kon in dit werk niet goed met huisvrouwen overweg. Hij

wilde ook emigreren naar Canada, maar werd hiervoor afgekeurd. Achteraf is hij blij, dat hij toen niet is gegaan, want in 1949-1950 moest naar het ziekenhuis voor een maagoperatie. In Canada zou hij dat zelf hebben moeten betalen. **Piet Kraan 1923-2003** reed een tijd als eigen baas op een vrachtwagen en haalde kisten met eieren op voor de markt in Gouda. Grote partijen van grote boeren, maar ook aantallen van 100 bij kleine boeren. Hij moest met het vracht rijden stoppen, omdat hij niet ingeschreven stond bij de Kamer van Koophandel. Piet Langhout hield hem toen een keer aan en vroeg hem buschauffeur te worden, bij de NAL (Nieuwkoop – Alphen - Leiden). Veel jongens moesten toen in militaire dienst naar Nederlands-Indië en daardoor was overal een tekort aan mensen. Zijn start bij het busbedrijf zou hij niet meer vergeten. De bedoeling was dat hij eerst instructie zou krijgen, maar moest toen meteen invallen en had de route nauwelijks kunnen leren. Er wilden heel veel mensen met de bus mee, want in die tijd hadden nog maar weinig mensen een bromfiets, laat staan een auto. Hij nam iedereen mee, de bus was helemaal afgeladen. Na de eerste werkdag, telde hij de kas na met het binnengekomen geld van de kaartjes en begreep er niets van. Er was 27 gulden teveel, hij kwam er niet uit en leverde alles bij de boekhouder in. Die moest lachen, want het waren de fooien. Niet gek, want het weekloon was in die tijd 30 gulden. De verdiensten gingen toen nog vooral naar zijn vader. Daarna is **Piet Kraan 1923-2003** chauffeur bij de NZH geworden. Daar was hij "Kraan 1" en zijn neef **Martinus "Maarten" Kraan 1920-1977** was "Kraan 2". De NZH betaalde in 1954 180 gulden per maand, niet slecht, want andere busmaatschappijen betaalden toen 140 gulden. In 1955 verhuisde **Piet Kraan 1923-2003** naar Voorschoten en trouwde in 1958 met **Elisabeth Helena "Bep" Westgeest 1928-1996**. In 1970 werd **Piet Kraan 1923-2003** afgekeurd als chauffeur. Na een periode is hij aan het werk gegaan als Hoofd Magazijn van het busbedrijf NZH. Op 15-09-2003 is **Piet Kraan 1923-2003** overleden in het bejaardencomplex 't Hofflants Huys in Voorschoten.

Tot slot nog een mooie zegswijze van **Piet Kraan 1923-2003** bij een dreigende donkere lucht:

Alles wat zwart ziet, valt niet af

Publicaties tak Cornelis "Kees" Kraan 1864-1912

7600: Interview met Cor Kraan over Koudekerk in de twintiger jaren

Historisch Genootschap Koudekerk. Jaarboek 1989. Kees v. Kuilenburg

8600

8601

8800

"Hoogewaard, die mooie stad met schepen en met schuiten

Lagewaard, dat moddergat met stenen en kluiten"

Lachend diept **Cornelis Cornelus Jacobus "Cor" Kraan 1905-1995** die regels op uit zijn herinnering. "Dat is nog van mijn moeder", aldus de 84-jarige oud-molenaar, "ongetwijfeld nog stammend uit de vorige eeuw toen kennelijk de inwoners van de Hooge- en Lagewaard het nog wel eens met elkaar aan de stok hadden. Maar daar weet ik beslist het fijne niet van".

Wel is de op de Hondsdijkser Molen geboren Kraan nog veel bijgebleven uit de twintiger jaren. Naar een grove schatting van de oud-mulder (=molenaar red.) telde de gemeente toen een kleine 1000 ingezetenen. "Je had in die tijd vrijwel alleen huizen langs de Rijn in de Hoogewaard en in de Hondsdijk en uiteraard in de Lagewaard. Slechts hier en daar stond een woning aan de andere kant. Die bebouwing is feitelijk pas veel later op gang gekomen", merkt hij op.

Inn die tijd verdienden de meeste Koudekerkers een boterham in de steenfabrieken en bij de kleiwarenfabrieken die langs de Rijn stonden. Daarnaast werkten vele dorpsgenoten als "daggelder" bij de boeren. Hoewel je vandaag de dag van die tijd alleen maar hoort dat er hard werd gewerkt om een schamel loon te verdienen, weet Kraan ook te vertellen dat er op maandag betrekkelijk weinig werd gedaan. "Om de beurt werd er door de arbeiders een kan jonge klare gehaald en die werd gezamenlijk genuttigd. "Uit die tijd stamt dan ook de uitdrukking een "blauwe maandag". Daarmee werd bedoeld dat zij die maandag hoofdzakelijk doobrachten met het drinken van een borrel"., beweert Kraan met een grote stelligheid.

Maar de rest van de week werd er bij de steenfabrieken van Van Leeuwen (van de bekende Rijnsteentjes) en Dorrepaal (het latere Bos) stevig doorgewerkt. Verder had je in die tijd, volgens Kraan, nog de azijnfabriek De Ster in de

Hondsdijk en de carrosseriefabriek van Zuidwijk. "Eerst voor het boerenwerk en later de auto's", aldus Kraan.

Voor de Koudekerker was een baan op een van de fabrieken echter niet weggelegd. Kraan was voorbestemd om als vijfde-generatie molenaar zijn vader op de eeuwenoude molen (stammend uit 1654) op te volgen. In 1792 was Bart Kraan de eerste mulder op de Hondsdijkse molen en vervolgens werd hij opgevolgd door nog vier afstammelingen. In 1930 kwam Cor Kraan op de molen en hij bleef de molen trouw tot in 1964. Daarnaast werkte hij als er niet gemalen behoefte te worden, als boerendaggelder. "Want molenaar was een prachtig beroep, maar verdiende erg slecht. In 1930 begon ik voor een jaargeld van 200 gulden en vrij wonen op de molen. Pas na de oorlog is dat geleidelijk om hoog gegaan", vertelt hij.

De jonge Kraan ging als kind van een rooms-katholiek gezin na de "Roomse school" in het zwaantje in Hazerswoude, dit in tegenstelling tot zijn oudere broers en zussen die op de openbare school zaten. "Toen was er echter nog geen katholieke school in Hazerswoude en ging vrijwel iedereen naar de openbare school in Koudekerk. De Roomse school was echter vijf cent goedkoper, zodat de keuze voor mijn ouders gemakkelijk was", lacht Kraan. "Ik ging dus naar de nonnen". Evenals voor vele anderen was doorleren er in die tijd voor Kraan ook niet bij.

Slechts een enkeling kende dat geluk en ging elders naar het voortgezet onderwijs.

Het openbaar vervoer was in die tijd ook nog niet zo geregeld als vandaag de dag. Tussen Leiden en Alphen en Leiden en Gouda voeren vracht- en passagiersboten. De Volharding zorgde voor het vervoer tussen Leiden en Alphen en naar amsterdam, terwijl Kassies uit Gouda de dienst Leiden-Gouda voor zijn rekening nam. "Ik weet nog dat mijn vader voor 12 cent heen en weer ging met de boot naar Leiden. De eerste busdienst werd pas veel later in het leven geroepen. Die werd verzorgd door Trio uit Boskoop. Die hoorde je op de molen over de Rijndijk rijden, zoveel lawaai maakte die bus", weet Kraan. "Het was een dubbeldekker. Beneden zat je binnen en bovenop zat je buiten. Vooral in de Hazerswoudse Groenendijk stonden er nog al wat bomen langs de weg en dan moest je zo nu en dan bukken om geen takken in je gezicht te krijgen. Pas na de oorlog kreeg Koudekerk een busverbinding".

In die jaren was er praktisch geen sprake van verenigingsleven. Alleen de muziekvereniging Kunst en Arbeid bestond al, maar voor het overige was er weinig te beleven. "Trouwens het leven bestond uit zes dagen werken en op zondag twee keer naar de kerk. Veeltijd om andere dingen te doen was er dus niet. Bovendien was er geen geld voor beschikbaar. Dat was harder nodig

voor andere dingen”, aldus de oud-molenaar

7601: Henk Kraan (1936) verteld in “molenverhalen” over de Hondsdijkse molen

Molenverhalen is een uitgave van Erfgoed Zuid-Holland. Interview Marloes Wellenberg

8600

8601

8800

De Hondsdijkse molen is de “oermolen” van de Kranen

Ik ben geboren en getogen op de Hondsdijkse Molen. Dat is de “oermolen” van de Kranen. Al in 1792 woonde er een voorvader op deze molen. Het molenaarschap ging steeds over van vader op zoon. De namen Bartholomeus en Cornelis wisselden elkaar daarbij af.

Een bijzondere man

Mijn opa, die ook molenaar was op de Hondsdijkse Molen, overleed heel plotseling, hij was pas 48 jaar. Hij was aan het maaien bij een boer. Daar zit nog een verhaal aan vast. Mijn opa huurde overal viswater, ook bij de familie Rijneveld. Dat was een boer met heel erg goed viswater, die zorgde er altijd voor dat zijn sloten perfect schoon waren. Nou wilde die boer het viswater wel verhuren, op voorwaarde dat mijn opa het gras kwam maaien. Mijn opa kon namelijk zo goed maaien. Maar mijn opa zei: “Nee, dat doe ik niet.” Hij gaf geen reden op, maar weigerde gewoon. Toen de boer zei: “Nou, dan krijg je mijn viswater niet meer” heeft mijn opa uiteindelijk gezegd: “Goed, als dat zo is, dan zal ik maaien.” Hij is gaan maaien, maar is ter plekke dood neergevallen. Achteraf bleek dat hij al bij de huisarts was geweest, omdat hij zich niet

goed voelde. Hij had mijn oma niks verteld. Hij had last van zijn hart, dat was de reden dat hij geen trek had in het maaien. Hij dacht: ik moet even rustig aan doen. Maar vanwege het viswater is hij toch aan het werk begonnen.

Mijn opa was organist in het Zwaantje, de kerk in Hazerswoude die later is afgebroken. Ik heb later van mijn oma gehoord waar opa’s orgel in de molen stond: voor het kleine raampje. Daar was hij altijd aan het oefenen. Mijn opa ging ook naar de beurs in Amsterdam om in aandelen te handelen. Het was een ontzettend pientere man. Toen hij overleed zat mijn oma met al die aandelen. Een vriend van mijn opa uit Leiderdorp zei toen: “Vrouw Kraan, verkoop die aandelen nou maar aan mij. Dat is het beste wat u kan doen, ik kan er nog wat voor geven. De hele boel stort straks in en dan heb je helemaal niks.” Dus

wat doet mijn oma? Ze verkoopt alle aandelen, waaronder die van de Canadese Spoorwegen. En wat gebeurt er? Een paar jaar later staan die aandelen sky-high. Mijn oma heeft me dat verteld. Ze zei: "Dat had ik nooit moeten doen."

Opvolgers

Toen mijn opa overleed, was mijn vader Cor Kraan zes jaar. Eerst werd mijn ome Bart molenaar, maar toen die trouwde en elders als molenaar begon, nam ome Wim het over. En nadat die molenaar werd van de Veendermolen in Roelofarendsveen, werd mijn vader molenaar. Dat was in 1930. Hij was toen 25 jaar. Mijn oma bleef op de molen wonen tot mijn vader in 1936 ging trouwen. Toen is ze naar een woning in Hazerswoude verhuisd. Met mijn oma – wij zeiden altijd opoe - hadden wij een goede band. In de winter kwam zij altijd een paar maanden op de molen en om iets te doen te hebben ging zij dan sokken en kousen stoppen. Ik heb daar leuke herinneringen aan. Ik heb nog van opoe leren kaarten.

Het salaris van een molenaar was laag. In 1947 verdiende mijn vader 370 gulden per jaar. Daarvoor moest hij gemiddeld zo'n acht- tot negenhonderd uur per jaar malen. Ook moest hij de vaart en sloten die bij de molen hoorden schoonhouden, het oppervlaktevuil weghalen. Bij ons waren dat de molenboezem, die één kilometer lang was, en de molensloot, die aan de

achterkant van de molen lag, van twee kilometer. Om aan voldoende inkomen te komen, moest mijn vader bijverdienen. Dat deed hij, net zoals mijn opa, door te werken bij de boeren en te vissen. Soms verdiende mijn vader daar goed mee, maar we hebben ook heel slechte jaren gehad.

Verdriet

Ik heb één zus, Gerda. Mijn ouders hebben meer kinderen gekregen, maar twee ervan zijn vlak na de geboorte gestorven. Dit gebeurde binnen één jaar tijd. In dezelfde periode is mijn zusje Tony in de leeftijd van 19 maanden aan hersenvliesontsteking overleden. Zij moet heel pienter geweest zijn. Dus in een heel korte periode zijn er drie kinderen overleden. Het was verschrikkelijk, maar er mocht nooit over gesproken worden. De pastoor had gezegd: "Pas op, daar moet je niet meer over praten. Dat is voorbij!" Zo ging dat in die tijd. Na de oorlog hebben mijn oom Jan en tante Nel zo'n vijf jaar naast ons gewoond in het zomerhuis bij de molen. Die gingen dus constant met mijn ouders om, maar ik heb later begrepen dat mijn moeder niet één woord tegen tante Nel verteld heeft. Dat mijn zusje Tony gestorven was, was haar bekend, van de andere kinderen wist ze niets af.

Molenaars werden vaak als de onderlaag van de bevolking gezien, de meest arme mensen. Veel boeren hadden het hoog in hun bol, dat is nog

steeds zo. Ze wilden liever niet dat hun dochter met een molenaarszoon trouwde. Ik weet er alles van. Ik heb tien maanden verkering gehad met een boerendochter, maar haar pa wilde liever niet dat het doorging, dus ging het uit. Ik was niet kapitaalkrchtig genoeg en ik had geen eigen bedrijf en daar draaide alles om. Gelukkig kwam ik later mijn vrouw Ria tegen en daar ben ik nog elke dag trots op. Ik heb nu vier kinderen en negen kleinkinderen. Als ik zie hoe het mij is vergaan, denk ik: wat een geluk heb ik gehad in mijn leven.

Oorlog

Mijn oma woonde een paar jaar in het dorp toen de Duitsers een bombardement uitvoerden in de meidagen van 1940. In Hazerswoude en Koudekerk zijn toen dertig doden gevallen. Het doel was de spoorlijn maar de bommen vielen overal. Ik weet niet hoeveel huizen en boerderijen er toen zijn gebombardeerd. Ik heb horen vertellen dat er bij één boer vijftien van de zestien koeien waren geraakt. Die zaten vol scherven, dus hij had er niks meer aan. Alles lag plat. Ook het huis van mijn oma. Ze kreeg gelukkig weer een huis aangeboden door schilder Koot. Daar heeft ze tot bijna het einde van haar leven gewoond. Hoewel ik nog klein was, heb ik veel herinneringen aan de Tweede Wereldoorlog. Zo weet ik dat de ondergrondse geregeld bij ons kwam vergaderen. Dan bleven ze soms ook slapen. Dat komt waarschijnlijk doordat de

molen een handige plek was. De Duitsers hadden op een kilometer afstand van de Rijn een dijk gelegd en het grasland tussen de dijk en de Rijn hadden ze onder water gezet. Aan de andere kant van de dijk was de Lagewaardse Polder en die stond ook onder water. Dus er liep alleen een ka naar de molen toe en links en rechts was er water. Ze konden bij het hek van de molen een wacht zetten die de Duitsers in de verte al aan zou zien komen. Op een goed ogenblik ben ik een keertje uit bed gekomen. Ik kwam de kamer binnen en wat lag daar op de grond? Een grote kaart met allemaal pionnetjes erop. Ze luisterden naar Radio Oranje en hielden bij hoe het er voorstond, denk ik. Ik kon er natuurlijk niet lang bij blijven, want ik was klein en ik had er niets mee te maken. Ik moest gauw weer naar boven.

De ondergrondse heeft er ook voor gezorgd dat wij een windcharter op het dak kregen. Die wekte stroom op. In de wasschuur stonden twee accu's die opgeladen werden. Zo hadden wij overal op de molen licht en de ondergrondse kon naar de radio luisteren. Mijn vader had aan het begin van de oorlog zijn radio in moeten leveren, maar hij had er twee. De oude had hij meegegeven en de nieuwe hield hij zelf.

Duitse soldaten

Op een keer kwamen de Duitsers bij ons binnen. Het was in één van de laatste oorlogsjaren. Ik zal een jaar of zes zijn geweest. Ik was thuis. Ik zat

aan tafel en zag het allemaal gebeuren. Ze wilden mijn vader arresteren. Wat was het geval? Ze hadden een antenne zien staan. Toen ze die mee wilden nemen, verzette mijn vader zich. Hij gaf één van de soldaten een oplawaai. Mijn moeder zag het en raakte in paniek. Die Duitsers waren gewapend. Ze dacht: "Nou heb ik drie kinderen verloren en nou raak ik hem ook nog kwijt. Mijn moeder ging naar mijn vader toe en zei dat hij rustig moest blijven en mee moest gaan. Dat heeft hij toen gedaan. Het was mijn vaders redding dat hij in vis handelde met één van die Duitsers. Hij ruilde de vis altijd voor meel. Hij noemde die Duitser altijd Hauptmann, meen ik me te herinneren. Die zei tegen hem: "Joh, Kraan, dat moet je niet meer doen." Mijn vader wist op hem in te praten: "Wie is er nou zo dom? Ik heb mijn radio toch ingeleverd, maar jullie denken toch niet dat ik die antenne wegdoe? Na de oorlog koop ik een nieuwe radio en dan heb ik die antenne nodig." Toen was gelukkig alles oké en kon mijn vader weer gaan malen. Nou, dat was wel een opluchting.

Onderduiker

We hebben ook een onderduiker gehad: Jan Schellekens. Hij woonde op de Stille Rijn in Leiden. Ik heb laatst geprobeerd om te achterhalen waar hij tegenwoordig woont, maar dat is niet gelukt. Ik zou hem graag nog eens terug zien. Ik schat hem een jaar of tien, elf ouder dan ik zelf was. Hoelang hij bij ons is geweest,

weet ik niet. Ik weet alleen dat hij veel hout heeft gezaagd. Dat deed hij achter de molen. Zijn moeder, een vreemde voor ons, was komen vragen of hij bij ons mocht blijven. Zij had heel zwart haar. Het is misschien een Joodse jongen geweest, heb ik later gedacht.

Aan het eind van de oorlog is er een V1 in Koudekerk terecht gekomen. Toen ben ik nog met mijn opa van moederskant van de molen naar de krater, bij de kerk, gelopen. Mijn moeder was een ontzettend pietje precies maar toen was het huis een grote stofbende... Ik weet nog heel goed dat er in de schuur een raam stond dat waarschijnlijk met spijkertjes was vastgezet. Het was er door de luchtdruk uitgevallen en kwam zo bij de geit in het hooi terecht. Het glas was nog heel [lacht].

Zes weken lang malen

Mijn vader was als molenaar in dienst van het polderbestuur van de Hondsdijkse Polder, maar na de oorlog had hij een tijdje drie polders te bemalen. De Duitsers hadden de polder gedeeltelijk onder water gezet en dat moest na de oorlog weer worden drooggemalen. In de Lagewaardse Polder stond een windroosmolen. Die was kapot, er was iets tussen de raderen gevallen. Dus nam mijn vader ook de bemaling van die polder over. Alleen hij bleef maar malen en het water bleef maar komen, dus ging hij op een gegeven moment samen met het bestuur

kijken waar het water vandaan kwam. Dat bleek uit de polder Achthoven te komen. Ze zagen het zo door het gras heen bij ons de polder inlopen. Ik weet niet meer precies waarom die polder niet bemalen werd. Het kan zijn dat de molen kapot was of dat de molenaar dwars lag, maar het kwam er op neer dat mijn vader drie polders droog moest malen met een oppervlakte van in totaal zo'n negenhonderd hectare. Toen is hij zes weken lang niet uit de kleren geweest. Als ik thuis kwam uit school, moest ik stil zijn want pa lag dikwijls te slapen in de rookstoel. Mijn moeder hield dan de molen in de gaten. Als de molen niet meer op de wind stond, werd mijn vader wakker gemaakt en moest hij gaan kruien. Vlak na de oorlog fietsten mijn ouders een keer naar Rotterdam voor familiebezoek, mijn zus en ik zaten achterop. Op een gegeven moment keek mijn vader naar de lucht en zei: "Marie, we moeten terug." Het was gaan waaien en er moest gemalen worden. Ze gingen dus onmiddellijk terug naar de molen, maar toen ze aankwamen bleek dat enkele boeren uit de polder zo'n haast hadden dat ze hadden ingebroken om de molen alvast aan de gang te krijgen. Dat hadden ze ook niet goed gedaan natuurlijk, die hadden er natuurlijk helemaal geen verstand van... Mijn vader was toen erg kwaad

Bikkelhard

Mijn vader was bikkelhard voor zichzelf, maar heeft ook veel gepresteerd in zijn leven. Ik heb

nog papieren liggen van het polderbestuur waarin staat dat ze mijn vader zo punctueel vonden. Ze waren vol lof over hem, maar er kon nooit wat. Ooit vroeg mijn vader aan het polderbestuur of hij een extra accu mocht, zodat we overal goed licht zouden hebben in de molen. Nee, dat kon niet, dat vonden ze te duur.

Ik kan me ook nog een gebeurtenis uit de oorlog herinneren. Mijn vader had altijd veel last van steenpuisten. Eén keer was het zo erg, dat hij een hele dikke arm had en niet kon bijverdienen. We zaten dus zonder eten en toen ging mijn moeder naar de boeren waar wij voor maalden om wat eten te vragen. Ze kwam terug en had niks gekregen. Er kon helemaal niks af. Kun je je dat voorstellen? Toen werd mijn vader zo ontzettend kwaad. Mijn moeder wilde hem nog tegen houden maar hij ging toch naar de boeren toe en kwam terug met wat te eten en drinken. De boeren hadden genoeg te eten allemaal. Ik kan me nog herinneren dat er in de oorlog een boer was die zijn hele pakhuis beneden vol had liggen met kaas. De ondergrondse wist dat. Op een goede nacht hebben ze alles bij hem weggehaald. Zo kan het gaan als je in noodgevallen niks weg wil geven. De oplossing voor de steenpuisten kwam uiteindelijk van boer Roelofs. Hij was jachtopziener op onze polder en gaf een jachtpatroon aan mijn vader. Die werd opengemaakt en de zwavel werd naar binnen

gewerkt, want zwavel is namelijk bloedzuiverend. Het werkte perfect.

Streng

Mijn vader was ook streng in de opvoeding. Ria herkent mij erin terug. Ik heb mijn kinderen misschien ook wel aan de strenge kant opgevoed. Ik zei altijd: "Ik tel tot drie en dan is het over." Dan wist ik van tevoren dat het niet over zou zijn, dus bij de eerste tel gaf ik al een correctietikje. Dan zeiden ze: "Je zou tot drie tellen!" [lacht] Daar hebben ze het nu nog over, maar als ik zie wat er van mijn kinderen terecht is gekomen ben ik trots, dus misschien is mijn aanpak toch niet zo slecht geweest. Toen ik een tiener was, was er makkelijk wrijving tussen mij en mijn vader. Het zal er mee te maken hebben dat ik de grenzen een beetje opzocht. Maar we hadden ook vaak discussies, bijvoorbeeld over de kerk en de politiek.

Molenaarsbond

Mijn vader was aangesloten bij de Molenaars- en Machinistenvakbond. Na de oorlog kwam hij daar ook in het bestuur. De bond streefde naar betere arbeidsvoorwaarden. De voorzitter was de heer Huisman, hij was een vriend van mijn vader. Hij heeft zich er nog voor ingezet dat mijn vader een beter salaris kreeg. Daarbij was ook de heer Kramer van het Hoogheemraadschap van Rijnland betrokken. Die man was zo met de kwestie begaan dat ze tot op het hoogste niveau

zijn gaan vechten voor een beter loon. Op een gegeven kwamen ze zelfs bij koningin Juliana uit, dus bij de Kroon. Daar is het goedgekeurd, het salaris van mijn vader is toen van 370 gulden naar 500 gulden per jaar gegaan.

Mijn moeder

Mijn moeder Maria de Heij kwam niet uit een molenaars familie. Zij kwam uit Alphen aan den Rijn. Zij werkte bij kruidenier Boers die ook een cafe had in Hazerswoude. Daar heeft mijn vader haar ontmoet. Het was een hele overgang voor haar om vanuit Alphen achter in de polder te gaan wonen, maar ze heeft er toch met veel plezier gewoond. Mijn moeder stond altijd voor een ander klaar. Ze gaf altijd alles weg. Als ze een cake bakte die goed gelukt was gaf ze die weg. Als hij minder geslaagd was aten wij hem zelf op.

Steenuilen en sperwers

Mijn moeder bediende de molen niet. Ze was vooral bezig met het schoonmaken van de molen. Zelfs de bovenste zolder hield ze schoon. Daar barstte het van de uilen. Ik denk dat het steenuilen waren. Al die uilendrollen haalde ze weg. Ik heb ooit een keer zo'n steenuiltje gevangen en een poosje beneden gehouden. Dat zijn leuke beestjes. Er zaten ook veel sperwers. Die nestelden in de lange spruit, de lange horizontale balk die door de kap van de molen heen steekt. Op die zolder zitten ook het bovenwiel en de bonkelaar die bij het aandrijfmechanisme van de

molen horen. Daar zitten staven in van palmhout. Die zitten er al ik weet niet hoe lang in. Mijn vader wist zelf niet meer wanneer die erin gezet zijn. Moet je nagaan wat een kracht daar dag in dag uit op staat. Om de staven in goede staat te houden, moesten ze elk jaar één keer in de bijenwas gezet worden. Dat mocht ik dan doen. Dat soort klein onderhoud hoorde ook bij het molenaarswerk. Ook het teren van de hekken enz. deden we zelf. Als kleine jongen hielp ik al mee. Ik weet nog dat mijn armen helemaal onder de teer zaten.

Groentetuin

Om de molen heen, in de rondte, had mijn vader een groentetuin met allerlei gewassen: bloemkool, rode kool, krotten, wortelen en uien enz. Voor het zomerhuis stond bijvoorbeeld altijd de spinazie. Als klein kind moest ik altijd de tuin wieden. Mijn vader deed het zwaardere werk. Als hij aan het spitten was, dan zat ik er naast om te kijken of er wormen tussen de aarde zaten, want die gebruikten we voor het stekkengooien, dat was één van de manieren waarop we visten.

Zomerhuis

Wij woonden in de molen, maar toen ik klein was hebben we in het zomerhuis ernaast gewoond. Het slaapgedeelte van het zomerhuis was er aan de achterkant tegenaan gebouwd. Ik weet nog dat daar een krib voor een baby in de bedstee was. Die krib zat aan een paal vast en die kon je

uit de bedstee draaien om het kind te verschonen. Dat was handig. Ik weet nog vaag dat we in die tijd naar de molen zijn verhuisd. Vlak na de oorlog heeft mijn nicht Alie met haar man Ton een aantal jaren in het zomerhuis gewoond. Later zijn mijn ome Jan en tante Nel er komen wonen. Die hebben er zo'n vijf jaar gewoond en ze hebben er twee kinderen gekregen.

Nortonpomp

We hadden geen waterleiding, maar in het zomerhuis zat een nortonpomp. Daar kon je water mee oppompen. Dat was grondwater en het smaakte naar ijzer. Op een gegeven deed de pomp het niet meer. De waterput was verzand, maar we mochten geen nieuwe put slaan. Dat hield in dat we voortaan bij een boerderij in de buurt, waar ze waterleiding hadden, water moesten gaan halen. Ik ging er met de roeiboot naartoe en nam dan een melkbus mee waar veertig liter water in kon. Ik was nog klein, dus als die bus vol was, kon ik hem niet tillen. Dan moest ik een knecht roepen en die hielp me dan om de bus in de boot te zetten. Daarna roeide ik weer naar huis. Pas veel later hebben we waterleiding gekregen, ik meen in 1958. Er werd toen een persleiding aangelegd dwars door de polder en het polderbestuur heeft toen bedongen dat er een aftakking naar de molen gemaakt moest worden. Op een goed ogenblik bevroor 's winters die leiding. Mijn vader probeerde de leiding te

ontdooien, maar dat lukte niet al te best. Uiteindelijk dacht hij: ik draai de kraan wel los. Dat deed hij, maar op een gegeven moment schoot ineens het water er door. De keuken was circa drie meter breed, maar het water spoot zo naar de andere kant tegen de kast aan [lacht]. Ik ben toen onder de straal door gedoken, naar de put gegaan en heb gauw de hoofdkraan dichtgedraaid.

Benen op het fornuis

In 1958 is de molen van binnen opnieuw betimmerd. Eerst zat er maar één laag planken tussen de binnen- en buitenkant van de molen, dus het was altijd ontzettend koud binnen. Ik weet nog dat mijn ouders in de strenge winters altijd met hun benen op de openstaande klep van het fornuis zaten, omdat dat nog een beetje warmte gaf. Maar je had wel gratis wonen hè! [lacht]. Dat werd vroeger altijd gezegd als je iets zei over het lage salaris van de molenaar. Er kwam een keer een man van de belastingdienst bij ons thuis. Die wilde in rekening brengen dat we daar gratis woonden. Toen zei mijn vader: "Nou, dat vind ik een goed idee. Deze winter mag jij drie maanden helemaal vrij op de molen zitten, dan ga ik wel in jouw huis." Toen was het gelijk over [lacht].

Geiten, kippen en varkens

Behalve het zomerhuis stond er een wasschuur en een schuur voor de dieren op het erf. In de

wasschuur stond een wasketel op een driepoot. In het weekend hakte ik altijd houtjes voor het vuur onder die ketel. Als de was gedaan werd, dan draaide ik aan de slinger van de wringer, want niks ging vanzelf in die tijd. Dan kon mijn moeder doorgaan met wassen. Een andere vaste taak was het melken van de geit. Ik molk hem altijd 's ochtends en mijn vader deed het 's avonds. Die melk dronken we zelf. De geit stond in de geitenschuur. Daar stond ook een taanketel die werd gebruikt om de fuiken te tanen. We hadden ook vier varkens en ik weet niet hoeveel konijnen. En er waren een stuk of vijf, zes kippen. De eieren gaf mijn moeder vaak weg. Ook hadden we een kat en een hond. De hond was een keeshond. Het was geen echte waakhond, hij ging alleen maar tekeer als de postbode kwam. De kat was er om ratten en muizen te vangen. De eerste kat is een jaar of acht oud geworden. Hij liep tegen de wieken aan en was op slag dood. Dat vond ik wel erg, want ik was met hem opgegroeid en het was een ontzettend lief beest. Hij was ook heel groot. Zelf hadden we dat niet door, maar als mensen bij ons kwamen, zeiden ze "jeetje, wat een beest is dat!"

Smeerboel

"Hondsdijs" zou je ook vrij kunnen vertalen met "mensonwaardig". Althans, dat vind ik. Om bij de molen te komen moest je altijd over een onverhard pad door het land van een boer lopen. Waar ze de koeien molken, daar moesten wij

doorheen. Dat was een ontzettende smeerboel, je moest daarom altijd laarzen aan. Jaren na de oorlog werd het pad betegeld. Nu wordt het beter, dachten wij, want nu kunnen we over de tegels lopen. Dat had je gedacht. De boer ging gewoon zijn koeien zitten melken op het tegelpad en daardoor lag er nog al die drek. Toen ik ouder werd ging ik dat pad van ongeveer een meter of 50 schoonmaken. Maar als we 's zondagsmorgens naar de kerk gingen zaten ze op het schoon gemaakte stuk te melken...

Zondagen

Wij gingen op zondag naar de Zwaantjeskerk in Hazerswoude, waar mijn opa organist was geweest. Meestal lopend, later met de fiets. Als we uit de kerk kwamen gingen we bij oma koffiedrinken. Mijn vader maalde graag op zondag en toen ik wat ouder werd, ging ik om die reden eerder naar huis als ik zag dat er geschikte wind was om te malen. Dan ging ik alvast de molen opzeilen. Als mijn vader dan thuiskwam, draaide de molen al. Op die manier heb ik leren malen. Eigenlijk wilden de boeren liever niet hebben dat mijn vader op zondag maalde. Maar als ze er wat van zeiden, dan zei mijn vader: "Jullie melken toch ook de koeien?" Dan kwam hij er toch mee weg.

Slootwerk

Als er ooit één hard gewerkt heeft, dan was het mijn vader wel. Hij nam altijd werk aan bij boeren

in de buurt. Hij nam een keer slootwerk aan met een oppervlakte van 45 hectare bij de gebroeders Wensveen, die wilden daar niet meer dan 300 gulden voor betalen. Mijn vader zei: "Ik wil dat werk wel aannemen, maar dan wel voor drie jaar achter elkaar." Ik moet toen zo'n 14 of 15 zijn geweest, ik heb namelijk nog meegeholpen. Het waren enorm veel sloten die vol stonden met biezen. Al die biezen moesten eruit. Mijn vader had er in feite dik aan verloren, maar omdat het een klus voor meerdere jaren was, was het toch een aardige deal. Maar toen we het twee jaar gedaan hadden, zei Johan Wensveen: "Joh, we hebben tijd genoeg. We doen het dit jaar zelf wel." Nou dan moet je net bij mijn vader komen! Die pikte dat niet. Hij zei: De afspraak was dat ik het werk drie jaar achter elkaar zou doen. Uiteindelijk accepteerden ze dat wel. De meeste boeren waar mijn vader voor werkte, waren geen lid van het polderbestuur, maar hij was ook vaak aan het werk bij de penningmeester van de polder, Jan Goedhart. Daar heeft hij jarenlang van alles voor gedaan, waaronder slootwerk. Ik werkte geregeld samen met mijn vader. Toen ik een jaar of 11, 12 was moest ik na schooltijd al helpen met bieten rooien. Dat was heel zwaar. Mijn vader haalde de bieten uit de kleigrond, en ik moest dan al die bietenkoppen hakken. Als dat klaar was, gingen we thuis eten.

Het slootwerk nam mijn vader altijd aan in de vakantie. Dan was ik vrij en dan deden we het

met zijn tweeën. Mijn vader was heel handig en snel in het "sloten". Ik heb van hem geleerd hoe het moet. Dat was allemaal nog handwerk. De boeren dachten soms: "Hoe is het mogelijk dat die Kraan zo hard gaat met zijn zoon? Hoe redden ze dat toch?" Er waren er bij die het niet vertrouwden en die kwamen dan al springend met een stok over de sloten naar ons toe om te zien of we wel netjes werkten. Maar wij werkten altijd netjes en secuur. Soms waren we van 's morgens vroeg tot 's avonds laat aan het werk. Dan had je je avondeten op en dan zei mijn vader: "Henk, zullen we nog even?" [lacht] Toen mijn vader ooit opdracht kreeg de vaarsloot uit te baggeren, samen met Bram Elswijk, de molenaar van de Rhijneburger Molen, troffen ze de waterloop aan van de eerste molen in de Hondsdijkse Polder. (Zie schets op de laatste pagina, red.) Werk wat mijn vader er ook bijdeed was pulpschepen lossen. Dat was afval van een bierbrouwerij, dat moest dan van een schip gehaald worden. Dat deed hij samen met een vriend. Mijn vader pakte van alles aan om bij te verdienen.

Fuiken lichten

Net als mijn opa pachtte mijn vader ook viswater. Er waren maar twee boeren die het viswater perfect op orde hadden. Dat waren Koot, van boerderij Bronstee, en de familie Rijneveld. Die zorgden zo goed voor hun water, dat viswater wilde je als molenaar niet graag kwijt. Als we

bezig waren met het sloten, mocht ik de fuiken gaan lichten met de boot. Dan ging ik de Lagewaardse Polder in. Op een bepaalde plek moest ik de boot overtrekken en daar liepen stieren. Daar was ik behoorlijk huiverig voor, dus dan was ik blij dat ik weer verder kon varen. Ik lichtte in de rondte wel zo'n veertig fuiken. Een kilometer of vijf was ik dan aan het varen geweest. Als ik terugkwam, waren we soms blij, de andere keer niet. Dat hing af van hoeveel paling we gevangen hadden.

Snoek vangen

Wat we ook deden was snoek vangen met het raamnet. Snoek zwemt vaak in de paaitijd tegen de stroom in. Ze zwommen dan in de richting van de molen en dan werd een raamnet in de voorwaterloop van de molen gezet. Aan de kant werd een opening van zo'n 20 centimeter gehouden. De snoek gaat er langs, maar bij de schoepen van het scheprad lukt het ze niet meer tegen de stroom in te zwemmen en komen ze in het raamnet terecht. Zo hebben we ontzettend veel snoek gevangen. Eén keer hadden we een snoek van 22 pond. Die was gewoon lelijk van ouderdom, wat een kreng was dat. In de polder hadden we er wel eens eentje van 12 pond gevangen, maar zo'n grote als deze nog nooit. Bij strenge winters zetten we voordat de molen ging draaien het raamnet er in. Dat sloot dan alles af. Dan gingen we malen en kwam alle vis die

vanwege de zuurstof vlak achter de schoepen was gaan liggen in het raamnet.

Stekkengooien en fleuren

Paling kon je ook vangen via stekkengooien. Een stek is een stokje met zo'n vijf, zes meter draad eraan met aan het einde een palinghaak. Aan die haak worden allemaal wormen geregen. Als we gingen stekkengooien hadden we wel zo'n 150 stuks van die stekken, die we om de 25 meter in het water zetten. De andere ochtend gingen we dan kijken of er paling aan zat. Ook hadden we op de vaart dikwijls dobbers liggen, ronde staafjes waar draad omheen zat. Daaronder hing een palinghaak, daar deden we dan visjes aan om snoek mee te vangen. Er was nog een manier om 's winters vis te vangen: bijtjes hakken. Je hakt een gat in het ijs en daar hang je een fleur in. Een fleur bestaat uit een Y-vorm met een stokje. Daar doe je met de hand draad om en dat wordt vastgezet in een keepje van het hout. Onderaan zit nog een stukje draad met een onderlijntje, wij noemden dat een "sedertje", waar een visje aan komt te hangen. Daarmee kon je dan snoek vangen. Ik kan me herinneren dat het in 1956 een hele strenge winter was. We gingen "fleuren", dus kijken of er wat aan zat. Het had toen zo hard gevoren dat je de fleur uit het ijs moest hakken. Maar vaak zat er dan nog een draadje vast aan de onderkant van het ijs. Dan moest je je jas uittrekken om het draadje los te maken. Nou, dat was me koud zonder jas! De wind gierde gewoon

langs je heen, zo hard vroor het. Dan zeiden we tegen elkaar: "Nou ben jij aan de beurt om je jas uit te doen." En dan zei de ander: "Nee, jij bent aan de beurt!"

Paling steken

Een andere manier van vissen in de winter was paling steken. We reden dan op de schaats de sloten af. Aan de vorm van de belletjes in het ijs kon je zien of er een paling lag. Dat is een hele oude manier van palingvissen. Ik heb nog een palingsteker die van één van de eerste Kranen op deze molen is geweest, uit 1792. Daar hebben we wat paling mee gevangen! Ook toen ik al getrouwd was en in Koudekerk woonde ben ik nog wel met mijn vader op de schaats gaan paling steken. Mijn vader kon ontzettend goed rijden. Ik weet nog dat er in 1974, mijn vader was toen 69 jaar, een keer een boer naar me toe kwam die me erop aansprak: "Joh, ga jij nou paling steken met je vader? Hoe kun je dat nou doen? Als hij straks valt..." Ik zei: "Nou, ik zal je vertellen, mijn vader kan beter schaatsen dan ik, hoor." Als mijn vader en ik samen paling gingen steken, bleven we uren weg. De heer Huisman kwam ook graag bij ons op bezoek. Vooral als we de molen lieten draaien om paling te vangen.

Bankdirecteur

Wie ook vaak bij ons kwam om te vissen was de directeur van de Nederlandsche

Middenstandsbank, Ferdinand Postuma. Dat was vlak na de oorlog. Hij liet zich met de taxi afzetten en bleef dan bij ons vissen, koffiedrinken en eten. Hij vond het ontzettend leuk om bij een molenaarsfamilie te komen. En wij vonden hem ook leuk, want hij vertelde allerlei verhalen en raadsels. Hij was de rechterhand geweest van Lieftinck, de toenmalige minister van Financiën. Hij had zelf kinderen en bracht altijd boeken voor mijn zus Gerda en mij mee. Eén boek kan ik me nog goed herinneren: 'De Page van Gravin Jacoba' [lacht]. Dat was een ontzettend mooi boek. Postuma zat vol met humor. Eén van zijn raadsels was: het is groen, het hangt in een boom en het zingt. Antwoord: een groene haring. Op onze vraag:

"maar het zingen dan?" zei hij: "dat is om het moeilijk te maken." Ik heb zelfs nog een keer een werphengel van meneer Postuma gehad. Ik maakte altijd zelf een hengel van een bonenstok. Daar deed ik een palingdraad aan met een paar kurken en aan het eind een palinghaak. Als aas gebruikte ik een klein visje. Ik was vroeger een heel druk mannetje, maar als ik aan het vissen was, had ik veel rust en geduld. Als klein jongetje heb ik eens een snoek van vijf pond gevangen die ik amper fatsoenlijk kon dragen. Ik heb hem eruit gehaald en met veel trots thuis getoond.

Gerookte vis

Zelf aten we altijd op vrijdag vis, zoals dat vroeger bij katholieken de gewoonte was. Mijn

vader had zelf een rookkast gemaakt. Hij rookte daar paling in. Onze paling was verreweg het lekkerste van alle rokers. Hoe kwam dat? De meeste mensen hangen hun paling in de kast en zodra die vet gaat druipen halen ze de paling eruit. Maar mijn vader liet die paling druipen, druipen, druipen tot al het vet eruit was. Dan was de paling ontzettend lekker. Wij vingen ook veel zeelt. Die rookte mijn vader ook. De meeste vis verkochten we aan handelaren. Paling was onze belangrijkste inkomstenbron. Voor de paling kregen we 8 gulden de pond. Dus je snapt wel dat die paling een aardige bijverdienste was. In Oude Wetering had de familie Kraan een palingrokerij. Als we veel hadden kwamen ze het met de auto halen. Dan roeiden wij met de boot naar voren, naar de weg, en dan pikten zij de vis daar op. Een andere vaste afnemer was Zandvliet. Die had een palingrokerij in een hofje in Leiden. Hij kwam de vis altijd halen, een enkele keer ging ik het zelf brengen. Als die man dan met die paling bezig was op dat kleine binnenplaatsje, dan stonk het als ik weet niet wat!

Machinist

In 1959 is de molen stilgezet en heeft een gemaal het malen overgenomen. Mijn vader is daar toen machinist geworden, maar hij is wel op de molen blijven wonen. In de winter van 1963 vroor het ontzettend hard en is mijn vader gevallen op het ijs. Hij was naar zijn broer in Hoogmade geschaatst en viel toen hij al bijna weer thuis

was, op de molensloot. Hij had een hersenschudding. Na de dooi moest er natuurlijk weer gemalen worden met het gemaal, dus het gevolg was dat ik mijn vader als machinist moest vervangen. Ik zat in die tijd op de avondschool. Ik werkte 48 uur in de week, ik deed veel aan sport, dus dat gemaal erbij was eigenlijk geen doen. Maar goed, ik ging er toch mee malen. In die tijd kwam er veel vuil naar het gemaal toe. Er zat daar een sluis in de Wetering. Ik dacht: ik laat die sluis iets zakken, dan blijft het vuil ervoor liggen en dan haal ik het krooshek weg voor het gemaal. Ik was toen 25 jaar en erg sterk. Dus ik liep met dat krooshek – ik denk dat het wel 80 kilo gewogen moet hebben – en ik gleed uit. Ik ging door mijn rug en moest tien dagen platliggen. Het was oorspronkelijk de bedoeling dat ik mijn vader zou opvolgen. Maar die ervaring op het gemaal maakte dat ik eigenlijk minder trek had om het werk van mijn vader als machinist over te nemen. Van de molen af In 1964 zijn wij van de molen afgegaan en in een woning in Koudekerk gaan wonen. De belangrijkste reden was dat mijn moeder de ziekte van Parkinson kreeg en daardoor niet meer op de molen kon blijven wonen. Het polderbestuur gaf een afscheidsfeestje in café De Hoek in Koudekerk. Aan het eind van het feest heb ik nog een woordje gesproken. Naast de

ziekte van mijn moeder was er nog een reden om te stoppen. Al het viswater was dood. De waterkwaliteit was erg achteruit gegaan, en dat terwijl we vóór de winter van '63 nog zo veel gevangen hadden. Mijn vader was op en top molenaar dus het was een hele moeilijke beslissing om van de molen af te gaan.

Mijn werk

Vanwege de problemen met mijn rug kon ik geen zwaar werk meer doen. Ik heb bij 3 verschillende bedrijven gewerkt maar die gingen allemaal failliet [lacht]. Daarna heb ik tot aan mijn pensioen met veel plezier gewerkt op de afdeling kosten controleren en begroten bij ingenieursbureau Lummus in Den Haag. Een paar jaar geleden ben ik nog op de molen geweest bij Van Meeteren (de huidige molenaar, red.). De molen was toen gerestaureerd. Hij had hem in de zeilen staan, de molen stond te draaien. Ik ben naar binnen gegaan en heb geluisterd hoe mooi hij liep. Hij loopt nu als een zonnetje. Van mijn plan om mijn vader als molenaar op te volgen is dus niks terecht gekomen, maar ik ben er blij mee hoe mijn leven gelopen is. Ik ben de laatste generatie Kraan die met de molen gemalen heeft, maar ook de eerste Kraan op de Hondsdijkse Molen die heeft doorgeleerd

7602: Theo Kraan (1937) verteld in "molenverhalen" over de Groenendijkse molen

Molenverhalen is een uitgave van Erfgoed Zuid-Holland. Interview Ellen Steendam en Marloes Wellenberg

Mijn moeder heeft mij wel gevraagd of ik molenaar wilde worden, maar ik prakkiseerde er niet over

Mijn ouders kwamen allebei uit een molenaarsfamilie. Mijn vader is geboren op de Hondsdijkse molen in Koudekerk. Hij was de tiende generatie uit de familie Kraan die hier in Rijnland molenaar werd. Hij leerde het vak van zijn vader en die weer van zijn vader, enzovoort. Dat gaat wel terug tot 1600.

Verongelukt

Ik weet niet of mijn vader altijd al molenaar wilde worden, hij werd er als het ware gewoon ingegooid. Zijn vader is op zijn 48ste verongelukt op de Hondsdijkse molen. Mijn vader was de oudste zoon en hij moest de baan van molenaar wel overnemen. Mijn moeder is geboren op de Bosmolen in Hoogmade. Die molen is later verplaatst naar Koudekerk en wordt nu de Lagenwaardse molen genoemd. Toen mijn vader trouwde met mijn moeder hebben ze een tijd een molen van een droogmakerij in Hazerswoude-Dorp gemalen. Daarna zijn ze naar de Groenendijkse molen gekomen en is hij daar molenaar geworden. Ik was de jongste in een gezin van tien kinderen, ik had vier zussen en vijf broers. Als molenaar verdiende je een schamel loon. Zo'n 100 à 120 gulden per jaar. Daar kon je niet van leven.

Mijn vader pakte alles aan wat hij pakken kon om bij te verdienen. Hij was visser, werkte veel bij de boeren en heeft nog in ploegendienst bij de Spoorwegen gewerkt. Hij werkte ook als stoker op de gashouder bij de watertoren in Hazerswoude. Daar is hij 's winters, toen het glad was en er sneeuw lag, van een stalen trap gevallen. Aan de sneeuwsporen konden ze zien dat hij van de 17e of 18e trede naar beneden was gegleden. Hij is nog naar huis gestrompeld met zijn fiets, maar daarna is hij niet meer van het bed afgekomen. Nog negen maanden heeft hij geleefd en toen is hij gestorven. Dat was in 1940. Hij was toen 47 jaar oud. Mijn moeder bleef achter met 10 kinderen. Je had toen nog geen weduwen- en wezen-pensioen. Helemaal niks. Dus dat was bittere armoede.

Molenaars

Op papier is mijn moeder toen molenaars geworden. Zij kwam uit de molenaarsfamilie Borst. Aan kennis van het molenaarsvak geen gebrek, maar zij had geen tijd om te malen. Mijn broer Cor van 17, die bij boer Kaptein in Weipoort werkte, is toen naar huis gekomen om de molen te gaan bedienen. Voorheen had hij mijn vader ook altijd geholpen met malen. Mijn moeder had haar handen vol aan het huishouden met 10 kinderen. In mijn herinnering was ze altijd met de was bezig. Dan stond ze de was te stampen. Dat was me een werk, daar was je de hele dag mee bezig.

Zwarte sokken vol hooizaad Ik kan me weinig herinneren van mijn vader. Ik was natuurlijk nog klein toen hij dood ging. Wel heb ik nog één scherpe herinnering dat ik over de vloer kroop en dat mijn vader op een pa ar stoelen lag te slapen. Mijn vader was bij de boer aan het werk geweest. Tenminste, dat vermoed ik, want hij had zwarte sokken aan die vol hooizaad zaten. Die was ik aan het uitplukken, zo klein als ik was. Maar mijn vader werd er wakker van en zei dat ik op moest houden. Verder weet ik nog dat mijn vader in de kist lag. Het deksel van de kist stond schuin tegen de muur tussen twee ramen in. En er werd veel gehuild, natuurlijk. Dat kan ik me nog goed herinneren. Ik heb ook een herinnering aan de verbouwing van de molen in 1939. Ik moet toen nog geen drie jaar geweest zijn. De molen werd destijds omgebouwd van een molen met scheprad naar een molen met schroefpomp. Het grote vliegwiel dat daar bij hoort werd in twee delen met een dekschuit gebracht. Tenminste, ik denk dat het een dekschuit was. Toen ze bezig waren de delen van dat vliegwiel uit de schuit te dragen, viel één van de mannen in het water. Later hoorde ik van mijn moeder dat die man nog droge sokken van mijn vader heeft aangekregen.

Geen goede palingmolen

Een molenaar had het recht om de eigen polder bevissen, de polder die hij bemaalde. Dat was in dit geval de polder Nieuw Groenendijk. Ik weet dat mijn vader daar graag gebruik van maakte. Hij viste van alles: zeelt, snoek en paling. Achter de molen lag een visbun. Als hij dan vis had, ging het daar in. Hij viste het liefst op paling, want dat was het duurst. Die verkocht hij aan een palingrokerij. Maar de Groenendijkse molen was geen goede palingmolen. Echte waterlopen met plassen erin, ja, daar zit wel paling. Maar in onze polder had je alleen maar smalle slootjes. Mijn zus en zwager woonden op molen De Woudaap in Krommenie, Noord-Holland. Nou, dat was een goede palingpolder! Die heeft een hoop paling gevangen. Mijn broer Cor ging vaak mee met mijn vader om te vissen, als hij een dag vrij had. Dan gingen ze met een vissersbootje fuiken uitzetten en lichten. Nadat mijn vader gestorven was, werd er niet veel meer gevist. Jarenlang hebben er een heleboel visfuiken in de molen gelegen, maar die zijn nooit meer gebruikt.

Hutje bij mutje

Wij hebben nooit in de molen gewoond. Wij woonden in het huisje dat nu nog bij de molen staat. Of ja, 'staat'? Ik denk dat het nu onderhand wel ligt, dat huisje. [lacht] Het is in slechte staat, heel jammer. Je had er twee kamers: de huiskamer en de achterkamer. In de huiskamer mochten wij 's zomers niet komen, dus dan zaten we altijd in de achterkamer rondom de tafel op banken. Daar konden we met z'n allen aan zitten. Alleen 's winters mocht je in de huiskamer komen, want daar stond een kachel. Dan verhuisden we dus naar de kachel. In die kamer had je twee bedsteden, maar we sliepen vooral op zolder. Mijn moeder sliep meestal beneden in de bedstede, maar ook mijn broers Bart en Sjaak en ik hebben daar geslapen. Meestal sliepen we boven in één zolderruimte, hutje bij mutje, de jongens apart van de meisjes. We hebben daar ook nog een poos met z'n tweeën in één bed gelegen. Een bed en een stoel was wat je daar had. Je kwam daar alleen om te slapen, want je had er verder helemaal niks. Later heeft één van mijn broers die timmerman was, er nog een dakkapelletje op gemaakt. Toen ik een jaar of 17 was, heb ik een afscheiding gemaakt zodat mijn zuster een eigen kamertje had. Als je dat huisje nu ziet, dan denk je: hoe hebben we daar met zijn elven kunnen wonen? We hadden een plee die aan het huisje vastzat. In het begin was dat nog zo'n houtdeksel met een gat erin en een klep erop. Later hebben we een closetpot gekregen. Wassen deden we ons aan de gootsteen in de keuken. Water haalden we uit de waterput. Die put staat er trouwens nog steeds. Daar werd regenwater in opgevangen. Alleen in de zomer kwamen we water tekort, want dan regende het niet zoveel. Dan gingen we met een karretje vol lege melkbussen naar boer Arie de Jong, waar we gratis water mochten tappen. Wie het minst verdiende, maalde met de molen Van lieverlee gingen mijn broers en ik allemaal de molen bemalen. Dat ging zo in leeftijd naar beneden: Na Cor deed Jan het, daarna Piet, Bart, Sjaak en ik. Maar het ging niet strikt naar leeftijd. Kijk, het molenaarsberoep dat was natuurlijk armoe. Eén hap ellende, kun je wel zeggen. Wij gingen allemaal vroeg werken om geld te verdienen. De één zat in de bouw, de ander werkte bij de boer, de ander bij de melkfabriek, de één was timmerman, de ander tuinder. Van alles wat. Wie er het meeste verdiende, ging werken en wie het minst verdiende maalde met de molen. Zo ging dat. Als alle andere jongens goed werk hadden, kwam het wel eens voor dat mijn moeder tegen mij zei: "Ga jij de molen maar bemalen." Dat vond ik dan wel leuk, want dan hoefde ik niet naar school.

Als ze enigszins de kans kregen, probeerden mijn broers 's nachts te malen. Dan konden ze op de dag gaan werken. 's Nachts malen deden ze nooit alleen, altijd met zijn tweeën. Als er één per ongeluk in slaap viel, was er altijd nog de ander die de molen in de gaten hield. Zelf heb ik nooit 's nachts gemalen, maar Bart en Piet en Jan en Cor wel. Ook maalden ze graag op zaterdag en zondag, want dan kon je door de

week aan het werk blijven. Dus als het even kon en er was wind, maalden ze ook op zondag. Malen op zondag was hier geen probleem. Wij waren katholiek en gingen in Groenendijk naar de Scheepjeskerk. Alleen hooibouwen op zondag mocht niet van de pastoor. Als het 's zondags mooi weer was, klom de pastoor van het Zwaantje (de Michaëlkerk, red.) in de uitkijktoren om te kijken of er boeren aan het hooibouwen waren en dan kregen die op hun lazer. Ik weet niet of het polderbestuur ook katholiek was. Volgens mij niet, want ik heb altijd begrepen dat katholieke molens rood zijn en donker geschilderde molens gereformeerd. De Groenendijkse molen is geel en wordt ook wel de Gele Wip genoemd. Mijn broer heeft me ooit verteld dat de molen geel geverfd was, omdat er toevallig nog verf in die kleur over was. Het was goedkoper om die overgebleven verf te gebruiken. Ik geloof dat verhaaltje niet zo.

Schouw

Eén keer per jaar was er schouw. Dan kwam het bestuur van de polder Nieuw Groenendijk op het molenerf en bekeken ze of er onderhoud aan de molen gedaan moest worden. Als wij zelf iets hadden opgemerkt dat niet goed was, dan maakten we daar melding van. Op de koffie kwamen ze niet. Een en ander werd even besproken en dan gingen ze weer. Naderhand kwam dan de molenmaker, Bernard Boers, om het onderhoud te doen. Verder hadden we weinig contact met het bestuur. Ze gaven ons niet direct opdracht om te malen. Ook was er geen seinmolen die hiervoor het sein gaf, dat bepaalden we zelf, aan de hand van de waterstand. Was die te hoog en er was wind, dan gingen we aan de slag. Een enkele keer waren er weleens klagende boeren. Dan hoorden we dat er één het water te hoog vond of dat een ander het laag wou hebben. Maar ze zijn nooit persoonlijk bij ons komen klagen.

Een rolletje drop

Eén keer kwam een boer die in het polderbestuur zat 's nachts naar de molen. Twee van mijn broers waren toen aan het malen, maar de molen ging zo hard dat die boer het niet vertrouwde. Die dacht bij zichzelf: die jongens zullen wel slapen. Hij kwam ongerust naar de molen toe, maar mijn broers zaten gewoon wakker in huis. Hij had een rolletje drop meegenomen. "Zo", zei hij, "dan blijven jullie goed wakker." Diezelfde boer stelde een keer vragen, waardoor we het idee kregen dat hij niet veel van molens afwist. Eens in het jaar moesten we alle zeilen laten drogen en er afhalen. De zeilen die kapot waren gingen dan naar de zeilmakerij. Het was die dag harstikke mooi weer en de zon scheen. 's Morgens hadden we de molen met vol zeil overhek gezet (in ruststand, red.) zodat de zeilen goed konden drogen. In de loop van de avond hadden we de zeilen er afgehaald en opgerold, toen het molenbestuur kwam schouwen. Die boer vroeg: "Waren de zeilen wel droog?" Natuurlijk waren die kurkdroog. Het was prachtig weer geweest. "En

de touwtjes, waren die ook droog?", vroeg hij toen ook nog. Hij bedoelde de bevestigingslijnen die aan het zeil zitten [lacht].

De hele dag buiten

Als wij thuis waren van school moesten we altijd helpen, vooral in de moestuin waar we groenten en aardappelen verbouwden. Het was een hele grote moestuin in de buurt van de molen. De molen lag dichtbij de spoorlijn Leiden-Woerden en tegen de spoorlijn aan lag de moestuin. Van de groenten die de tuin opleverde konden we ons zelf voorzien, maar aardappelen kwamen we altijd tekort. Wij waren de hele dag buiten bezig. Binnen zat je eigenlijk nauwelijks. Wij waren veel in de polder. Dat was het enige dat je als kind had. Dan gingen we slootje springen en eendeneieren zoeken. In de zomer, als er nieuwe aardappelen waren, moesten we eerst een emmer aardappelen schrappen voordat we de polder in mochten. Als kind werd het er door je moeder en broers bij je ingepompt dat je niet op de molenwerf mocht komen als de molen maalde. Daar werd je gewoon bang voor gemaakt. Het was natuurlijk ook levensgevaarlijk met die draaiende wieken. In 1948 nog is een familielid van ons, die ook op een molen woonde, doodgeslagen door de wieken. Wat we ook vaak moesten doen was houthakken en houtzagen. Onder de spoorlijn lagen van die bielzen. Als het werkvolk van de Spoorwegen dicht in de buurt aan het werk was, dan bewaarden ze de oude bielzen die eruit moesten voor ons. Die brachten ze naar de molen en dan kwamen ze bij ons koffie drinken. Wij zaagden brandhout van die bielzen. Dat werd opgeslagen in de houtschuur, een zwart schuurtje, in een lager gedeelte aan de achterkant van de molen, tegen de weg aan. Het houtschuurtje is ook een tijd lang als varkenshok gebruikt. Destijds slachtten we ieder jaar nog een varken. Later heeft mijn broer, die toen bij de dakplatenfabriek van Durisol werkte, er nog een grotere schuur bijgebouwd.

Katten en ratten

We hadden ook katten, dat waren goede ratten- en muizenvangers. Als die 's avonds binnenshuis waren, werden ze buiten gezet om muizen en ratten te vangen. Ze hadden wel beschutting, want ze konden in de molen komen. Daar lag altijd hooi om in te kruipen. Ieder jaar hadden we jonge katten. Dat was wel nodig ook, want de meeste katten werden door de trein overreden. Ze zaten vaak achter het spoor om muizen te vangen, maar als dan de trein aankwam, wilden ze snel naar huis rennen. Dat ging vaak fout. We hebben ook wel eens een kat gehad, waar alleen de staart van afgereden was. Die liep zonder staart rond. We hadden ook een rattenval, met zo'n klep. Als er een rat in zat, werd de val in het water gezet. Dan werden die ratten verzopen. Ook zetten we nog weleens 'sprenkels', ook een soort klemmen. We hebben

er hier nog één in de gang hangen. Later kregen we een herdershond. Die stond aan de ketting. Een echte waakhond was dat. Die konden we wel gebruiken, want soms kwamen ze wel eens bij ons kijken of er wat te halen viel. Zo is op een nacht de visbun van mijn vader gestolen. Ook een geit hebben we altijd gehad. Die mocht bij de boeren op het land lopen en daar hadden we melk van. Toen mijn broer Bart later molenaar werd, heeft hij nog kippen en konijnen gehouden.

Moeders boompje

Op ons erf hebben we ook een tijdje een pruimenboompje gehad. Dat deed het nooit zo goed. Op een gegeven moment zaten er een paar pruimen aan. Mijn moeder ging iedere morgen kijken of er al wat afgevallen waren, maar die pruimen bleven maar hangen. Op een keer waren mijn broer Sjaak en ik weggeweest en op de terugweg 's avonds kwamen we door de boomgaard van boer De Jong. Die had ook een pruimenboom staan. Wij even schudden aan die boom, onze zakken vol geduwd en onderweg lekker pruimen gegeten. Toen we thuiskwamen, had ik mijn zakken nog vol. "Weet je wat", zei mijn broer, "we gooien de rest onder moeders boompje." Mijn moeder ging de volgende morgen weer kijken en ze wist niet wat ze zag natuurlijk. Ze kwam terug met een schaalje vol pruimen. [lacht].

Een kilometer van de buurman

Het voordeel van opgroeien op een molen is dat je vrij zit en lekker in de polder kan spelen. Maar er zijn ook een hoop nadelen. Eén ervan is dat je behoorlijk geïsoleerd woont. Je had geen vriendjes. Zij kwamen niet op de molen en ik mocht niet bij hun gaan spelen. Dat was te ver weg. Mijn moeder wilde ons het liefst bij elkaar in de buurt van de molen houden. De afstand naar school viel nog wel mee. Dat was ongeveer een kilometer. De eerste 300 meter door het land werden we getrokken op een karretje en als we dan bij de weg waren, sprongen we eraf en gingen we verder lopen. De eerste buurman woonde op een kilometer afstand. Dat was ook een molenaar. Rademaker heette die, hij bemaalde de Langelandse polder. We kregen weinig bezoek, maar hij kwam wel eens bij ons kijken. Ik weet nog dat ik een keer aan het malen was met buig weer. Ik denk dat ik toen een jaar of 13 of 14 was. Veel ouder zal het niet geweest zijn. Ik keek naar de lucht en zag ineens een zwarte streep naar beneden toelopen. Ik zei tegen mijn moeder: "Kom eens kijken. Is dat nou een windhoos?" Ik had nog nooit een windhoos gezien, maar ik had er wel van gehoord. Mijn moeder keek en ze zei: "Ga de molen maar gauw uitspannen (de zeilen eraf halen, red.) en leg hem maar aan de ketting, want als die hier aan de grond komt, ben je nog niet klaar." Net toen ik de molen aan het uitspannen was, kwam de buurman langs de spoorlijn aanfietsen. "O", zei hij, "je had het dus al gezien." Hij was gekomen om ons te waarschuwen.

Tweede Wereldoorlog

Al was ik nog jong, de oorlogstijd kan ik me maar al te goed herinneren, op een erg negatieve manier. Er kwam bij ons een man aan de deur, die handelde in voedselbonnen, onder andere voor rookwaar en snoep. Een soort ruilhandel was dat. Mijn moeder stond in het gat van de deur met die man te praten. Koos van der Meer heette hij. "Kijk eens", zegt hij, "er komt een vliegtuig aan. Ze gooien er wat uit. Het komt deze kant op." Net naast de molen, achter het spoor, kwam het terecht: een bom! Alle ramen vlogen eruit. Mijn broer lag tussen het glas onder de tafel. Dat was een van de eerste bommen die gevallen was in de oorlog. Op Dolle Dinsdag (5 september 1944, toen ten onrechte door velen werd gedacht dat het land elk moment bevrijd kon worden, red.) vond er een andere nare gebeurtenis plaats. Engelse vliegtuigen wilden de spoorlijnen blokkeren en beschoten de treinen. Er werd een trein beschoten die vlak langs de molen reed. Ik zag de vliegtuigen duiken en hoorde het knetteren van de patronen. Omdat we dachten dat we bevrijd waren, liep mijn zus buiten met een Nederlandse vlag te zwaaien. Ze vloog tegen de grond aan. De locomotief die net na de molen tot stilstand kwam, was doorzeefd met kogels. De aardappelen die we in ons aardappelveldje hadden gepoot, werden eruit geschoten. Die hebben we later nog op lopen rapen. Er zaten geen Duitse soldaten in de trein, maar gewone passagiers, waaronder veel vrouwen en kinderen. Ik zie nog de mensen uit de stilstaande trein springen. Ons huis was voor die mensen de eerste opvangplek. Een hoop huilende vrouwen en kinderen hebben we toen in huis gehad.

Laatste bewoners

Mijn moeder nam op 1 januari 1960 ontslag. Al maalde zij de molen niet, op papier is zij al die jaren molenares van de Groenendijkse molen gebleven. Daarna is mijn broer Bart de officiële molenaar geworden. Ik en mijn broers vonden dat helemaal niet erg. Bart stond altijd vooraan om de molen te malen. Als we met zijn allen thuis waren, dan ging Bart malen, bij wijze van spreken. Dus het was eigenlijk logisch dat hij de baan overnam. Toen Bart rond 1963 trouwde, verhuisde mijn moeder naar een kleinere woning aan de Rijndijk. Haar jongste kinderen die nog thuis woonden, waaronder ik, gingen met haar mee. Zelf ben ik in 1965 getrouwd. Bart en zijn vrouw en zoontje zijn nog een jaar of tien in het huisje bij de molen blijven wonen. Daarna is hij in dezelfde polder op een gemaal gaan werken. Hij is toen naar de wijk Groenestein verhuisd. Bart en zijn gezin waren dus de laatste bewoners van het huis bij de molen.

In de rouw

Mijn moeder heeft mij wel gevraagd of ik molenaar wilde worden, maar ik prakkiseerde er niet over. Toen ik klein was, vond ik malen wel leuk. Later niet meer. Ik ben metselaar in de bouw geworden. Later ging ik

op de belijmingsfabriek Avery Dennison werken. Dat is een Amerikaans bedrijf. Ik werkte er in de ploegendienst: zeven ochtenden, zeven avonden en zeven nachten, met een paar dagen vrij ertussen. De meesten van ons maalden niet graag, maar mijn zuster Jo en broer Jan zijn wel met een zus en broer uit het molenaarsgezin Borst van molen Zelden van Passe getrouwd. Dat is die molen die bij Zoeterwoude-Dorp langs de A4 staat. Jan is toen molenaar op de Doesmolen in Hoogmade geworden en mijn zus is met haar man op een molen in Noord-Holland gaan wonen. Bij de Groenendijkse molen kom ik nu alleen nog om te vragen of die in de rouw gezet mag worden. Eerst toen mijn zuster overleden is. Toen heeft de molen zes weken in de rouwstand gestaan. Daarna is mijn broer Cor overleden. Dat is een paar jaar geleden. Hij was toen 94. Ook toen stond de molen zes weken in de rouw. Ook bij mijn vaders overlijden zal de molen in de rouw hebben gestaan, dat is een ding dat zeker is.

Allemaal wipmolens

Nee hoor, ik heb geen speciaal plekje in mijn hart voor molens. Mijn dochter wel, zij wil graag in het archief overal induiken. Wat ik wel jarenlang heb gedaan is molentjes maken, speelmolens. Toen ik pas getrouwd was, zei ik tegen mijn vrouw: "Als ik met pensioen ben, ga ik molentjes maken." Toen zei ze: "Waarom ga je nu niet beginnen? Dan kan je er zelf nog van genieten." Dat heb ik toen gedaan. In de loop van de tijd heb ik er meer dan 100 gemaakt. Allemaal wipmolens, net als de Groenendijkse molen. In alle maten, van groot tot klein. Gemiddeld waren ze 1.60 meter. De grootste van 2.20 meter is bij een molen in Hoogmade in de tuin komen te staan. Die molentjes zijn overal terecht gekomen: één in Amerika, één in Spanje, één in Mallorca, één in Maleisië en drie in Duitsland. Die mensen uit het buitenland kwamen gewoon aan de deur om te vragen of ik er eentje wilde maken. Eén vroeg om een molen om in zijn bloemenzaak te zetten. Er kwam ook een keer een Amerikaan, die vroeg of ik een molen van wel 10 meter hoog wilde maken. Ik legde uit dat ik daar geen werkruimte voor had. Ik heb die man doorgestuurd naar molenmaker Verbij in Hoogmade. Molens met binnenwerk heb ik nooit gemaakt. In het begin maakte ik ze met een echte vang en vangstok. Maar ten eerste was het een hoop werk en ten tweede snapten de mensen niet waar dat 'latje' voor diende. "Waarom zit dat stokje eraan? Dat heeft toch geen nut", zeiden ze dan. Toen ben ik molentjes zonder vangstok gaan maken. Voor ieder van mijn kinderen heb ik een heel klein molentje gemaakt. Dat was me een priegelwerk. Ze hebben niet allemaal een bijzondere belangstelling voor molens, maar zo'n molentje wilden ze toch wel graag hebben [lacht].

6.8 Fotoalbum

Naast het vier-cijferig bronnummer kan ook een vijf-cijferig nummer zijn vermeld, welke verwijst naar een digitaal fotobestand op forever.com. Het internet adres naar dit fotografisch materiaal is:

<https://www.forever.com/app/users/dirk-jan-kraan>

Fotoalbum tak Theodorus "Dirk" Kraan 1862-1940

8000 (10051): Bartholomeus Kraan 1890-1978

Collectie Dirk-Jan Kraan

8001 (10001): Drie generaties in zondagse pak

Collectie Dirk-Jan Kraan

Na de heilige Mis in de St. Jan de Doper kerk van Leimuiden, lopen drie generaties Kranen gekleed in een "zondags" pak richting de fotograaf. Links op de foto **Theodorus "Dirk" Kraan 1862-1940** ook wel "Dove" genoemd, vanwege zijn slechte gehoor. Zijn zoon **Bartholomeus Kraan 1890-1978** en kleinzoon **Theodorus "Dirk" Kraan 1926-2021** zijn er ook bij.

8002 (10000): Gezinsfoto Bartholomeus Kraan en Egnatia Theodora van Galen

Collectie: Dirk-Jan Kraan

Het gezin van **Bartolomeus Kraan 1890-1978** en **Egnatia Theodora van Galen 1893-1977** op de foto voor het woonhuis aan de Westerdijk in Leimuiden. Het is moeilijk voor te stellen dat 13 familieleden hier samenwoonden.

Achterste rij: **Hendrika Johanna "Rieka", Margaretha "Greet", Bernardina "Dien", Catharina Maria "Tiny", Jacoba "Coba" en Theodorus "Dirk"**. Middelste rij: **Jacobus "Jacques", Petrus "Piet" en Hendrikus "Henk"**. Voorste rij: **Ignatia Theodora "Zus", Bartholomeus, Egnatia Theodora en Bartholomeus "Bart"**

8003 (10002): Egnatia Theodora en Rieka op de salonboot nabij Scheveningen

Collectie Dirk-Jan Kraan

Egnatia Theodora van Galen 1893-1977 en haar dochter **Hendrika Johanna "Rieka" Kraan 1921-1965** tijdens een boottripje op zee nabij Scheveningen. Het kaartje is voor haar zoon **Theodorus "Dirk" Kraan 1926-2021** in Nederlands-Indië.

8004 (10003): Muzikale zussen, Tiny en Greet

Collectie Dirk-Jan Kraan

De muzikale zussen Kraan. Links op de foto **Catharina Maria "Tiny" Kraan 1925-2002** met de mandoline en rechts op de accordeon **Margaretha "Greet" Kraan 1922-2009**.

8005 (10066): Wedstrijdzwemmer Bartholomeus Kraan 1890-1978

Nationaal Archief/Collectie Spaarnestad/Het Leven/Fotograaf onbekend

Deelnemers aan een internationale zwemwedstrijd aan het IJ in Amsterdam, anno 1921. Uiterst links **Bartholomeus Kraan 1890-1978**. Hij verdiende met wedstrijdzwemmen een kast vol medailles. Hij won bijna alles, maar 1 persoon was hem echt te snel af was, de Amerikaan Johnny Weissmuller, alias Tarzan.

8006: (10004) Wedstrijdzwemmer Petrus "Piet" Kraan 1892-1969

Collectie John van der Willik

8007 (10005): Echtpaar Bartholomeus Kraan en Egnatia Theodora van Galen

Collectie Dirk-Jan Kraan

Op 15 april 1920 trouwde **Bartholomeus Kraan 1890-1978** met de Leimuidense **Egnatia Theodora van Galen 1893-1977**. Samen kregen zij 12 kinderen, waarvan **Theodorus "Dirk" Kraan 1926-2021** het oudste is geworden, namelijk 95 jaar.

8008 (10006): Catharina Maria "Katrien" Kraan 1896-1973 viel op door haar lengte

Collectie Dirk-Jan Kraan

Er zijn bovengemiddeld veel grote mannen en vrouwen binnen de familie Kraan. Het kleinkind van **Jacoba van der Holst 1825-1904**, genaamd **Catharina Maria "Katrien" Kraan 1896-1973** viel op. Ze staat hier op de foto naast haar echtgenoot **Bernardus Wilhelmus Bartels 1893-1970**. Haar oudere broer - molenaar **Petrus "Piet" Kraan 1892-1969** en echtgenote **Anna Wiering 1896-1961** staan rechts van haar. Katrien staat bekend dat ze met haar pink zware gewichten kon tillen en mannen het nakijken liet.

8009 (10007): Trouwfoto Catharina Maria Kraan 1896-1973 en Bernardus Wilhelmus "Bart" Bartels 1893-1970

Collectie familie Bartels

Een speciale gebeurtenis waar een aantal leden van de familie Kraan en Bartels poseren voor een fotomoment. De vrouw in Hollandse klederdracht is oma Menken met achter haar Johanna Maria van Graas en met de sigaar haar echtgenoot Theodorus Bartels. Zittend op zijn hurken, helemaal rechts **Bartholomeus Kraan 1890-1978** met achter hem het bruidspaar Bernardus Wilhelmus "Bart" Bartels 1893-1970 en zijn jongere zus

Catharina Maria "Katrien" Kraan 1896-1973. Tussen het bruidspaar nog net de gezichten van de vader en moeder van Bartholomeus en Katrien, namelijk **Theodorus "Dirk" Kraan 1862-1940** en **Margaretha Menken 1863-1931**.

Deze twee Katholieke families uit de omgeving Leimuiden hadden goede banden met elkaar. De genoemde namen zijn afkomstig uit het fotoboek van de familie Bartels.

8010: (10067) Carte de visite Theodorus "Dirk" Kraan 1862-1940

Collectie familie Bartels

Als jongeman bezocht **Theodorus "Dirk" Kraan 1862-1940** fotograaf hofleverancier Abraham Koorenhoff aan het Gerecht 5 in Leiden. Vermoedelijk was hij ten tijde van de foto rond de 30 jaar, want Abraham had zijn werkzaamheden tot 1893 op deze plek in Leiden.

De meeste molenaars waren vroeger arm, maar Dirk was hier dan wel op papier een uitzondering op. Nakomelingen konden vertellen dat de Geestmolen aan het Braassemermeer vol lag met aandelen, "dove Dirk" handelde hier succesvol in. Het ging rond in het dorp dat hij hiermee de Vierambachtspolder kon kopen. In 1917 was alles belegd in Russische obligaties, deze waren populair bij West-Europese beleggers. Helaas gooide de Oktoberrevolutie van 1917, waarbij bolsjewisten onder leiding van Lenin de macht grepen, roet in het eten van zijn vermogen en raakte hij alles kwijt.

8011 (10068): Dove Dirk gebruikte een toeter tegen slechthorendheid

Collectie familie Bartels

Theodorus "Dirk" Kraan 1862-1940 kreeg als bijnaam de Dove vanwege zijn slechte gehoor. In het dagelijks leven gebruikte hij een hoorn (toeter), om geluid op te vangen. Hij werd afgekeurd voor de dienstplicht, nadat de keuringsarts er zeker van was dat hij ook echt slechthorend was door een voorwerp met hard geluid op de grond te laten vallen en zijn reactie af te wachten.

8012 (10008): Katrien fietste regelmatig naar Leiden om vis uit te leveren

Collectie familie Bartels

Catharina Maria "Katrien" Kraan 1896-1973 met haar fiets waarop ze regelmatig van Rijnsaterwoude naar Leiden fietste om vis uit te leveren voor het visbedrijf Kraan. Ze is een keer op haar fiets betast door twee ongere mannen, gelukkig was zij een grote sterke vrouw en heeft haar aanvallers neergeslagen en is veilig thuis gekomen.

8013 (10031): De gebroeders Bartholomeus en Piet in net pak met stropdas

Collectie familie Bartels

Een foto van drie jonge mannen netjes gekleed in pak met stropdas, gemaakt in de Haarlemmerstaat te Leiden. **Petrus "Piet" Kraan 1892-1969** staat in het midden met een zakhorloge uit zijn jas en zijn oudere broer **Bartholomeus Kraan 1890-1978** zit links van hem. De gebroeders Kraan kwamen in deze periode vaker in Leiden, niet in pak maar om deel te nemen aan zwemwedstrijden. De andere persoon op de foto is onbekend.

8014 (10009): Pasfoto van Petrus "Piet" Kraan 1892-1969

Collectie familie Bartels

Pasfoto van molenaar en visser **Petrus "Piet" Kraan 1892-1969**.

8015 (10010): Kinderen leren zwemmen aan de oevers van het Braassemermeer onder toezicht oog van Piet Kraan

Collectie familie Bartels

De familie Kraan groeide als poldermolenaars in een waterrijke omgeving en daarom was jong leren zwemmen in oppervlaktewater belangrijk. Zwemles bestond niet en daarom kregen kinderen dit spelenderwijs mee. Hier op de foto, onder toezicht van ervaren zwemmer **Petrus "Piet" Kraan 1892-1969**, zwemmen kinderen aan de oevers van het Braassemermeer.

Piet won samen met zijn oudere broer Bartholomeus veel medailles met wedstrijdzwemmen. Het was met de paplepel ingegoten.

8016 (10011): Bartholomeus aan het werk, paling aan de speet

Collectie Dirk-Jan Kraan

Hier rechts op de foto, zittend op een stoel, vishandelaar **Bartholomeus Kraan 1890-1978** medeoprichter van Kraan's Vischhandel en palingrookerij aan het werk om samen met o.a. Hein van Velzen uit Leimuiden verse paling aan de speet te rijgen. De paling is schoongemaakt en van de ingewanden ontdaan, waarna een rookpen met een scherpe punt via de buikopening door de bek van de paling wordt gestoken.

In de Tweede Wereldoorlog gebeurde er iets opmerkelijks op deze plek. Een Duitse militair kwam langs en eiste dat hij gerookte paling zou krijgen en wel onmiddellijk. Bartholomeus ging hier niet mee akkoord gezien de houding van deze man. Daarnaast was er strenge regelgeving en was voedsel op de bon. Voet bij stuk houdend, vertrok de Duitse militair vloekend en al de palingrookerij om een paar huizen verderop een hondje dood te schieten.

Bartholomeus is tot kort voor zijn dood blijven werken in de palingrookerij. Enkele zoon's in het bedrijf zijn verdergegaan en is de naam veranderd in Kraan & Zonen en Gebr. Kraan BV. (Jaar 1947)

8017 (10012): Specialisten in het vak: hoe pak je een paling beet

Collectie Dirk-Jan Kraan

De specialisten in het vak laten zien hoe je een paling vast pakt. Op de voorgrond

Bartholomeus Kraan 1890-1978 de grondlegger van het visbedrijf aan de Wetering.

Achter hem twee neven met precies dezelfde naam en ook nog in hetzelfde jaar geboren, namelijk **Theodorus "Dirk" Kraan 1926-2016** en **Theodorus "Dirk" Kraan 1926-2021**.

Vanwege de vriendschap, zag je ze vaak bij elkaar, waardoor ze al snel bijnamen kregen om ze uit elkaar te houden: links "zwarte Dirk" en rechts "witte Dirk". Laatsgenoemde volgde zijn vader **Petrus "Piet" Kraan 1892-1969** op als beroepsvisser op het Braassemermeer en omgeving. (Jaar 1955)

8018 (10013): Het lossen van vis uit de viswagen de bunnen in. Bartholomeus houdt de werkzaamheden in de gaten

Collectie Dirk-Jan Kraan

Met het karakteristieke woonhuis van Jachtwerf van Dam op de achtergrond is de familie Kraan druk bezig een viswagen te lossen. **Bartholomeus Kraan 1890-1978**, links op de foto kijkt het allemaal aan, **Theodorus "Dirk" Kraan 1926-2016** bovenop de viswagen met het schepnet en de zonen van Bartholomeus eromheen. (Jaar 1955)

8019 (10014): Vis lossen en sorteren, zwaar werk

Collectie Dirk-Jan Kraan

Met een schepnet in zijn handen, schept **Theodorus "Dirk" Kraan 1926-2021** de vis op uit de viswagen. Dit was zwaar werk en het was dan ook geen wonder dat de meeste Kranen over handen vol eelt beschikten. Later kocht het bedrijf een heftruck en werd de viswagen zo aangepast, dat lossen een stuk eenvoudiger verliep. Wat nog wel bleef was het met de hand sorteren van de paling op o.a. grootte.

Als de vis was verkocht, kwam het schepnet weer van pas om de bun leeg te scheppen. Om dit werk te versnellen, draaide men op spierkracht de bun omhoog uit het water met de ijzeren pennen. Het kwam nog wel eens voor dat bij het scheppen een dikke paling ontsnapte de Wetering in. Later kwam er een elektrisch-paling-afzuigstelsel voor deze werkzaamheden.

De jongste zoon van **Bartholomeus Kraan 1890-1978**, is **Bartholomeus "Bart" Kraan 1936-1979** en hij staat hier achter zijn vader en kijkt recht naar de fotograaf. (Jaar 1955)

8020 (10015): Theodorus "Dirk" Kraan 1926-2021 met vier vet gerookte palingen

Collectie Dirk-Jan Kraan

Op jonge leeftijd, leerde hij al het vak palingroken van zijn vader Bartholomeus. Hier poseert **Theodorus "Dirk" Kraan 1926-2021**, staande op klompen en in de handen een rookpin met vier vet gerookte palingen voor dorpsgenoot en fotograaf Willem van Dam. Op 15-jarige leeftijd was hij al in het bezit van een groot visakke en trok hij samen met zijn oom Piet eropuit om zoetwatervis te vangen in het Braassemermeer. (Jaartal 1941)

8021 (10016): Theodorus "Dirk" Kraan 1926-2021, leunend tegen de deur van bestelwagen van Kraan's Palingrokerij

Collectie Dirk-Jan Kraan

[DOWNLOAD](#)

Theodorus "Dirk" Kraan 1926-2021, altijd trots op het wagenpark. Hier staat hij voor een Ford F-1 bestelbus, dit voertuig regelmatig te vinden in Leiden en omgeving. Kraan's Palingrokerij is op een vintage stijl uit de jaren 50 aangebracht. (Jaartal 1950)

8022 (10017): Hendrikus "Henk" Kraan 1931-1989 onderweg met de vis vrachtwagen

Collectie Dirk-Jan Kraan

[DOWNLOAD](#)

Hendrikus "Henk" Kraan 1931-1989 en Leimuidenaar **Bert van Velzen** op pad met de vis vrachtwagen. Later is Henk, samen met zijn **Petrus "Piet" Kraan 1932-2016** uit het bedrijf gestapt en zijn deze twee broers in Scheveningen een succesvolle palingrokerij en visspeciaalzaak gestart. Bert van Velzen verhuisde mee. (Jaartal 1946)

8023 (10018): Bartholomeus Kraan 1890-1978 zit bovenop de "Mustang" van Henk en Jacques

Collectie Dirk-Jan Kraan

[DOWNLOAD](#)

Een trotse vader hier bovenop de zeilboot van zijn zonen Henk en Jacques, klaar om te vertrekken naar een zeilwedstrijd ergens in het land. Er moest geoefend worden voor de aankomende Olympische Spelen die vanwege politieke redeneren later niet door ging.

8024 (10069): Hallo Dirk, hier de feesttafel van Bart kun je alle gezichten herkennen?

Collectie Dirk-Jan Kraan

Deze foto, verstuurd naar **Theodorus "Dirk" Kraan 1926-2021** in de periode dat hij in Nederlands-Indië op uitzending was. Zijn moeder, **Egnatia Theodora van Galen 1893-1977** schreef het volgende:

"Hallo Dirk, hier een foto van de feesttafel van **Bartholomeus "Bart" Kraan 1936-1979**, kun je de gezichten alle herkennen? "

Vooraan links: **Hendrika Johanna "Rieka" Kraan 1921-1965**, Cor Bosman, **Catharina Maria "Tiny" Kraan 1925-2002**, Egnatia Theodora van Galen (onzichtbaar), Annie Wiering, oom Leen, oom Wim, Leo van de Voorn en **Bartholomeus "Bart" Kraan 1936-1979**. Vooraan rechts: **Jacoba "Coba" Kraan 1929-1992**, J. Bartels erachter R. de Waart, Tante Fionia, **Bartholomeus Kraan 1890-1978**, Tante Diena, Jacobus van Galen, Sjaak van Leen, Dora huishoudster van opa met haar zoontje en Catrientje van oom Bart. Achterste rij: Ani van oom Piet, **Ignatia Theodora "Zus" Kraan 1934-2011**, Ani van oom Leen en Dientje Rekelhof.

8025 (10070): Dirk terug uit Nederlands-Indië, welkom thuis

Collectie Dirk-Jan Kraan

Theodorus "Dirk" Kraan 1926-2021 was als dienstplichtig militair tegen zijn eigen wil ingezet in Nederlands-Indië.

In 1947 krijgt zijn vader, **Bartholomeus Kraan 1890-1978** op de palingrokerij aan de Westerdijk bezoek van de militaire politie. De reden, zijn oudste zoon "Dirk" is stiekem ontsnapt uit de kazerne en wil niet naar Nederlands-Indië, maar net als zijn andere broers werken in het visbedrijf van zijn vader. Hij heeft helemaal niets met het leger. Na aandringen vertrekt hij in hetzelfde jaar met de S.S. Zuiderkruis naar de Oost. Net aan boord niet wetende het avontuur wat zou komen en de vriendschappen die hij zou sluiten voor de rest van zijn leven. Zijn eenheid van 1947 tot 1950, het 2e Genie Park. Zijn rang soldaat en werkzaam als bakwagenchauffeur.

Op 11 april 1950 is Dirk weer veilig thuis. Hij staat hier op de foto met zijn vriendin **Anna Johanna Maria "Annie" Wiering 1927-2015**, zussen **Jacoba "Coba" Kraan 1929-1992**, **Ignatia Theodora "Zus" Kraan 1934-2011** en zijn broertje **Bartholomeus "Bart" Kraan 1936-1979**.

Tegen iedereen die het wilde horen, vertelde hij: "wat heb ik een geluk gehad, dat ik deze oorlog heb overleefd"

8026 (10019): Dove Dirk samen met zijn zoon Piet laden/lossen vis bij het visbedrijf van Kraan aan de Wetering

Collectie Dirk-Jan Kraan

Molenaar van de Rijnsaterwoudse Geestmolen **Theodorus "Dirk" Kraan 1862-1940** hier samen met zoon **Petrus "Piet" Kraan 1892-1969** bezoeken het visbedrijf en palingrokerij van Kraan, gelegen aan de Westerdijk. Ze staan achter een oude viswagen met spaakwielen waar nog net Paling en Visch op te lezen is. In 1925 vestigde de andere zoon van "Dove Dirk", namelijk **Bartholomeus Kraan 1890-1978** op deze plek en liet hun huis en schuur bouwen. De twee gebroeders hadden een eigen functie in het bedrijf. Piet was visser en Bartholomeus de vishandelaar. Linksonder zie je nog net een jong kindje met knuffel wegduiken voor de foto. Grote kans dat dit een zoon of dochter is van Bartholomeus.

8027 (10020): Catharina Maria "Katrien" Kraan 1896-1973

Collectie familie Bartels

8028 (10021): Gezien vanaf de Wetering, de gebroeders Bartholomeus en Piet op klompen

Collectie Dirk-Jan Kraan

Een foto met een laag standpunt, net boven het water. **Bartholomeus Kraan 1890-1978** (tweede persoon van links) op zijn klompen en **Petrus "Piet" Kraan 1892-1969** (tweede persoon van rechts). Om de broers heen staan een aantal jonge mensen. **Hendrika Johanna "Rieka" Kraan 1921-1965** de oudste dochter van Bartholomeus is de derde persoon van links. Opvallend is het jonge kindje rechts op de foto zonder reddingsvest. De kinderen uit de familie leerde op jonge leeftijd al zwemmen, omdat ze opgroeide aan het water.

8029 (10022): Trouwportret van Antonius Cornelis Spijkerman en Hendrika Johanna "Rieka" Kraan

Collectie Dirk-Jan Kraan

Op 31-05-1956 traden **Antonius Cornelis Spijkerman 1922-1988** en **Hendrika Johanna "Rieka" Kraan 1921-1965** in het huwelijk en de plechtigheid voor de Burgerlijke Stand vond plaats in het gemeentehuis van Leimuiden.

8030 (10023): Trouwportret Leonardus Wilhelmus "Leo" van de Voorn en Catharina Maria "Tiny" Kraan

Collectie Dirk-Jan Kraan

Op 15-11-1949 traden **Leonardus Wilhelmus "Leo" van de Voorn** en **Catharina Maria "Tiny" Kraan 1925-2022** in het huwelijk en de plechtigheid voor de Burgerlijke Stand vond plaats in het gemeentehuis van Leimuiden.

8031 (10024): Trouwportret Theodorus "Dirk" Kraan en Anna Johanna Maria Wiering

Collectie Dirk-Jan Kraan

Op 23-02-1952 traden **Theodorus "Dirk" Kraan 1926-2021** en **Anna Johanna Maria Wiering 1927-2015** in het kerkelijk huwelijk in de Parochiekerk van de H. Pancratius te Sassenheim.

8032 (10025): Margaretha "Greet" Kraan en Jan Daniël Binnendijk

Collectie Dirk-Jan Kraan

Tot verdriet van **Margaretha "Greet" Kraan 1922-2009**, accepteerde haar vader niet dat ze trouwde met **Jan Daniël Binnendijk 1918-1967**. Jan was niet Katholiek en had een eigen zaak in speelautomaten (gokmachines). Het gevolg was dat ze niet meer thuis mocht komen.

8033 (10026): Een fotomomentje met Zus, Bart, moeder Egnatia en de kippen

Collectie: Dirk-Jan Kraan

Ignatia Theodora "Zus" Kraan 1934-2011, **Egnatia Theodora van Galen 1893-1977** en **Bartholomeus "Bart" Kraan 1936-1979**. Bart en Zus waren de jongste kinderen van Bartholomeus en Egnatia.

8034 (10027): De kieuwgreep, Dirk laat het even zien

Collectie Dirk-Jan Kraan

De kieuwgreep, Dirk laat het even zien. Voor verscheidene vissers een gevreesde handeling, de kieuwgreep. Altijd oppassen, de tanden van een snoek zijn vlijmscherp en kunnen flink zeer doen. Hier op de foto laat de jonge **Theodorus "Dirk" Kraan 1926-2021** even zien hoe het moet. Achter hem liggen de "bunnen" in het water voor de opslag van levende vis.

8035 (10028): Het Heilige Hartfeest op de St Josephschool. Twee neefjes Kraan zitten klaar voor de klassenfoto

Collectie Dirk-Jan Kraan

De St. Josephschool (Johannes de Doper), Klas 2. Vanaf het einde van de 19e eeuw tot halverwege de 20e eeuw werd onder leiding van Zusters Franciscanessen Katholiek onderwijs gegeven op de St. Josephschool van Leimuiden en Rijnsaterwoude.

Je kan zien dat er veel moeite werd genomen om een goede klassenfoto te maken. Als je op de foto klikt zie dat de kinderen allerlei Katholieke relikwieën vasthouden, omdat de foto werd gemaakt ter gelegenheid van het H. Hartfeest van 1933. In het midden van de foto, net boven de letter "k" zit **Theodorus "Dirk" Kraan 1926-2021**, zoon van een vishandelaar en Palingboer. Rechts naast hem zit zijn neef en naamgenoot **Theodorus "Dirk" Kraan 1926-2016**, zoon van een zoetwatervisser en poldermolenaar.

8036 (10029): Henk, Jacques en neef Tom op de klassenfoto

Collectie familie Bartels en boekje Herkent U ze nog? Door Hans van der Wereld

Een klas van de St. Josephschool omstreeks 1944 met drie kinderen uit de familie Kraan. Twee kinderen van Bartholomeus zijn te vinden: achterin de klas rechts naast meester van der Ploeg staat **Jacobus "Jacques" Kraan 1930-2021**, zijn jongere broer **Hendrikus "Henk" Kraan 1931-1989** met een blonde kop met haren zit als tweede persoon van links net onder de zwarte streep van de muur. Het neefje van deze twee jongens en zoon van molenaar Piet is **Thomas "Tom" Kraan 1930-2018**. Volgens het boekje Herkent U ze nog? is hij ook te vinden op deze klassenfoto.

8037 (10030b): Witte en zwarte Dirk stoppen even onderweg onder het toezien oog van Ir. Cornelis Lely

Collectie Dirk-Jan Kraan

Palingboer en vishandelaar **Theodorus "Dirk" Kraan 1926-2016** en **Theodorus "Dirk" Kraan 1926-2021** gestopt op de afsluitdijk. Onder het toezien oog van Ir. Cornelis Lely even snel een pauze. Lang zal het niet hebben geduurd met een wagen vol met vis, want thuis staat het personeel al klaar voor het sorteren van "de handel".

Om de motor van deze Mercedes op temperatuur te houden, zit er een deken over de motorkap.
(Jaartal 1954)

8038 (10030a): Vis wegen in Grouw, Friesland

Collectie Dirk-Jan Kraan

Voor het wegen van de vis, werd hier bij de Haan Visserijbedrijf in Grouw (Friesland) een Bascule gebruikt. Dit weeginstrument bestaat uit een lange stang met in het midden een draaipunt. Aan beide uiteinden van de stang hangt telkens één bak. In de ene bak wordt de vis gelegd en in het andere wordt met behulp van gewichten bepaald hoe zwaar het voorwerp is. Als de stang horizontaal hangt, weet men dat aan beide kanten hetzelfde gewicht hangt. In het midden staat **Theodorus "Dirk" Kraan 1926-2016** en links naast hem zijn neef **Theodorus "Dirk" Kraan 1926-2021** (Jaartal 1954)

8039 (10065): Zeilbroeders Henk en Jacques bereiden zich voor op de Olympische Spelen

Uitgave Simon de Wit N.V. Zaandam, Nederlandse Olympische Ploeg 1956

De gebroeders **Hendrikus "Henk" Kraan 1931-1989** en **Jacobus "Jacques" Kraan 1930-2021** op de foto met hun wedstrijd zeilboot met de naam "Mustang" de Sharpie 12m2 H138 en klaar om mee te doen aan de Olympische Spelen van Melbourne 1956. De geschiedenis herhaalde zich. Net als het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog, toen vader Bartholomeus niet kon uitkomen voor het onderdeel wedstrijdzwemmen, overkwam zijn twee zonen hetzelfde lot. De Olympische Spelen, het toneel waar deze twee broers wilden schitteren en laten zien dat ze tot de internationale zeil top behoorden. Het mocht niet zo zijn. Maar 1 dag voor het vertrek naar Australië, vielen de Russen Hongarije binnen en Nederland was het enige land dat niet naar de spelen vertrok. De boot was al aan de andere kant van de wereld! Jacques was er kapot van en heeft de boot verkocht en jaren niet meer gezeild. Gelukkig is dat later weer goed gekomen.

8040: (10072) Heer en Meester in de Sharpie, zes achtereenvolgende jaren kampioen van Nederland

ANWB Waterkampioen. Fotograaf G.L.W. Oppenheim

Opperste concentratie bij de gebroeders Kraan tijdens een selectiewedstrijd op het IJsselmeer. **Hendrikus "Henk" Kraan 1931-1989** en **Jacobus "Jacques" Kraan 1930-2021**, heer en meester in de Sharpie klasse presteerden om van 1951 tot 1956 om zich als Nederlandse Kampioen te kronen.

8041 (10071): Bart Kraan aan het roer van zijn Valk nummer 612 "Gladde Aal"

ANWB Waterkampioen. Fotograaf G.L.W. Oppenheim. Tekst Wouter Molenaar uit Valkennieuws 04-2019.

Valk 612 werd in 1967 gebouwd door **Jacobus "Jacques" Kraan 1930-2021** voor zijn jongere broer **Bartholomeus "Bart" Kraan 1936-1979**. De zeilboot krijgt de legendarische naam "Gladde Aal", wat niet verwonderlijk is als je palinghandelaar bent.

Na de teleurstelling van het niet doorgaan van de Olympische Spelen in Melbourne neemt Bart het stokje over, eerst in de Sharpie (met neef Tom) en daarna in de Flying Dutchman (met broer Henk).

Bart was ongeëvenaard in de zeilwereld op zowel technisch als tactisch opzicht, waardoor meerdere Nederlandse Kampioenschappen volgden. In de Flying Dutchman zelfs Europees Kampioen met broer Henk! Vanwege het drukke internationale zeilschema wat niet meer te combineren was met het werk als vishandelaar, stapte Bart over naar de Valkenklasse. Al snel maakte hij zich deze boot eigen, haalde het beste eruit en werd maar liefst 8 keer Nederlands Kampioen. In 1979 overleed Bart op jonge leeftijd aan kanker. Nog kort voor zijn overlijden zeilde hij zijn laatste wedstrijd met 1 oog. Een mede valkzeiler vroeg of dat niet moeilijk was, zijn antwoord was dat hij zijn bemanning vertrouwde. Hierna wilde niemand de Valk 612 kopen, de boot was een soort heilig geworden en zeilers wilde niet afgaan in deze boot.

8042: Valk 612, een fotomoment in de winter met op de voorgrond de palingbunnen

Collectie: Dirk-Jan Kraan

Voor een fotomoment met de krant is er besloten om de Valk (in de winter!) even in de Wetering bij de rokerij te water te laten zakken. De blonde jongen in het midden is **Bart Kraan (1954)**, zoon van **Theodorus "Dirk" Kraan 1926-2021**. Achter het roer zeillegende **Bartholomeus "Bart" Kraan 1936-1979**.

8043 (10044): Europees Kampioen in de Flying Dutchman, de gebroeders Henk en Bart Kraan

Collectie Dirk-Jan Kraan. Tekst Paul de Schipper The Flying Dutchman, het verhaal van een wonderboot

Een nooit overtroffen stunt komt op naam van FD-zeiler **Bartholomeus "Bart" Kraan 1936-1979** tijdens de Europese kampioenschappen in 1961 bij het Zuid-Franse eilandje Bendor. De gebroeders Bart (rechts) en Henk (links) staan eerste bij het begin van de laatste wedstrijd. Die ochtend verslaapt Bart zich. In tegenstelling tot de meeste FD-zeilers slaapt hij in een hotel aan de wal. Hij mist het pontje naar het eiland, maar laat zich niet vangen en rijdt naar een in zee stekende rotspunt, de plek die het dichtst bij het eiland ligt, duikt in het water, zwemt naar het eiland, stapt in zijn FD, wint de wedstrijd en de serie.

8044 (10073+10074): Jacques, Henk en Bart poseren voor de Waterkampioen

ANWB Waterkampioen. Fotograaf G.L.W. Oppenheim.

Een foto uit de Waterkampioen van Juli 1961, "Bij de Kranen van Oudewetering". In deze publicatie gaat het over het wedstrijdzeilen van de drie broers, de zwemprestaties van vader Bartholomeus en het dagelijkse werk op de palingrokerij. Op de foto schept **Jacobus "Jacques"**

Kraan 1930-2021 een paar dikke palingen uit de bun. Naast hem staat in het nette pak **Hendrikus "Henk" Kraan 1931-1989**, waarmee hij samen in de Sharpie meerdere keren het Nederlandse Kampioenschap behaalden.

Na de teleurstelling te hebben verwerkt van de noodzakelijke boycot op de Olympische Spelen en niet kunnen meezeilen, Jacques en Henk waren immers de favoriet is laatstgenoemde met **Bartholomeus "Bart" Kraan 1936-1979** in de Flying Dutchman gestapt. De FD-zeilboot kreeg dezelfde naam als de onklopbare Sharpie uit de jaren 50, namelijk "Mustang".

8045 (10042+10043): Bartholomeus, de grondlegger van Kraan's Vischhandel en Palingrookerij

Collectie Dirk-Jan Kraan

Bartholomeus Kraan 1890-1978 werkte tot op hoge leeftijd nog in de palingrookerij in Leimuiden. Hier is hij bezig met het opensnijden van de paling om daarna de ingewanden te verwijderen.

Het zou best zijn dat hij hier een zwemmedaille in zijn broekzak heeft zitten, want er was één waarop hij erg trots was. Deze had hij in zijn jonge jaren gewonnen met een wedstrijd reddingszwemmen bij de Rotterdamse Zwem Club. Volgens zijn kleinzoon Bart (1954) nam hij deze altijd mee naar het werk ⁶⁰⁰³.

Bartholomeus Kraan 189-1978 kijkt het in zijn werkkleding allemaal aan. De bestelwagens voor regionale leveringen van gerookte paling staan naast elkaar voor het fotomoment. Achter hem het huis wat hij heeft laten bouwen rond 1925 op de plek waar Kraan's Vischhandel en Palingrookerij ontstond. Voor deze tijd werd de levende vis opgeslagen in het water bij de Geestmolen, de plek waar hij opgroeide. Omdat deze locatie onhandig was en te klein, verhuisde de vishandel en palingrookerij naar de Westerdijk en groeide het bedrijf daar verder uit.

8046 (10040+10041a): Jonge molenaarszoon Piet komt door passerende wijk van de Geestmolen om het leven

Collectie Dirk-Jan Kraan

DOWNLOAD

DOWNLOAD

Op 17-01-1948 komt **Petrus "Piet" Kraan 1933-1948**, molenaarszoon van Piet Kraan op slechts 14-jarige leeftijd om het leven, omdat hij vermoedelijk over het hek sprong bij een draaiende molen, is gevallen en tegen de passerende wieken is gevallen. De toedracht was niet geheel duidelijk, maar Petrus was gewend om vaker aan de andere kant van het

hek te begeven.

Omdat zijn broer, samen met zijn neef ten tijde van dit ongeluk in Nederlands-Indië verbleven zijn er foto's gemaakt van de uitvaart en de begravenis op het kerkhof van de St. Jan de Doper kerk in Leimuiden.

Het tragische ongeval was niet alleen een schok voor hem en de rest van het gezin, heel Leimuiden was van slag. Als herinnering aan Piet stond op zijn grafsteen MOLEN: **Maar Onze Liefde Eindigt Nimmer**.

De portret foto van **Piet 1933-1948** is gemaakt een week voor zijn overlijden. De foto's van de uitvaart zijn gemaakt door Willem van Dam.

8047 (10077): Kraan's Palingrookerij en Vischhandel aan de Westerdijk in Leimuiden

Collectie Dirk-Jan Kraan

DOWNLOAD

Het visbedrijf van Kraan had als oorsprong de Geestmolen in Rijnsaterwoude waar de twee zonen van Theodorus "Dirk" Kraan 1862-1940 op zoetwatervis en paling visten en gingen verhandelden. Omdat rond de molen niet genoeg ruimte was voor de visnetten karren en andere benodigdheden is het bedrijf verplaatst naar de Westerdijk. Hier was

voldoende water voor de visbunnen. Later is het bedrijf gesplitst naar de handel/rookerij en het visbedrijf.

8048 (gereserveerd)

8049 (gereserveerd)

(nog niet af)

Fotoalbum tak Nicolaas "Klaas" van der Pouw Kraan 1851-1922

8200: (10034) Nicolaas "Klaas" van der Pouw Kraan en Aafje van Rijn

Collectie John van der Willik

Molenaar van de Doesmolen **Nicolaas "Klaas" van der Pouw Kraan 1851-1922**, hier met een grote sigaar in zijn linker hand en de andere op de schouder van zijn echtgenote, **Aafje van Rijn 1847-1938**.

In het dagelijkse leven werd Klaas aangesproken met als achternaam Kraan, op zich niet vreemd gezien de naam van zijn vader **Bartholomeus Kraan 1825-1897**, was het niet dat door gebeurtenis bij de aangifte van zijn geboorte dit is aangepast naar Van der Pouw Kraan. (2.4 Van der Pouw Kraan)

8201 (10037+10038): Carte de visite Marinus "Rinus" van der Pouw Kraan 1878-1963

Collectie John van der Willik

8202 (10036): Carte de visite Bartholomeus "Bart" van der Pouw Kraan 1880-1958

Collectie John van der Willik

8203 (10035): Jozefus Johannes "Jozef" van der Pouw Kraan 1883-1969

Collectie John van der Willik

8204 (10039): Anna Antje "Anna" van der Pouw Kraan 1876-1957

Collectie John van der Willik

(nog niet af)

Fotoalbum tak Petrus "Piet" Kraan 1856-1911

8400 (10032): Petrus "Piet" Kraan 1856-1911

Bron genealogisch archief Wim Rosema

8401 (10033): Cornelia "Kee" Schrama 1855-1932

Bron genealogisch archief Wim Rosema

8402 (10061): Bartholomeus "Bart" Kraan 1885-1969

Bron genealogisch archief Wim Rosema

8403 (10060): Poldermolenaar Bart Kraan en zijn zoon Piet op de foto met de varkens

Bron genealogisch archief Wim Rosema

Poldermolenaar **Bartholomeus "Bart" Kraan 1885-1969** heeft zijn varkens in een met hekken afgezet stuk weiland met slobber gevoerd. Zijn zoon **Petrus "Piet" Kraan 1916-1985** zit naast hem.

8404 (10057): Bart Kraan met zijn vrouw en hun drie oudste kinderen

Bron genealogisch archief Wim Rosema

Poldermolenaar **Bartholomeus "Bart" Kraan 1885-1969** met zijn vrouw **Kaatje Ruiterman 1885-1973** en hun drie oudste kinderen Cornelia Petronella Jacoba "Cor" Kraan (1915), Petrus "Piet" Kraan 1916-1985 en Agatha "Agaath" Kraan 1917-2000. De foto is gemaakt rond 1922 op de plek van de Hemmeermolen. Deze molen zou in juli 1924 worden afgebroken en op dezelfde plek zou een motorgemaal gebouwd worden met een woning voor het molenaarsgezin.

8405 (10059): Groepsportret van het gezin Hendrik Kraan en Trijntje Overdevest

Bron genealogisch archief Wim Rosema

Groepsportret van het gezin Kraan-Overdevest uit het jaar 1951, gemaakt in Leiden bij Foto Pijl. De gelegenheid van de foto heeft waarschijnlijk verband met de emigratieplannen van dochter Coby.

Achterste rij v.l.n.r: Jacobus van den Akker, **Margaretha Catharina "Gré" Kraan 1922-2004**, Maria "Rie" Kraan (1924), Catharina Maria "Tiny" Kraan 1929-1997, Gerardus "Gerrit" Kraan (1931), Johanna "Jo" Kraan 1934-1986, Jacoba Cornelia "Coby" Kraan 1928-2004, Anna Kraan 1926-2015 en Johannes "John" Kraan (1932).

Voorste rij v.l.n.r: **Cornelia Jacoba Margaretha "Cor" Kraan 1920-2015**, Hendrik Kraan 1892-1977, Franciscus "Frans" Kraan (1936), Catharina Johanna "Trijntje" Overdevest 1897-1984 en Petrus Gerardus "Piet" Kraan 1923-2003.

8406 (10063): Hendrik Kraan 1892-1977 en het onderhoud van een palingfuik

Bron Cultuur Historische Vereniging Ter Aar

Voor **Hendrik Kraan 1892-1977** was de palingvisserij met fuiken de belangrijkste bezigheid. Sinds 1928 bezat hij zes bunder viswater op de Langerarse plassen.

8407 (10058): Bart Kraan 1885-1969 op de foto met een onbekende groep en burgermeester

Bron genealogisch archief Wim Rosema

Een groepsfoto (waarschijnlijk) ter gelegenheid van het uitreiken van een onderscheiding.
De burgermeester met ambtsketen in het midden en helemaal rechts zittend
Bartholomeus "Bart" Kraan 1885-1969.

Fotoalbum tak Cornelis "Kees" Kraan 1864-1912

8600 (10055): Cornelis "Kees" Kraan 1864-1912

Bron van originele foto is onbekend

8601 (10056): Cornelis Cornelus Jacobus "Cor" Kraan 1905-1995

Collectie Henk Kraan (1938)

8602 (10062): Bartholomeus "Bart" Kraan 1893-1940

Bron van originele foto is onbekend

8603 (10064): Drie dochters van Cornelis "Kees" Kraan 1864-1912

Bron van originele foto is onbekend

V.l.n.r: Jacoba "Co" Kraan 1897-1997, Johanna Wilhelmina "Jansje" Kraan 1895-1970 en Anna Maria "Anna" Kraan 1902-1990.

Fotoalbum Poldermolens

8800 (10047a): De Hondsdijkse molen in Koudekerk a/d Rijn

Molenaars:

Bartholomeus Cornelisz Kraan 1773-1857

Cornelius "Cornelis" Kraan 1800-1827

Bartholomeus Kraan 1825-1897

Cornelis "Kees" Kraan 1864-1912

Bartholomeus "Bart" Kraan 1893-1940

Cornelis Cornelus Jacobus "Cor" Kraan 1905-1995

8801 (10046a+10046b+10046c): De Geestmolen in Rijnsaterwoude

Molenaars:

Theodorus "Dirk" Kraan 1862-1940

Petrus "Piet" Kraan 1892-1969

8802 (10048): De Doesmolen in Hoogmade

Molenaars:

Nicolaas "Klaas" van der Pouw Kraan 1851-1922

Adrianus "Arie" van der Pouw Kraan 1888-1966

Nicolaas Petrus "Nic" van der Pouw Kraan 1913-1985

Cornelis Gijsbertus "Cor" van der Pouw Kraan 1917-1995

Joannes Henricus "Jan" Kraan 1928-2011

8803: (10045a+10045b) De Blauwe molen in Rijpwetering

Molenaars:

Petrus "Piet" Kraan 1856-1911

Gerardus "Gerrit" Kraan 1883-1960

Timmerlieden van molenmaker Vrijburg (Oud-Ade) in de top van de Blauwe Molen in Rijpwetering.

Ondertussen is de oude wipmolen op deze plek gesloopt en verkocht. Het jonge gezin van **Petrus "Piet" Kraan 1856-1911** staat onderaan de molen. Helemaal rechts, met het kleine kindje aan de hand een lange jongen, **Gerardus "Gerrit" Kraan 1883-1960**. Hij was een boom van een kerel en een stuk groter dan zijn vrouw **Adriana "Jaantje" Romijn 1893-1979**.

8804 (10049): De Groot Hemmeermolen in Warmond

Molenaars:

Bartholomeus "Bart" Kraan 1885-1969

8805: (10050) Molen nr. 3 aan de noordzijde v.d. Voorweg in de Hazerswoudsche Droogmakerij

Molenaar:

Cornelius Arisz Kraan 1741-1805

(nog niet af)

6.9 Familiedrukwerk en correspondentie

Familiedrukwerk en correspondentie tak Theodorus "Dirk" Kraan 1862-1940

9000 (10080): Overlijdenskaart Bartholomeus Kraan 1890-1978

Collectie Dirk-Jan Kraan

9001 (10081): Overlijdenskaart Egnatia Theodora van Galen 1893-1977

Collectie: Dirk-Jan Kraan

9002 (10082): Bidprentje of nagedachtenis Petrus "Piet" Kraan 1892-1969

Collectie Dirk-Jan Kraan

9003 (10083): Briefkaart van Bartholomeus Kraan 1890-1978 aan het polderhuis

Collectie: Dirk-Jan Kraan

Een briefkaart (opgedoken in 2021) gericht aan het polderbestuur, waarin **Bartholomeus Kraan 1890-1978** een goed woordje doet, voor zijn broer **Petrus "Piet" Kraan 1892-1969**. Bartholomeus verzocht de visserij inspectie medewerking voor het terugkrijgen/behouden van de visrechten van het Braassemermeer, omdat zijn broer al 20 jaar pachter was en er was toegestemd dat hij mocht blijven vissen ondanks het feit dat de gemeente van Amsterdam invloed kreeg in de gunning. (Jaartal 1942)

9004 (10084): Overlijdenskaart Bartholomeus "Bart" Kraan 1936-1979

Collectie Dirk-Jan Kraan

9005 (10085): Bidprentje of nagedachtenis Bartholomeus "Bart" Kraan 1936-1979

Collectie Dirk-Jan Kraan

9006 (10086): Overlijdenskaart Hendrikus "Henk" Kraan 1931-1989

Centrum voor Familiegesciedenis. Familiedrukwerk Kraan, registratiecode VFDRNLo37522.

9007 (10087): Bidprentje of nagedachtenis Margaretha "Greet" Kraan 1922-2009

Collectie Dirk-Jan Kraan

9008:

Familiedrukwerk en correspondentie tak Nicolaas "Klaas" van der Pouw Kraan 1851-1922

9200 (10088): Bidprentje of nagedachtenis Nicolaas "Klaas" van der Pouw Kraan 1851-1922

Collectie John van der Willik

9201 (10089): Bidprentje of nagedachtenis Marinus "Rinus" van der Pouw Kraan 1878-1963

Collectie John van der Willik

9202: (10090) Bidprentje of nagedachtenis Adrianus "Arie" van der Pouw Kraan 1888-1966

Collectie John van der Willik

**9203 (10091): Bidprentje of nagedachtenis Anna Antje "Anna" van der Pouw Kraan
1876-1957**

Collectie John van der Willik

**9204 (10092): Bidprentje of nagedachtenis Anna Antje "Anna" van der Pouw Kraan
1876-1957**

Collectie John van der Willik

**9205 (10093): Bidprentje of nagedachtenis Bartholomeus "Bart" van der Pouw Kraan
1880-1958**

Collectie John van der Willik

**9206 (10094): Bidprentje of nagedachtenis Bartholomeus "Bart" van der Pouw Kraan
1880-1958**

Collectie John van der Willik

9203

9204

9205

9206

9207

Dankwoord

Wim Rosema 1945-2018

John van der Willik

Hugo Marleveld

Ben Bartels

Henk Kraan (1938)

Hoogheemraadschap van Rijnland

Erfgoed Zuid-Holland, molenverhalen

A. Bicker Caarten

Annie Kraan en Cees van der Meer

(nog niet af)